

JOAN SELVES

DE L'ALCALDIA REPUBLICANA DE MANRESA A GOVERNAR L'ORDRE PÚBLIC DE CATALUNYA

JOAN ESCULIES

Coberta

1931

Joan Selves, diputat a les Corts Constituents.

JOSEP GASPAR / AGA

JOAN SELVES

DE L'ALCALDIA REPUBLICANA DE MANRESA A GOVERNAR L'ORDRE PÚBLIC DE CATALUNYA

JOAN SELVES

DE L'ALCALDIA REPUBLICANA DE MANRESA A GOVERNAR L'ORDRE PÚBLIC DE CATALUNYA

JOAN ESCULIES

FUNDACIÓ IRLA

BARCELONA, MARÇ DE 2023

Als meus avis,
Miquel Serrat, Delícia Arimany, Joan Esculies i Flora Vilajosana,
que van despertar-me l'interès per la història
i per la Manresa d'antany.

«*Selves va destacar com un dels homes de Catalunya*
més capacitat en sentit de govern
i temperament polític.»[1]

Lluís Companys

«*Serà possible, Maria!*
Que mano totes les forces de Catalunya
i que a tu no et pugui fer creure!»[2]

Joan Selves

---

1 Lluís COMPANYS. «... i segueix endavant», *El Dia,* 28 de juny de 1935, p. 12.

2 Entrevista amb Maria Selves, el 27 de maig de 2017.

FUNDACIÓ JOSEP IRLA
historia@irla.cat

EDITOR
JOSEP VALL

EQUIP EDITORIAL
JOAN ALMACELLAS
CARME PUJOL

CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA
ANNA SIMÓ

DISSENY ORIGINAL
JORDI VINYETS

IMPRESSIÓ
GRÀFIQUES CUSCÓ

ISBN
978-84-09-49573-3

DIPÒSIT LEGAL
B-7150-2023

Són rigorosament prohibides, sense l'autorització escrita dels titulars del copyright, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment i suport, incloent-hi la reprografia i el tractament informàtic, la distribució d'exemplars mitjançant lloguer o préstec comercial, la inclusió total o parcial en bases de dades i la consulta a través de la xarxa telemàtica o d'internet. Les infraccions d'aquests drets estan sotmeses a les sancions establertes per les lleis.

BIBLIOTECA DE CATALUNYA - DADES CIP

Esculies, Joan, 1976- autor

Joan Selves, de l'alcaldia republicana de Manresa a governar l'ordre públic de Catalunya
Bibliografia. Índex
ISBN 9788409495733
I. Fundació Josep Irla, entitat editora II. Títol
1. Selves i Carner, Joan, 1898-1934. 2. Polítics – Catalunya - Biografia 3. Alcaldes – Catalunya – Manresa - Biografia – 4. Republicanisme - Catalunya - Història - S. XX. 5. Catalunya - Història -1931-1939, Segona República.
929Selves i Carner, Joan
329.23(460.23)"19"
94(460.23)"1931/1939"

Sumari

Presentació. Cendres i flama **13**
Marc Aloy i Guàrdia

JOAN SELVES.
DE L'ALCALDIA REPUBLICANA DE MANRESA
A GOVERNAR L'ORDRE PÚBLIC DE CATALUNYA
Joan Esculies

Introducció. L'home que hauria evitat els Fets d'Octubre de 1934? **15**

1. 1898-1930. Un advocat entre la política i el periodisme **21**
1.1. De Castelltallat al festeig a Manresa 21
1.2. De la joventut lligaire a Algesires 24
1.3. Impulsor d'*El Dia* 31
1.4. La fundació d'Acció Catalana a Manresa 39
1.5. Cap al front únic 45
1.6. La dinàmica manresana davant de la barcelonina 49
1.7. La proclamació de la República a Manresa 55
1.8. El primer alcalde republicà de la ciutat 59
1.9. El crucial encontre amb Lluís Companys 63

2. 1931-1933 El pilot del traspàs de l'ordre públic **69**
2.1. El diputat a Corts Constituents 69
2.2. ERC i l'ordre públic 73
2.3. Diputat al Parlament de Catalunya 77
2.4. Ni governador civil de Barcelona, ni gairebé conseller d'Agricultura i Economia 81
2.5. Conseller de Governació 89
2.6. Negociar amb Madrid 95
2.7. Comissari general d'Ordre Públic i governador general de Catalunya 105
2.8. Els primers traspassos 113
2.9. Continuar en el càrrec? 119

E A J 15
RADIO ASSOCIACIO

3. 1934. El conseller de Governació 133
3.1. Els manresans en l'elecció de Lluís Companys 133
3.2. De nou a Governació 135
3.3. La ira de la Lliga 139
3.4. El conseller en el punt de mira 145
3.5. Miquel Badia entra a Governació 149
3.6. Miquel Badia contra Tomàs Ramon Amat 153
3.7. El feixisme i els conflictes socials no permeten descans 157
3.8. Es completa el traspàs d'ordre públic 165
3.9. La malaltia 169
3.10. Tot es precipita 177
3.11. De què va morir Selves? 185
3.12. La ràpida desaparició d'una figura de primer ordre 191

Testimonis entrevistats 201
Agraïments 203
Fons documentals i gràfics 205
Bibliografia 207
Índex onomàstic 213

Manresa, 11 de setembre de 1932
El diputat a Corts Joan Selves és rebut i homenatjat per la ciutat
després de l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.
D'esquerra a dreta: Francesc Farreras i Duran, Joan Selves,
Lluís Prunés —rere seu, amb barret, Antoni Bertran— i Francesc Marcet.
MIQUEL AUSIÓ - LLORENÇ GAMISANS / ACBG-ARXIU GAMISANS

PRESENTACIÓ

Cendres i flama

MARC ALOY I GUÀRDIA
ALCALDE DE MANRESA

Els quaranta anys de franquisme i la gens modèlica «Transició democràtica» espanyola han deixat a mig fer, a bona part del país, la necessària recuperació de la memòria històrica republicana. El rescat de l'obra i vida de les dones i homes que van protagonitzar des del 1931 una autèntica primavera política, cívica i cultural només aturada per les armes del totalitarisme militar feixista.

Afortunadament, a Manresa, com a molt pocs llocs de Catalunya, ben aviat es va posar fil a l'agulla i la historiografia local, al llarg de les darreres dècades, ens ha dibuixat amb força precisió la vibrant etapa republicana plena d'esperances, fites i trasbalsos de tota mena: la proclamació de la República, la recuperació de l'autogovern, els Fets d'Octubre i la repressió, la represa després del Bienni Negre, el cop d'estat, la revolució, l'esforç de guerra i l'exili. O l'obra de govern que inclogué fites com l'edificació de l'escola Renaixença, la construcció de la piscina municipal o la cobertura del torrent de Sant Ignasi, entre altres, en una etapa de només 45 mesos.

Ha estat gràcies a una feina conjunta, des de fa més de 25 anys, de les historiadores i historiadors locals, i molt especialment del col·lectiu Associació Memòria i Història de Manresa, que les figures de Joan Selves i Carner, Lluís Prunés i Sató, Francesc Marcet i Artigas, Francesc Farreras i Duran, Joaquim Amat-Piniella, Josep Maria Planes i Martí, Francesc Senyal i Ferrer o Antonieta Feliu i Miró, entre altres, hagin estat recobrades de l'oblit.

Tenim un bon llenç panoràmic sobre la Manresa republicana i d'aquest conjunt de «Joves i republicans», manllevant el nom de la recordada exposició d'inicis d'aquest segle. Disposem d'un notable coneixement d'aquella generació que compartia ideals de llibertat i justícia social. Però cal anar-lo completant amb estudis biogràfics, com el present de Joan Esculies sobre la que fou, sens dubte, la personalitat pública bagenca més destacada de la República: Joan Selves i Carner, un polític vocacional que malauradament va veure estroncada la seva vida en plena i radiant joventut.

La precisió analítica d'Esculies ens permet recuperar la lluminosa vida de Joan Selves, apagada abans d'hora, com ho fou també dissortadament, la de tota aquella extraordinària generació republicana de dones i homes, sobre les cendres i la flama de les quals persistim.

Barcelona, circa 1931
Joan Selves
al Pati dels Tarongers
del Palau de la Generalitat.
BRANGULÍ / ANC

INTRODUCCIÓ

L'home que hauria evitat els Fets d'Octubre de 1934?

Al juny de 1935, vuit mesos després dels Fets d'Octubre, en el primer aniversari de la mort de Joan Selves Carner, van recordar amb nostàlgia el bagenc aquells qui eren a la presó, els represaliats, els rellevats dels càrrecs institucionals a l'administració catalana i als municipis, els amics, i, en definitiva, molts catalanistes republicans d'esquerres que no veien llum al final del túnel on havien entrat.

Alguns d'ells, bo i considerant que «*la protesta del 6 d'octubre era una cosa fatal, inevitable*», estaven convençuts que, si Selves no hagués mort essent conseller de Governació el 28 de juny de 1934, els Fets d'Octubre no s'haurien donat o, com a mínim, no de la mateixa manera. Un dels seus íntims amics, el diputat a Corts d'ERC, Francesc Senyal, era molt clar: «*De regentar la conselleria de la Governació durant el període que precedí el 6 d'octubre, aquell polític fi, cautelós, prudent i tenaç que s'anomenava Joan Selves i Carner, sense que Catalunya hagués sofert minva en la seva dignitat, el President de la Generalitat i Consellers no es trobarien avui reclosos en els penals del Puerto de Santa Maria i Cartagena*».[3]

Les lloances pòstumes a la seva figura van ser nombroses. De Selves, el diari *El Dia* assegurava que havia representat en política «*l'esperit de ponderació i d'equilibri característics de la classe mitja catalana*».[4] Que era un polític hàbil i que la seva acció de govern no podia «*suscitar ni la malvolença ni tant sols l'animadversió apassionada de ningú, doncs tots els problemes socials o polítics que li foren plantejats els va resoldre amb una equanimitat i amb un do de gents que rarament es donen, i menys en èpoques enverinades de passions polítiques com fou la de la seva actuació*».

El portaveu periodístic d'ERC a Manresa assegurava que la seva mort «*en uns moments delicadíssims pel catalanisme i la República»* constituïa una gran pèrdua i que la seva permanència a Governació hauria estat eficaç durant els Fets d'Octubre. *«Nogensmenys, ens hauria evitat la vergonya d'una actuació tan in-*

3 Francesc SENYAL. «La tasca política d'en Selves», *El Dia,* 28 de juny de 1935, p. 2.

4 Isidre MORROS. *El Dia,* 28 de juny de 1935, p. 4.

Manresa, 4 de desembre de 1932
Joan Selves intervé durant la inauguració del Servei d'Assistència Social municipal: menjadors i dormitoris per a desvalguts i llar d'infants.
A la tribuna d'oradors, d'esquerra a dreta, entre d'altres: Francesc Marcet, Amadeu Biosca, Francesc Farreras i Duran i Lluís Prunés.
MIQUEL AUSIÓ - LLORENÇ GAMISANS / ACBG-ARXIU GAMISANS

desitjable com ho fou la del funestíssim Josep Dencàs». I s'afegia que *«per alguna raó representava Joan Selves, dintre l'Esquerra, un sentit més pulcre i més civilitzat que el d'aquella fracció política* [les Joventuts d'Esquerra Republicana - Estat Català, JEREC]».

L'escriptor manresà, militant d'ERC, amic de Selves i empresonat també el 1934, Joaquim Amat-Piniella, hi coincidia. «*Recordo, no sense una certa emoció, que al cap de dos dies d'estar reclòs a la Presó Cel·lular de Barcelona, arran dels Fets d'Octubre, vaig rebre la visita d'un amic d'aquella ciutat. Parlàrem, és clar, dels successos que eren motiu de l'empresonament. L'amic em féu la següent exclamació: "Després del 6 d'octubre, era unànime entre els barcelonins una exclamació: Si en Selves hagués viscut, el desastre no s'hauria produït"*».[5]

I proseguia Amat-Piniella, «*jo que coneixia en Selves de ben a la vora; que havia sentit dels seus llavis, quinze dies abans de la seva mort, dir que una acció armada era córrer el risc en el qual calia pensar molt; que la nit mateixa del sis* [d'octubre], *vaig preguntar-me amb recança quina hauria estat l'actitud d'en Selves en aquelles circumstàncies; que en els dies de meditació, que succeïren aquella data, vaig comprendre, en tot el seu abast, la tragèdia de la mort de l'enyorat compatrici, en sentir parlar l'amic que em visitava, vaig adreçar mentalment un fervorós record al que fou primer Alcalde de la República a Manresa, patriota exemplar, polític de mèrit i amic excel·lent*».

Antoni Ribas, comerciant i regidor del primer ajuntament republicà de Manresa, es preguntava el mateix. «*Hauria succeït el Sis d'Octubre, si en Selves no hagués finat? Els que coneixíem en Selves, els que el tractàrem a fons i que de vegades fins ens confiava intimitats polítiques i les amargors i desenganys que sofria, gairebé podem contestar de manera concreta*».[6] I afirmava que «*el Sis d'Octubre no hauria estat una realitat, o bé, que d'ésser inevitable, s'hauria desenrotllat altrament, del que va desenrotllar-se» perquè «no tots tenim el tacte, el do de gents, la finor, no exempta de severitat, que tenia el nostre plorat Selves*».

També el periodista manresà procedent d'Acció Catalana, com el mateix Selves, Llorenç Perramon, sostenia que l'actuació de Selves «*traspassà els llindars de Catalunya*» i que fins i tot en els cercles polítics sevillans «*àdhuc entre els enemics de l'Estatut*» se'l veia «*com una de les revelacions de la Catalunya nova*». No en va, assegurava que el mateix Manuel Azaña, aleshores expresident del consell de ministres de la República, li havia confessat durant una visita a Badalona que en més d'una ocasió «*havia pensat en Selves per ocupar el ministeri de Governació*».[7]

«*Mort Selves* —deia un altre amic— *no creguérem en la possibilitat de trobar una persona capacitada que al front de la Conselleria de Governació desenrotllés una tasca digna i eficient com la que portà a cap el malaguanyat amic. No cal dir que el nostre pessimisme en aquest sentit, s'ha accentuat d'ençà el sis d'octubre*».[8] I concretava un editorial d'*El Dia* que «*des de la conselleria de Governació —després de la pèrdua del malaguanyat Joan Selves— es practicà sovint una política exhibicionista, sense orientació, algun cop arribant als límits de la severitat desproporcionada i inútil*».[9]

L'Autonomista de Girona —el diari dels germans Carles i Darius Rahola— afegia que «*s'ha dit, i nosaltres que el coneixíem ho creiem, que d'haver sobreviscut el senyor Selves, el sis d'octubre últim no haurien ocorregut tal com succeïren les coses, puix que l'autonomia de Catalunya la relacionava el plorat amic nostre amb el traspàs de l'ordre públic, i ell aquesta qüestió la dirigia amb tanta cordialitat i integritat com li permetia l'Estatut*».[10]

No era tampoc en va que en el primer míting que les esquerres havien pogut celebrar després dels Fets d'Octubre amb Marcel·lí Domingo present a la sala multiusos barcelonina Gran Price un ciutadà anònim

5 Joaquim AMAT-PINIELLA. *El Dia,* 28 de juny de 1935, p. 4.

6 Antoni RIBAS. «Un interrogant», *El Dia,* 28 de juny de 1935, p. 4.

7 Llorenç PERRAMON. «Visca Selves!», *El Dia,* 10 de juliol de 1935, p. 1 i 6.

8 P.R. «Una pèrdua irreparable per Catalunya», *El Dia,* 28 de juny de 1935, p. 4.

9 «La labor que cal desenrotllar», *El Dia,* 25 de febrer de 1936, p. 1.

10 «Aniversari», *L'Autonomista,* 1 de juliol de 1935, p. 1.

Barcelona, 7 d'octubre de 1933

Joan Selves, governador general de Catalunya, dalt d'una automòbil al Parc de la Ciutadella, passa revista a tropes de l'exèrcit i a una companyia de la Guàrdia Civil durant els actes de celebració de la Diada de l'Exèrcit.

JOSEP MARIA SAGARRA / ANC

cridà, «*Visca Selves*» i tothom aplaudí.[11] El nom del bagenc va esdevenir d'aquesta manera en la cara bona d'una moneda on Dencàs, l'home que l'havia substituït a la cartera de Governació, representava la dolenta.

Quina intervenció hagués tingut Selves, una figura estretament vinculada a Lluís Companys, si no hagués mort als trenta-cinc anys, no es pot saber. Allò gairebé segur és que si poc després de recobrar la llibertat el govern de la Generalitat, al març de 1936, no hagués començat la Guerra Civil, els seus amics s'haurien encarregat d'homenatjar-lo de manera reiterada per tal que el seu nom i la seva acció governamental no es perdés. O no ho fés, tanmateix, tan ràpidament com ho va fer.

La trepidant successió d'esdeveniments polítics des de l'estiu de 1936, però, i sobretot, l'inici de l'exili a partir de 1939 van fer que qui ho havia estat gairebé tot en política en només tres anys —alcalde de Manresa, diputat a Corts Constituens, diputat al Parlament de Catalunya, conseller d'Economia i Agricultura, conseller de Governació, comissari general d'Ordre Públic, governador general de Catalunya— desaparegués sense deixar rastre.

Els seus amics manresans no el van oblidar, però els prop de quaranta anys de franquisme van ser una llosa insalvable perquè el polític fos reconegut en recobrar-se la democràcia. No pas perquè se l'hagués d'enaltir pels càrrecs ocupats o per la seva militància, sinó perquè la trajectòria de Joan Selves Carner, fulgurant, però intensa, explicava molt bé allò que havia volgut ser la Catalunya autònoma republicana. Així era l'home que va governar l'ordre públic a Catalunya.

11 Llorenç PERRAMON. «Visca Selves!», *El Dia,* 10 de juliol de 1935, p. 1 i 6.

Castelltallat, circa 1905

Maria Carné amb les filles i fill: Àngela, Joan i Maria.

MSB

1898-1930
Un advocat entre la política i el periodisme

1

1.1. De Castelltallat al festeig a Manresa

Joan Selves Carner va néixer a les deu del matí del 4 de desembre de 1898 a una casa de la seva nissaga, les Selves de Castelltallat, a Sant Mateu de Bages i fou batejat com «*Juan, Domingo, Mariano*».[12] Tenia dues germanes més grans, Maria Àngela nascuda el 1896 i Maria el 1893.[13] El pare, Domingo Selvas Duocastella, era propietari rural i originari de Castelltallat. La mare, Maria Carné Comaposada, era filla de can Gras al mateix terme de Sant Mateu de Bages.

L'avi patern Josep Selvas era de Castelltallat —una de les cinc entitats singulars de població que formen Sant Mateu de Bages, que, de manera comú, es coneixen com a nuclis, i que a mitjans del segle XIX eren pobles amb la seva església i el seu cementiri fins que l'estat els va unir. L'àvia paterna, Francesca Duocastella, era d'Aguilar de Segarra, una població bagenca propera. L'avi matern, Josep Carné, era també de Castelltallat, en canvi la iaia, Madalena Comaposada, procedia de Mirambell, un petit nucli de cases a tocar, però ja pertanyent a l'Anoia. Tots els avis eren morts en el moment de nèixer Joan.

Entre els pares de Selves hi havia una diferència d'edat notable. Quan s'havien casat, el 29 de setembre de 1891, Domingo en tenia seixanta-un i Maria vint-i-un.[14] Això tenia una explicació. De jove, ell s'havia enamorat d'una noia amb qui el seu pare no li havia permès de casar-s'hi amb l'amenaça que el desheretaria. Domingo ho va acceptar, però va dir que no el veurien mai casat. El seu pare va viure molt, per tant l'hereu no va poder contraure matrimoni amb una altra dona fins que ell ja era també gran.[15]

---

12 Batejat i registrat com a «Selvas Carné», a partir de 1931 i fins a la seva mort, Joan Selves Carner utilitzaria públicament la forma normativa dels cognoms familiars.

13 RCSMB. Registres de naixement de Joan Selvas, 4 de desembre de 1898, Foli 35, n. 35; Àngela Selvas, 28 de gener (?) de 1896, Foli 22, n. 1 (Va morir el 1975); Maria Selves, 20 d'abril de 1893, Foli 3, n. 69 (Va morir el 1961).

14 RCSMB. Registre de matrimoni entre Domingo Selvas i Maria Carné, Foli 38, n. 13.

15 Entrevistes a: Maria Selves, 25 de maig de 2017 i Joan Riera Selvas, 25 d'agost de 2021.

Circa 1920
El jove Joan Selves.
MSB

Aquesta situació va fer que Selves gairebé sempre recordés malalt el seu pare i amb la seva mare tenint-ne cura. A més, quan ell tenia deu anys, la matinada del 8 de juliol del 1909, Domingo va morir amb vuitanta anys.[16] En succeir això, Maria Carné va traslladar-se a Manresa, a només quinze quilòmetres, per tal que els seus fills gaudissin de l'educació que corresponia a la seva posició social. La capital de la comarca del Bages era aleshores una ciutat d'uns 25.000 habitants.

D'adolescent, segons el seu amic Marcel·lí Font, ja destacava pel seu caràcter optimista, «*l'home que no es desmoralitzava mai i el que feia renéixer l'entusiasme entre els companys. I quan la victòria ens somreia* [en els esports]*, tampoc es ventava del triomf i era el fre perquè no es fessin bromes pesades als vençuts*».[17] Un tarannà que Selves va mantenir al llarg de la vida. Als tretze anys Joan dirigia el periòdic escolar, fet que denota ja una inclinació pel periodisme.

El juny de 1912 va matricular-se per lliure a l'Institut General i Tècnic de Lleida. Selves va ser un bon estudiant, amb un expedient mitjà de notable i amb excellents en matèries com la Geografia General i Europea, la Història Universal, la Història de la Literatura o el Dibuix. En quatre cursos només va suspendre la Història Natural en una ocasió.[18]

L'infortuni, però, va voler que la seva mare morís de tifus la matinada del 20 de setembre de 1916 a Castelltallat als quaranta-quatre anys, quan el seu fill en tenia disset.[19] I que, tal com ella havia disposat, quedés sota la tutela d'un germà d'ella, el seu oncle Joan Carné Comaposada, amb qui en endavant va mantenir una relació complicada. L'home, jutge municipal de la població, molt conservador, li va fer passar privacions econòmiques, malgrat gaudir d'una important herència.

Mentre descobria les seves aficions, el 16 de juny de 1917 va anar al Catalonia Park, un parc d'atraccions manresà molt popular situat a l'actual carrer Barcelona. Amb pista de patinatge, tobogan, un laberint misteriós, teatre de putxinel·lis, tir i cinema a l'aire lliure a més de cafè restaurant i un quiosc de rebosteria i gelats. A la zona de gronxadors, Selves va abordar una noia en qui feia temps s'havia fixat. Carme Baltiérrez Clotet, nascuda a Manresa el 15 de gener de 1902 i filla d'Ignasi Baltiérrez Posa i Ramona Clotet Pintó, propietaris de l'empresa de tints Baltiérrez, hi havia anat amb els seus germans i el seu pare, que feien cua a l'atracció principal, El Titànic.[20]

Ell, de divuit anys, va abordar la noia de quinze per demanar-li si li agradava llegir. Com que era el cas, Selves va voler regalar-li un llibre. Per les convencions de l'època, Baltiérrez va trobar que era massa agosarat i va declinar. Ell aleshores li va dir que l'hi oferia prestat. Es tractava de *Pequeñeces* del jesuïta Luis Coloma, publicada a Bilbao el 1890 i que era una sàtira de l'alta societat madrilenya. A partir d'aquell moment l'intercanvi de lectures de Jean-Jacques Rousseau, Gustavo Adolfo Bécquer o Lord Byron, que després comentaven, va conduir-los a un incipient festeig.

Carme gaudia d'una bona educació, com corresponia a l'estatus familiar. Llegia francès, anava a classe de pintura al taller de Concepció «Conxita» Piniella, mare de Joaquim Amat-Piniella. Hi tenia una traça notable que a Joan, amant com era de les arts, encara el va enamorar més.

El 9 de setembre d'aquell mateix any Joan se li va declarar i li va dir que com a penyora del seu amor faria el sacrifici de no anar a Barcelona a estudiar Dret. Selves, doncs, va decidir estudiar per lliure i matricular-se a la Universidad de Madrid. La parella, tanmateix, no ho va tenir fàcil. L'oncle va provar de boicotejar també aquesta relació, malparlant d'ell amb el pare de la noia. Aquest va prohibir-li de veure'l, amenaçant de no deixar-la pintar més si no l'obeïa.

16 RCSMB. Registre de defunció de Domingo Selvas Duocastella, 8 de juliol de 1909, Foli 149, n. 17.

17 Marcel·lí FONT, «La mort de Joan Selves Carner», *El Dia*, 29 de juny de 1934, p. 3.

18 UB-AH. Qualificacions a l'expedient de batxillerat expedit a Lleida el 14 de juny de 1918, Expedient Joan Selves, 01-5262: 07.

19 RCSMB. Registre de defunció de Maria Carné Comaposada, 20 de setembre de 1916, Foli 25, n. 13.

20 Ella va traspassar el 31 de gener de 1977.

Provincia de Barcelona
Partido de Manresa
Distrito de 1ª
D. Juan Selves
Comú
Edad 23 años

LICENCIA DE USO DE ARMA LARGA DE FUEGO

La Comisión organizadora de Somatenes, por delegación del Excelentísimo señor Capitán General de Cataluña y en su nombre el General Presidente, la concede a la persona que en ella se cita, como individuo del Somatén y para los servicios consignados en el Reglamento del mismo.

Barcelona 4 de Noviembre de 1920

El Comandante General,

Esta licencia caduca al cesar en el cargo o cambiar de residencia.

4 de novembre de 1920

Llicència d'ús d'arma llarga de foc de Joan Selves com a membre del Somatent.

MSB

Els joves, però, estaven determinats. Selves a finals d'octubre de 1917 escrivia a l'inici del *Werther* de Goethe frases ardents, «*Carmen, la única que puede sentir todos los latidos violentos de mi corazón que solo está embriagado de tu fina sensibilidad*». La parella va escriure unes memòries simultàniament que van intercanviar-se per comprendre millor els sentiments de l'altre.

Baltiérrez, a més, era aficionada a la música clàssica, sobretot li agradava Puccini i, en concret, *Madame Butterfly*, però també *L'anell dels Nibelungs* de Wagner o les sarsueles. Interès que compartia també amb el seu festejador. Els esforços de l'oncle d'ell ben aviat, doncs, van quedar abocats al fracàs.

1.2. De la joventut lligaire a Algesires

Joan Selves va obtenir el títol de batxillerat al juny de 1918.[21] D'immediat va matricular-se a la Universitat

21 UB-AH. Títol de batxillerat expedit a Lleida el 14 de juny de 1918, Expedient Joan Selves, 01-5262: 07.

de Barcelona per estudiar les assignatures d'Història d'Espanya i Llengua i Literatura Espanyola. Tanmateix no va continuar aquests estudis i l'any següent va matricular-se a la Facultat de Dret també per lliure.[22] A les portes dels vint anys, era un jove lletraferit que feia provatures amb contes, poemes i obres teatrals.[23]

Però també es va fer notar amb alguns discursos catalanistes en el marc de la campanya de la tardor del 1918 i l'hivern del 1919 que s'endegava per dotar-se d'un Estatut d'autonomia. Sense que se'n tingui una traça és probable que la fi de la Primera Guerra Mundial i el desencís posterior del catalanisme per no aconseguir un autogovern veritable, que superés la Mancomunitat, actués en ell de revulsiu per decidir-lo a involucrar-se en política.

Junt amb els germans Ramon i Francesc Farreras i Duran, Joan i Josep Maria Planes, Ignasi Armengou i altres com Francesc Senyal, Selves va enrolar-se a la Joventut Nacionalista de Manresa, de caràcter liberal. Es tractava d'una filial del Casal Regionalista de la comarca del Bages que seguia, des de la seva creació el 1911, el dictat de la Lliga Regionalista d'Enric Prat de la Riba i Francesc Cambó. Selves va arribar a dirigir-ne el seu portaveu, *Joventut*.[24] Manresa era aleshores una ciutat que el catalanisme tenia en especial consideració. El 1892 en el seu consistori la Unió Catalanista hi havia aprovat les Bases per a la Constitució Regional Catalana, les conegudes Bases de Manresa.[25]

En començar els anys 1920 Selves va veure's obligat a fer el soldat. Per la seva posició acomodada s'ho hauria pogut estalviar. El seu oncle, però, va dir-li que havia oblidat de pagar els diners que l'haurien convertit en soldat de quota. Amb una mescla d'enuig i estupefacció, Joan va fer el servei militar amb el batalló de caçadors de Reus, que era l'establert a Manresa. L'experiència va servir-li, com a tants d'altres de la seva generació, per viure en primera persona les mancances de l'exèrcit de la Restauració i inclinar-se cap al republicanisme.[26]

A finals d'octubre de 1921 el batalló de Selves, on també hi era Francesc Orriols, un dels seus inseparables amics i futur secretari, va anar destinat uns mesos a Algesires. Joan va aprofitar l'experiència per escriure cròniques expedicionàries per a *El Pla de Bages*. No era l'únic, altres companys, periodistes o no, enviaven les seves impressions al *Diario de Manresa*, *El Día Gráfico* o *Pàtria*.

El Pla de Bages, fundat el 1904, era proper a la Lliga Regionalista i havia passat per diverses mans, com les d'un dels seus fundadors, el regionalista Leonci Soler March, o les de qui seria el darrer alcalde monàrquic de Manresa, el també regionalista Josep Coll Roca.[27]

En començar els anys 1920, la publicació va agafar un aire una mica més progressista quan la família de Domingo Farreras Serrahima, propietari d'una explotació agrícola, va aconseguir la majoria en el seu accionariat.[28] Això va permetre que els seus fills, Ramon i Francesc Farreras i Duran, s'hi foguegessin com a periodistes i articulistes. El darrer, per exemple, compaginava l'afició amb els estudis d'enginyeria agrònoma i exercia de cap de redacció i en redactava els editorials.

Això va propiciar que hi col·laborés la colla d'amics, entre els quals Selves, Ignasi Armengou, Joan Blanes, Salvador Perarnau, el futur periodista Joan Baptista

22 UB-AH. Expedient Joan Selves, 01-5262: 07.

23 A «Catalunya de dol nacional», *El Dia*, 29 de juny de 1934, p. 1, es diu que Selves col·laborava a la revista literària mensual *El Camí*, de l'òrbita de la Joventut Nacionalista de la Lliga Regionalista, amb redacció a Barcelona i impremta a Vilanova i la Geltrú, de la que van aparèixer sis números entre gener i juny de 1918. Hi escrivien Marià Manent, Josep Pla, Rossend Llates i Joan Francesc Vidal Jové, amic d'infància de Selves. A la publicació, però, no s'ha trobat cap article seu.

24 «Manresa», *La Veu de Catalunya*, 30 de gener de 1918; Jordi SARDANS i Joaquim ALOY. «Francesc Farreras Duran ens parla desde Mèxic (I)», *Regió 7*, 22 de novembre de 1980 i (II) 27 de novembre de 1980.

25 Josep PICH, Jordi SABATER i Frederic Josep PORTA. «"Las famosas bases de Manresa que constituyen las aspiraciones de aquellas gentes de constituir la nacionalidad catalana".

26 Un cas similar: Joan ESCULIES. *Josep Andreu Abelló. Els clarobscurs del catalanisme,* p. 43-44.

27 Gemma RUBÍ i Isabel VICENTE. «Política i societat entre 1900 i 1931».

28 Francesc FARRERAS I DURAN. «El meu 14 d'abril», *Xaloc,* 1973, p. 62; Antoni FARRERAS. *La Conselleria d'Agricultura de la Generalitat de Catalunya,* p. 47.

Castelltallat, 29 de setembre de 1921

Joan Selves, vestit de soldat, durant la visita del diputat Josep Creixell i de propietaris de Castelltallat a la botiga en construcció.

MSB

Claret i els germans Joan, advocat, i Josep Maria Planes —que als anys 1930 seria el gran impulsor del periodisme d'investigació a Catalunya.[29]

Les cròniques des d'Algesires van ser la primera experiència periodística seriosa de Selves.[30] i ben aviat molt esperades pels familiars de tots aquells qui hi tenien fills perquè la informació que en rebien era més aviat escassa. Des de Barcelona el seu batalló hi va anar en vaixell, amb el mareig consegüent.[31] «*Una de les característiques d'Algeciras i crec que per antonomàsia pot aplicar-se a tota Andalusia: els homes magres; hom que pesa els 58 quilos en temps bons, sens una grata impressió d'ésser home fort i mirar als 'paisans' escanyolits amb cert aire de protecció»,* observava. *«Hi ha un número impossible de determinar de cafés 'tupis' i 'casas de comidas económicas' que a tot hora estan plenes de gent i en canvi, amb tres dies d'ésser-hi, he vist quatre autos; tallers no en recordo quasi cap*».[32]

A Algesires també hi enviaven *El Pla de Bages*. Selves, però, deia que «*són ben poques les vegades que parlem de Manresa, i encara sempre pensant quan tornarem per l'afectuosa arribada que'ns espera*».[33] «*El cronista quasibé reb dues o tres lletres cada dia però; encara li sembla poc, i es queixa dels amics que el benestar els fa un xic egoïstes de les seves hores a voltes perdudes llastimosament*».[34] Veia també alguns companys que tornaven llicenciats al Bages, «*aquest matí, abans de tocar diana, jo els veia vestir-se amb una pressa joiosa; però reprimint-se perquè no esbotzés la seva alegria, doncs sabien compendre que nosaltres erem plens d'envega*».[35]

D'Algesires alguns dies el batalló anava a Gibraltar, de la que explicava la seva situació política i el que considerava el seu «*sentiment autonòmic*».[36] També van anar a Ceuta.[37] Tanmateix, la sensació que transmetien les cròniques de Selves era que tenien moltes estones mortes. «*Tenim a l'amic Augé, quin es preocupa moltissim de les novetats hivernals exposades en els aparadors de la ciutat, que contempla encurosit amb una lleu ironia als llavis. En canvi En Trulls està ple de goig poguent convertir en cendra una munió de caliquenyos de preu mòdic*».[38]

Selves va escriure trenta cròniques, de les quals es va fer ressò inclús *La Veu de Catalunya* dient que «*criden l'atenció dels lectors per la seva forma i contingut*».[39] Als manresans, els magatzems Jorba de la ciutat van enviar-los turrons per passar el Nadal de 1921 i també van rebre la visita d'una representació de la Joventut Nacionalista i del seu grup feminal, amb els qui van fer un dinar en un hotel.[40]

L'1 de febrer de 1922 van arribar els companys de lleu i Selves i els seus van tornar a Manresa per llicenciar-se i acabar el servei militar després de tres mesos d'expedició.[41]

---

29 Francesc FARRERAS I DURAN. «El meu 14 d'abril», *Xaloc,* 1973, p. 62; Jordi FINESTRES. *Josep Maria Planes (1907-1936). Memòria d'un periodista assassinat,* p. 18-20.

30 Vicenç PRAT. *Memòries (1902-1957). Escriptor, intel·lectual i polític manresà,* p. 46 i 59.

31 Joan SELVES. «Una correspondencia d'Algeciras. De viatge», *El Pla de Bages*, 31 d'octubre de 1921, p. 2.

32 Joan SELVES. «Una correspondencia d'un expedicionari. *El Poble* d'Algeciras», *El Pla de Bages*, 2 de novembre de 1921, p. 2.

33 Joan SELVES. «Altra correspondencia d'Algeciras. De la vida expedicionària», *El Pla de Bages*, 3 de novembre de 1921, p. 2.

34 Joan SELVES. «L'arribada del correu. VII», *El Pla de Bages*, 14 de novembre de 1921, p. 1.

35 Joan SELVES. «De la vida expedicionària. Contrast. VIII», *El Pla de Bages*, 15 de novembre de 1921, p. 2.

36 Joan SELVES. «De la vida expedicionària. XII», *El Pla de Bages*, 21 de novembre de 1921, p. 2; Ibídem, «De la vida expedicionària. XXI», *El Pla de Bages*, 4 de desembre de 1921, p. 1 (per la cita).

37 Joan SELVES. «De la vida expedicionària XXIX», *El Pla de Bages*, 24 de febrer de 1922, p. 1.

38 Joan SELVES. «De la vida expedicionària. XIV», *El Pla de Bages*, 23 de novembre de 1921, p. 2.

39 «El Pla de Bages i la prensa», *El Pla de Bages*, 7 de gener de 1922, p. 2.

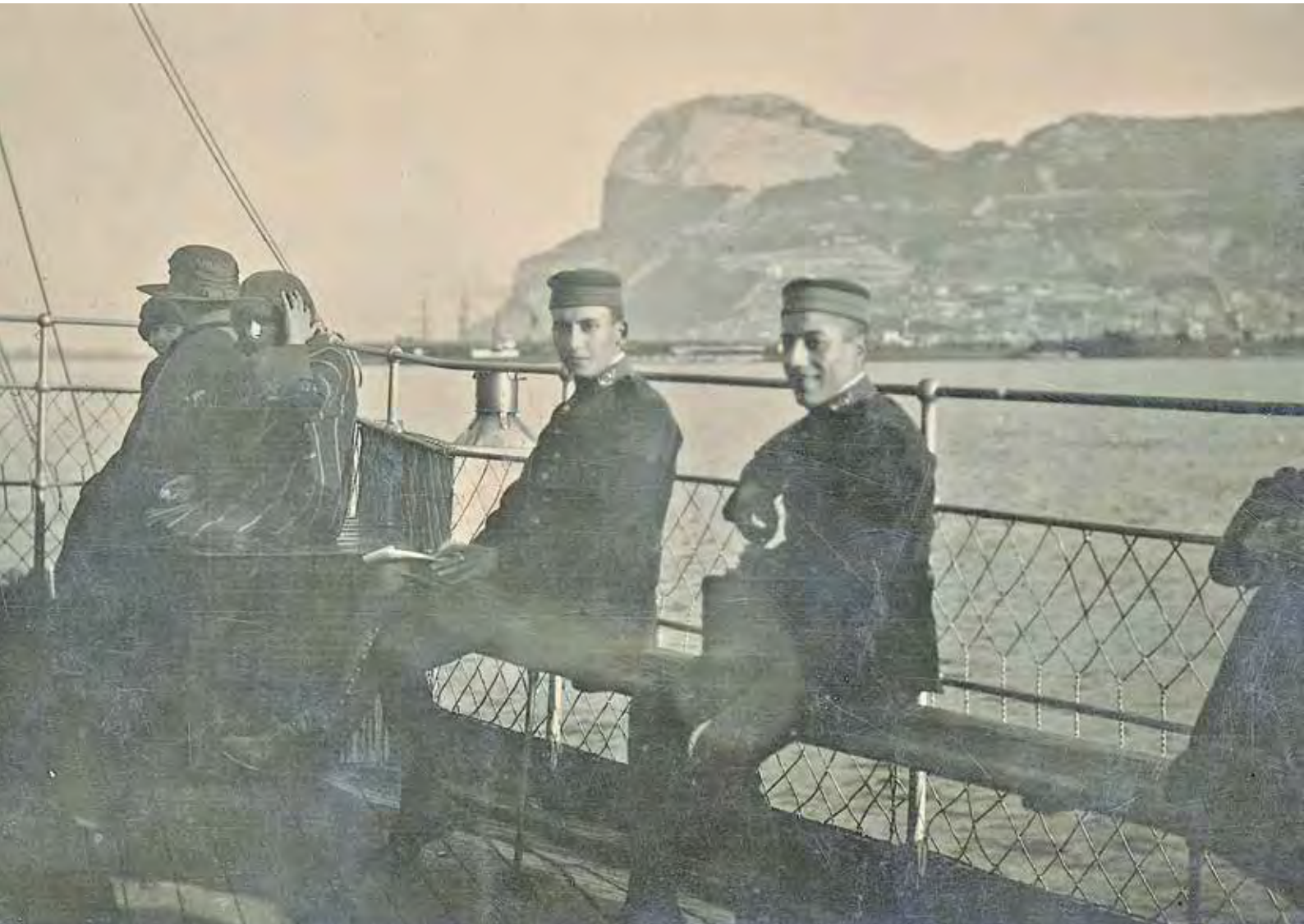
40 Joan SELVES. «De la vida expedicionària. XXV», *El Pla de Bages*, 14 de gener de 1922, p. 1.

41 Joan SELVES. «De la vida expedicionària. XXX», *El Pla de Bages*, 2 de març de 1922, p. 2.

Badia d'Algesires, novembre de 1921

Joan Selves amb un company durant el servei militar, amb el penyal de Gibraltar al fons i llibreta en mà prenent notes per als seus articles a *El Pla de Bages*.

MSB

Aleshores els seus amics el definien com una «*persona de gran vitalitat, extravertit,* [a qui] *cap repressió, inhibició ni complex malaltís no torbava la vigorosa activitat de la seva ment ni enterbolia el seu clar judici*». A més de ponderat i moderat el veien com «*un burgès liberal partidari de les llibertats polítiques i obert a una justícia social que per les vies pacífiques de la negociació i la transigència promogués, de manera tan ràpida com fos possible, el progrés cultural i econòmic de les classes assalariades, a qui repugnava, per contrast, qualsevol intent d'imposició per la violència*».[42]

Al juny de 1922 es va fundar a Barcelona Acció Catalana, una escissió de la Lliga Regionalista impulsada per elements disconformes amb el seu regionalisme, crítics amb el poc rèdit que consideraven que havien aconseguit d'entrar al govern de la Restauració i partidaris d'una major ambició nacional, però amb voluntat d'ocupar el centre polític.[43]

La integraven persones procedents sobretot de les joventuts de la Lliga, de la pròpia Lliga però també del republicanisme, com ara Jaume Bofill i Mates, Lluís Nicolau d'Olwer o Antoni Rovira i Virgili. El seu propòsit era la catalanització de Catalunya en dos vessants: la interior, Catalunya endins, amb una atenció preferent a la societat catalana i l'exterior, Catalunya enfora, destinada a la internacionalització de la qüestió catalana en el marc de la Societat de Nacions. En aquesta conjuntura la Joventut Nacionalista de Manresa es va adherir a la nova formació i va abandonar els postulats lligaires.[44]

Selves va reprendre els estudis per lliure de la carrera de Dret per poder romandre a Manresa, tal com havia promès a Carme Baltiérrez. Aquests, però, no eren el seu interès principal i donada la seva posició econòmica tampoc tenia pressa per enllestir-los. Allò que l'interessava era el periodisme i a partir del setembre de 1922 va passar a exercir de redactor en cap d'*El Pla de Bages*.[45] Tenia 23 anys. A mitjans de mes també va començar a exercir de secretari particular de l'alcalde de Manresa, el regionalista Ignasi Suanya.[46]

Malgrat residir a Manresa, Selves en cap moment va desvincular-se del seu Castelltallat natal i l'1 d'octubre, per exemple, va participar en la inauguració de la Casa del Poble de Castelltallat junt amb altres amics seus com Joan Planes Martí, que exercia aleshores de secretari particular del diputat del districte Josep Creixell.[47]

En començar el gener de 1923 Selves va formar part com a secretari de la Cooperativa de Periodistes per la Construcció de Cases Barates.[48] A partir de l'1 de febrer va anar un pas més enllà en la seva incursió periodística i va passar a ser accionista d'*El Pla de Bages*.[49] Sembla que el seu ascendent en el diari va propiciar-lo que Francesc Farreras i Duran, dos anys menor, marxés també a fer el servei militar.[50] L'entesa entre ambdós es feia palesa i Joan va aprofitar-ho per dotar el periòdic d'una fesomia nova, més moderna i oberta a les inquietuds polítiques i socials del moment.

A mitjans d'aquell febrer Selves va firmar el seu primer article principal al diari. Parlava de la influència literària i reclamava no escriure de cara a la galeria per agradar al públic que pagava, sinó mantenir la màxima consciència. «*S'escriu segons es pensa normalment*».[51] Uns dies després en va escriure un altre. Anava destinat a reclamar una ètica ciutadana en referència a tots

42 Antoni FARRERAS. *De la Setmana tràgica a la implantació del franquisme,* p. 128.

43 Montserrat BARAS. *El Partit Catalanista Republicà. De Acció Catalana a Acció Catalana Republicana (1922-1933).*

44 Gemma RUBÍ i Isabel VICENTE. «Política i societat entre 1900 i 1931».

45 «Catalunya», *La Publicidad*, 17 de setembre de 1922, p. 6. A vegades se l'anomena director, creiem que per error.

46 Vicenç PRAT. *Memòries (1902-1957). Escriptor, intel·lectual i polític manresà,* p. 75; *El Pla de Bages*, 15 de setembre de 1922, p. 2.

47 «La Casa del Poble», *El Pla de Bages*, 3 d'octubre de 1922, p. 1.

48 *El Pla de Bages*, 3 de gener de 1922, p. 3.

49 «Joan Selves Carné». *El Pla de Bages*, 19 de juliol de 1934, p. 2; *El Pla de Bages*, 1 d'agost de 1925, p. 6.

50 «Joan Selves Carné». *El Pla de Bages*, 19 de juliol de 1934, p. 2; *El Pla de Bages*, 1 d'agost de 1925, p. 6.

51 Joan SELVES. «La influencia», *El Pla de Bages*, 16 de febrer de 1923, p. 1.

EL PLA DE BAGES

DIARI DE MANRESA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
CARRER D'ARBONÈS, 15, TELÈFON, 272

Any XVIII -- -- Núm. 11818
Dissabte, 17 de desembre de 1921

SUSCRIPCIÓ
Número solt 10 cèntims.—Atrasat, 15 cèntims.—Pagos a la butxaca. —Remitits, anuncis i reclams, a preus convencionals

Moros i cristians

Temps que tornen

La situació dels possessors espanyols en la costa del Rif ha reflexat la persistència d'antigues institucions i costumeres que un dia, en temps de la dominació anglesa exacta dels captius. Una organització mercenària, les «Escltives» ha resortit en nostres dies amb l'empenta que dóna la força d'actualitat.

El dedesit de la vida contemplativa—de funcions religioses, nocturnes i sepulcrals, amb les amargors darrera la taula de la sofreta, com congregantes que captiven capdals per a les llengües eclèctiques, terminades amb sermó i processó pel temple. Balcia de llora i consolat de cleta—a l'activa de reprendre la que les cruzada guerrera de Jaume el Conquistador, Penyafort i Nolasc, per a alliberar als que eren dia en Mercelia sofrien esclavatge, deu haver sigut com un raig en l'espai de als segles.

L'emperò, la realitat és ahí. Només que van pels diaris recordem als dels calós i arrabous d'ara temps. Amb termes més o menys clars, se denuncia un anuclí més cuflà de les finances i la falta d'empenedors i reis. S'ens a una nova ordre ciballeresca com podria dsser la moderna Societat de les Nacions, que ocupa el lloc de la Cristiandat dels dies mig-evals. Fins de llavia dé moros sort l'evocació al Nadal—la festa de la treva en els combats—i ara la apel·lació al Papat, com suprem poder que los tenia en altres temps per a dirimir discòdies i plets.

Jo no sé fins a on l'Estat espanyol està en aquell període en què per la llei VI Sotge d'en mi se propagnava. Hosts mercenàries, a ritol de legió, presten les armes; tropes combatents amben els cabalmeros d'un Pare Romeu; se formalitzen fiances i d'entregues pactades com a tregua gnosis pas els combats.

Hi han remogut a sèdules antics, per les Pasqües malhumorosos es fa la treva i no manquen parlamentaris entre ells dos bàndols, cada poble exhibir un al seu de Granada o en la conquesta de Lleja, amb que acabà l'esperonat Reconquesta. Sols manca Sant Jaume, cavalcant un blanc cavall..., que fael al·lusió.

Per haverhi de tot, tampoc es mort el sentit de dimensió universals, de discussions entre guerrers i els artalaia dels cortesans. La realitat se escara de cels mida i sobre la pólvora dels fusils prosaguivinen les aventures. Tot lo vell les treuat i perdut.

SECCIÓ RELIGIOSA

Santa de demà

La Mare de Déu de l'Esperança

Santa de dilluns

Santa Adjutori, Timoteo i Hermes.

Cort de Maria de demà

A Nra. Sra. de l'Esperança, a Sant Pere Mitrat.

Cort de Maria de dilluns

A Nra. Sra. del Bon Succés, als Ostes.

Quaranta Hores de demà

Església de Cases Carlins.

Quaranta Hores de dilluns

Església de Mares Repenedores.

Hores d'exposició de demà

Al matí, de les vuit a les onze, i a la tarda, de les quatre a dos quarts de set.

Església de Cases Carlist

Demà diumenge dia 18, 1ª Academia formació Católica, obsequiará a su exclusiva Patrona María Inmaculada, amb els cultes següents:

Matí.—A dos quarts de vuit, Missa de Comunió amb plática, pel Revnd. don Vatxeo Morell, Consiliari de la mateixa, assistiràn als alumnes de les escoles nocturnes per a obrers.

Tarda.—A les tres, a la sala d'actes de la societat, es farà la distribució de premis als referits alumnes.

A les sis, a la mateixa església, es cantarà el Sant Trisagi, seguit després el sermó que farà el Revnd. P. Lluis Bergès S.J. i cant de «Tots Puticrs», acabant-se amb la benedicció del Santíssim Sagrament.

TRANSPORTS RÁPIDS I ECONÓMICS
per auto - camió
de Manresa a l'estació del ferrocarril i viceversa, com igualment qualsevol altra classe de acarreigs que se sol·licitin.
Es concerten abonos a preus convencionals.
Per encàrrecs dirigir-se a
I. Cisternas.-Cap del Roch, 18, 1er. Manresa

Dr. A. Santamaria
Metge i Dirigià Dentista (NORD-AMERICA)
de la Universitat de New-York
Barcelona: Rambla de Catalunya, 27, principal. — Telefon. núm. 5013
Manresa: Born, 7, primer, Telefon, 659
Visita diaria. Matí: de dos quarts de deu a dos quarts d'una.
Tarda: de dos quarts de quatre a dos quarts de vuit.
Festius de nou a una
TERRASSA: Fontvella, 31, primer

Crònica de la comarca

SALLENT

Necrològica. — Per les pròximes festes. — L'Orfeó Sallentí. — L'«affaire» de la carteria

Ha mort En Francesc Manonelles, el conegut comerciant, pare del notable artista Dn Joan Manonelles. Era molt volgut per l'afecció que professava a la família.

—Les entitats particulars, treballen activamentalment per a celebrar un bonic Any Nou dignes de Sallent, tan profusions festes de Nadal. Cap de any i Reis.

Encontinti a seguent li, l'Orfeó Sallentí, sempre un constant de rendibonguesa per a ser convidat en un gran festival d'arreu. En la particioció que ens ha mostrat els anteriors, i en la bona voluntat dels elements cantaires, ens fan la clara que guanyarem una vegada més. Farà vegada d'aquest nombre d'Orfeons.

A l'Ateneu Català, actuarà la Comparsa Alegret, que tants aplaudiments ha cosetit a la pregia actuar.

Al Centre Català, serà representat «L'Estel de Natzaret» pels elements que composen el quadre de aficionats i és d'esperar que la tasca que han emprès per l'execució de aquesta delicada obra, durant aquests últims anys artistics, no serà pas engany enfonsa. El director artistic En Sebastià Llenas. Al Foment Català i a la J. N. s serà un organitzen actes per Calil, en commemoració de tan esmorgiadinàsima data.

—Després d'exercir aquest cant i durant dos dies el cimeri de carter, el senyor Vicens Saló, ha sigut declarat cesant, llunat-se la carteria interinament al senyor Francisco Cherá, interinist que venia exercint, molt a gust dels sallentins feia mes d'un any, quan per les noves reglamentacions del senyor Saló, va ser agnent destituit per primera vegada. El senyor Clark, pel vobo general no deuria pas cauer-ne retirat.

Ça emmotiat fortament tanta de sorpresa, ja que deixat en la seva fonda en que el senyor Saló havia tornat a procurar-se-hi el seu honrer procedit l'havia dret sobre all l'adjudicació popular i dintre pocs dies, hi profesta haurà sigut general, i encar haurà sigut pitjor. Tenia all d'haver-se'n donat compte.

Hem dit que la *Joventut* U. M. N. —club de flumist on hi ha bitlat de «La nostra parla de l'església— donen el, que la *Joventut* U. M. N. protegeix al senyor Saló. Sicia per aquesta se ne tracta mès.

El Corresponsal.

Sallent-16-12-21.

"Mantecadas" d'Astorga
Pedro Antón, successor i delicias. De venda: Casa Freixa, Infants 10, MANRESA.

Malalties dels ulls se-cialitat en lentes.—Consultori del doctor LLUIS LLEO, Born, 10, 1.er, visita diaria.

D'ALGECIRES ESTANT

Cròniques de EL PLA DE BAGES

De la vida expedicionària

XIX

Gibraltar - Nous aspectes

II

Amb els meus companys continuem voltant per la cosmopolita ciutat anglesa de Gibraltar, que cada vegada es fa més aborrosant.

Entro en uns bonds de bitaca i compro dos cabres de cigarretes espanyoles, marca «Wagonier», pagats, que em costen la ridícula suma de tres pessetes cinquanta cèntims. Després seguim el nostre passeig pel carrer Reial que ofereix un animat aspecte.

Davant de l'importantíssima casa bancaria «Guilliam's Bank» passen pel costat noies tan dansbones, blondes, elegantíssimes, perfumades que van cotxe amb una preciosa dama provocadorsíssima d'una bonda sortida fins a dalt de tot, amb uns ulls esparverats d'artillaria, carregats amb una bondosa mica que deuen haver adquirit a bon preu. Unes passa nou avui hi ha un grup de moros, sumamente nombrats, que estrafolaven. Els artillers passen pel seu costat, detenen una, entre dents, amb paraules dures, barbaritats, injuriosos potser, que refelen l'odi profundíssim que senten pels mahometans. Nosaltres mateixos quan ens passa pel costat un moro, amb aquell pas reposat i solemnial que sembla com si tremolés que les baionetes, que arrossegues, els fuglaven dels peus, ens apiasem contra la paret, amb fletx, mentres ens miravem tot el cos un calfret semblant a l'esgarrifament que en dos acaiir quan, amb el pas ral, es xafa l'escarabat que ens pica. Ells ens canvi, amb un aire de fugida fondat, que amaga la seva traidoria, ens tenaradet, rudeta, al comprendre la repulsió que ens causen.

A proposta de l'amic Esparbé, entrem al bar «Johan Rhan and Sons» per a demanar una refresca. A dins sentada, al redós d'una taulet tetra de bambú i cristall, en actitats elegantíssima una familia anglesa prest al tiè en silenci, mentres amb tota pertinència aniquen pastella de coco. Tanta és la seva atenció i tanta la seva rigidesa que sembla que celebren algun culto pagà de nosaltres, fotcograf.

Des del bar, sentats, no tan rigidament com la vella familia anglesa però amb més comodital, contemplem el moviment del carrer, mentres ens mengem uns pastets molt guisats complimentats. Crida la nostra atenció una gentil noieta vestint un cayall d'extrany pelatge, color negre, passa guisquant i deixant rastres en petit «lez» que corra traient un pare de llengua.

Al sortir de son al carrer, ens atabala el só estrepitós d'una banda de cornetes anglesos que, pel sòrol infernal de la instrumentaria massa que toquen, demostren tenir bons pulmons.

Cami avall, cap a l'«Europa Road» passem per davant d'un bar restaurant de la guarnició britànica. Un sargent anglès que en surt en aquell moment, s'adira davant mes i m'allarga la mà amb gest amical i efusiu. Jo, confiat, serro la meva dreta amb la seva amb gran parsimònia per la integritat dels meus dits. (Ja els hi tenguem vegada que la *Gran Bretanya* atempta contra la meva vida.) Com que jo no sóc cap atleta, no puc reprimir una gargota de sofriment, fent les delicies del tranquil anglès que, somrient em parla amb certe gutturals, inintel·ligibles, gentilment desentendentment per a dir-me quelcom que no entenc. A l'últim m'entero que és irlandès, però tan ment coneixent en un sentell de roi dinamis. Jo li demano «parlais vous le français?» ell em contesta: «français? no!! oui!» però no sofia de l'«oui!»

L'Esparbé xiulava com sab ho un catalá i andalou, jo en fauxau i cantilla i ell supose que amb gaelic o amb anglès. A la fi ens posarem a riure tots plegats en veure que era voluntariament impossible d'entendre'ns. Canviem afectuosament les targetes i ell va donar-me l'altra grossa me oferta, mentres jo amb molta prudència li allargava la punta dels dits encara rosentits de la primera encaixada.

Entrem després en un altre bar, i a l'assentar-nos un dependent ens demanava si portem moneda anglesa; davant la nostra negativa ens indica amablement que no ens pot servir malgrat la seva bona voluntat.

En una plaçeta quadrada, d'una simetria antipàtica hi ha una filera de cirerers que han estar drets als dilcats: així no es port bona.

Més avall ens entrem fugra estem un grup de soldats menos que fan instrucció al comandament d'un sargent, parauxa rápides i movimenta encontats amb puntitat, s'hi refiaa la monotonia de tota ens exèrcits quant no pas en campanya.

Un amable «perdonen» ens pregunta si som catalans. Nosaltres li contestem afirmativament i entaulem una animada conversa, durant la qual ell ens dóna una petita explicació de la vida del soldat anglès parlant en castellà quasi perfecte. Diu que ell havia sigut soldat i fa gross elogis de la vida militar. Un patuà s'atura un moment allargant molt el cap per a sentir la conversa, si «portuguesa» li diu enérgicament. «Usted no conoce a los señores y ya le importa lo ya les digo!» No s'hi fic. repotit dos cops per a tractar l'assumpte deprema...

J. S. C.

A bord del «Margarita», cant d'Algeciera.

(Escrit expressament per aquest diari)

Professora de corte
S'ofereix per a donar classes en son propi domicili i també per a la confecció de tota classe de vestits.
LOLA CUSSÍ
Fábrica Carné 1.er 2.on MANRESA

Aprenent fotò a la postimeria i confiteria LA ENGLANTINA, Born, 1.

14 de novembre de 1921
Portada de *El Pla de Bages* amb un dels articles de Joan Selves enviats des d'Algesires durant el servei militar.
ACBG

aquells qui sense estar-hi capacitats ocupaven llocs de responsabilitat pública. Demanava que revisessin el seu propi valer.[52]

El 13 de setembre de 1923 el pronunciament del capità general de Catalunya, Miguel Primo de Rivera, va marcar l'inici de l'etapa dictatorial amb l'aquiescència del rei Alfons XIII. L'1 d'octubre, per reial decret, es van destituir els regidors dels ajuntaments i Selves va dimitir del càrrec. La dictadura també va clausurar la Joventut Nacionalista.[53]

Una vegada assolida la majoria d'edat legal, als vint-i-cinc anys, Selves va poder deslliurar-se de la tutela nefasta del seu oncle. Amo de les propietats familiars, com a hereu que era, va decidir fer una tala important dels boscs de les seves finques per obtenir una important suma de diners. En aquella època, encara que se'n desconeix la data, també va impulsar una escola de caràcter social al carrer de Galceran Andreu i practicava diversos esports, essent directiu del Club d'Esports de Manresa.

El nou règim va entorpir la vida política de Selves, com la de tants altres catalanistes, però no pas la periodística. En començar el juliol de 1924 des de les pàgines d'*El Pla de Bages* Selves va fer una crida amb el seu amic Josep Maria Planes i Raimond Ferrer per trobar nom entre els lectors a una revista esportiva de la comarca del Bages. Entre gairebé tres-centes propostes es va escollir *A ple aire*. El setmanari, que es publicaria fins al 1926, va arribar a organitzar una vetllada de boxa al Teatre Conservatori de Manresa.[54]

La dictadura tampoc va estroncar la seva vida íntima, com tampoc no ho havia aconseguit el seu oncle. Així, el 10 d'octubre de 1924, va oferir un sopar als seus amics més estrets a la Fonda del Centre, al carrer del Born, per acomiadar la seva solteria. Deu dies després, el 20, Joan i Carme, de vint-i-cinc i vint-i-dos anys, es van casar al Monestir de Montserrat. La cerimònia va oficiar-la un altre germà de la mare d'ell, el reverend de l'església de la Soledat d'Igualada, Bartomeu Carner.[55]

El seu pèssim oncle Joan va ser un dels padrins de boda, com també Ramon Casals Carner, conseller general de la casa de maquinària industrial Fenwick SA; l'oncle d'ella, l'industrial Josep Baltiérrez Posa i el fabricant Josep Soler Graells. Com a testimonis van actuar l'advocat Joan Planes Martí i el banquer Pere Padró Blanch. Entre els convidats hi havia l'aleshores exalcalde Suanya. El convit nupcial va celebrar-se a l'Hotel del Monestir.[56]

El viatge de noces van fer-lo, com corresponia, a París. S'hi van estar un mes. Només arribar-hi van assistir a un combat de boxa del que volia parlar precisament a la seva revista. A la capital francesa van concebre la seva primogènita, Maria Selves Baltiérrez.[57] Dos dies després, del seu naixement, el 29 de juliol de 1925, Joan va deixar el càrrec de «director» d'*El Pla de Bages*.[58]

1.3. Impulsor d'*El Dia*

Malgrat abandonar el càrrec de responsabilitat al diari, Joan Selves era a mitjan febrer de 1926 vocal de l'Associació de la Premsa de Manresa i Comarca, que presidia Antoni Roca i Fàbregas.[59] D'altra banda, aquell juny, va dur el penó de Sant Miquel en les enramades que se celebraven a Manresa després de Corpus.[60] La seva formació religiosa pesava. Era creient, malgrat que

52 Joan SELVES. «Ètica ciutadana», *El Pla de Bages*, 21 de febrer de 1923, p. 1.

53 Ibídem.

54 «Com intitolarieu una revista manresana d'esports?», *El Pla de Bages*, 2 de juliol de 1924. En els únics quatre números que es poden consultar de la publicació, a la Biblioteca del Consell Català de l'Esport, no consta cap article de Joan Selves.

55 «De Societat», *La Veu de Catalunya*, 23 d'octubre de 1924, p. 8; MM. Registre del 20 d'octubre de 1924, Llibre de Matrimonis del Monestir de Montserrat, vol. VII (1924-1925).

56 FIVE. «De Societat», *La Veu de Catalunya*, 24 d'octubre de 1924, p. 2.

57 «Notes de societat», *El Pla de Bages*, 1 d'agost de 1925, p. 2.

58 «Joan Selves Carné», *El Pla de Bages*, 19 de juliol de 1934, p. 2; *El Pla de Bages*, 1 d'agost de 1925, p. 6.

59 *El Pla de Bages*, 13 de febrer de 1926, p. 3.

60 «Manresa», *La Publicitat*, 11 de juny de 1926, p. 6.

Montserrat, 20 d'octubre de 1924

Boda de Joan Selves i Carme Baltiérrez.

MSB

la seva devoció no tenia res a veure amb la de la seva família materna, ni amb la de les seves germanes.

En l'entretant, unes parentes ancianes de l'accionista d'*El Pla de Bages*, Farreras Serrahima, van vendre les seves accions a homes de la Lliga. Això va retornar la direcció del diari a la seva orientació inicial.[61] Havent escollit una opció política més nacionalista, a Selves el moviment no li va plaure i el 31 d'octubre de 1926 va deixar de col·laborar-hi, encara que altres companys, com el mateix Francesc Farreras i Duran, van continuar formant part de la redacció.

Per la bona relació amb la família política, el 30 d'octubre de 1928, Antoni Baltiérrez Ferrer, fundador de l'empresa de tints —en morir jove el fill d'aquest, Ignasi— va donar a Selves poders per exercir de gerent i administrador de la seva fàbrica. Aquest, amb el seu tarannà decidit, de seguida va posar ordre a l'accionariat del consell d'administració, va reestructurar el capital social i va blindar la companyia davant d'una compra. Posseïa, a més, deu accions que li permetien una minoria qualificada per decantar o evitar possibles conflictes entre accionistes.

Ell, però, no tenia vocació d'empresari. A tot això, finalment el 28 de novembre de 1928 va obtenir el títol de Dret i va poder iniciar-se en l'advocacia.[62] Selves tampoc no havia deixat en cap moment l'afició de la qual ja feia gala d'adolescent. Lector empedreït, estava a l'última en les novetats literàries en català i castellà, però també al corrent de les publicacions estrangeres. Va ser ell, per exemple, qui a les pàgines de la revista literària manresana *L'Om*, on col·laborava, va donar a conèixer al públic local la cèlebre novel·la de l'alemany Erich Maria Remarque *Res de nou a l'Oest*, apareguda el 1929 i traduïda al català l'any següent.[63]

Continuava també amb la seva vessant de lletraferit i escrivia poesia, contes i obres teatrals. Tot i les seves vel·leïtats literàries, a Selves allò que cada vegada li despertava més passió era la política i el periodisme com a via per canalitzar les seves idees. Els companys el tenien per un conversador amè i *charmant*, a més d'un dinamitzador de projectes.[64]

Precisament, i atès que havia quedat desplaçat a *El Pla de Bages*, va convertir-se en un dels principals animadors de la fundació d'una altra plataforma periodística, afí al seu ideari. D'aquesta manera va formar part del grup impulsor d'*El Dia*, «*diari d'esquerra republicana*». Una publicació que es va fundar a Manresa el 2 de desembre de 1929 i que, malgrat el subtítol, no tenia relació amb una Esquerra Republicana de Catalunya encara inexistent.[65]

Sense ser l'òrgan de cap partit específic, el republicanisme manresà es va voler dotar d'un portaveu de les idees federalistes —amb Francesc Pi i Margall presidint la publicació «*en esperit*»—, democràtiques, aconfessionals i «*no defensant cap altra forma d'autoritat governamental que no emani de la voluntat del poble*». El diari es declarava simpatitzant de les reivindicacions obreres, passant o no pel socialisme, amb el propòsit d'aconseguir una societat més igualitària i justa.[66]

El Dia el va impulsar l'aportació de múltiples accionistes que van conformar una assemblea de subscriptors protectors per mitjà de l'Associació «Els Amics de El Dia», que va triar un consell per orientar-lo i dirigir-lo, i que va presidir inicialment Selves. Joan Baptista Claret va ser el primer director del diari vespertí, que no va pretendre en cap moment ser un negoci, sinó actuar de plataforma per promoure un ideari, conjugant la informació local i la general.[67] La redacció es va ubicar al carrer d'en Cirera, 11, al nucli antic

61 Francesc FARRERAS I DURAN. «El meu 14 d'abril», *Xaloc,* 1973, p. 62; Antoni FARRERAS. *La Conselleria d'Agricultura de la Generalitat de Catalunya,* p. 47.

62 MSB. Títol d'advocat de Joan Selves.

63 J.B., «Selves, 'home d'esprit'», *El Dia*, 29 de juny de 1931, p. 2. A l'únic número consultable de *L'Om*, a l'Arxiu Nacional de Catalunya, no consta cap article de Joan Selves.

64 Ibídem.

65 «La mort de Joan Selves Carner», *El Dia*, 29 de juny de 1934, p. 1.

66 «Unes paraules preliminars», *El Dia*, 2 de desembre de 1929.

67 Jordi SARDANS i Joaquim ALOY. «Francesc Farreras Duran ens parla desde Mèxic (I)», *Regió 7*, 22 de novembre de 1980 i (II) 27 de novembre de 1980; «La mort de Joan Selves Carner», *El Dia*, 29 de juny de 1934.

A PLE AIRE

SETMANARI D' ESPORTS

Any II | REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ Arbonès, 15 Telèfon. 272 MANRESA | Dilluns 12 gener de 1925 | SUSCRIPCIÓ: Manresa, 2'50 ptes. trimestre Fora . . . 3'00 » » NÚMERO SOLT 15 CÈNTIMS | Núm. 20

Del partit Manresa-Atlètic de Sabadell

ANDREU, l'excel·lent porter sabadellenc, allunyant un corner amb gran istil

12 de gener de 1925
Portada d'*A Ple Aire,* setmanari esportiu manresà impulsat per Joan Selves.
CCE

de la ciutat i els seus estatuts es van aprovar el 14 de febrer de 1930.[68]

La publicació, de sis pàgines, va ser des de la seva aparició la peça clau de la conformació de l'espai polític que un any i mig després desembocaria a ERC. *El Dia* aviat es va fer ressò de propostes d'esquerres i republicanes com els manifestos del Partit Republicà Català de Marcel·lí Domingo, Lluís Companys i Alfred Perenya, entre d'altres, o de figures com el doctor Jaume Aiguader, dirigent de la formació politicomilitar Estat Català de Francesc Macià, aleshores a l'exili, i de la Unió Socialista de Catalunya.[69]

En el segon número del diari, Selves ja va deixar anar una mostra de la mena de polític que seria. A Manresa feia anys que s'arrossegava un debat sobre la conveniència de crear un Ateneu Manresà, sobretot cultural, que mai no es posava en marxa pels recels que es pogués usar políticament. «*Sense sapiguer-nos despendre d'aquest concepte esquifit i migradíssim de què des de qualsevol entitat es pot tirar l'aigua al seu molí*», va expressar. I va afegir que tothom que veiés la importància de l'Ateneu havia de fer un esforç comú per fer-lo possible. Selves, per tant, treballava per unir, no per disgregar.[70]

En la seva visió, a qualsevol que ocupés un càrrec a la junta directiva se li voldria veure una filiació política, però del que es tractava era que aquest «*fogar pairal de cultura*» no fos ni d'uns, ni d'altres, sinó «*un lloc neutral, una zona de descans, on s'hi trobés bé tothom sense distinció de matisos ni de classes*».

A mitjan de mes, Selves va obrir el diari amb un nou article, en aquest cas per parlar de la crisi industrial del tèxtil i indústries auxiliars. Per la seva vinculació als tints n'estava ben al corrent. La seva proposta en aquesta ocasió també era molt clara. «*Com a membres de la família europea cal solucionar el problema econòmic de l'exportació. S'ha de fer de manera que els nostres articles tinguin una fàcil sortida cap els altres mercats mundials*». En la seva visió, reduir la maquinària i les hores de treball o restringir l'obertura de noves fàbriques no serviria de res si no s'atreien mercats i el consum era més intens.[71]

Selves tractava qualsevol tema provant de descobrir al lector l'angle cec de les qüestions que considerava d'interès. El 14 de desembre, per exemple, obria el diari amb un article sobre literatura pacifista partint, precisament, de la novel·la de Remarque. Sostenia que la publicació d'aquesta i altres obres demostrava la falta de sinceritat de les potències guanyadores en la Primera Guerra Mundial i de la Societat de Nacions mateixa.

No s'havia après res de la guerra, deia, i mentre aquest organisme, la Societat de Nacions, es constituïa es continuava amb els «*milloraments de la química com a poder destructiu, formes de desarmament simulat, utillatge novíssim de submarins, estimulació de les forces aèries aplicades a l'ofensiva*». Per tant, Remarque i companyia acabarien com novel·les «*per a fer dormir en les vetllades d'hivern*».[72]

En paral·lel a la seva creixent passió periodística, en el terreny professional, a finals de desembre de 1929 Selves va obrir un bufet al número 45, principal 2a —avui 34-36— del carrer Urgell de Manresa, on va llogar dos pisos confrontats, un per viure-hi i l'altre com a despatx. I també un altre a la Gran Via de les Corts Catalanes, 562, principal 1a, a Barcelona.[73] Aviat va tenir una àmplia clientela.[74]

Això li va permetre deixar la feina als tints, tot i mantenir-se en el negoci. Selves, per exemple, apareixia com a representant dels tintorers de Manresa i comarca en un telegrama al ministre d'Economia, Manuel de

68 Jordi AROLA. «Problemes locals», *El Dia*, 3 de desembre de 1929; «Als nostres amics», *El Dia*, 27 de desembre de 1929; «Els amics de *El Dia*», *El Dia*, 16 de gener de 1930; «Convocatòria», *El Dia*, 14 de febrer de 1930.

69 «Un manifest del Partit Republicà», *El Dia*, 11 de desembre de 1929; «El Dr. Aiguadé i Miró», *El Dia*, 18 de desembre de 1929.

70 Joan SELVES. «Per un imaginari Ateneu», *El Dia*, 3 de desembre de 1929, p. 1.

71 Joan SELVES. «La crisi industrial», *El Dia*, 10 de desembre de 1929, p. 1.

72 Joan SELVES. «Literatura de guerra», *El Dia*, 14 de desembre de 1929, p. 1.

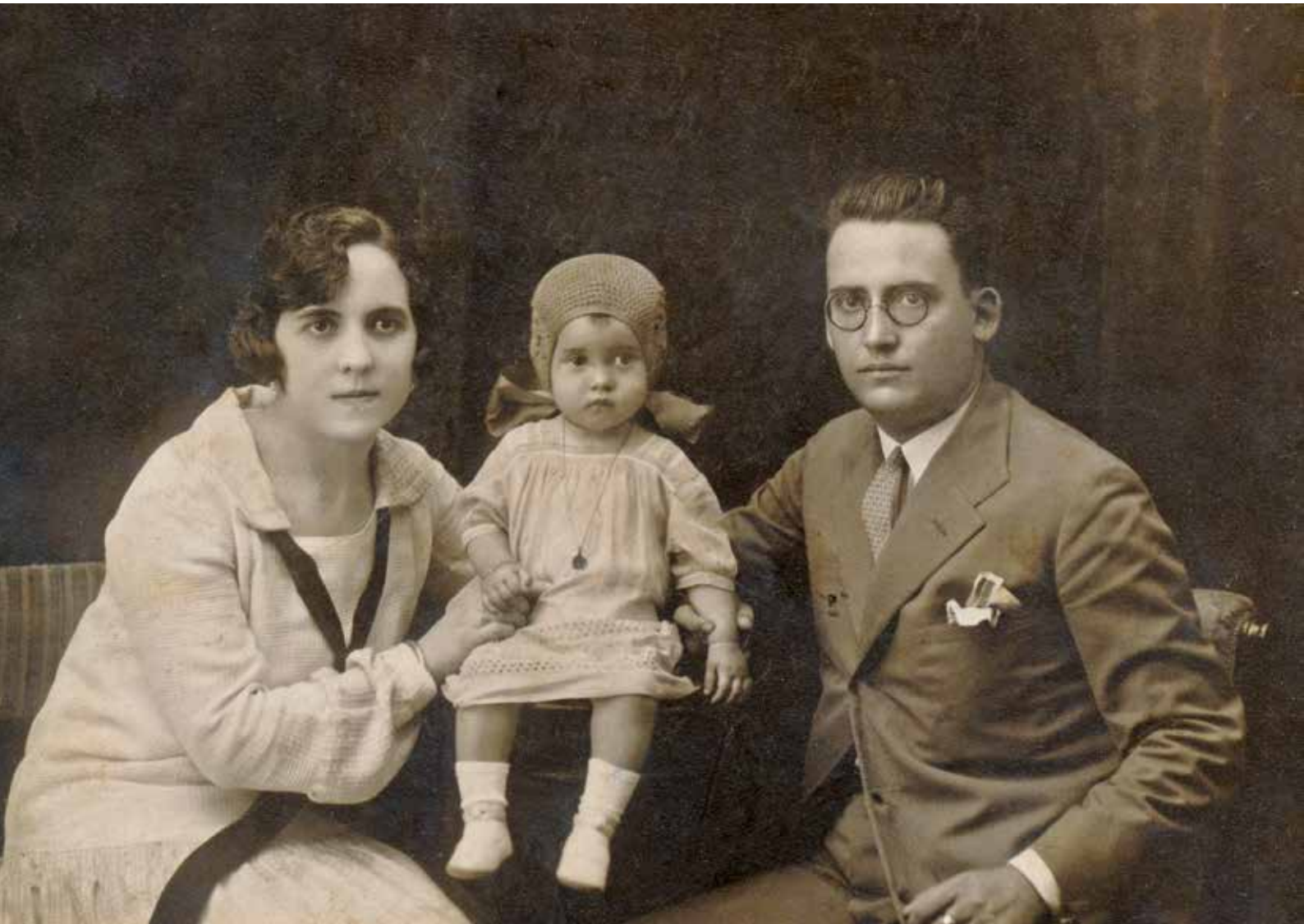
73 Anunci, *El Dia*, 1 de juny de 1931, p. 4; «Bufet d'advocat», *El Dia*, 27 de desembre de 1929, p. 4.

74 «Un judici per desahuci», *El Dia*, 4 de febrer de 1930, p. 3.

1926

Joan Selves i Carme Baltiérrez amb la seva filla Maria.

MSB

Argüelles, felicitant-lo per la reial ordre derogativa del sistema restrictiu d'importació.[75]

En començar 1930, Selves lamentava que, després de l'anunci d'unes futures eleccions parcials als municipis i diputacions provincials, molts ja pensessin que allò era la normalitat i que estiguessin preocupats per quin càrrec ocupar-hi. Reclamava, així mateix, que els diaris incloguessin articles polítics, però que aquests parlessin clar, que exposessin les seves posicions i idees sense sobreentesos. Sense por. D'altra banda mostrava el seu pessimisme per encarar l'etapa que semblava que s'anava obrint. «*Sembla que ens calen set anys més de Dictadura per fer-nos ciutadans aptes. Ara com ara, no en som*».[76]

El Dia plasmava un espai ampli d'esquerres republicanes, reflectit en la disparitat d'opinions sobre com afrontar el moment polític davant d'un horitzó electoral esperat. Havent perdut el favor d'Alfons XIII i malalt de diabetis, el general Miguel Primo de Rivera dimití a finals de gener d'aquell any. Va exiliar-se a París, on va morir a mitjans de març. Amb aquest rerefons i després de set anys de dictadura la sensació anhelada i estesa era que aviat s'obriria una nova etapa.

En aquest context, alguns amics de Selves com Francesc Senyal —que en començar els anys 1920 havia presidit la Joventut Nacionalista de Manresa—[77] i Francesc Farreras i Duran es van adherir al manifest que aquell març de 1930 Acció Catalana —que havia actuat durant la dictadura de Primo de Rivera fora de la legalitat— va donar a conèixer a través de *La Publicitat*.[78]

En canvi, Selves va defensar la necessitat d'organitzar alguna cosa nova perquè considerava que Acció Catalana vindria a ser el mateix. Per acabar-ho d'adobar, el 1927 el seu sector més republicà, liderat per Antoni Rovira i Virgili, s'havia escindit i creat Acció Republicana de Catalunya (ARC), que es declarava laica i catalanista des d'una posició d'esquerres i hereva de Pi i Margall. Així, doncs, en aquell moment existien Acció Catalana i Acció Republicana de Catalunya, separades, però coincidents en la tàctica i la preferència d'aliances pel centreesquerra republicà i catalanista.

Selves es preguntava si els partits existents abans de la dictadura de Primo de Rivera podien «*resoldre totes les inquietuds, totes les idealitats del 1930*». Entenia que les persones que el 1923 eren «*unes esperances*» —joves, com ell—, s'havien convertit en «*una realitat*», però que es trobaven en una situació de llibertat condicionada en què era difícil definir-se i situar-se. Per això no li semblava convenient «*precipitar els fets i buscar una afiliació que després no satisfaci*».[79]

No amagava, ja que hi havia estat adherit a través de la Joventut Nacionalista de Manresa, que Acció Catalana li semblava «*un partit polític ben simpàtic amb una posició netament de centre*», tot i que considerava que «*no aporta cap aire nou*».[80] L'argument de Selves, però, posava al descobert el principal debat existent als nuclis d'esquerres de la ciutat: si tractar d'acudir a unes eleccions futures amb una «*entitat única republicana*», amb el temor d'induir el particularisme local, o si cada tendència republicana s'havia d'articular com a branca local d'un partit d'àmbit català.[81]

En començar aquell abril a la ciutat es va constituir un nucli anomenat Penya Renovació, que es definia com a cooperativista, mutualista i esquerranista social amb Isidre Casajuana com a president i el director d'*El Dia*, Joan Baptista Claret, com a vocal.[82] Poc

75 «La importació de matèries colorants», *La Veu de Catalunya*, 14 de març de 1930, p. 7.

76 Joan SELVES. «Un article polític», *El Dia*, 11 de gener de 1930, p. 1.

77 Vicenç PRAT. *Memòries (1902-1957). Escriptor, intel·lectual i polític manresà,* p. 61.

78 «Acció Catalana a Manresa», *El Dia*, 11 de març de 1930; «Acció Catalana. Els manresans que ja s'hi ha adherit», *El Dia*, 12 de març de 1930.

79 Joan SELVES. «L'actual desorientació política», *El Dia*, 12 de març de 1930, p. 1.

80 Ibídem.

81 Joan Baptista CLARET. «L'organització de les esquerres a Manresa», *El Dia*, 20 de març de 1930.

82 «La Penya Renovació», *El Dia*, 1 de abril de 1930; «Penya Renovació», *El Dia*, 7 d'abril de 1930; «S'ha constituit Penya Renovació», *El Dia*, 9 d'abril de 1930; «Joaquin Maurín a la Penya Renovació», *El Dia*, 15 d'octubre de 1930.

1 de novembre de 1926

Carnet de periodista de la Federación de la Prensa de España de Joan Selves.

MSB

després també van començar les reunions preparatòries per a la formació d'un Centre Republicà Català.[83] A finals de mes, Senyal i Farreras i Duran van impulsar la constitució d'Acció Catalana a la localitat.[84] La convivència al diari de distintes sensibilitats polítiques es feia evident.

És per això que, en començar el juny de 1930, es va constituir el consell d'orientació i administració d'*El Dia* amb perfils de les diferents tendències o famílies republicanes. En formaven part nou persones: Joan Selves, Joan Baptista Claret de la Penya Renovació, Isidre Costa, el farmacèutic Antoni Esteve, Francesc Juanola, Francesc Orriols, Baldomer Riu, Marià Rius i Josep Torra.[85]

83 «Notes varies», *El Dia*, 19 d'abril de 1930.

84 «Acció Catalana a Manresa», *El Dia*, 28 d'abril de 1930; «Acció Catalana a Manresa», *El Dia*, 8 de maig de 1930.

85 «Els Amics de "El Dia"», *El Dia*, 7 de juny de 1930, p. 1.

1.4. La fundació d'Acció Catalana a Manresa

Els debats que es donaven al si d'*El Dia* no eren un fet aïllat, sinó el reflex local de la creixent articulació de la societat de masses a Catalunya en partits moderns amb una estructura estable, militants i organitzacions adherides. Un procés que havia arrencat ja el 1929, durant el període de provisionalitat que va seguir la dimissió de Primo de Rivera i que conduirien els generals Dámaso Berenguer i Juan Bautista Aznar-Cabañas. La dinàmica política local començava a condicionar la general catalana i a la inversa, entenent com a general la política que es gestava de manera preeminent a Barcelona.[86]

En aquest marc, el 17 de juny de 1930 es va constituir formalment Acció Catalana de la comarca del Bages a Manresa. A l'acte van assistir dues de les figures més rellevants del partit a Barcelona, Jaume Bofill i Mates, president, i Manuel Carrasco i Formiguera. Francesc Senyal en va ser nomenat vicepresident.[87] Entre altres, també en van formar part l'escriptor Fidel Riu, el pintor Ramon Martí Farreras, Gumersind Sanmartí i l'industrial Francesc Marcet.[88]

L'endemà, Joan Selves, en un llarg article a *El Dia* perdia la paciència per una situació política que no semblava descabdellar-se. «*A no tardar molt farà els sis mesos de Govern Berenguer, advingut a la vida política espanyola amb el sobrenom d'El Pacificador. Durant aquest mig any han tractat el país com un malalt afeblit per un llarg dejuni, donant-li aliment de miqueta en miqueta perquè no el reprengui i no tingui una recaiguda. I a fe que ho han conseguit. Aquest període de Dictadura blanca, Dictadura feta i pastada per a salvar la Monarquia dels estralls ocasionats per la Dictadura de Primo de Rivera, ha estat d'un estira-i-arronça corprenedor*».

Selves lamentava les trampes de la *dictatova*. «*Una premsa fermada a la censura, i per una censura que ben poca cosa té d'envejar a l'altra censura. S'han reconstituït els Ajuntaments a base de la més democràtica i liberal de les mesures. La meitat per als regidors que en tres eleccions han tingut més vots —la majoria d'ells representen més als morts que als vius— i l'altra meitat per als majors contribuients, entenent que per a governar a les ciutats i viles en sabran més els que més han sabut fer llurs fortunes*».

Afegia que «*aquests Ajuntaments viuen la millor de les vides, perquè els sembla dignament i correctament elegits, i no tenen els mals de cap dels d'Unió Patriòtica, que tenien la feina de dissimular i governar. No-resmenys ha passat amb les Diputacions, i tot plegat dóna la sensació de la normalitat jurídica que tant ens han posat de coixí al jaç de pobresa col·lectiva*». I continuava, «*s'ha concedit la llibertat a molts presos polítics, no a tots, i s'ha deixat tornar a molts exiliats pel mateix motiu, interdint l'entrada als que podrien ocasionar un moviment de simpatia massa viu i no veure's així obligats a apaivagar l'alegria amb uns quants cops de sabre sàviament distribuïts. Queda en peu encara la demanda a favor dels presos socials*».

I encara, «*a l'adveniment de la Dictadura blanca es digué que el que calia d'urgència era que els partits polítics es reorganitzessin i es preparessin perquè en les eleccions el país es podés manifestar lliurement. I perquè els partits puguin fer aquesta feina no és concedeix el permís de reunió ni el de propaganda lliure, ans el contrari s'han de donar conferències i més conferències controlades per la policia i arriba un moment que ni això es permès i generalment son prohibides totes les manifestacions polítiques*».[89]

A finals de juliol, en el mateix número que començava amb un article glossant el federalisme del lloctinent de Macià a Barcelona, Jaume Aiguader, l'editorial d'*El Dia* lamentava que Acció Catalana i Acció Republicana s'oposessin a sumar-se als partits republicans d'àmbit estatal per pactar la instauració de la República al final de la dictadura. Després de reiterar la seva coneguda

86 Enric UCELAY-DA CAL. *La Catalunya populista. Imatge, cultura i política en l'etapa republicana, 1931-1939,* p. 114-117.

87 «La constitució d'Acció Catalana», *El Dia*, 18 de juny de 1930.

88 Jordi SARDANS i Joaquim ALOY. «Francesc Farreras Duran ens parla desde Mèxic (I)», *Regió 7*, 22 de novembre de 1980 i (II) 27 de novembre de 1980.

89 Joan SELVES. «La normalitat jurídica», *El Dia*, 18 de juny de 1930, p. 1.

Castelltallat, circa 1928

Davant la casa familiar de les Selves: Carme Baltiérrez, Ramona Clotet, Llúcia Baltiérrez i Maria Selves.

MSB

«*simpatia*» per ambdues formacions, el diari mostrava la seva incomprensió, «*si davant l'anunci d'unes eleccions pastejades i amanides a l'ombra d'una suspensió de garanties, sense llibertat de premsa, associació i reunió*» per a «*assegurar el triomf del reaccionarisme monàrquic més aferrissat, no es creu arribada l'hora d'una acció conjunta* [a nivell estatal] *és difícil saber que cal esperar*».[90] L'editorial va suposar un primer qüestionament públic del diari amb l'Acció Catalana local.

Els impulsors d'aquesta formació, per contra, defensaven que «*abans que res som catalans*» i afegien que comportava un cert perill deixar-se portar pel cant de sirena a favor d'una república, sense cap més concreció. Fins i tot els seus portaveus acusaven el diari d'estar més a prop d'*El Progreso* que no pas de l'ideari catalanista. El consell rector d'*El Dia*, en canvi, constatava que al pacte d'àmbit estatal que es preparava també hi havia Estat Català de Macià i Aiguader, «*gens sospitosos*» de no ser catalanistes i reiteraven que era un «*encert i una orientació intel·ligent per aconseguir una manera eficient de resoldre els problemes que avui tenim plantejades les esquerres catalanes en estreta relació amb les espanyoles*».[91]

El debat partia de la idea oposada de prioritzar l'aliança al si de Catalunya per remodelar l'estat i/o alliberar-se'n, o l'aliança amb les esquerres espanyoles per remodelar-lo i després ja es veuria. A mitjan agost republicans com Nicolás Salmerón, Marcel·lí Domingo, Lluís Companys i Jaume Aiguader es van reunir amb representants de les dues Accions, com Antoni Rovira i Virgili, a Tarragona per convèncer-los de sumar-se a la reunió que es preparava a Sant Sebastià. Finalment el 17 d'agost del 1930 Macià Mallol per Acció Republicana de Catalunya i Manuel Carrasco i Formiguera per Acció Catalana van assistir a la ciutat basca on es va signar el Pacte, com també Jaume Aiguader per Estat Català.[92]

També, llavors, es va canviar el consell directiu d'Acció Catalana del Bages i es va triar Francesc Senyal com a president. Així mateix, va començar la confecció d'un setmanari propi.[93] Pocs dies després els membres destacats d'Acció Catalana a Barcelona, Ildefons Sunyol, Rossend Llates i Josep Maria Massip van visitar Manresa.[94] *El Dia*, mentrestant, va continuar publicitant les entrevistes que donava Aiguader a altres diaris.[95]

Mentre participava de l'activació política bagenca en vistes d'unes futures eleccions, Selves tenia temps també per a quefers més prosaics. Jugava, com d'habitual, a la manilla al Casino i a cal Xinito.[96] I a finals de juny va obsequiar amb una obra d'art un premi per una poesia de tema lliure als Jocs Florals de l'Associació de Dependents de Comerç de Manresa i Comarca, mentre ell guanyava un premi extraordinari amb «Poemes nocturnals. Tres poemes».[97]

També, en començar el juliol, Selves va ser elegit vicepresident d'«Amics del Teatre» en la reunió de constitució de l'associació al teatre Kursaal.[98] Estava molt satisfet de la posada en marxa de l'entitat perquè demostrava que a la ciutat hi havia tantes ganes d'arts escèniques com a d'altres urbs. Considerava que, si això era així, es devia a la demostració que el reclam no era esnobisme sinó «*un acte col·lectiu de voluntat i de sacrifici*» perquè «*no podem bastir un baluart cultural sense el treball constant i dolorós si volem que sigui una cosa viva i amb vida pròpia*».[99] Insistia, a més, que

90 «Editorial. Un pas en fals», *El Dia*, 30 de juliol de 1930.

91 «Una resposta d'Acció Catalana i uns comentaris nostres», *El Dia*, 2 d'agost de 1930.

92 «El pacte dels Republicans», *El Dia*, 12 d'agost de 1930; «La reunió dels republicans a Sant Sebastià», *El Dia*, 18 d'agost de 1930.

93 «Acció Catalana de la comarca del Bages», *El Dia*, 18 d'agost de 1930; «Acció Catalana de la comarca del Bages», *El Dia*, 6 de setembre de 1930.

94 «De l'acte d'Acció Catalana», *El Dia*, 21 d'agost de 1930.

95 «Una conversa amb Jaume Aiguader Miró!», *El Dia*, 23 d'agost de 1930.

96 «Anunci», *El Dia*, 1 de juny de 1931, p. 4.

97 «Els Jocs Florals de Manresa», *El Dia*, 30 de juny de 1930, p. 1; «Manresa», *La Publicitat*, 4 de juliol de 1930, p. 11. Els poemes ni es van publicar al seu moment ni s'han pogut localitzar.

98 «L'assemblea per la constitució dels 'Amics del Teatre'», *El Dia*, 2 de juliol de 1930, p. 1.

99 Joan SELVES. «El Teatre a la nostra ciutat. Les possibilitats dels Amics del Teatre», *El Dia*, 21 d'octubre de 1930, p. 1.

Castelltallat,
24 d'agost de 1930
Joan Selves
i Carme Baltiérrez
a la missa d'ordenació
de Domingo Morera
a l'església parroquial
de Sant Miquel.
MSB

les representacions no anaven destinades «*a un estament determinat*» perquè, si fos així, ell no ho podria acceptar i que calia que no quedés cap butaca buida per no tenir dèficit.[100]

Així mateix, el 24 d'agost Joan Selves i Carme Baltiérrez van ser padrins de la celebració de la missa d'ordenació del pare Domingo Morera a l'església parroquial de Sant Miquel de Castelltallat. Ho van ser per exprés desig de la família Morera. Domingo Selvas era el padrí de Morera i, donat que era mort, van demanar-li-ho al seu fill. El matrimoni Selves va obsequiar al mossèn amb un calze de metall daurat, segurament plata xapada d'or.

En el creixent borbolleig polític, els quefers personals, però, cada vegada van anar adoptant més un caire secundari per a Selves. El divendres 26 de setembre va tenir lloc a Manresa una manifestació a la plaça de l'Ajuntament de protesta per l'expulsió de Macià. Aquest, desesperat per no poder participar dels esdeveniments polítics a Catalunya, havia retornat des del seu exili belga a Barcelona el vespre anterior desafiant les ordres d'arrest governatiu.[101]

A migdia del 26, la policia va detenir Macià a casa del seu gendre i el va expulsar a França. Selves aleshores va apuntar que el general Berenguer duia a terme una política d'apaivagament per adormir el desvetllament col·lectiu malgrat els anuncis d'eleccions. «*No hem deixat de pensar que no forem nosaltres els que foragitàrem la Dictadura de Primo de Rivera, fou un simple acte del Poder Harmònic irresponsable, aquest fet ens seu significar que no parlem com a vencedors*».[102]

Afegia que no es tenia ni la llibertat de premsa condicionada que hi havia a la resta d'Espanya i que només es podien donar conferències en locals tancats i amb representació governativa al costat de l'orador «*per tibar-li l'americana si vol dir alguna cosa que sembli llunyanament anti-governamental*». I encara, «*es parla de la llibertat personal, quan encara no han estat alliberats els presos socials i que els catalans com Macià i Massó i Llorens els està interdida la seva entrada*».

En l'entretant, també per impacte de la política general catalana, a finals d'aquell mes van començar les reunions per formar una Acció Republicana a Manresa com a branca d'aquest partit barceloní.[103] No era, però, aquest l'únic sector que es movia. A les acaballes d'octubre va aparèixer una Joventut d'Esquerra Republicana —que malgrat el nom no tenia relació amb ERC, encara per fundar-se— que es definia liberal, republicana i d'esquerres. *El Dia*, que mirava amb bons ulls i, en certa manera, promovia el procés, va informar de la seva aparició en portada.

La Joventut es definia sense «*ara com ara, cap filiació de lligam directe amb els partits constituïts, però esperem estar d'acord amb qualsevol partit polític d'esquerra*», que respectessin «*com a condició fonamental el reconeixement del fet català*». Es mostrava a favor del dret a l'autodeterminació, d'un estat aconfessional, que l'ensenyament no estigués subordinat a la religió, que tant el bàsic com l'universitari fos gratuït, que els obrers poguessin organitzar-se a voluntat amb la màxima llibertat sindical. Entre els més de seixanta impulsors hi figuraven el futur escriptor Joaquim Amat-Piniella i Francesc Prunés.[104]

En començar el novembre, *El Dia* es va adherir a la Conferència d'Esquerres Catalanes que impulsaven des de Barcelona elements del Partit Republicà Català com Lluís Companys i el setmanari *L'Opinió* de Joan Casanelles i Joan Lluhí.[105] Tot i això, a finals d'any, la ini-

100 Joan SELVES. «El Teatre a la nostra ciutat. És l'obra de tots», *El Dia*, 23 d'octubre de 1930, p. 1.

101 «La manifestació de divendres a Manresa», *El Dia*, 29 de setembre de 1930; «Contra el segrestament de Macià i un títol fill del favoritisme», *El Dia*, 30 de setembre de 1930; Enric UCELAY-DA CAL. *Francesc Macià. Una vida en imatges,* p. 145-146.

102 Joan SELVES. «La política Berenguer», *El Dia*, 26 de setembre de 1930, p. 1.

103 «Acció Republicana a Manresa», *El Dia*, 24 de setembre de 1930.

104 «Joventut d'Esquerra Republicana», *El Dia*, 24 d'octubre de 1930; «Joventut d'Esquerra Republicana», *El Dia*, 25 d'octubre de 1930; Antoni POUS. «Un cop d'efecte», *El Dia*, 29 d'octubre de 1930.

105 Jaume GUILLAMET. *El setmanari L'Opinió i la fundació d'Esquerra Republicana de Catalunya (1928-1931).*

El Dia

DIARI DE SOLIDARITAT REPUBLICANA

Dijous, 2 d'abril de 1931 - MANRESA - Any III - Núm. 392

Bescuit - Genovès
Ultima creació de la
Pastisseria i Granja COSTA
BORN, 28 TELEFON, 45

La candidatura de la Concentració Republicana

Per Manresa, per Catalunya i per la República

En aquests moments històrics, les eleccions municipals presenten un cas de consciència a cada ciutadà digne. Tant com una qüestió de bona administració municipal, són una afirmació d'ideal en les llistes plantejades entre els dilemes de República o Monarquia; entre la llibertat el dret i la justícia vexats o les deixalles de les tres dictadures; entre l'amnistia reparadora o la continuació de la repressió; entre l'obra d'exigir les responsabilitats de les dictadures o l'impunisme de les altes i baixes cruesmes monàrquiques.

Per això la Concentració Republicana de Manresa en presentar la candidatura de regidors ha de cridar al poble de Manresa a la lluita per l'ideal a l'hora que per la regeneració del Municipi, i en ter-ho ofereix la garantia de seleccionar homes nous, per bé que coneguts pels seus ideals, per la seva honestedat política, per la seva voluntària disciplina pel seu amor a la causa de la llibertat i de la República.

No hem curat de fer una candidatura llampant, ni colluernadora, sinó coordinada, digna i plena de promeses d'una segura eficiència d'actuació, sota el guiatge d'una partida responsables que sigui fermança d'una renovació municipal basada en la coincidència d'una ideologia honradament sustentada.

L'entusiasme que ahir efectivà l'acte de presentació de la candidatura al poble perquè democràticament la patrocinés o la modifiqués, diu amb prou eloqüència com comença a Manresa una època nova, que ha d'ésser la del governament de la ciutat pels ciutadans, la de demostrar a tot el país que Manresa és una ciutat que serà ben administrada perquè s'hauran acabat les oligarquies per donar pas a democràcia que vol actuar en liberal i en republica.

Poble de Manresa, per la teva dignitat, vota per la República, per l'amnistia, pels drets de l'home, per la regeneració municipal i per la llibertat de Catalunya.

Ciutadans, en aquestes hores decisives vetlla a formar en aquesta concentració d'homes de voluntat, d'esperit de sacrifici, de nobles lluitadors per l'ideal, i fes triomfar la nostra candidatura per amor a Manresa, per amor a la causa de Catalunya i de la llibertat, que per la voluntat dels electors Manresa es trogui de sobre les falses llegendes i s'aformi als ulls de Catalunya i del món, ben democràtic, ben liberal i ben republicana.

NOMS DELS CANDIDATS PROCLAMATS

DISTRICTE PRIMER

Antoni Costa i Blasi
Comerciant

Agustí Espinalt i Sanllehí
Comerciant

Agustí Soler i Salat
Comerciant

DISTRICTE SEGON

Domènec Font i Portella
Agricultor

Francesc Mora i Mora
Obrer

Ramon Puig i Ball
Metge

Lluís Prunés i Saló
Comerciant

Ramon Sanz i Ibarz
Industrial

DISTRICTE TERCER

Francesc Marcet i Artigas
Industrial

Salvador Reguant i Bou
Comerciant

Joan Selvas i Carné
Advocat

DISTRICTE QUART

Isidre Costa i Perramon
Comerciant

Joan Prat i Fabrés
Agricultor

Emili Prunés i Saló
Industrial

Antoni Ribas i Grau
Comerciant

DISTRICTE CINQUÈ

Valentí Brunet i Riera
Agricultor

Josep Rosell i Torradeflot
Industrial

Gumersind Sanmartí i Prat
Comerciant

El gran acte d'ahir

Animació i entusiasme

L'acte d'ahir, acte inicial de la Concentració Republicana, va celebrar-se amb una extraordinària animació i en mig del més gran entusiasme.

Per l'acte d'ahir hem pot ja començar de preveure quin ha d'ésser el resultat en la pròxima lluita electoral.

El local de la Unió Catalanista Republicana era nacionalment ocupat per un públic integrat per adherits i simpatitzants de tots els sectors republicans que formen la concentració. La major part del públic hagué d'estar a peu dret i ocupà les habitacions del voltant de la sala on se celebrava l'acte, per resultar aquella insuficient.

Presidia l'acte el vice-president de la Unió Catalanista Republicana, senyor Antoni Ribera. Aquest en alçar-se a parlar, excusa l'assistència del senyor Tomàs Ramon Amat, a la qual absència deu el greig de presidir aquest acte on s'apleguen homes de diferents tendències i matisos però coincidents tots en aspiració de Llibertat i República.

Els treballs per la Concentració

A continuació cedeix la paraula al senyor Joan Selves, per explicar les gestions realitzades per arribar a la constitució d'aquesta Concentració.

Comença per donar compte de la convocatòria desinteressada i ben orientada de la Penya Renovació i del resultat negatiu que per a una unió total va donar, com pogué apreciar-se en les notes publicades per la premsa. L'estructuració de l'acoplament de tots els partits no fou possible, —digué— perquè tots els que aquí estem representats sentim que aquesta concentració respongués a un sentit democràtic i a un esperit de renovació.

Explica després les gestions realitzades més tard entre uns representants de la Concentració i de la Federació Social Republicana en presència del prestigiós republicà Josep Dalla. Gestions que portaren a un principi d'acord com pot veure's pel document següent.

Un document important

«Els sota signants representants autoritzats dels partits i agrupacions polítiques, Unió Catalanista Republicana, Unió Socialista, Unió de Rabassaires, Fraternitat Republicana, Bloc Català, Amics d'Es Dia i Federació Social Republicana que constitueixen en l'actualitat

Segueix a la pàgina 2

2 d'abril de 1931
Portada de *El Dia* amb la llista de la candidatura de Concentració Republicana —de la qual formava part Joan Selves— que resultà guanyadora de les eleccions municipals.
ACBG

ciativa va quedar en suspens per la negativa dels sectors més catalanistes i esquerrans que la veien un projecte massa «*espanyolista*» i «*burgès*».[106] En paral·lel, al Bages es duia a terme una intensa campanya pro amnistia amb mítings a diversos pobles de la comarca. Les comissions o grups que es van crear en aquell moment van servir de base posterior per al moment electoral.[107]

1.5. Cap al front únic

El 12 de desembre de 1930 Acció Catalana de la comarca del Bages va proposar des del seu recent estrenat setmanari *Política*, dirigit per Francesc Farreras i Duran, la creació d'un front únic republicà a la ciutat per sobreposar-se als intents de «*tancar el pas a l'actuació republicana i liberal*». La intenció no era assolir «*la unanimitat o una confusió que ofega, sinó que conservant cada sector o grup el matís que li sigui més característic*».[108]

Dos dies després s'inaugurà el Centre Català Republicà, vinculat a l'Acció Republicana i que feia temps que es covava. Farreras i Duran, encara que era d'Acció Catalana també hi va participar, evidenciant les relacions entre sectors del catalanisme republicà de centre-esquerra.[109] En aquest sentit, la dinàmica local era la mateixa que la barcelonina: Acció Republicana i Acció Catalana mantenien i organitzaven estructures separades, però els seus plantejaments confluïen, com havien fet entre 1922 i 1927 quan eren una mateixa organització.

A finals d'any es va constituir la comissió d'orientació política d'Acció Catalana de la comarca del Bages. Selves en va formar part junt amb Llorenç Perramon, que la presidia, el lingüista Antoni Invers, Francesc Senyal, Francesc Farreras i Duran, i altres. Joan, per tant, havia passat en poc menys d'un any de dubtar sobre la utilitat de la formació a què havia estat adherit abans del 1923 a participar-hi entre bambolines.[110]

Només començar el nou any 1931, el 4 de gener va nèixer la seva segona filla, Maria del Carme.[111] Carme Baltiérrez va expressar que la nena era filla d'un advocat, com l'anterior n'era d'un periodista. Volent explicar així la fase professional en què es trobava el seu marit. Si hagués estat mare uns mesos més enllà, ja podria haver dit que la nena era filla d'un polític. Perquè a mitjans de mes ja es va rumorejar que a les eleccions generals que s'anunciaven pel març, Joan Selves podria presentar-se com a «*candidat representatiu de les esquerres*» i aquest aviat va participar en actes d'afirmació republicana.[112] La premsa afí assumia, a més, que el bagenc comptaria amb el suport d'Acció Catalana en «*militar a les files d'aquest partit*».[113]

En l'entretant, tal com es feia previsible, Acció Catalana i Acció Catalana Republicana van constituir a Barcelona un directori comú, en el que ja era un procés de confluència. L'objecte era organitzar un partit que comprengués l'espai entre la conservadora Lliga Regionalista i els moviments obrers. I per això el discurs es dirigia a les classes mitjanes i la petita burgesia. Un projecte de centre lleugerament escorat a l'esquerra.

En aquest context, el 3 de febrer, al local d'Acció Catalana de la Comarca del Bages, Selves va participar en una reunió d'associats i elements republicans per

106 «Conferència d'Esquerres Catalanes. La nostra adhesió», *El Dia*, 6 de novembre de 1930; «Conferència d'Esquerres Catalanes», *El Dia*, 5 de desembre de 1930; Joan B. CULLA. *El catalanisme d'esquerra: Del grup de L'Opinió al Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra, 1928-1936,* p. 47-50.

107 Jordi SARDANS i Joaquim ALOY. «Francesc Farreras Duran ens parla desde Mèxic (I)», *Regió 7*, 22 de novembre de 1980 i (II) 27 de novembre de 1980.

108 «El front únic republicà», *El Dia*, 12 de desembre de 1930.

109 «La inauguració del Centre Republicà Català», *El Dia*, 13 de desembre de 1930.

110 «Acció Catalana», *El Dia*, 30 de desembre de 1930, p. 1; «AC de la Comarca de Bages», *La Publicitat*, 1 de gener de 1931; «Unió Catalanista Republicana a Manresa», *La Publicitat*, 29 de març de 1931.

111 «Naixement», *El Dia*, 5 de gener de 1931, p. 4.

112 Francesc CASAS. «Desmentiment», *El Dia*, 16 de gener de 1931; «Diuen de Monistrol», *El Dia*, 20 de febrer de 1931; «Varis», *La Publicitat*, 28 de gener de 1931; «Acció Catalana», *La Publicitat*, 13 de febrer de 1931.

113 «Varis», *La Publicitat*, 9 de gener de 1931, p. 6.

Manresa, 12 d'abril de 1931

Pancarta de propaganda electoral de la candidatura del Districte III de Concentració Republicana amb els candidats Francesc Marcet, Salvador Reguant i Joan Selves.

JAUME CASALS / MSB

fer els treballs i constituir un nou partit catalanista i republicà. En ella, Selves va ser elegit per a la comissió organitzadora junt amb una vintena de companys en la que també constaven Antoni Invers, Francesc Senyal, Antoni Esteve, Francesc Farreras i Duran i Llorenç Perramon.[114]

Selves va participar amb els seus companys el 15 de febrer en dos mítings, a Monistrol i a Súria, organitzats per Acció Catalana de la comarca del Bages.[115] Poc després, una representació del partit es va traslladar a Barcelona per saludar Francesc Macià una vegada retornat, el 22 de febrer, ara sí ja amb permís governatiu, del seu exili. *El Dia* va publicar un article de Jaume Aiguader glossant l'exmilitar.[116]

A finals de mes, el diari també es va fer ressò d'unes declaracions de Macià afirmant que veia bé el procés que es duia a terme en aquell moment de fusió d'Acció Catalana amb Acció Republicana per constituir el Partit Catalanista Republicà, però que tots dos partits estaven més a prop de la conservadora Lliga Regionalista que dels postulats d'Estat Català.[117] Al començament de març la publicació va reproduir un article de Lluís Companys a *El Progreso*.[118] *El Dia*, doncs, malgrat comptar amb membres de les Accions entre els seus impulsors, no amagava la seva posició més esquerrana i fins i tot macianista o, com a mínim, proAiguader.

També aquel inici de març van continuar les reunions d'Acció Catalana del Bages i elements republicans per treballar per la constitució «*del nou partit catalanista-republicà*».[119] L'11 d'aquell mes, *El Dia* va notificar la nova convocatòria de la Conferència d'Esquerres Catalanes a Barcelona per al 18 i 19 de març al local del Foment Republicà de Sants, i la reunió preparatòria del dia anterior a l'Ateneu Republicà de Gràcia. Fins i tot va anunciar que hi acudiria —al que, fet i fet, seria la fundació d'Esquerra Republicana de Catalunya.[120]

En paral·lel, després d'un treball de ponències i per facilitar la integració de «*republicans i catalanistes de les diverses tendències*», Acció Catalana del Bages, el dia 14 va canviar el nom pel d'Unió Catalanista Republicana de Manresa (UCR). Pretenia convertir-se en «*un centre d'unió dels catalanistes republicans*» locals.[121] Segons Farreras i Duran amb això aspiraven «*que les diferents ideologies, més aviat de matís, no fessin partits i partidets, sinó un grup compacte i sòlid*».[122] El motiu, va afegir, va ser que «*resultava impossible crear centres d'una disciplina política estricta*» i es va optar per crear la UCR «*on cupessin tots els catalanistes i republicans, excloent-ne els lerrouxistes*».[123]

És a dir, com els seus homòlegs barcelonins, Acció Catalana de la comarca del Bages i el Centre Català Republicà es van fondre en el que era la translació local de la dinàmica barcelonina. Aquell mateix dia, Joan Selves —que lamentava, al seu entendre, el poc interès i l'escassa vibració política ciutadana del moment—,[124] Francesc Senyal, Antoni Esteve, Antoni Invers, Llorenç Perramon, el metge Tomàs Ramon Amat, Estanislau Vallès, Francesc Farreras i Duran, Francesc Marcet i altres, van adherir la UCR al Partit Catalanista Republicà, per tal que la formació manresana quedés «*enquadrada dins del gran nucli més afí i per fer així possible una actuació eficient i coordinada*».

D'aquesta manera triomfava la tesi de l'adhesió d'una part del catalanisme republicà a un partit amb

114 «Per a l'organització d'Acció Catalana Republicana a Manresa», *La Publicitat*, 5 de març de 1931, p. 5.

115 «Els mítings d'Acció Catalana», *El Dia*, 12 de febrer de 1931, p. 4.

116 «L'arribada de Francesc Macià a Barcelona», *El Dia*, 21 de febrer de 1931; Jaume AIGUADER. «Macià», *El Dia*, 24 de febrer de 1931.

117 «L'organització d'Estat Català», *El Dia*, 25 de febrer de 1931.

118 «Un article de Lluís Companys», *El Dia*, 7 de març de 1931.

119 «Per la constitució d'un partit republicà», *El Dia*, 3 de març de 1931, p. 1.

120 «L'organització de les esquerres catalanes», *El Dia*, 13 de març de 1931, p. 1.

121 «El nou partit Catalanista Republicà de Manresa», *El Dia*, 14 de març de 1931, p. 1.

122 Jordi SARDANS i Joaquim ALOY. «Francesc Farreras Duran ens parla desde Mèxic (I)», *Regió 7*, 22 de novembre de 1980 i (II) 27 de novembre de 1980.

123 Ibídem.

124 Vicenç PRAT. *Memòries (1902-1957). Escriptor, intel·lectual i polític manresà,* p. 167.

Manresa, 12 d'abril de 1931
Joan Selves votant en les eleccions municipals.
JAUME CASALS / MSB

implantació a bona part de Catalunya, en detriment de la fórmula d'una organització manresana independent. La Unió Catalanista Republicana defensava una República federal per a Espanya, «*el ple reconeixement de la nostra personalitat jurídica* [la de Catalunya]», que només els catalans poguessin determinar el règim i ordenació de Catalunya, sense que això pogués veure's com a motiu de desafecte respecte la resta de pobles ibèrics. La seva seu es va establir a l'artèria principal de la ciutat, el Passeig de Pere III, 30.[125]

1.6. La dinàmica manresana davant de la barcelonina

Tot i la consecució, el diumenge 15 de març de 1931 una iniciativa de Penya Renovació va donar un gir sobtat a la situació. Es tractava d'una entitat local politicocultural progressista de la qual formaven part sindicalistes de la CNT i fins i tot perfils d'influències comunistes. Renovació va impulsar una reunió amb la lerrouxista Federació Social Republicana liderada pel metge Josep Arola, *El Dia*, la Unió Catalanista Republicana, Estat Català, el sindicat de viticultors no propietaris Unió de Rabassaires —fundat a Catalunya el 1922 per, entre altres, Lluís Companys—, el Grup de Fraternitat Republicana Radical creat el 1924 i l'Agrupació Socialista d'Antoni Ribes, que seguia els postulats del PSOE.[126]

A la reunió es van emplaçar a parlar de la configuració d'una llista electoral comuna de cara a les eleccions municipals.[127] Dos dies després, es va convocar una segona reunió, de la qual la Federació Social Republicana es va despenjar. Pretenia copar amb els seus candidats els districtes II i IV de la ciutat, cosa que deixava el districte I i V per a la UCR i el III a repartir.

Amb posterioritat, però, es va explicar que el desencontre no girava al voltant dels llocs de candidatura, sinó que la Federació havia proposat algun nom vinculat amb el govern civil i el règim primoriverista que els altres no van acceptar.[128] Finalment, el 19 de març la iniciativa de la Penya Renovació va dur a la formació de la Concentració Republicana de Manresa, com a candidatura electoral de les anteriors formacions esmentades i es va escollir com a local el de la UCR.[129]

La Unió, de la seva banda, va triar aleshores a Tomàs Ramon Amat com a president, vicepresident primer Antoni Esteve i secretari Francesc Farreras i Duran. Francesc Senyal apareixia com a vocal i Joan Selves com a membre, encara a l'ombra, de la comissió política.[130] Com que la UCR estava adherida al Partit Catalanista Republicà, quan aquest va celebrar el dia 24 la seva assemblea general va escollir Llorenç Perramon —manresà resident a Barcelona— delegat de la UCR a la mateixa.[131]

Així les coses, el diumenge 29 a Sallent Selves va participar en un míting amb Leandre Cervera del consell central del PCR.[132] En el seu discurs va dirigir paraules duríssimes per a aquells que havien armat uns obrers contra uns altres i havien posat en pràctica la Llei de fugues i va dir que les properes eleccions havien de constituir un plebiscit a favor de Catalunya i de la República.[133]

125 «Unió Catalanista Republicana de Manresa», *El Dia*, 17 de març de 1931, p. 1; «Unió Catalanista Republicana de Manresa. Adhesions al seu manifest», *El Dia*, 18 de març de 1931, p. 1; «Unió Catalanista Republicana de Manresa. Adhesions al seu manifest», *El Dia*, 20 de març de 1931, p. 2.

126 Gemma RUBÍ i Isabel VICENTE, Isabel. «Política i societat entre 1900 i 1931», p. 130.

127 «Per una Intel·ligència d'esquerres a Manresa», *El Dia*, 14 de març de 1931, p. 1; «Per una Intel·ligència d'esquerres a Manresa», *El Dia*, 16 de març de 1931, p. 1.

128 «Per una Intel·ligència d'esquerres a Manresa», *El Dia*, 21 de març de 1931; «Un manifest de Concentració Republicana», *El Dia*, 28 de març de 1931.

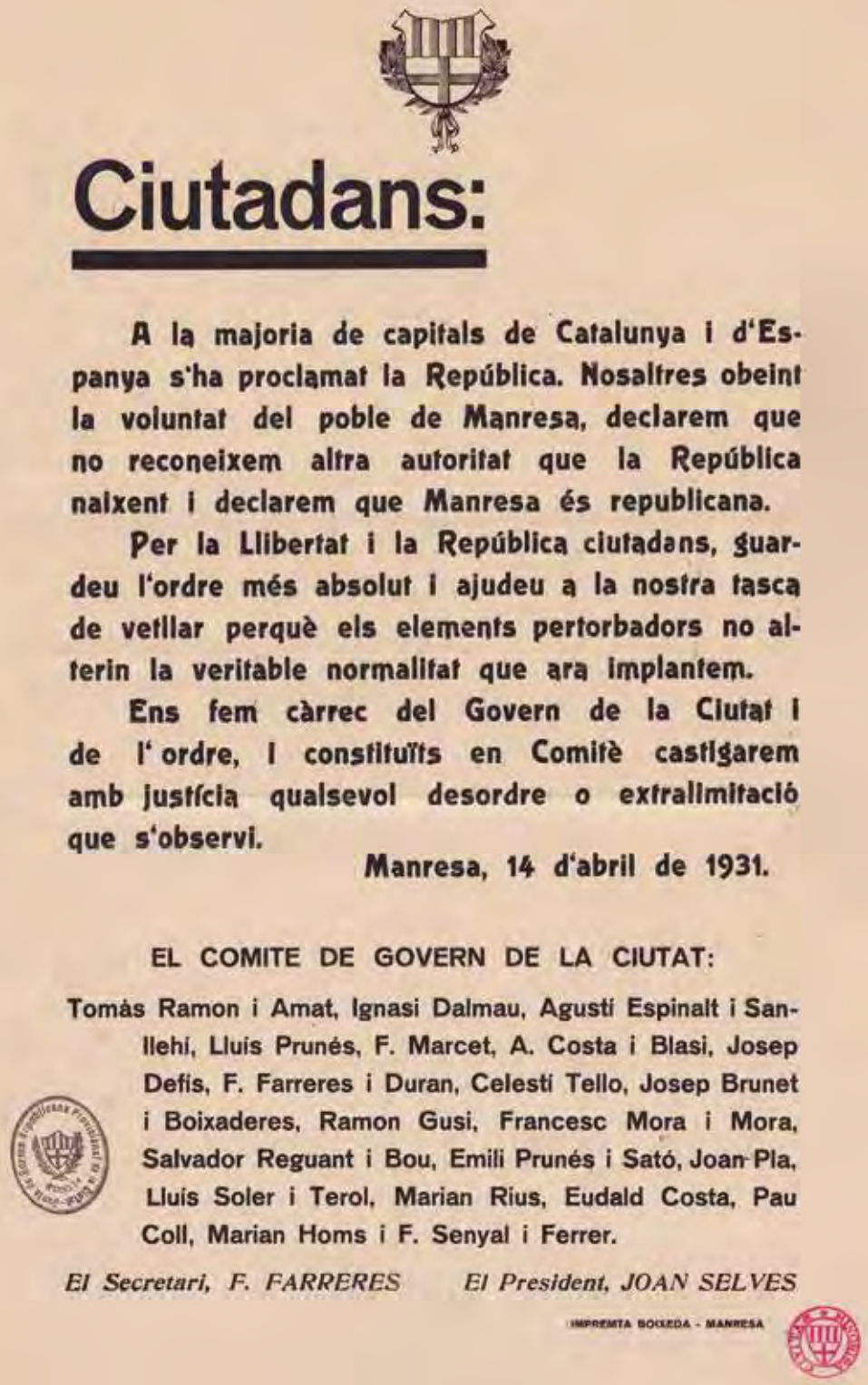
129 «La Concentració Republicana», *El Dia*, 26 de març de 1931, p. 1.

130 «La nova junta d'Unió Catalanista Republicana», *El Dia*, 26 de març de 1931, p. 1.

131 «Unió Catalanista Republicana de Manresa», *La Publicitat*, 29 de març de 1931, p. 7.

132 «Acte d'afirmació catalanista republicana», *La Publicitat*, 29 de març de 1931, p. 11; «Acció Catalana de Callús», *El Dia*, 27 de març de 1931, p. 4.

133 «El míting catalanista republicà a Sallent», *La Publicitat*, 31 de març de 1931, p. 4.

Ciutadans:

A la majoria de capitals de Catalunya i d'Espanya s'ha proclamat la República. Nosaltres obeint la voluntat del poble de Manresa, declarem que no reconeixem altra autoritat que la República naixent i declarem que Manresa és republicana.

Per la Llibertat i la República ciutadans, guardeu l'ordre més absolut i ajudeu a la nostra tasca de vetllar perquè els elements pertorbadors no alterin la veritable normalitat que ara implantem.

Ens fem càrrec del Govern de la Ciutat i de l'ordre, i constituïts en Comitè castigarem amb justícia qualsevol desordre o extralimitació que s'observi.

Manresa, 14 d'abril de 1931.

EL COMITE DE GOVERN DE LA CIUTAT:

Tomàs Ramon i Amat, Ignasi Dalmau, Agustí Espinalt i Sanllehí, Lluis Prunés, F. Marcet, A. Costa i Blasi, Josep Defis, F. Farreres i Duran, Celestí Tello, Josep Brunet i Boixaderes, Ramon Gusi, Francesc Mora i Mora, Salvador Reguant i Bou, Emili Prunés i Satió, Joan Pla, Lluís Soler i Terol, Marian Rius, Eudald Costa, Pau Coll, Marian Homs i F. Senyal i Ferrer.

El Secretari, F. FARRERES *El President, JOAN SELVES*

IMPREMTA SOLEDA - MANRESA

14 d'abril de 1931
Ban municipal
signat per Joan Selves
com a nou
alcalde republicà
de la ciutat,
cridant a mantenir
l'ordre del nou règim.
ACBG

D'aquesta manera, doncs, a Manresa, es va acomplir també la segona de les opcions del debat dicotòmic inicial: el de comptar amb una candidatura que agrupés tot, o gairebé tot, el republicanisme catalanista amb Concentració Republicana, mentre una part de la UCR estava adherida al Partit Catalanista Republicà. La candidatura a les municipals no va ser, doncs, del PCR únicament.

L'adscripció de Selves a Acció Catalana a finals del 1930 i la seva participació a la UCR i, per tant, la seva adhesió indirecta al Partit Catalanista Republicà és més probable que es degués a una qüestió de tempo polític, donat que en el seu moment havia dubtat que Acció Catalana fos la formació cridada a liderar els nous temps, perquè considerava que una nova etapa requeria partits nous.

Selves era dels qui entenia que el catalanisme republicà manresà no podia quedar desvinculat d'un partit amb implantació a la major part del territori i quan va tenir lloc la fundació d'ERC, entre el 17 i 19 de març, aquest vivia el seu propi moment de concentració. *El Dia* havia anunciat el dia 13 que acudiria a la Conferència d'Esquerres Catalanes, però el 19 no constava entre els adherits a ERC. La dinàmica local, més ràpida, ho va impedir.[134]

A finals de mes, Selves va participar en diferents mítings del PCR a Berga i Manresa.[135] I, a la fi, la nit de l'1 d'abril es va proclamar la candidatura de Concentració Republicana. En l'acte, a més, es va llegir un telegrama d'adhesió de Perramon, el delegat de la UCR al PCR.[136]

Els comerciants Antoni Costa, Agustí Espinalt i Agustí Soler hi figuraven pel districte I. L'agricultor Domènec Font, l'obrer Francesc Mora, el metge Ramon Puig, el comerciant Lluís Prunés i l'industrial Ramon Sanz, pel districte II. L'industrial Francesc Marcet, el comerciant Salvador Reguant i l'advocat Joan Selves, pel districte III. Els col·legis electorals del districte eren als carrers Talamanca, Barreres i plaça Gispert, a tocar de la plana de l'Om i molt a prop del domicili-despatx de Selves.[137] Els comerciants Isidre Costa i Antoni Ribas, l'agricultor Joan Prat i l'industrial Emili Prunés, pel districte IV; i l'agricultor Valentí Brunet de la Unió de Rabassaires, l'industrial Josep Rosell i el comerciant Gumersind Sanmartí, pel districte V.[138]

Tot i que es va intentar fins a l'últim moment, la fusió de tots els sectors republicans en una única candidatura no va ser possible. Malgrat un principi d'acord, no hi va participar la Federació Social Republicana, que es va descartar definitivament. La Federació Social va dedicar-se, doncs, a fer campanya contra la UCR i va repartir uns pamflets en què lamentava que «*els catalanistes que, des de poc temps fan de republicans, hagin estat cegats pels odis i no hagin format al costat dels bells batalladors procedents del partit que acabdilà el qui va ser gran amic dels obrers i de l'engrandiment de Manresa, l'eximi republicà Maurici Fius*».

I afegint que «*l'Acció Catalana que es titula Concentració Republicana és dissortadament un mite. La majoria d'ells són del Casal Regionalista, de la Cova i dels Carlins. Els senyors Selvas, Farreras i Cia han sigut directors del Pla de Bages, el primer, secretari particular de l'alcalde regionalista sr. Suanya.* [en realitat era a l'inrevés]». Assegurant que «*l'imposició sense nom, l'absolutisme inqualificable, es diu que l'ha motivat el que el senyor Espinalt, faria ombra i nosa al sr. Selvas, si les circumstancies donaven el triomf als republicans, quan arribés l'hora de nomenar Batlle de la Ciutat*».

De la seva banda, Concentració Republicana va demanar el vot a tothom qui sentís «*els ideals de llibertat, de democràcia i de república*». I va animar els que no tenien edat de votar a treballar a les oficines electorals perquè «*propagar la nostra candidatura és votar per la renovació municipal i per l'administració honrada*».[139]

134 Joan ESCULIES. «El catalanismo republicano de Manresa, entre Acció Catalana y Esquerra Republicana de Catalunya (1929-1931)».

135 «Acció Catalana Republicana», *La Publicitat*, 1 d'abril de 1931.

136 «Unió Catalanista Republicana de Manresa», *La Publicitat*, 4 d'abril de 1931, p. 5.

137 «Els col·legis electorals», *El Dia*, 4 d'abril de 1931, p. 1.

138 «La candidatura de la Concentració Republicana», *El Dia*, 2 d'abril de 1931, p. 1; «Unió Catalanista Republicana a Manresa», *La Publicitat*, 4 d'abril de 1931.

139 «Ciutadà-republicà!», *El Dia*, 7 d'abril de 1931, p. 3.

Manresa, 15 d'abril de 1931

Ciutadania passejant —durant la jornada festiva per la proclamació de la República— davant del local d'Unió Catalanista Republicana.

MIQUEL AUSIÓ - LLORENÇ GAMISANS / ACBG-ARXIU GAMISANS

I clamava, «*si ets obrer, pensa que el règim t'ha vexat i t'ha perseguit. Si ets comerciant o industrial, pensa que el règim d'ara t'ha abrumat d'impostos sense altre resultat que dur el país a la disbauxa econòmica*». També que «*si ets agricultor, pensa que el règim d'ara ha dut el fruit de les teves vinyes a la desvalorització en favor del vi francès només per obtenir que França es comportés inhospitalàriament amb els nostres exiliats*».

En conjunt, doncs, «*si ets ciutadà conscient, pensa que l'actual règim representa les lleis d'excepció, monopolis, empresonaments governatius, impunisme, amnistia per uns cops d'estat i fusellaments pels alres. En una paraula: l'imperi de l'anormalitat i el domini d'una casta de ciutadans sobre els altres*».

Així mateix, Concentració Republicana demanava el vot als qui volien una Manresa «*progressiva i liberal*», als qui no volien que la ciutat fos «*patrimoni de quatre que la mouen a conveniència de llurs interessos*», als que volien «*el govern de la sobirania popular*» i als que creien en la implantació de la república democràtica.[140]

Selves, foll de política, va participar en prop d'una quarantena de mítings. Joaquim Amat-Piniella deia que a la butxaca sempre duia un rodet de «*corda vocal*» i un tub de formitrol —usat pel tractament de l'asma, els refredats i l'obstrucció crònica pulmonar—. I el definia com a polític i com a ciutadà «*que es deixa gronxar hedonísticament per les rutines de la població de segona categoria, i oblida al marge de totes les transcendències i tota la "vida impossible" per devanir l'home normal i ple d'amabilitat».* I afegia que *«la seva màxima il·lusió és fumar tabac holandès en pipa i emprar els fulls de la llei d'enjudiciament civil per empaperar el seu despatx d'advocat*».[141]

El 6 d'abril Antoni Rovira i Virgili va visitar Manresa i el local de Concentració Republicana.[142] Finalment, el dia de les eleccions, el 12 d'abril del 1931, la candidatura de Concentració Republicana va obtenir 2.081 vots (15 regidors, entre els quals Joan Selves, Lluís Prunés i Francesc Marcet), la Lliga Regionalista 1.607 vots (8 regidors), la Unió Administrativa Manresana amb jaumistes i liberals romanonistes 1.213 vots (3 regidors), la Federació Social Republicana i Liberals independents 1.104 vots (2 regidors), mentre que la Unió Pro Reforma Ciutadana de Manresa (la Unió Patriòtica primoriverista) amb 172 vots i la Candidatura Obrera amb 99 vots van quedar fora d'obtenir representació al consistori.[143]

Sobre un cens de 8.143, amb una població de 32.151 habitants, van votar 6.310, el 77%.[144] A Manresa en aquell moment la major part de la població activa treballava al sector secundari. Més d'un 60%, amb un percentatge elevat de dones per la importància del tèxtil, mentre que els homes s'ocupaven sobretot en tallers i obradors. El sector terciari ocupava un 25% de la població i l'agrícola i ramader, la resta.[145]

L'Alt Llobregat i el Cardener era el segon centre cotoner de Catalunya, després del pla de Barcelona. I amb les mines de Cardona i Sallent al nord, pol d'atracció de la immigració, Manresa es convertí en capital d'un territori que depassava la comarca del Bages.

Aquests factors expliquen, en bona mesura, els resultats electorals d'abril. Després de conèixer-los, cap a les vuit del vespre, Antoni Esteve —que no va voler ocupar cap càrrec i es va dedicar a desenvolupar els famosos laboratoris farmacèutics homònims, sorgits a partir de la farmàcia familiar del centre de Manresa—[146] els va donar a conèixer al local de la Unió Catalanista. Van parlar, així mateix, Joan Selves i Francesc Farreras i Duran, cap de la campanya electoral.[147]

---

140 «Han de votat», *El Dia*, 8 d'abril de 1931, p. 1.

141 «Joan Selvas Carné» a: Joaquim AMAT-PINIELLA. *Ombres al calidoscopi.*

142 «El senyor Rovira i Virgili a Manresa», *El Dia*, 7 d'abril de 1931.

143 «Resultats de les eleccions a Manresa», *El Dia*, 13 de abril de 1931; «A Manresa», *La Publicitat*, 15 de abril de 1931; Pere GASOL i Joaquim ALOY. *Joves i Republicans. La República a Manresa 1931-1936,* p. 17.

144 Jaume SERRA. «Notes sobre la politització a Manresa durant la Segona República».

145 Pere GASOL i Joaquim ALOY. *Joves i Republicans. La República a Manresa 1931-1936,* p. 47.

146 Antoni FARRERAS. *De la Setmana tràgica a la implantació del franquisme,* p. 132.

147 «El vespre a l'UCR», *El Dia*, 13 d'abril de 1931, p. 3.

17 d'abril de 1931

Carnet d'alcalde de Manresa de Joan Selves.

CSB

Segons va explicar aquest darrer anys més tard, «*Selves volia un districte segur per sortir de regidor, encara que fos per minories (no tenia el pols de l'ambient) la flama l'havia de mantenir i encendre jo, amb la fe de Toni Esteve, Paco Senyal i altres de segon ordre* [...] *Tinc la consciència que tot el tinglado el vaig muntar jo*».[148] És evident que Farreras i Duran es donava importància perquè la veritable ànima de la candidatura era Selves, de manera indiscutible, com va quedar palès ben aviat.

Aquest era, a més, l'optimisme personificat, segons els companys. En mig de les desfetes, era l'home que no es desmoralitzava mai i el que feia renéixer l'entusiasme entre ells.[149] A finals de la dictadura de Primo de Rivera, el jove advocat havia exercit de catalitzador

148 ANC. Carta de Francesc Farreras i Duran a Joan Planes, 1 de febrer de 1973, Mèxic.

149 Marcelí FONT. «Recordant...», *El Dia*, 29 de juny de 1931, p. 2.

per tal que les diverses tendències republicanes de la ciutat quallessin una candidatura única, en comptes d'anar cadascú a la seva, com volien altres com Perramon, per exemple.

La candidatura de Concentració Republicana va ser la clau per derrotar la que a priori podia semblar guanyadora, la de la Lliga Regionalista, ben implantada de feia anys a la ciutat.[150] L'entusiasme de Selves, per exemple, feia que després de jornades esgotadores per explicar els propòsits de la seva candidatura anés on calgués per publicitar la bona nova que havia de dur la República.[151] Selves era, a més, un bon orador, i sabia com tractar la premsa.[152] D'ell va dir-se que durant la campanya electoral havia fet «*un esforç gegantí*» i que «*sense fer cas de les ironies mortificants dels vells polítics, fou el vertader heroi, el primer triomfador, en aquella victòria*».[153]

1.7. La proclamació de la República a Manresa

Les eleccions del 12 d'abril s'havien plantejat com un plebiscit entre monarquia i república i després de la victòria de les forces republicanes a la majoria de ciutats de províncies de tot l'estat els resultats van donar pas a l'incertesa. A Catalunya, Esquerra Republicana va guanyar a Barcelona, però a la majoria de les poblacions catalanes on existia un nucli d'ERC o una organització adherida al partit, aquesta formava part de coalicions republicanosocialistes, on no necessàriament era la força majoritària.[154]

El Partit Catalanista Republicà, de la seva banda, disposava d'una implantació al territori menor que Esquerra, encara que va ser la força més votada a Berga —junt amb els monàrquics—, Vic, Granollers, Tarragona o el Vendrell. Tot i això, el PCR no va aconseguir representació a l'Ajuntament de Barcelona. Un gran fracàs, sobretot per la seva negativa a concórrer als comicis amb Esquerra i d'acord amb les seves grans expectatives prèvies.[155]

A primera hora de la tarda del 14 d'abril, Joan Selves va sortir en tren de Manresa a Barcelona, en un trajecte d'una hora i quart de viatge, per tractar amb Francesc Macià i el seu entorn vencedor sobre com procedir. És significatiu d'entrada que no fes per anar a parlar amb ningú del PCR on la seva formació, pròpiament, la UCR estava adherida.

Tot just arribar-hi, un altre manresà, Antoni Ribes, el va informar que, mentre ell feia el trajecte, Lluís Companys havia proclamat la República a l'Ajuntament de Barcelona i, a continuació, Macià la República Catalana al consistori i al Palau de la Diputació. Selves l'abraçà eufòric i, sense més dilació, digué «*anem, la nostra feina és a Manresa*». Pel que ambdós van pujar al següent tren, el de les quatre de la tarda, i van tornar d'immediat. Pel camí, frisós, Selves comptava els minuts.

De nou a l'estació de partida, a tocar del riu Cardener, a la part baixa de la ciutat, amb passa llarga, gairebé corrent, la parella va remuntar fins a la plaça Major. Hi van arribar quan un grup d'amics, poc després de les cinc, havien sortit del local de Concentració Republicana amb banderes republicanes i catalanes per prendre possessió de l'Ajuntament i constituir un consistori republicà.[156] La bandera republicana pertanyia al lerrouxista Centro Republicano Radical.

Havien passat pel carrer del Born i la plana de l'Om amb una banda que tocava la Marsellesa. S'havien creuat amb una parella de la Guàrdia Civil, que va presentar armes de manera espontània a la bandera. La notícia els havia arribat per la ràdio, quan a la redacció

150 Llorenç PERRAMON. «Visca Selves!», *El Dia*, 10 de juliol de 1935, p. 1, 6.

151 Josep FONT. «L'obra de Joan Selves Carner», *El Dia*, 28 de juny de 1935, p. 4.

152 Josep FONT. «Hem perdut un patriota», *El Dia*, 29 de juny de 1934, p. 2.

153 «A la memoria del company», *El Dia*, 28 de juny de 1934, p. 3.

154 Santiago IZQUIERDO. *República y autonomía. El difícil arrelament del catalanisme d'esquerres, 1904-1931,* p. 197-200; Ramon SOLER. «El Centre Republicà d'Igualada i el republicanisme a l'Anoia, 1893-1936».

155 Raimon SOLER. «La construcció de l'hegemonia política: Esquerra, 1931-1933»; Raimon SOLER. «Les eleccions municipals del 12 d'abril de 1931 a Catalunya».

156 Antoni RIBES. «Perpetuïna», *El Dia*, 29 de juny de 1931, p. 2

Manresa, 24 de maig de 1931

Mesa de les eleccions a la Diputació Provisional de la Generalitat en el districte judicial de Manresa.
D'esquerra a dreta: Rafael Bonals (alcalde de Sallent), Joan Selves (alcalde de Manresa),
Jaume Ribera (alcalde de Súria) i Salvador Font (alcalde de Granera).

JAUME CASALS / MSB

d'*El Dia* l'havien escoltat després de dinar i tot seguit confirmat trucant a l'Agència Fabra. De seguida havien publicat un full informatiu d'urgència.[157]

La colla va entrar a l'Ajuntament. Selves va treure el cap pel balcó, es va abocar a la plaça i va proclamar la República a la ciutat.[158] Pels volts de les sis de la tarda, l'historiador Lluís Soler va declarar constituïda no pas la corporació municipal, sinó la Junta de Govern Provisional Republicana, formada per regidors electes i altres ciutadans de Manresa, a imitació de la Junta de Govern del 2 de juny del 1808 contra els francesos. Encara que aquella anava a favor del rei Borbó, i aquesta contribuia a enderrocar-ne un successor.[159]

Després de Soler va alçar-se Antoni Ribes i, de manera lògica, va proposar que la presidís el regidor electe que estava destinat per alcalde. És a dir, Joan Selves. A més d'aquest, la Junta de quaranta-dues persones la van formar Tomàs Ramon i Amat, Ignasi Dalmau i Arañó, Agustí Espinalt i Sanllehí, Francesc Mora i Mora, Lluís Prunés, Salvador Reguant i Bou, Francesc Marcet, Emili Prunés i Sató, Antoni Costa i Blasi, Joan Pla, Josep Defís i Aleget, Lluís Soler i Terol, Marià Rius, Francesc Farreras i Duran, Eudald Costa, Francesc Senyal i Ferrer, Celestí Tello, Pau Coll, Marià Homs, Baldomer Riu, Josep Brunet i Boixadera, Ramon Gusi, Isidre Puntí, Ramon Puig i Ball, Ramon Sanz i Ibarz, Anicet Leon, Jaume Oliva, Antoni Ribas, Amadeu Cots i Fortuny, Llorenç Perramon, Gumersind Sanmartí, Josep Arola i Sala, Salvador Jubert, Enric Orrit, Andreu Clarí, Isidre Costa i Perramon, Valentí Brunet, Agustí Soler i Salat, Domènec Font i Portella i Joan Prat.

Selves va acceptar de presidir-la «*no per llur aspecte honorífic, sinó per la responsabilitat que comporta*» i va nomenar Francesc Farreras i Duran com el seu secretari, mentre que Josep Defís i Aleget, Josep Arola i Sala, Ramon Puig i Ball i Tomàs Ramon i Amat exerciria de vicepresident. La Junta, entre els primers acords, va decretar la llibertat dels presoners, excepte un detingut per homicidi, i així es comunicà al jutge d'instrucció. També es va acordar donar un dia de termini per tal que els particulars presentessin les armes i municions a la Casa de la Ciutat, inclosos els sometenistes, excepte els pagesos de les foranies i les persones amb permís particular.

La Junta es posà, així mateix, a disposició de qui era aleshores president de la República Catalana, Francesc Macià, i va nomenar a Llorenç Perramon com a enllaç amb el Govern provisional de Catalunya per rebre'n instruccions. També s'acordà de passar un comunicat a tots els pobles del districte participant-los de la proclamació de la República i convidant-los a seguir l'exemple. És a dir, a constituir un govern provisional de cada poble per assegurar el manteniment de l'ordre.

Inclús es va prendre la determinació de no interrompre la vida municipal, que la documentació no sortís de l'Ajuntament i de fer arqueig de la caixa de cabals. I, com a Barcelona, s'acordà la constitució d'una guardia cívica per a mantenir l'ordre públic.

El dia 14 el comitè de govern de la ciutat va publicar un ban signat per Selves: «*Ciutadans! A la majoria de capitals de Catalunya i d'Espanya s'ha proclamat la República. Nosaltres obeïnt la voluntat del poble de Manresa, declarem que no reconeixem altra autoritat que la República naixent i declarem que Manresa és republicana*».

Un dels signants d'aquesta proclama, Lluís Soler i Terol, va explicar temps després que aquesta frase l'havien inclòs per animar a la població quan tot plegat encara eren rumors no confirmats.[160] El ban seguia, «*per la Llibertat i la República, ciutadans, guardeu l'ordre més absolut i ajudeu a la nostra tasca de vetllar, perquè els elements pertorbadors no alterin la veritable normalitat que ara implantem. Ens fem càrrec del govern de la Ciutat i de l'ordre, i constituïts en Comitè*

157 «La proclamació de la República a Manresa», *El Dia*, 14 de abril de 1931, p. 2; Antoni RIBES. «Perpetuïna», *El Dia*, 29 de juny de 1931; Marcel·lí FONT. «La proclamació de la República», *El Dia*, 13 de abril de 1933.

158 Lluís SOLER. «Joan Selves Carner», *El Dia*, 28 de juny de 1935; «La proclamació de la República a Manresa», *El Dia*, 16 d'abril de 1931.

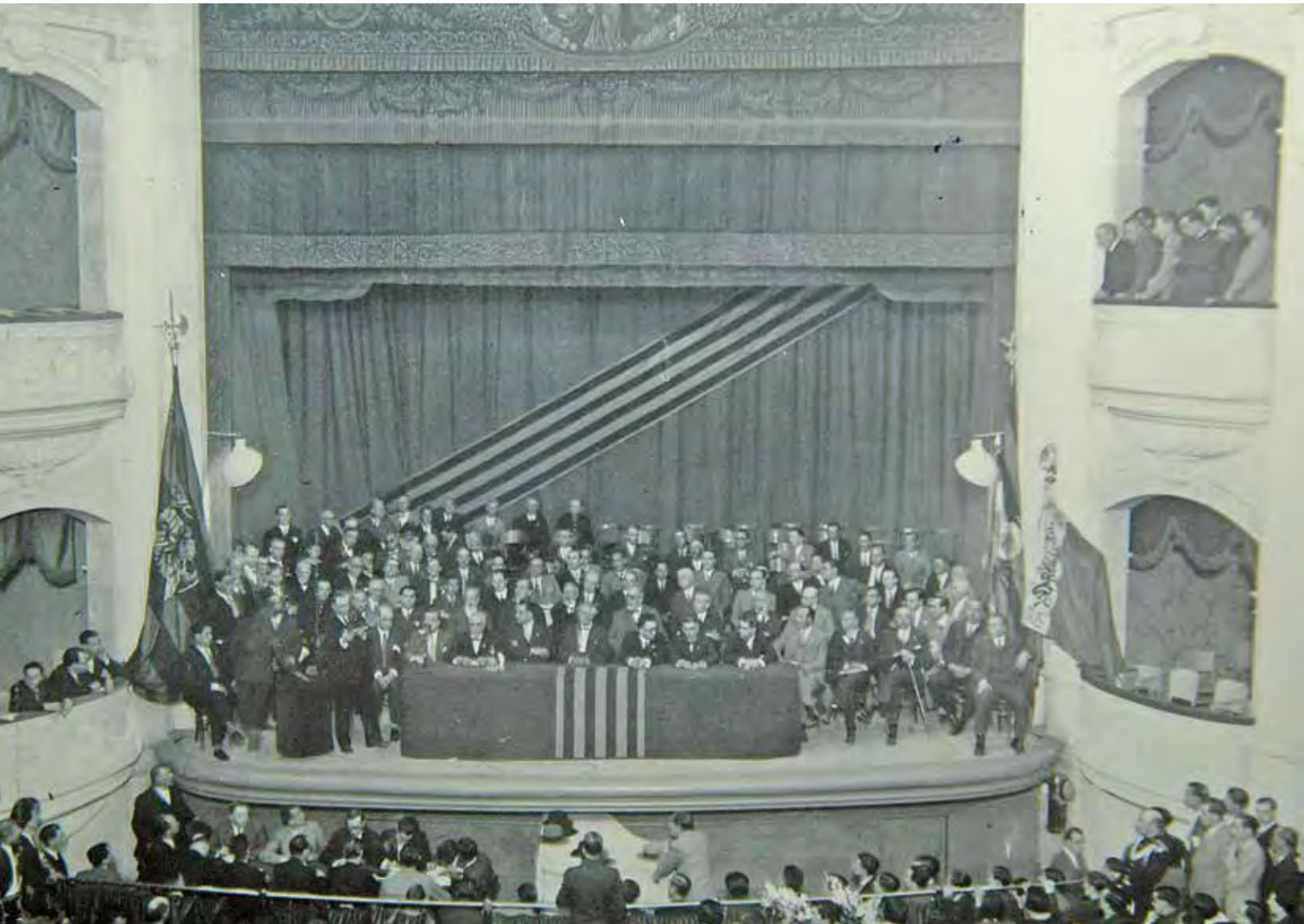
159 Lluís SOLER. «Joan Selves Carner», *El Dia*, 28 de juny de 1935, p. 6.

160 Pere GASOL i Joaquim ALOY. *Joves i Republicans. La República a Manresa 1931-1936,* p. 19.

Manresa, 7 de juny de 1931

Acte commemoratiu de les Bases de Manresa al Teatre Kursaal.
A la presidència, entre d'altres, tots els oradors: Vicenç A. Ballester, Leonci Soler i March, Cosme Rofes, Ferran Valls i Taberner, Josep Maria Batista i Roca, Joan Estelrich, Francesc Farreras i Duran, Daniel Cardona, Francesc Maspons i Anglasell, Jaume Bofill i Mates, Raimon d'Abadal i Ventura Gassol i l'alcalde de la ciutat Joan Selves.

MIQUEL AUSIÓ - LLORENÇ GAMISANS / ACBG-ARXIU GAMISANS

castigarem amb justícia qualsevol desordre o extralimitació que s'observi».[161]

Al marge d'aquestes decisions, bàsicament, per no alterar l'ordre públic, allò que preocupava eren els militars. Era una incògnita l'actitud del batalló de metralladores de la caserna del Carme, en un turó molt proper a l'Ajuntament. El seu cap, el tinent coronel Emeterio Saz Álvarez, va ordenar preparar les metralladores i tenir-les al pati amb les municions i a punt de carregar-ho tot a les mules per baixar fins a la plaça Major si es requeria reprimir la proclamació. Anys després el militar conservador recolzaria el sollevament rebel de 1936. L'actitud del tinent coronel, doncs, no era cap catxa.

Al vespre, com que els comandaments de la guarnició militar romanien fidels a la monarquia, encara que sense fer cap moviment, la Junta va enviar Antoni Esteve a Barcelona per parlar amb Macià per tal que des de capitania general de Catalunya es donessin instruccions perquè a la nit no passés res o que es comptés amb forces per mantenir la República.

Aquella nit, sense tenir-les totes, la Junta va passar-la a l'Ajuntament amb les portes tancades i la protecció d'un grup de voluntaris armats. La matinada del 15 la guarnició militar va rebre ordre de capitania de posar-se a disposició del govern provisional i a dos quarts de vuit del matí un piquet amb una vintena de soldats i una banda de cornetes van fixar el ban de la proclamació de la República catalana a la ciutat.[162]

A les onze, la Junta va rebre una delegació de la Federació Local de Sindicats Obrers vinculada a la CNT per escoltar les seves reivindicacions. Selves va demanar-los que acceptessin la República i que el sindicat retirés la convocatòria de vaga que havia fet. La delegació va expressar, però, que depenia de la disciplina amb la central sindical. No seria fins l'endemà que la Federació avortaria la vaga.

Aquell mateix dia 15, Macià va requerir per telegrama que l'informessin de la situació a Manresa, alesho-

161 «Proclamació de la República», *El Pla de Bages*, 16 d'abril de 1931, p. 1-2; *El Dia*, 16 d'abril de 1931, p. 1; *El Dia*, 17 d'abril de 1931, p. 3.

162 Lluís SOLER TEROL. «Joan Selves Carner», *El Dia*, 28 de juny de 1935, p. 6.

res la vuitena ciutat més poblada de Catalunya. Tomàs Ramon Amat, com a vicepresident de la Junta, va respondre amb un telegrama que el batalló de la guarnició militar s'havia posat al seu costat. Així mateix, el govern provisional de la República Catalana va instar els municipis que només formessin part dels ajuntaments els regidors electes i que d'entre ells se n'escollís un alcalde.[163]

1.8. El primer alcalde republicà de la ciutat

La tarda del 16 d'abril, seguint la directiu del govern Macià, es va dissoldre la Junta de Govern Republicana Provisional de Manresa per constituir l'Ajuntament. A les set del vespre es va elegir Selves com el primer alcalde republicà per catorze vots a favor i un en blanc, el seu.[164] L'alcalde substituït era el regionalista Josep Coll Roca, accionista d'*El Pla de Bages* i conegut de Joan. El relleu no va tenir conseqüències personals. Les famílies en endavant van mantenir l'amistat. Selves aleshores va expressar que el primer que li tocava fer era recordar els dos màrtirs afusellats arran del sollevament republicà fallit a Jaca el desembre de 1930, perquè «*la sang dels capitans* [Fermín] *Galán i* [Ángel] García *Hernández ofegà el despotisme dels Borbons*» i va demanar un minut de silenci a la memòria d'ambdós.

També va constatar la incertitud de les darreres hores i va expressar que no acceptava el càrrec com a «*honorífic, sinó com a lloc de perill*». I que farien política com l'haurien fet «*si encara no hi hagués República Catalana*», sinó a «*instaurar l'ordre, per fer administració, per fer precisament el que els que ens han precedit no feien. Ara som els amos de la ciutat i com a tals exigirem responsabilitats als que fins ara tenien implantat el desordre i la il·legalitat. Tot això ho portarem a cap sense caure en personalismes enterbolidors*».

Acte seguit es van atorgar sis tinències d'alcaldia per Concentració Republicana i una a la Federació So-

163 Pere GASOL i Joaquim ALOY. *Joves i Republicans. La República a Manresa 1931-1936,* p. 22.

164 «La constitució del nou Ajuntament Republicà», *El Dia*, 17 d'abril de 1931.

Manresa, 7 de juny de 1931

Primera visita oficial del president de la Generalitat Francesc Macià a la ciutat. Descobriment de la làpida commemorativa de les Bases de Manresa de 1892. D'esquerra a dreta, entre d'altres: Ventura Gassol, Francesc Macià, Joan Selves, Francesc Farreras i Duran, Llorenç Perramon...

MIQUEL AUSIÓ - LLORENÇ GAMISANS / ACBG-ARXIU GAMISANS

cial Republicana en una reunió on només van ser convocats els regidors electes de significació republicana, sense lligaires ni carlins.

L'endemà, després de tres dies de negociacions, la República Catalana esdevindria la Generalitat de Catalunya, amb el corresponent Parlament i un Estatut d'autonomia a desenvolupar en el marc d'una República espanyola.

Així les coses, a les nou del vespre del dia 20, ja amb la presència dels regidors electes de la nova oposició, es va constituir definitivament l'Ajuntament de Manresa. La Lliga va refusar una tinença d'alcaldia i a continuació el primer propòsit del consistori va ser canviar el nom de carrers i, entre altres, comprar llibres per a les escoles preferentment de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, «*salvant uns quants en castellà per la mainada no catalana*».

L'oncle de Selves, Bartomeu Lluís Carné Comaposada, cotutor seu, va escriure'l com a prevere des de la parròquia de Nostra Senyora de la Soledat d'Igualada en assabentar-se per la premsa que l'Ajuntament havia retirat les imatges del Sant Crist i del Sagrat Cor. Va demanar-li que «*conseqüentment amb les teves conviccions religioses, procuraràs que sien novament collocades en els seus respectius llocs, puig la república no té d'estar renyida amb la religió, ni la religió amb la república*». I va traslladar-li que si no ho podia fer que deixés la vara.[165]

Selves no en va fer cabal. I dies després encara aniria més lluny. L'Ajuntament va signar una proposició per trametre al govern de la República que en les properes Corts Constituents s'acordés la supressió de les ordres religioses que no responguessin a una veritable necessitat benèfica i que tots els edificis d'aquestes passessin a mans municipals per a dedicar-los a fins culturals i benèfics.[166]

I és que Selves era partidari també d'una escola laica, agafant per model França, el país del laïcisme. «*El meu ideal* —deia— *és l'Escola única, traient-la de mans de les ordres religioses*». La branca més clerical de la seva família no li va perdonar mai aquestes actuacions.[167]

Una setmana després, el 23 d'abril, Selves, alcalde i membre de la UCR, acompanyat de Perramon, delegat del PCR, va rebre a l'estació amb la resta de l'Ajuntament a Manuel Carrasco i Formiguera, conseller de Comunicacions del Govern de la Generalitat.[168]

El 13 de maig Selves va dimitir com a president de l'assemblea dels «Amics del Dia» per veure-ho incompatible amb l'alcaldia.[169] En canvi, va continuar amb el seu despatx d'advocat que aleshores compartia amb Francesc de Paula Agulló i Espiell. En els deu dies següents van publicar nou anuncis per aprofitar la notorietat obtinguda per al seu negoci.[170]

En paral·lel, uns manifestants van destruir els anuncis del xampany Codorniu perquè hi figurava l'escut reial, al Born i altres carrers. Selves també va decretar que es treguessin els emblemes, insígnies o atributs monàrquics que figuressin a les cases i comerços i en el cas de ser de pedra o de no poder-se fer, que fossin coberts i que es multés a qui no ho fes.[171]

Poc després, el 24 de maig, es van elegir els diputats de la Diputació Provisional de la Generalitat, —quaranta-cinc representants dels ajuntaments, elegits a cadascun dels partits judicials pels recentment escollits regidors municipals— encarregats d'aprovar el projecte d'Estatut quan s'elaborés. Aques episodi va generar una confusió. Segons va explicar anys després Farreras i Duran, l'adhesió de la Concentració Republicana a ERC va deure's al fet que després de l'elecció de diputats a la primera reunió general de la Concentració Republicana es va proposar que el diputat per Manresa, que era ell, es posés a les ordres de Macià i per això

165 ACBG. Carta de Bartomeu Carné a Joan Selves, 28 d'abril de 1931, Igualada.

166 «Acords a l'Ajuntament de Manresa», *La Publicitat*, 6 de juny de 1931, p. 2.

167 Francesc PADRÓ. «Joan Selves, alcalde i diputat parla amb nosaltres», *El Dia,* 2 de juliol de 1931, p. 1.

168 «Manuel Carrasco a Manresa», *La Publicitat*, 25 d'abril de 1931, p. 9.

169 «La presidència del consell d'orientació i administració d'*El Dia*», *El Dia*, 13 de maig de 1931.

170 «Anuncio», *El Dia*, 15 de maig de 1931; *El Dia*, 1 de juny de 1931.

171 «Una manifestació a Manresa», *La Publicitat*, 22 de maig de 1931, p. 2.

Manresa, 7 de juny de 1931

Joan Selves s'adreça al poble congregat a la plaça Major, des del balcó de l'Ajuntament, durant la primera visita oficial del president de la Generalitat Francesc Macià a la ciutat.

MIQUEL AUSIÓ - LLORENÇ GAMISANS / ACBG-ARXIU GAMISANS

calia modificar la seva condició d'«*independent*» i proclamar-se d'Esquerra. I, segons ell, així es va fer per aclamació encara que «*uns quants amics, pocs, van deixar el local*».[172]

El que va succeir fou que en publicar la llista de candidats facilitat per la mateixa ERC, ni *La Publicitat*, ni *El Diluvio* no van situar Farreras i Duran a la seva candidatura. Tampoc a la d'Acció Catalana.[173] En canvi en publicar els resultats el 26 de maig, ambdós diaris i també *La Veu de Catalunya*, van adscriure Farreras i Duran a ERC.[174] En realitat, com va publicar la font més propera i creïble, *El Dia*, Farreras i Duran va ser elegit per a l'Assemblea simplement en nom de Concentració Republicana.[175] El procés d'adhesió a ERC va ser més complex.

Aquella nit del 26 va tenir lloc l'assemblea general de socis de la UCR i s'hi va aprovar una proposició, per seixanta-set vots a favor i nou en contra, que demanava que l'entitat retirés l'adhesió del PCR.[176] Però com que era una decisió de pes es va decidir continuar debatent-la.

1.9. El crucial encontre amb Lluís Companys

El 26 de maig de 1931 va succeir un fet determinant per la vida de Selves. Aquell mateix dia va començar a les mines de Súria, a catorze quilòmetres al nord de Manresa, una vaga. Lluís Companys, aleshores governador civil de Barcelona, va enviar el seu braç dret, Josep Grau i Jassans, a resoldre la qüestió. Després, però, hi va anar ell mateix acompanyat per Selves, com a autoritat rellevant de la comarca. L'alcalde va tenir un paper important en intervenir entre la comarcal de la CNT a Súria i l'empresa.[177] Companys va manifestar públicament que havia quedat molt satisfet per la seva actuació, malgrat que no el coneixia prèviament.[178]

La nit del 29, en una nova reunió general extraordinària al local de la Unió Catalanista Republicana es va debatre a fons l'orientació a seguir. Hi van intervenir Selves, Marcet, Senyal, Claret, Soler, Esteve, Torra i Farreras i Duran. Es va votar entre que l'entitat no s'adherís a cap formació i organitzar l'entitat com a casal de totes les esquerres de Manresa o bé vincular-la a ERC. Aquesta última opció va guanyar per seixanta-un vots a quaranta-set. La diferència no era gaire i és en aquell moment en què va poder passar el que va comentar Farreras, que «*uns quants amics, pocs, van deixar el local*».[179]

Per això es va convocar una altra reunió per tal que l'assemblea de l'UCR ratifiqués definitivament la decisió. Quan aquesta es va celebrar el 2 de juny, Esteve, Selves, Prunés i Claret van proposar «*que fins passades les properes eleccions* [a Corts Constituents] *l'entitat no s'adhereixi a cap partit polític*» i que simplement «*es recolzi incondicionalment la Concentració d'Esquerres Republicanes de Catalunya*», que era transversal. Aquesta proposició, contra la d'adherir-se a ERC, aleshores va guanyar per cinquanta-vuit vots a vint-i-un. A finals de mes ni la Unió Catalanista Repu-

172 Jordi SARDANS i Joaquim ALOY. «Francesc Farreras Duran ens parla desde Mèxic (I)», *Regió 7*, 22 de novembre de 1980 i (II) 27 de novembre de 1980.

173 «Las elecciones de hoy», *El Diluvio*, 24 de maig de 1931; «Resultado», *El Diluvio*, 26 de maig de 1931; «Esquerra Republicana...», *La Publicitat*, 24 de maig de 1931.

174 «La Diputació provisional de Catalunya», *La Veu de Catalunya*, 26 de maig de 1931; «Resultado», *El Diluvio*, 26 de maig de 1931; «L'elecció de diputats a la Generalitat de Catalunya», *La Publicitat*, 26 de maig de 1931.

175 «Les eleccions de diumenge. Francesc Farreres Duran proclamat diputat per aquest districte», *El Dia*, 26 de mayo de 1931; «Les eleccions d*El Dia* 24», *El Dia*, 20 de maig de 1931.

176 «Reunió general a Unió Catalanista Republicana», *El Dia*, 26 de maig de 1931; «Unió Catalanista Republicana», *El Dia*, 27 de maig de 1931.

177 «Els conflictes socials», *El Dia*, 26 de maig de 1931; «Els conflictes a les mines del Cardoner i Fígols», *El Dia*, 28 de maig de 1931; «Els conflictes a les mines del Cardoner i Fígols», *El Dia*, 26 de maig de 1931; «Els conflictes a les mines del Cardoner i Fígols», *El Dia*, 28 de maig de 1931.

178 Lluís COMPANYS. «Selves Carner, un home de les esquerres», *La Humanitat*, 29 de juny de 1935, p. 8.

179 Jordi SARDANS i Joaquim ALOY. «Francesc Farreras Duran ens parla desde Mèxic (I)», *Regió 7*, 22 de novembre de 1980 i (II) 27 de novembre de 1980.

Manresa, 7 de juny de 1931
L'alcalde Joan Selves balla una sardana en companyia del conseller de Cultura, Ventura Gassol,
en l'aplec organitzat pel Foment Sardanista al bosc de les Marcetes
amb motiu de la visita del president Francesc Macià a la ciutat per tal de commemorar les Bases de Manresa.
JOSEP MARIA SAGARRA / ANC

blicana, ni la candidatura de Concentració Republicana, estaven adherides a ERC. No era clar quina direcció calia prendre, ni tampoc en quin moment.[180]

En paral·lel a la discussió, Llorenç Perramon va dirigir una carta a Selves per exposar que la ciutat encara no havia rememorat la celebració de l'assemblea de la Unió Catalanista del 27 de març de 1892 que va redactar les Bases de Manresa. Li demanava que ho corregís. El 31 de maig de 1931 Selves, agafant al vol la idea, ja va escriure a Macià convidant-lo a tal commemoració el proper 7 de juny.[181]

En la data assenyalada es va celebrar la commemoració de les Bases de Manresa de 1892, per donar impuls a la demanda d'autonomia aprofitant la petició de Perramon i de manera totalment dirigida, no per cap coincidència d'aniversari o calendari. Aquell dia es va celebrar un gran acte al Teatre Kursaal. Francesc Macià va arribar a quarts de dues de la tarda, amb els parlaments acabats, però la rebuda va ser apoteòsica.[182] Per si quedaven dubtes a la ciutat de l'estrebada electoral del ja president, aquell dia es van dissipar. A Macià, Selves i Farreras i Duran l'havien vist per primera vegada el 1921 quan, militant a la Joventut Nacionalista de Manresa, havien anat a trobar-lo en una visita a la ciutat sent l'exmilitar diputat a Corts.[183] Poc més.

Després a l'Ajuntament es va descobrir una placa de marbre i Macià i Selves van fer sengles parlaments des del balcó. Així mateix es va celebrar un dinar a l'Hotel Mundial amb 250 persones amb la presència del president de la Unió Catalanista, Vicenç Albert Ballester, i el conseller de Cultura, Ventura Gassol. Després es va acompanyar a Macià fins al pont de Sant Francesc de camí a Barcelona i a continuació, ja sense ell, va tenir lloc un aplec al bosc de les Marcetes, als afores de la ciutat.

Dos dies després, el PCR va comunicar que, per facilitar l'obtenció de l'autonomia per mitjà de l'Estatut d'autonomia que s'havia d'elaborar, deixava les delegacions regionals de Lleida, Girona i Tarragona amb llibertat d'acció per participar en la lluita electoral i s'abstenia de lluitar com a partit per la ciutat i circumscripció de Barcelona, on s'incloïa Manresa. Això va donar marge als seus afiliats per escollir si presentar-se.[184]

Amb aquest teló de fons i en aquest impàs, Esquerra buscava bons candidats per a les Corts Constituents. Companys va recordar la recent intervenció de Selves a Súria i el seu nom es va incloure a les llistes.[185] No ha d'estranyar que congeniessin. Ambdós eren fills de propietaris rurals, però estaven inclinats a defensar els rabassaires, eren advocats, bons oradors i els interessava la premsa no tant per dedicar-s'hi en la vessant informativa, sinó propagandística.[186] D'aquesta manera, el 16 de juny aquest ja va aparèixer a les candidatures d'ERC a Corts.[187] Va ser una decisió personal ja que la Unió Catalanista Republicana no havia decidit encara res.

L'endemà *El Dia* va proposar que es votés per a Barcelona-circumscripció els candidats de la Concentració d'Esquerres Republicanes de Catalunya, que unia elements d'ERC, del Partit Catalanista Republicà i de la Unió Socialista de Catalunya.[188] Al míting del 22 de

180 «Unió Catalanista Republicana», *El Dia*, 29 de maig de 1931; «L'assemblea d'Unió Catalanista Republicana», *El Dia*, 30 de maig de 1931; «La darrera Assemblea d'Unió Catalanista Republicana», *El Dia*, 5 de juny de 1931.

181 ACBG. Carta de Joan Selves a Francesc Macià, 31 de maig de 1931, Manresa.

182 «Apoteósica arribada de Francesc Macià», *El Dia*, 8 de juny de 1931; Vicenç PRAT. *Memòries (1902-1957). Escriptor, intellectual i polític manresà,* p. 170.

183 Antoni FARRERAS. *La Conselleria d'Agricultura de la Generalitat de Catalunya,* p. 42.

184 «El Partit Catalanista Republicà s'abstindrà en les vinents eleccions a Barcelona i provincia», *El Dia*, 11 de juny de 1931.

185 Lluís COMPANYS. «... i segueix endavant», *El Dia*, 28 de juny de 1935.

186 Josep Maria SOLÉ i SABATÉ. *Lluís Companys, president de Catalunya. Biografia humana i política,* vol. I i II; Andreu CLARET. *París érem nosaltres*, p. 90.

187 «La candidatura d'esquerres», *El Dia*, 16 de juny de 1931; «Candidatura de *La Rambla* per Barcelona-Circumscripció provincial», *La Rambla*, 22 de juny de 1931, p. 12; «Avís important», *La Rambla*, 29 de juny de 1931, p. 10.

188 «La nostra candidatura», *El Dia*, 17 de juny de 1931.

Circa 1931
Fotografia dedicada per Lluís Companys a Joan Selves, «*experimentat polític i excel·lent amic*».
MSB

juny a Monistrol de Montserrat Selves, en canvi, va expressar que la candidatura d'ERC «*s'havia de votar íntegra*».[189] Una actitud que no el dibuixa ja gens compromès amb el PCR i que va produir que la majoria dels seus companys el seguissin en l'adhesió a Esquerra, ara ja sense passar per cap votació assembleària.

De Selves es deia que aleshores els mots Catalunya i República «*el tenien obsessionat*» i que l'havien dut a una «*intensitat de treball suïcida*». Després d'una jornada de campanya en què havia pronunciat sis discursos «*amb aquella empenta i fogositat que posava en les seves paraules, tenint la gorja completament desfeta i de la qual en rajava sang en abundància*» se li havien acostat altres comissions per demanar-li la seva presència. I ell, ignorant les recomanacions dels amics, hi havia anat per fer un altre discurs. Quan de retorn a Manresa els amics l'hi van recriminar havia respost: «*Tot el que vulgueu. Però ningú de vosaltres em podrà negar que la jornada ha estat profitosa. Hem inaugurat tres centres republicans i organitzats bons xic més. I davant d'això la meva salut i la meva gorja no compten*».[190]

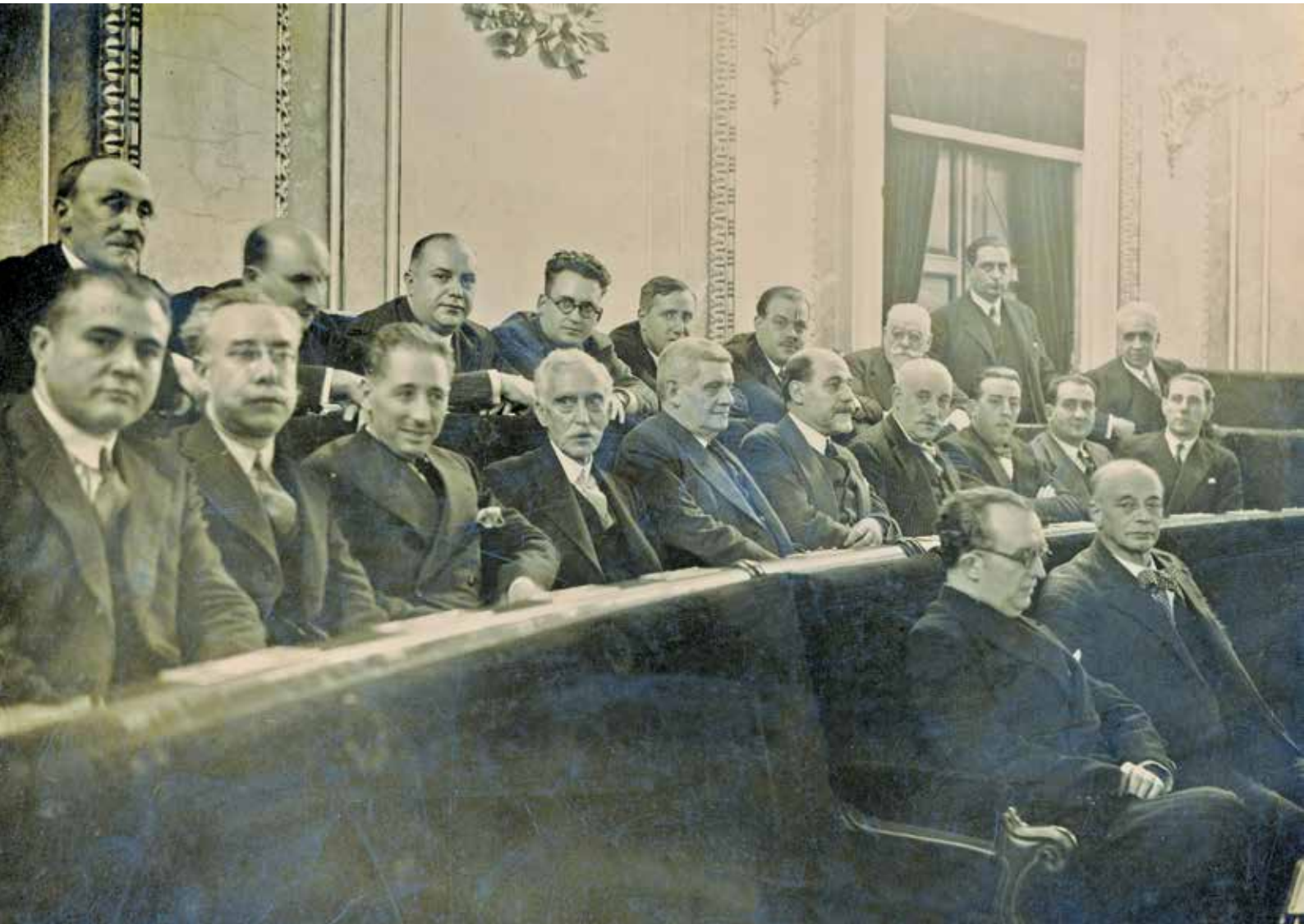
189 «Míting a Monistrol de Montserrat», *El Dia*, 23 de juny de 1931.

190 Josep FONT. «L'obra de Joan Selves i Carner», *El Dia*, 28 de juny de 1935, p. 5.

Madrid, 10 de desembre de 1931

Diputats catalans al Congrés, en la sessió en què s'elegí Niceto Alcalá-Zamora com a president de la República espanyola. D'esquerra a dreta: darrere, Josep Bordas, Antoni Xirau, Joan Loperena, Joan Selves, Carles Pi i Sunyer, Josep Sunyol, Domènec Palet i Barba, Manuel Carrasco i Formiguera i Amadeu Hurtado; davant, Amadeu Aragay, Josep Riera i Puntí, Lluís Companys, Francesc Macià, Jaume Carner, Pere Rahola, Pere Coromines, Ricard Palacín, Ramon Nogués i Biset i Epifani Bellí; més endavant, Rafael Campalans i Gabriel Alomar.

MSB

1931-1933
El pilot del traspàs de l'ordre públic

2

2.1. El diputat a Corts Constituents

El 28 de juny de 1931 Joan Selves va ser el candidat més votat a Manresa i al Bages amb 13.810 vots en les eleccions generals a Corts Constituents.[191] En el conjunt de Catalunya, el representant d'ERC en va obtenir 84.408.[192] El 3 de juliol va cedir l'alcaldia al company de partit i amic, Lluís Prunés, encara que va mantenir l'acta de regidor. A la premsa es va mostrar partidari d'una Espanya federal perquè Catalunya tingués «*aquells òrgans de govern que necessitem per resoldre nosaltres mateixos els nostres problemes*».[193]

Segons Lluís Companys, a les Corts Selves «*va iniciar-se amb alguna intervenció afortunada i aquell lloc va servir especialment per a la seva formació*». Aviat destacaría, també segons aquest, «*com un dels homes de Catalunya més capacitat en sentit de govern i temperament polític*».[194] D'acord amb el destacat dirigent gironí d'Esquerra, Miquel Santaló, el bagenc «*tenia passió per la política i la vivia amb passió. Això li feia dur en tot un ritme accelerat i pretenia que tot portés aquest ritme, amb un ordre, però, que era garantia d'eficàcia i de perduració*».[195]

En el seu pas per Madrid, Selves va acabar de fer coneixença amb altres companys de formació amb els qui no havia coincidit. Va ser el cas, per exemple, del també diputat, i futur conseller, Pere Mestres. Aquest s'hi va fixar, precisament, en motiu d'una intervenció en què el bagenc defensava en comissió la dissolució de l'Orde dels Jesuïtes i la incautació dels seus béns.[196]

---

191 «Resultat de les eleccions», *El Dia*, 30 de juny de 1931.

192 «Les eleccions a Barcelona-província», *La Publicitat*, 1 de juliol de 1931, p. 3.

193 Francesc PADRÓ. «Joan Selves, alcalde i diputat, parla amb nosaltres», *El Dia*, 2 de juliol de 1931 (per la cita); *El Dia*, 4 de juliol de 1931, p. 1.

194 Lluís COMPANYS. «... i segueix endavant», *El Dia*, 28 de juny de 1935, p. 12.

195 Miquel SANTALÓ, «Joan Selves Carner», *El Dia*, 28 de juny de 1935, p. 12.

196 Pere MESTRES, «... i segueix endavant», *El Dia*, 28 de juny de 1935, p. 12.

27 de setembre de 1931

Menú de l'homenatge organitzat pel poble de Castelltallat a Joan Selves, amb motiu de la seva elecció com a diputat a les Corts Constituents de la República.

MSB

Selves ja era d'Esquerra Republicana, però la incorporació de membres fins aleshores propers al PCR a ERC era delicat. Ho demostra que la Unió Catalanista Republicana «*tenint en compte les decisions dels partits d'esquerra barcelonins*» va acordar no intervenir a les eleccions generals parcials que van tenir lloc al juliol i va deixar als seus afiliats llibertat de vot.[197]

El dia 19 d'aquell mes es van reunir per primera vegada els plens comarcals d'ERC per nomenar els seus comitès respectius. Se citava entre ells el de Cardoner-Bages, de manera que es pot inferir que s'havia organitzat alguna secció a Manresa, però ni a la premsa ni als arxius no consta el moment exacte de la seva creació.[198]

El nucli d'Esquerra Republicana a Manresa va quallar, per tant, entre el juliol i l'agost, ja que en començar aquest últim mes incondicionals del PCR a la ciutat parlaven de refer el partit i aconseguir que la UCR fixés de manera clara i definitiva una posició.[199]

En sintonia amb la resta del país, el 2 d'agost d'aquell 1931, Manresa va aprovar l'avantprojecte d'Estatut massivament i amb una participació del 82%. 7.737 vots afirmatius i només 30 de negatius i 16 en blanc.

Al vespre, seient a la cadira d'alcalde tot i no ser-ne —però a la vegada fent evident que continuava sent la peça central del republicanisme manresà—, quan es cantaven els resultats dels pobles de Catalunya en el marc de l'aprovació del referèndum de l'Estatut d'autonomia va aparèixer el seu amic manresà Josep Maria Planes i director d'*El Be Negre*, acompanyat de l'excorresponsal de *La Veu de Catalunya* i *La Publicitat* i col·laborador del setmanari satíric, Eugeni Xammar.[200] Van conversar «*el temps curt de buidar uns vasos de cervesa freda, l'ombra de la persiana, l'aire insignifi-*

197 «La Unió Catalanista Republicana i les eleccions», *El Dia*, 10 de juliol de 1931.

198 «Constitució dels Comitès Comarcals», *El Dia*, 17 de juliol de 1931.

199 «Reorganització de la política local?», *El Dia*, 7 de agost de 1931.

200 Quim TORRA. *Periodisme? Permetin! La vida i els articles d'Eugeni Xammar.*

cant d'ala de mosca del ventilador i l'alleujament de posar-se de mànegues de camisa».

Xammar es va mostrar optimista fins a la utopia. A Selves la fatiga pel triomf el feia lleugerament pessimista. Un parlava del camí fet i l'altre del que li restava al catalanisme per seguir. L'un de les batalles guanyades i l'altre de les que calia lliurar. L'un de les excel·lències del projecte d'Estatut i l'altre de les possibles deficiències, les dificultats d'aprovació i de posar-lo en marxa. Ambdós consideraven que l'ordre públic havia de quedar en mans dels catalans.

Selves, quan ja marxava, va expressar les dificultats de l'adopció i preparació d'aquests serveis i de la manca de tradició dels catalans a manar. I, llanguid, va deixar caure una pregunta. Qui hauria de ser el ministre català de Governació? Xammar, directe, va dir «*vós mateix!*».[201] Sense ser-ne conscient acabava de llançar una profecia. De moment, però, el més imminent per Selves va ser l'homenatge que a finals de setembre van fer-li els seus amics a Castelltallat per la seva elecció com a diputat.[202]

D'altra banda, a principis d'octubre la Federació Social Republicana de Manresa que en el seu moment havia quedat fora de Concentració Republicana va rectificar davant els triomfs electorals d'ERC i també s'hi va adherir.[203]

A mitjans de mes, Selves va visitar a Barcelona la seu de la Joventut Nacionalista La Falç, una de les entitats fundadores del partit i en la que estaven adherits bona part dels principals dirigents d'Esquerra, començant per Macià i un jove Josep Tarradellas.[204] La crònica d'*El Dia* va assegurar que el públic, acostumat a escoltar propagandistes i a la conferència i al míting es va sorprendre en escoltar la dissertació del bagenc sobre el parlament de la República «*exposada dintre un gènere nou entre nosaltres: el reportatge verbal o la "charla". Tan bon punt encetat el tema, el públic, que en la seva major part no coneixia de l'orador més que el nom i les poques referències d'una breu presentació, s'interessà vivament per les paraules que fluïen naturalment i fàcilment*».[205]

Selves era, doncs, un nom puixant en el nou context polític. La xerrada, tanmateix, no era nova. Era la mateixa que a finals de setembre havia exposat a Manresa, explaiant-se en les anècdotes de les Corts, i els debats sobre la propietat i la qüestió religiosa. «*Les seves dots de conferenciant i "causeur"*» li van reportar «*llargs aplaudiments, premiaren la tasca del dissertant, el qual rebé nombroses felicitacions dels assistents a l'acte, que encara després el perllongaren fins ben avançada la nit en íntima conversa*».

En aquell final d'any en què encara arribaven els ecos de la proclamació de la República i de la pujada ascendent d'ERC, es va reorganitzar Acció Catalana Republicana de la Comarca del Bages adherida al PCR, sense els noms de l'entorn de Selves que després tindrien un paper rellevant a Esquerra com Lluís Prunés, Francesc Farreras i Duran i Francesc Senyal.[206]

El seu cercle el seguia. El pinyol manresà es mantenia. El darrer dia de l'esclatant 1931, Selves va fer de testimoni de Farreras i Duran que es va casar amb Maria del Carme Codina Perelló, filla del doctor en Farmàcia Isidre Codina. Els altres testimonis del nuvi va ser l'aleshores recent llicenciat en Farmàcia, Antoni Esteve i Subirana, decidit a seguir el negoci farmacèutic del seu pare, i Francesc Serrahima.[207]

En començar el 1932, Selves va participar a Sallent en l'acte de secularització del cementiri. En el seu discurs va exposar la diferència entre laïcisme, ateisme i antireligiositat i va expressar que aquell acte no era ni trist, ni fúnebre sinó de joia perquè significava l'acostament de tots els homes, la igualtat més enllà de la

201 Joan Baptista CLARET. «Un record i una profecia», *El Dia*, 28 de juny de 1935, p. 3.

202 «Manresa», *La Publicitat*, 1 d'octubre de 1931, p. 10.

203 «Bages Cardoner», *L'Opinió*, 1 de octubre de 1931.

204 Joan ESCULIES. «La Falç (1918-1939). Història d'una joventut del nacioalisme radical català».

205 Joan BAPTISTA CLARET. «El Parlament de la República. El diputat Joan Selvas I Carné parla a la tribuna de La Falç», *El Dia*, 13 d'octubre de 1931, p. 1.

206 «El Partit Catalanista Republicà a Manresa», *El Dia*, 9 de desembre de 1931; «Demà sortirà cap a Madrid el diputat Joan Selves», *El Dia*, 12 d'agost de 1931.

207 «De Societat», *La Veu de Catalunya*, 4 de gener de 1927, p. 2.

1932

Carnet de militant d'Esquerra Republicana de Catalunya de Joan Selves.

CSB

mort.[208] En un altre ordre de coses, a mitjans de gener Selves va anar a veure el governador civil de Barcelona, Joan Moles, per parlar-li de les bases de treball en el ram fabril a la muntanya.[209]

Selves s'involucrava cada vegada més en política. Deixava enrere allò que, per la seva esposa, havia estat el temps més plàcid. També per a ella. «*L'època més feliç de la meva vida, va ser quan el Joan exercía d'advocat. La política fa patir molt, hi ha constants desenganys i enveges, i les pitjors de totes, són les que provenen de membres del propi partit*», va expressar en alguna ocasió Carme Baltiérrez.[210]

També, malgrat que era un àmbit que l'apassionava i al que havia dedicat bona part del seu temps fins aleshores, va haver de desar en un calaix la seva faceta periodística. El 13 d'abril de 1932 va publicar el seu darrer article a *El Dia*, «El recobrament de l'opinió pública». «*L'atac persistent i destructor que porten a cap d'una manera especialíssima la gent anomenada de la dreta contra la República* —deia l'aleshores diputat—, *ara fa un any instaurada per la voluntat del poble ibèric, té molts punts per a recolzar-se, perquè en políti-*

208 «La secularització del cementiri», *La Humanitat*, 5 de gener de 1932, p. 2.

209 «El ram textil», *La Publicitat*, 16 de gener de 1932, p. 5.

210 Entrevista a Maria Selves.

ca, és un principi generalment acceptat, que és més fàcil fer l'oposició —en certs moments, obstrucció— que no governar. La funció del govern topa amb dificultats creades artificialment».

Afegia que, «*als destructors irreconciliables de la República, els podem oposar un fet indestructible: el desvetllament de la consciència ciutadana. Aquesta creació d'estats vius d'opinió* [...] *només es poden formar en les democràcies modernes. Per nosaltres, els homes que professem idees esquerristes, tot poder emana del Poble*». I es preguntava per l'opinió pública que es manifestava en els vots i que era «*confusa, incoherent, amorfa, variant de dia en dia, de setmana en setmana*» i que, en definitiva, formaven els estats d'opinió. I aquests, «*arriben a la gent sense oposició*» i aleshores es crea l'opinió pública «*perquè es considera personificadora dels punts de vista de la massa del poble*».

Expressava, així, que era difícil dosificar la força relativa de diferents corrents d'opinió perquè no es podien mesurar com un corrent elèctric «*i aquest és el problema que presenta més dificultats per resoldre als homes polítics*». Per tant, segons Selves, «*la millor manera de descobrir i de jutjar les tendències que treballen els esperits d'una col·lectivitat és de viure dins dels ambients socials més diversos*». Conversant-hi més que no pas creient la versió del periodista o escriptor des del seu punt de vista. «*Qualsevol posseint una certa experiència política, actuant en diferents nuclis socials i que segueix les seves investigacions, s'equivocarà rarament. Existeix un flaire, un tacte especialíssim que solament la llarga pràctica dona, que ensenya a treure profit dels més lleus indicis*».

Per a Selves, per aconseguir una opinió pública entesa i moderada calia que les masses fossin intelligents i estiguessin interessades pels afers públics. I, així mateix, que el poble tingués unes idees polítiques fonamentals que no els separés. «*Es comprèn que l'excel·lència de l'opinió pública —és a dir, el seu esperit de tolerància, la seva puixança d'expansió— constitueix la veritable prova per la qual es jutja si una nació té capacitat per un self-government*».

Durant la monarquia i la dictatura trobava que s'havia patit una crisi d'opinió pública perquè era aixafada, perseguida i destruïda. «*La República si més no, ha fet recuperar al poble la facultat excelsa de tenir una opinió pública tantes vegades intentada a ésser desviada contra la mateixa República. Aquest sol fet redimeix a la República de moltes equivocacions que hagi pogut sofrir*». Així tancava una mena de colofó particular a la seva trajectòria d'articulista.

A l'acabar el juny, Selves va participar a Sant Vicenç de Castellet en un homenatge al president de la Joventut Republicana Federal d'Esquerres, Àngel Vallbuena Merino. En l'acte va parlar de la diferència d'actuació de les autoritats catalanes que va dir «*en tot moment han respost als anhels i a la confiança del poble*» i de les autoritats delegades del govern central de la República, «*que no han compartit aquesta actuació*». Va criticar que algunes autoritats republicanes encara seguissin fent política monàrquica «*que és la política del no fer res i de no resoldre els conflictes fins que aquests poden fer tremolar la tranquil·litat del carrer*». I va demanar també el suport de la gent per «*acabar el procés revolucionari començat el 14 d'abril*».[211]

2.2. ERC i l'ordre públic

En començar el maig de 1932, va mostrar els bons ulls amb què mirava l'aleshores president del Consell de ministres. «*Al meu entendre, l'home que farà més bé per l'Estatut és el senyor Azaña. Serà la sorpresa del debat. El segon home, és Royo Villanova. Element desprestigiat a la Cambra, té l'especialitat de fer enfadar els socialistes. L'atac desordenat, incoherent i sistemàtic de Royo Villanova ens servirá com la millor defensa*».[212]

En una nova conferència al local del Centre d'Unió Catalanista Republicana, Selves va expressar que «*l'aprovació de l'Estatut interessa més a la República que a Catalunya*» i després d'elogiar les dots de governant d'Azaña, de la seva visió política i el seu dinamisme va dir que aquest havia promès que les Corts

211 «El diumenge tingué lloc a Sant Vicens de Castellet, un homenatge al president de la Joventut d'Esquerra», *La Humanitat*, 30 de juny de 1932, p. 4.

212 Joan SELVES. «L'home que farà més bé per l'Estatut», *El Dia*, 7 de maig de 1932, p. 1.

Manresa, 3 d'abril de 1932
El diputat Joan Selves i l'alcalde Lluís Prunés al bosc de l'Oller,
a la Festa de l'arbre organitzada cada any per l'Ateneu Obrer Manresà,
amb la participació dels alumnes de la seva escola que,
després de la plantada d'arbres, feien un suculent berenar.
MIQUEL AUSIÓ - LLORENÇ GAMISANS / ACBG-ARXIU GAMISANS

Constituents aprovarien l'Estatut i la Reforma agrària. «*I els que coneixen a Manuel Azaña saben prou bé la importància de les seves afirmacions*».[213]

La seva inclinació no seria en va. Com tampoc la importància i polèmica que van generar durant la primavera i l'estiu de 1932 els debats sobre les competències de governació i ordre públic de Catalunya. L'avantprojecte de l'Estatut de Núria, del juny de 1931, pressuposava a l'article 12.1 que la Constitució republicana seria federal. Així el text català atribuïa a la Generalitat la legislació exclusiva i l'execució del relatiu a la policia i l'ordre interior de Catalunya. I que, en tot cas, podia requerir l'ajut de l'Exèrcit quan ho cregués necessari.

A l'hora de la veritat, però, la Constitució aprovada el 10 de desembre de 1931 havia establert a l'article 14 que tots els afers de «*defensa de la Seguridad pública en los conflictos de caràcter supraregional o extraregional*», «*régimen de extradición*» i «*policia de fronteras, emigración, inmigración y extranjería*» eren competència exclusiva de l'Estat. I la resta, és a dir l'ordre interior, podien quedar sota direcció de la regió autònoma si així ho deia l'Estatut autonòmic respectiu. Unes competències i altres, però, —de manera òbvia— no podien estar desconnectades.

De l'article únic i breu, doncs, després del debat a Corts, el text de Núria va passar als dos articles de l'Estatut definitiu, el 8 i 9, més llargs i detallats. A través del primer es regulava la delimitació de competències entre Estat i Generalitat i la coordinació entre ambdós governs per evitar les duplicitats i millorar la coordinació a través de la Junta de Seguretat de Catalunya. És a dir, una comissió mixta Estat-Generalitat, un organisme d'enllaç. També, a través del segon article, l'Estat —encara que no ho preveia la Constitució— es va reservar la facultat d'intervenir en el manteniment de l'ordre públic interior de Catalunya per iniciativa pròpia.[214]

La redacció sortida de Corts era menys clara que la de Núria i ambigua per l'interès de l'Estat de reservar-se la direcció de determinats aspectes i la vigència de les lleis estatals a Catalunya en aquestes matèries. Al marge, la cambra va viure nombroses intervencions de diputats espanyols contraris al traspàs de l'ordre públic.[215] La minoria catalana a Corts en què es trobava Selves en comptes de l'enfrontament, però, va adoptar una posició moderada. Per esperit de concòrdia i també per no tenir un criteri propi prou definit al respecte. L'abast del traspàs de serveis, doncs, l'hauria de decidir la Junta de Seguretat i concretar-ne l'ambigüitat.

D'altra banda, en els articles 14 i 15 de la Constitució no s'esmentaven com a competències exclusives de l'Estat la policia i ordre interior a nivell legislatiu i executiu, excepcions al marge, que eren moltes, com la Llei d'Ordre Públic i la legislació sobre fabricació, venda i transport d'armes i explosius. L'Estatut no especificava tampoc si l'ordre públic s'havia de mantenir amb una policia autonòmica o amb diversos cossos i efectius. I és això darrer el que acabaria passant.

Degut a les llacunes de la Constitució i l'Estatut en aquests temes, el traspàs s'allargaria durant el 1933 per la necessitat d'un acord polític previ entre governs. I és que l'Estatut, per no dir, no deia ni el nombre de membres de la Junta, ni si aquesta havia de ser paritària, ni qui la presidiria, ni la categoria dels seus integrants. També això es va haver d'acordar.

Per adobar-ho, la conflictivitat laboral i les insurreccions anarquistes, com la de principis de 1932, van fer que el Govern de la República no tingués pressa en endegar el traspàs de serveis d'ordre públic. En començar la tardor, però, l'aprovació el 9 de setembre a les Corts, per fi, del text estatutari es va viure en general amb il·lusió. Dos dies després, per la diada nacional de Catalunya, una gernació va anar a rebre Joan Selves a l'estació del Nord de Manresa com a diputat de la minoria catalana. A més de l'alcalde Prunés hi havia representants de tota la comarca d'ajuntaments i entitats.

Selves va baixar del tren acompanyat de Farreras i Duran i va anar al consistori. Des del balcó va clamar que l'Estatut que havien aprovat no era el votat el dia 2 d'agost en plebiscit, però que obria una «*via ample al nostre desenvolupament, una via que ens porta-*

213 «La conferència de Joan Selves i Carné», *El Dia,* 16 de maig de 1932, p. 1.

214 José Luis MARTÍN RAMOS. «Governació (1931-1939)».

215 Giovanni C. CATTINI. «L'ordre públic durant la Segona República».

Barcelona, 10 de setembre de 1932

La plana major dels polítics republicans catalans a la tornada de Madrid on les Corts Republicanes havien aprovat finalment, uns dies abans, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.

D'esquerra a dreta: asseguts, Joan Casanovas, Jaume Aiguader, Francesc Macià, Lluís Companys i Ventura Gassol; dempeus —alguns mig tapats—, Núria Montserrat i Oromí, Joan Loperena, Josep Dencàs, Josep Grau i Jassans, Joan Tauler, Josep Sunyol, Josep Riera i Puntí, Josep Antoni Trabal, Joan Selves, Jaume Vàchier, Josep Tarradellas, Josep Irla, Epifani Bellí, Joan Lluhí, Joan Estelrich, Miquel Santaló, Joan Ventosa i Roig, Joan Casanelles, Laureà Dalmau, Francesc Farreras i Duran.

MERLETTI / IEFC

rà a la meta de les nostres aspiracions». L'Estatut no era més que el punt de partida «*per fer una Catalunya gran, rica i plena*» i calia fer-lo triomfar «*perquè hem de tenir en compte la gran responsabilitat contreta. Els catalans anem a l'avantguarda en les aspiracions autonòmiques i el nostre fracàs seria el fracàs de tot Espanya, seria el fracàs de la República i nosaltres diem que per sobre la República res*».

Va posar en valor les figures del president del govern, Manuel Azaña, del diputat d'Acció Republicana Luis Bello, president de la comissió de l'Estatut, i del socialista Julián Besteiro, president de les Corts. Aquest darrer havia dit que els catalans els havien rellevat de la responsabilitat de governar-los. A tomb de l'explicació, Selves va reblar «*que tinguin present els nostres germans d'Espanya que nosaltres no demanem les llibertats amb mires particularistes, sinó senzillament per assegurar el triomf i la prosperitat dels pobles Ibèrics. Nosaltres volem galvanitzar tot el dret i tot l'odi que va crear l'odiós Borbó a Espanya, l'odi que fins va infiltrar-se entre els catalans*».

I va afegir que gallecs, bascs i andalusos trobarien en ells sempre la col·laboració per tal que obtinguessin la seva prosperitat. Va recordar Rafael Casanova i va referir-se a Macià com un home «*que té coberta la testa per una cabellera blanca com la neu de la muntanya del Cadí*» que havia fet possible la llibertat conquerida. I va demanar que tots els catalans indistintament del partit que treballessin perquè «*els ulls de tot el món és el primer cas a la historia que un poble recupera les seves llibertats pels camins del dret i de la justícia*» i que la seva victòria o fracàs en depenia la victòria o fracàs de tots els pobles ibèrics.[216]

2.3. Diputat al Parlament de Catalunya

Aprovat l'Estatut, Francesc Macià va convocar les primeres eleccions al Parlament de Catalunya pel 20 de novembre de 1932. Per Selves entre les prioritats que hauria d'afrontar la nova cambra hi havia la de forjar la «*Constitució interior de Catalunya*» —l'Estatut interior, una llei que desenvoluparia les competències estatutàries—, renovar els ajuntaments i, sobretot, resoldre la situació del camp. «*Cal un decret suspenent l'acció judicial de la qual són víctimes tants pagesos*», sostenia. I veia imprescindible una llei que abarqués totes les modalitats comarcals, i suprimís el pagament en fruits i el substituís per una renda en metàl·lic. Considerava que això repercutiria en una intensificació de la producció.

Per Selves calia també una renovació total dels organismes destinats a resoldre els conflictes socials —Tribunal Industrial, jurats mixtos del treball... I, així mateix, intensificar la indústria i establir productes químics «*dels quals som grans consumidors i per aquest motiu som tributaris dels països estrangers*».[217] En el marc del seu ascens fulgurant i per aprofitar la seva creixent popularitat, el bagenc que aleshores era regidor a Manresa i diputat a Corts va presentar-se a diputat al Parlament per Barcelona-circumscripció.[218]

En el marc de la campanya, el 16 de novembre va participar en un míting al Teatre Kursaal junt amb Francesc Marcet, Jaume Sellés, Lluís Prunés, Manuel Serra i Moret, Pere Comas i Lluís Companys. En el seu discurs va expressar que «*als homes d'Esquerra Republicana de Catalunya potser se'ns pot tirar en cara que no hem actuat prou d'esquerra. Però nosaltres havíem d'obeir una consigna dient sempre: "Calleu, deixeu fer". Penseu que Catalunya ens ha imposat els designi de portar-li la llibertat. Hem de defensar l'Estatut*».

Va afegir que els deien que anaven contra la propietat perquè volien resoldre el problema de la terra «*com si aquest problema l'haguéssim creat nosaltres, quan ens el deixaren ells que empraven la coacció contra els treballadors de la terra i es creien que el tenien resolt*». Va anunciar que demanaria al Parlament que dictés una llei o, si no podia ser, que es fes un decret d'urgència suspenent totes les actuacions judicials, les querelles criminals i judicis de desnonament que pesaven sobre els treballadors de la terra.

216 «Homenatge al nostre diputat», *El Dia*, 12 de setembre de 1932, p. 1.

217 «Joan Selves», *La Humanitat*, 17 de novembre de 1932, p. 1.

218 «Candidatures de l'Esquerra Republicana de Catalunya», *La Humanitat*, 18 de novembre de 1932, p. 6.

Manresa, 11 de setembre de 1932
El diputat Joan Selves s'adreça al poble des del balcó de l'Ajuntament dies després de l'aprovació de l'Estatut de Catalunya a les Corts Constituents.
MIQUEL AUSIÓ - LLORENÇ GAMISANS / AGA

Però que això només seria un aplaçament. «*Cal anar contra la usura dels propietaris i abolir els pagaments de parts amb fruits, perquè ara resulta que el que més treballa més paga i això no pot ser. Cal que la terra rendeixi més i com que aquest rendiment és producte exclusiu del treballador, cal també que en gaudeixi de tot aquest rendiment*». Qualificà d'absurd dir que les esquerres atacaven la família i que la candidatura de la Lliga era la de «*l'odi i de la venjança, sarcàsticament la titulen la candidatura de Concòrdia Ciutadana, quan el seu verdader nom és el de candidatura de "discòrdia ciutadana"*».

I també va sostenir que no perseguien la religió. «*Si perseguíssim la religió com feia Dioclecià o els emperadors romans que cremaven els cristians, no veuríeu cap sotana ni cap creu al pit de les dones*». I per acabar que «*per un cantó, hi teniu la reacció i per l'altre els homes que estan al vostre costat perquè son carn de la vostra carn. Vosaltres sou el tribunal que ha de fallar en última instància i per tant sabeu a qui heu de votar*».[219]

La reacció va arribar només dos dies després des d'*El Pla de Bages*. El diari regionalista va titllar el seu discurs de desafortunat. Va apuntar de Selves que havia rebutjat el sectarisme de què se'ls acusava «*perquè digué que encara no havien arribat a llençar els cristians a les feres com en temps de Neró i Dioclecià*». I que «*parlà del problema de la terra i digué que s'havia de suprimir el pagament en fruits perquè l'any que el pagès tenia bona collita, l'amo cobrava massa i substituir-ho pel pagament en metàl·lic. I l'any que els pagesos no cullin, com ho arreglarem, Senyor Selves?*».[220]

El 20 de novembre Selves va ser elegit diputat amb 77.221 vots per Barcelona-circumscripció, poc per darrere de Lluís Bru, Lluís Companys, Joan Comorera, Salvador Armendares o Manuel Serra i Moret.[221] A Manresa, ERC va tornar a imposar-se de manera clara amb 3.220 vots (49%), mentre que la Lliga va obtenir-ne 1.842 (28%) i els carlins, 590 (9%).[222]

Pocs dies abans que s'inaugurés el Parlament, el 4 de desembre Macià va visitar de nou la ciutat. Ho havia fet abans el 3 de gener en el marc d'una visita general al Bages i encara el 20 de juny, en el si d'una visita a les mines de Súria. En aquesta ocasió, la penúltima, el president de la Generalitat hi anava a inaugurar els Serveis d'Assistència Pública de l'Ajuntament. Ho va fer a la tarda, després d'assistir a l'enterrament del compositor Amadeu Vives, en companyia de Selves i també de Prunés.[223]

Inaugurada la cambra catalana el 6 de desembre amb ERC ocupant cinquanta-vuit dels vuitanta-cinc escons —que completaven els cinc de la Unió Socialista de Catalunya i els quatre del Partit Radical Autònom de Tarragona, a més dels disset de la Lliga Regionalista i un d'Unió Democràtica—[224], Macià va constituir el dia 19 el seu primer govern estatutari amb Joan Lluhí com a cap del consell.

Per Sant Esteve Esquerra Republicana de Manresa va homenatjar Selves i la resta dels seus homes que havien resultat elegits diputats, Francesc Farreras i Duran i Jaume Serra i Húnter. El sopar a l'Hotel Mundial va comptar amb la presencia dels recent nomenats consellers de Justícia, Pere Comas, i de Governació i Sanitat, Josep Tarradellas —que des de finals de desembre de 1931 s'ocupava de la cartera relativa a l'ordre públic.

L'acte el va presidir l'alcalde també d'ERC, Francesc Marcet, que substituïa Prunés, acabat de nomenar governador civil de Girona. Selves va cloure els parlaments i va dir que en els anteriors que s'havien fet hi havia una omissió: les dones. «*Jo vull subsanar aquest oblit. Nosaltres hem tingut les dones al costat ajudant-nos a donar impuls a la nostra obra cal reco-*

219 «L'avançament del triomf de diumenge». *El Dia*, 17 de novembre de 1932, p. 1.

220 *El Pla de Bages*, 19 de novembre de 1932.

221 «Resultats oficials de Barcelona-circumscripció, facilitats per les oficines de la Generalitat», *La Publicitat*, 23 de novebmre de 1932, p. 1.

222 Pere GASOL i Joaquim ALOY. *Joves i Republicans. La República a Manresa 1931-1936,* p. 70.

223 Ibídem*,* p. 67.

224 En general, Ferran AISA. *República, guerra i revolució. L'Ajuntament de Barcelona (1931-1939)*; Anna SALLÉS. *Quan Catalunya era d'Esquerra*; Ramon ALQUÉZAR. *L'Ajuntament de Barcelona en el marc del Front d'Esquerres,* p. 65-66.

Callús, 11 de setembre de 1932

Joan Selves en l'acte de col·locació de la primera pedra de les noves escoles del poble.

MSB

nèixer i proclamar ben alt l'altíssim valor moral de la dona que l'ha impulsat al sacrifici». I va demanar un aplaudiment per elles. Prunés en el seu discurs havia fet referència que es deia que dotze escolanets, dotze infants de primera comunió, havien fet la revolució el 14 d'abril i Selves va dir «*què no farem ara que ja tenim un Rector?*».[225]

2.4. Ni governador civil de Barcelona, ni gairebé conseller d'Agricultura i Economia

Passat el Nadal, Joan Selves va començar el 1933 com a cap de la majoria d'ERC al Parlament de Catalunya i com a membre de la seva Comissió de Justícia i Dret.[226] Al respecte, entre la premsa va comentar-se «*la sorpresa de veure ocupar el poder a un home en plena joventut*»[227] De manera inesperada, però, aleshores la seva vida va fer un tomb. El divendres 20 de gener el Consell Executiu va debatre com cobrir el càrrec de governador civil de Barcelona que deixava Joan Moles en ser nomenat alt comissionat d'Espanya al Marroc.

El govern Azaña, que hauria preferit una victòria del Partit Catalanista Republicà al Parlament, desitjava un candidat d'aquesta formació, més moderada que ERC. Macià, per contra, va oferir a Madrid dos noms, Josep Dencàs I Joan Selves. I es va rumorejar que Josep Irla també havia aparegut a la llista. Per als malpensats, el president va posar damunt de la taula dos noms sabent que no s'acceptarien i que, per tant, el governador civil de Barcelona no seria d'ERC.

Dencàs per ser el líder de les Joventuts d'Esquerra Republicana – Estat Català (JEREC). I Selves perquè Carles Esplà, aleshores sotssecretari del ministeri de Governació, no estava entre els seus avaladors ja que, quan a l'estiu de 1931 era governador civil de Barcelona, l'alcalde de Manresa «*li anunciava cada cinc minuts la revolució social a la conca del Cardoner*» i l'alacantí n'havia quedat fart.[228]

Un extrem que confirmava Amadeu Hurtado. L'assessor del president en els primers mesos de la posada en marxa de la Generalitat assegurava que Selves «*venia gairebé cada setmana a comunicar-nos que la revolució social havia estat a punt de fer explosió en aquella ciutat i que, per sort, havia pogut contenir-la amb un discurs adreçat a temps a la massa que anava a revoltar-se*».[229] L'advocat, un home amb molta autoestima, hi vessava ironia, quan apuntava que l'alcalde quan semblava que hi havia un esclat de descontent «*conjurava la revolució amb un dels seus habituals discursos*».[230] Fins a considerar Hurtado que l'actitud de Selves eren «*esfereïments habituals*» d'aquest, als quals no calia donar una importància exagerada.[231]

D'acord amb aquesta lectura, per tant, Macià ho hauria aprofitat també per posar al seu lloc a dos joves emergents, de perfils i orientacions oposades —el primer macianista i separatista, el segon companyista i d'un catalanisme més pragmàtic. D'aquesta manera, amb la vaga general dels ebenistes iniciada al novembre i que encara durava i un nou intent revolucionari anarquista fracassat tot just començar el 1933, Macià hauria estalviat al seu partit d'encarregar-se de la repressió dels obrers, que eren part de la base electoral d'Esquerra.[232]

La Rambla va definir Dencàs i Selves com «*dos homes de les noves promocions*».[233] El bagenc, a més,

225 «L'Esquerra Republicana, de Manresa, homenatja els seus homes representatius», *El Dia*, 27 de desembre de 1932.

226 *El Dia*, 7 de gener de 1933, p. 3; *El Dia*, 25 de gener de 1933, p. 1.

227 «Valorització», *El Dia,* 10 de desembre de 1932, p. 1.

228 «Per què el sr. Macià no ha volgut el Govern Civil», *El Considerat*, 27 de gener de 1933, p. 3.

229 Amadeu HURTADO. *Quaranta anys d'advocat. Història del meu temps 1894-1936,* p. 617.

230 Ibídem, p. 628.

231 Ibídem, p. 788.

232 «Qui mana a Esquerra?», *El Considerat*, 20 de gener de 1933, p. 1; «El mite Tarradellas. Aquest jove té por de fer de governador», *El Considerat*, 20 de gener de 1933, p. 4; Frederic ESCOFET. *Al servei de Catalunya i de la República. La desfeta (6 d'octubre de 1934),* p. 86.

233 «El nou Consell de la Generalitat», *La Rambla*, 30 de gener de 1933, p. 1.

Novembre de 1932
Cartell de la candidatura de coalició d'Esquerra Republicana i la Unió Socialista per Barcelona-circumscripció a les eleccions al Parlament de Catalunya, de la qual formava part Joan Selves.
UB-BPR

era el candidat de Companys. Segons *El Be Negre*, dirigit pel ben connectat i amic de Selves, Josep Maria Planes, l'aleshores president del Parlament volia tenir influència com a mínim al Govern Civil perquè els lluhins ocupaven bona part dels llocs de govern. I en el grup de companyistes d'ERC, Selves era «*l'home de més prestigi, el més presentable, el més apte per a un càrrec de compromís*».[234]

El Consell de Ministres, però, mitjançant un telegrama del ministre de Governació, Santiago Casares Quiroga, a Joan Moles va proposar Tarradellas per al càrrec de manera interina fins al traspàs definitiu de l'ordre públic. Moles l'hi va comunicar per telèfon sense informar-ne a Macià, malgrat l'amistat que mantenien.[235] Des del seu nomenament, Tarradellas havia tingut un tracte continuat tant amb Casares Quiroga com amb Moles. Ambdós consideraven que, si el conseller de Governació era alhora governador civil, el traspàs de competències d'ordre public seria més àgil. A més, veien en Tarradellas una persona capaç en un lloc sensible, davant del recel que generaven a Madrid molts polítics d'ERC.[236]

Tarradellas es va mostrar mesurat davant de la premsa i va al·legar que «*no podia dir res fins que no es conegués l'opinió del senyor Macià*». Tanmateix, va afegir que qui havia de prendre la decisió era Lluhí, com a cap del Consell. I aquest era l'aspecte clau. Tant o més important que qui ocuparia el càrrec era qui decidiria el candidat. Lluhí es va mostrar favorable a la candidatura de Tarradellas i va exposar que, malgrat la delegació de funcions que li havia fet el president, havien d'esperar que Macià expressés la seva opinió.[237]

Per a Lluhí la decisió era seva, i l'aval de l'Avi —a qui volien només amb funcions representatives— era un tràmit. Per tant, l'episodi permetia forçar el debat de qui comandava l'acció de govern. Per als lluhins era obvi: un jove amb projecció i no un vell en retirada. Lluhí pretenia empènyer Macià a un paper simbòlic perquè de facto el seu grup d'afins dins d'ERC governés la Generalitat, i va voler aprofitar el nomenament del governador civil per aconseguir el seu objectiu.[238] El tarannà del president, gens disposat a esdevenir una figura decorativa, i l'atreviment de la joventut ja havien topat anteriorment.

El grup de Lluhí, creat al voltant del setmanari *L'Opinió*, volia que ocupés el càrrec un nom d'ERC pròxim a ells i amb la confiança dels dos governs per tal d'accelerar el traspàs i que no quedés a l'arbitri de qualsevol canvi de color en el govern de la República. Els lluhins entenien que nomenar Tarradellas abans que una comissió de traspàs suposava ja un traspàs de facto.[239]

El Consell va deliberar de nou. Lluhí va proposar que en comptes de governador civil de Barcelona, Tarradellas fos governador general de Catalunya. Macià s'hi va negar, rotund. No pensava tolerar que el conseller de Governació tingués duplicitat de càrrecs, ni acceptar que en el seu executiu hi figurés algú que hagués de respondre davant dels dos governs alhora.[240]

Davant la posició del president, Tarradellas i la resta de membres afins de l'executiu, Joan Lluhí, Antoni Xirau i Pere Comas, van dimitir. Finalment, tal com volia el govern Azaña, l'elegit va ser Claudi Ametlla, d'Acció Catalana, que just abans de Nadal havia deixat de ser governador civil de Girona i que sí que comptava amb l'aval d'Esplà.[241]

Arran de la crisi de govern, Selves va entrar al ball de noms per ocupar les carteres vacants.[242] El vespre

234 «El govern civil de Barcelona», *El Be Negre*, 17 de gener de 1933, p. 1.

235 AMTM. Fons Govern Macià. Telegrama de Santiago Casares Quiroga, ministre de Governació, a Joan Moles, 20 de gener de 1933.

236 Joan ESCULIES. «Tarradellas el organizador. La campaña propagandística del Estatuto de Autonomía de Cataluña en 1932».

237 «Ampliación del Consejo», *La Vanguardia*, 21 de gener de 1933, p. 18.

238 «La provisión del Gobierno civil de Barcelona», *La Vanguardia*, 22 de gener de 1933, p. 8; «El Govern de la Generalitat en crisi», *Diari de Girona*, 23 de gener de 1933, p. 1.

239 Maria Dolors IVERN. *Esquerra Republicana de Catalunya, 1931-1936,* Vol. I, p. 284-285 i 288.

240 Ibídem, p. 287.

241 Joan ESCULIES. Josep Tarradellas. Una certa idea de Catalunya, p. 86-90; Claudi AMETLLA. *Memòries polítiques,* p. 95.

242 *El Dia*, 24 de gener de 1933, p. 1.

El Dia

Els radicals de bracet amb l'Emiliano i el contrabandista March, volen assaltar la Generalitat de Catalunya.

DIARI REPUBLICÀ D'ESQUERRA

Dilluns, 14 de novembre de 1932 - MANRESA - Any IV - Núm. 871

LA CAMPANYA ELECTORAL

El camí de la victòria

El poble català rep triomfalment els homes d'Esquerra Republicana de Catalunya

Els actes de Sant Fructuós de Bages, Navarcles, Navàs, Balsareny, Rocafort, Sant Mateu de Bages, Artés i Pont de Vilumara

Dies de triomf pels homes d'Esquerra Republicana de Catalunya. En tots els pobles i llogarets de les comarques del Bages, del Llobregat i del Cardoner, tota la gent s'aixeca com un sol home per a donar la batalla definitiva al caciquisme i a la reacció, per a donar la batalla definitiva a la Lliga Regionalista, als carlins i a tota la gent retrògrade que s'acosta al poble vestit d'ovella però que no amaga prou bé la cua perquè els ciutadans no es donguin compte tot seguit de les seves intencions i de la malignitat que amaguen.

Catalunya està en peu, alerta i vigilant i no permetrà pas, n'estem segurs que els reaccionaris tornin a engrillonar-la i a posar per llei llurs concupiscències i ambicions i per Codi la guàrdia civil. El poble català per damunt de tot és liberal i sent un desig vivíssim d'avançar pel camí de la revolució fins a deixar inconmovibles les llibertats que aconseguí el dia 14 d'abril. I com que té memòria sap prou bé, recorda perfectament que per obtenir la seva alliberació va passar per damunt del cós de la Lliga Regionalista, dels carlins i de tota la gama de retrògrades i reaccionaris que defensaven a foc i a sang el cós podrit de la monarquia perquè sabien què amb la fegida del Rosbif, s'acabaven per sempre els seus privilegis i les seves concupiscències i ambicions. I això tan clar, tan sensill, el poble ho recorda perfectament i és per això, perquè ho recorda, que reb amb menyspreu als homes de dreta, i és per això que els homes d'esquerra han de fer esforços inaudits per a evitar que el poble no esterioritzi la seva protesta d'una manera lenta i violenta davant del cinisme d'aquestes dretes que encara s'atreveixen a demanar el vot.

És per això que els pobles de la comarca de Bages, del Llobregat i del Cardoner, reben amb tan entusiasme els homes d'esquerra, perquè saben que són els únics que defensen i lluiten per aconseguir les seves aspiracions, les seves reivindicacions i la seva llibertat.

Perquè els homes d'Esquerra Republicana de Catalunya han demostrat abastament que tenen l'energia suficient per a portar la revolució fins on calgui i amb qui calgui, per a enfrontar-se cara a cara amb la reacció vil i despòtica que ose per arma la mentida i la calúmnia i que es refia encara que la massa neutra, inculta, que ella amb sanya i mala fe va crear li torni a donar el poder que un dia el poble li arrabassà. No veuen que sortosament aquesta massa neutra va desaparèixer amb la Monarquia i que és tot el poble que viba i que es preocupa dels seus destins i que vol fer ús dels seus llegítims drets. Dies de triomf pels homes d'Esquerra. La victòria després dels actes d'aquests dies ja no és dubtosa. És present clara i contundent. El homes de la Lliga van en caravana de vuit i deu cotxes per aquests móns de Déu, cap cota i cavilosos, assistint al seu propi enterrament. Diumenge vinent Catalunya celebrarà l'enterrament de les dretes reaccionàries i amb elles tot un passat d'aprobi, esclavitud i de vergonya que ja no tornarà mai més.

ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA
UNIÓ SOCIALISTA DE CATALUNYA

GRANDIÓS MÍTING
DE PROPAGANDA ELECTORAL
al GRAN KURSAAL

ORADORS:
FRANCESC MARCET I ARTIGUES
JAUME SALLÉS I FIGUERES
LLUÍS PRUNÉS I SATÓ
JOAN COMORERA I SOLER
JOAN SELVES I CARNÉ
PERE COMES I CALVET
MANUEL SERRA I MORET
LLUIS COMPANYS I JOVER

Dimecres, dia 16 - A les deu de la nit en punt

Sant Fructuós

Dissabte el poble de Sant Fructuós va vestir-se de festa. Aquest poble que durant tants d'anys havia estat convertit en un feude pel caciquet màxim de la Dictadura el senyor Sala, dissabte va palesar d'una manera clara i contundent que s'ha incorporat a la vanguardia dels pobles liberals i esquerrans. El local fou insuficient per a encabir-hi la gran gentada que s'havia aplegat per escoltar els parlaments dels oradors. Podem dir que l'acte fou una ovació contínua. L'auguri d'una victòria esclatant i sorollosa.

Navarcles

A Navarcles ens esperava una altre agradable sorpresa. El poble en pes s'havia llençat al carrer per a esperar-nos.

Una gran ovació aculli els oradors. Seguidament començà l'acte davant d'una enorme gentada que vibrava d'entusiasme. Els vivques i les ovacions es succeiren frenètiques i entusiastes. Sant Fructuós Navarcles, Balsareny, Navàs, Rocafort, Sant Mateu de Bages (Sala) Artés, on hagué de donar-se el míting al carrer perquè el local era insuficient, i Pont de Vilumara.

Perquè ressenyar-los un per un si podem resumir-se en aquestes paraules. El poble ahir com avui està al costat dels homes esquerrans i liberals, dels homes representatius

14 de novembre de 1932
Portada de *El Dia*
amb un anunci de míting
al Gran Kursaal de Manresa
en el marc de la campanya
de les eleccions
al Parlament de Catalunya,
amb la participació
de Francesc Marcet,
Jaume Sellés,
Lluís Prunés,
Joan Comorera,
Joan Selves,
Pere Comas,
Manuel Serra i Moret
i Lluís Companys.
ACBG

del 24 de gener Macià va anunciar el nou executiu amb el bagenc ocupant la cartera d'Agricultura i Economia junt amb Pere Coromines a Justícia i Dret, Josep Irla a Governació, Carles Pi i Sunyer a Finances i com a conseller delegat, Ventura Gassol a Cultura, Josep Dencàs a Sanitat i Assistència Social i Francesc Xavier Casals a Treball i Obres Públiques.

La inclusió de Selves i Dencàs per primera vegada a l'executiu, al marge dels equilibris entre corrents d'ERC, denota que, contra la versió malidicent, quan Macià oferia els seus noms per encarregar-se del Govern Civil de Barcelona no ho feia perquè no hi confiés, sinó perquè els considerava valors a l'alça, per bé que eren de tarannàs molt diferents. «*Dels dos joves que entraren al Consell, per la seva decisió i empenta, Selves era la promesa del moment. Se'n sortí bastant airosament de la tasca que tenia al seu càrrec*», analitzava Pi i Sunyer. En canvi, de Dencàs deia que era «*més difícil i vidriós*» i que era «*realment arriscat portar-lo al Consell*» per la seva posició al capdavant de les JEREC.[243]

L'endemà *La Vanguardia* deia que «*Selves, muy identificado políticamente con el señor Companys y que fué apoyado en las últimas elecciones por la organización de los "rabassaires", entre los que cuenta con gran número de amigos, se le confía el departament de Agricultura y Economia por considerarle capacitado para resolver los problemas del agro catalán, que ha vivido intensamente por residir en Manresa, de cuya población fué alcalde durante los primeros tiempos de la República*».[244]

En efecte, dels primers a celebrar-ho van ser els rabassaires, que van lloar-ne la figura.[245] Com a advocat, a més, n'havia defensar a més d'un de demandat pel propietari.[246] El bagenc va prendre possessió l'endemà. *La Publicitat*, afí a Acció Catalana, que definia a Selves com «*un jove lloctinent del senyor Companys*», va expressar que el seu nomenament era la penyora d'amistat del líder rabassaire al govern en el joc d'equilibris entre families.[247]

En conversa telefònica el flamant conseller va avançar a *El Dia* les directius del seu departament doble. A Selves, però, a més se li va encomanar d'immediat fer-se interinament amb la cartera de Governació perquè Irla, que patia bronquitis crònica, aguditzada en aquelles dates, no va prendre possessió del càrrec.[248] L'empordanès tampoc havia mostrat entusiasme per la posició que se li oferia.[249]

Així les coses, Selves va admetre que no havia pogut dedicar a pensar el temps que hauria volgut en els àmbits que pròpiament li pertocaven. Va esmentar, «*l'ordenació de l'economia de Catalunya demana, com a punt de partida, l'adequada catalogació de totes les nostres fonts de riquesa. L'ordenació de les estadístiques, fetes segons les normes modernes, per tal que puguin donar els beneficis que s'en poden derivar*». I va afegir que una feina primordial del seu departament seria «*l'estudi comparatiu de la nostra producció cotejada amb la de les nacions que competeixen amb els nostres productes en els mercats estrangers per tal de deduir-ne ensenyances que ens puguin ésser útils i de les quals ens poguem beneficiar*».

«*Tot allò que tendeixi a concentrar els productors per cercar en les fórmules comparatives els beneficis que puguin derivar-se d'ells mereixerà la meva atenció».* Per Selves, *«per poder triomfar en el món ens hem de valer de les mateixes armes que empren les nacions productores que competeixen amb els nostres fruits o amb els nostres productes manufacturats».* Va dir també que tindrien la seva simpatia *«les possibilitats d'expansió de la producció catalana, les exposicions monogràfiques que hom organitzi»* com *la participació dels industrials i agricultors catalans a les grans fires internacionals*».

243 Carles PI I SUNYER. *La República i la Guerra,* p. 119.

244 *La Vanguardia*, 25 de gener de 1933, p. 6.

245 Nònit PUIG. «Selves i els rabasaires», *El Dia*, 28 de juny de 1935, p. 3.

246 Antoni FARRERAS. *De la Setmana Tràgica a la implantació del franquisme,* p. 128.

247 «Els problemes vivents», *La Publicitat*, 26 de gener de 1933, p. 1.

248 «Presa de càrrecs», *El Poble*, gener de 1933, p. 4.

249 Felip CALVET i Josep Maria ROIG I ROSICH. *Josep Irla, president de la Generalitat de Catalunya a l'exili,* p. 157-158.

Manresa, 4 de desembre de 1932

Inauguració dels Serveis d'Assistència Pública i Guarderia d'Infants.

D'esquerra a dreta, entre d'altres: el diputat al Parlament Joan Selves, el president Francesc Macià, Joan Alavedra, l'alcalde Lluís Prunés i el diputat al Parlament Jaume Sellés.

MIQUEL AUSIÓ - LLORENÇ GAMISANS / ACBG-ARXIU GAMISANS

I va concloure la molt genèrica resposta afirmant que estimularia «*tot el que representi un valor positiu per la nostra economia, canalitzant les forces productores d'una manera adequada, orientant-les convenientment, per tal que la seva acció expresiva pugui fer-se amb facilitat i eficiència*». Va avançar que Pere Mias seria el director general d'Agricultura i que Francesc Farreras i Duran exerciria de secretari del Servei de Boscos, Caça i Pesca Fluvial i de secretari general del Departament d'Economia.[250]

A finals de gener, en un acte d'ERC a Santa Maria d'Oló, Selves —en la mateixa direcció que setmanes enrere— va expressar que al Parlament es treballaria per resoldre el problema rabassaire de manera justa i equitativa. «*El treballador de la terra ha de pagar el lloguer en metàl·lic com es paga el lloguer d'un pis o d'un local. D'aquesta manera el millorament que el treballador de la terra realitzi amb el seu esforç li perteneixerà totalment i no passarà com ara que també se'n beneficia el propietari que no hi aporta el més mínim esforç*».

I afegí que el fabricant, el propietari i el rector s'unien sempre per manar i fer pagar als altres i fer que el poble fos sempre analfabet. I va parlar també de justícia distributiva. «*Ja ho sé que amb aquests arguments fem molt de mal al caciquisme rural, però precisament és això el que ens proposem*». Paraules que podien sobtar, essent com era ell hereu d'un propietari rural. Així mateix va anunciar que la comissió parlamentària per estudiar el problema de la terra i de la qual ell formava part demanaria a Madrid una disposició per anul·lar totes les actuacions judicials contra els rabassaires.[251]

El nomenament com a conseller va implicar el trasllat a Barcelona de la família Selves. I, així mateix, aquest va deixar de tenir despatx d'advocat a Manresa en dies feiners i va passar a donar-hi audiència els matins de diumenge.[252] Precisament el 29 de gener va anar-hi per donar una conferència al grup femení local d'ERC, després d'haver declinat de fer-ne una al grup femení del districte V de Barcelona a causa de la feina. La de Manresa, però, la va voler fer, deixant clar de nou el seu vincle amb la ciutat.

En l'acte Selves va mostrar-se a favor del vot de la dona. I va afirmar que, si això produïa un retrocés, seria per culpa dels dirigents. «*Jo accepto sempre el fall de l'opinió pública*». Va afegir que ERC no feia diferències entre religions, ni races i no les podien fer en sexes. «*Nosaltres no anem pas a destruir la intimitat de la dona. Al contrari. Anem a revaloritzar-la donant-li la llibertat absoluta. Cal respectar el sentiment religiós. Nosaltres el respectem. El que no podem permetre és que s'hi jugui i es converteixi en arma política*».

També va aconsellar a les dones que no es deixessin imposar conceptes, sinó que se'ls creessin elles i que no toleressin imposicions. I va afegir que els catalans havien demanat l'autonomia convençuts que es governarien millor ells mateixos que no pas si se'ls manava de lluny. «*Ara és l'hora de demostrar-ho. Si triomfem per damunt de tot, si tenim l'encert de crear aquesta Catalunya gran que tots portem en escència dintre del cor, benginvuda sigui la intervenció de la dona dintre del moviment polític*».[253]

Una vegada més, doncs, el bagenc va tenir present les dones en el corpus de la vida pública. Ja en altres ocasions s'havia mostrat completament partidari de la instauració immediata del divorci, «*tal com existeix en els països més avançats d'Europa*», així com també «*de l'emancipació econòmica de la dona*».[254]

El 5 de febrer en una visita per les comarques de Tarragona amb Macià, Selves va expressar a Constantí que malgrat l'interinatge de Governació, el càrrec que més l'honorava era el d'Agricultura i Economia. Va dir que el govern no podia defugir legislar per resoldre el problema del camp. «*Jo que sé que la major part de vosaltres us heu vist atropellats en les vostres justes aspiracions i reivindicacions. Jo sé que tots vosaltres*

250 «Interessants manifestacions del senyor Selves», *El Dia*, 6 de febrer de 1933, p. 1; Antoni FARRERAS. *La Conselleria d'Agricultura de la Generalitat de Catalunya,* p. 155.

251 «Acte d'Esquerra Republicana a Santa Maria d'Oló», *El Dia*, 23 de gener de 1933, p. 6.

252 «El conseller d'Agricultura...», *El Dia*, 30 de gener de 1933, p. 1.

253 Joan SELVES. «L'actuació política de la dona», *El Dia*, 30 de gener de 1933, p. 1.

254 Francesc PADRÓ. «Joan Selves, alcalde i diputat parla amb nosaltres», *El Dia,* 2 de juliol de 1931, p. 1.

Barcelona, 6 de desembre de 1932

Primera sessió del Parlament de Catalunya en la qual es produí l'elecció de Francesc Macià com a president de la Generalitat.
A la mesa, presideix Lluís Companys, a la dreta, Antoni Dot i Josep Maria Casabò i a l'esquerra, Martí Rouret i Carles Gerhard.
Al costat del president Macià, —de dreta a esquerra— els consellers Pere Comas, Josep Tarradellas, Carles Pi i Sunyer, Ventura Gassol, Manuel Serra i Moret, Antoni Xirau, Joan Lluhí, Francesc Xavier Casals, Josep Irla i Pere Cavallé.
A la segona fila, els diputats Josep Maria Espanya, Josep Fàbrega, Nicolau Battestini, Xavier Casademunt, Miquel Guinart, Josep Andreu i Abelló i Joan Casanelles. A la tercera fila, Joan Selves, Joan Tauler, Laureà Dalmau, Joan Bancells i Pere Blasi.
A la quarta fila, l'alcalde de Barcelona Jaume Aiguader.
Dempeus, darrere el president Macià, el cap de cerimonial del Parlament, Dalmau Costa, i al seu costat el diputat Humbert Torres.
I assegut darrere una taula, l'oficial major, Carles Soldevila.

JOSEP MARIA SAGARRA / ANC

heu estat objecte de venjances dels vostres adversaris en el problema del camp», va afegir i va assegurar que treballaria per resoldre-ho.[255]

Així mateix Selves va començar a treballar, per exemple, per tal de donar a conèixer les conclusions d'àmbits concrets com el dels remolatxers de Lleida per tal que s'atengués a les seves aspiracions i traslladar les seves demandes al ministre d'Agricultura, Marcel·lí Domingo.[256]

1933
Vinyeta de Joan Selves de l'«Àlbum Catalunya», una col·lecció de cromos.
FI

2.5. Conseller de Governació

La il·lusió de Joan Selves, però, de seguida es va estroncar. El 7 de febrer de 1933, en veure que Josep Irla no es veia amb cor d'acceptar el càrrec, Macià —és probable que amb l'aquiescència de Lluís Companys— va decidir que el bagenc dimitís per nomenar-lo conseller de Governació. I que Pere Mias passés a fer-se càrrec de la cartera d'Agricultura i Economia.[257] Al departament que havia comandat escassament quinze dies, Selves no havia tingut temps a fer-hi gaire res.

El 20 de gener per un acord de la Comissió Mixta de Traspassos s'havia acordat el traspàs dels serveis de l'aviació civil en referència a la construcció d'aeroports. I tot just el 8 de febrer es va publicar un decret seu que dictava les normes per tal que l'Ajuntament de Barcelona procedís a la construcció d'un aeroport i un port de zeppelins. El consistori quedava facultat per demanar diners a la República i per determinar-ne l'emplaçament dins o fora del terme municipal de Barcelona.

L'endemà, Selves va prendre possessió del nou càrrec i va rebre la premsa a Governació. Va dir-los que no tenia format un criteri sobre les reunions que mensualment mantenia l'anterior conseller, Josep Tarradellas, amb els governadors civils, però que li semblava encertada la política i que havia ordenat a la secció de l'Administració Local l'estudi de la implantació dels serveis de tal naturalesa que havien estat traspassats a la Generalitat.[258]

Allò que havia d'afrontar, però, era un tema molt més complex: el traspàs dels serveis d'ordre públic. En el programa d'ERC sorgit de la Conferència

255 «El president Macià i els consellers Gasol i Selves foren rebuts i aplaudits entusiàsticament a Constantí i Torredembarra», *La Humanitat*, 6 de febrer de 1933, p. 4.

256 AHN. Cartes de Joan Selves a Marcel·lí Domingo, 7 de febrer de 1933, Barcelona i de Marcel·lí Domingo a Joan Selves, 10 de febrer de 1933, Madrid, Exp. 45, Carpeta 354, Lligall.2964 (4.57).

257 *La Vanguardia*, 8 de febrer de 1933; «Presa de posessió», *El Dia*, 9 de febrer de 1933, p. 4; Marc MACIÀ. «Les Borges i el republicanisme macianista: Pere Mias Codina».

258 *La Vanguardia*, 10 de febrer de 1933; «Joan Selves, conseller de Governació de la Generalitat, ens parla dels seus projectes sobre Administració local, ordre públic i funcionaris», *La Humanitat*, 8 de febrer de 1933, p. 1; Joan ESCULIES. *Josep Tarradellas. Dels orígens a la República (1931-1936).*

Barcelona, 24 de gener de 1933

El Govern de la Generalitat de Catalunya.

D'esquerra a dreta: Francesc Xavier Casals, Treball i Obres Públiques; Pere Coromines, Justícia i Dret; Carles Pi i Sunyer, conseller delegat i Finances; Francesc Macià, Presidència; Ventura Gassol, Cultura; Joan Selves, Agricultura i Economia; i Josep Dencàs, Sanitat i Assistència Social.

MERLETTI / IEFC

d'Esquerres Catalanes les dues úniques referències a la matèria, partint de la idea que el futur Estat Català s'inserís en una República Federal, expressaven que es mantindria «*la llibertat i l'ordre*» i que a aquest correspondria «*l'organització de les milícies catalanes sense ingerència del poder federal, excepte en cas de guerra amb l'estranger*». No s'hi especificava res més.

Els dies 13 i 14 de febrer de 1932, quan s'havia fet el 1r Congrés Nacional ordinari d'ERC a Barcelona, el punt de l'ordre del dia referent al programa del partit es va ajornar. Tampoc els dies 1 i 2 d'octubre del mateix any en el 1r Congrés Nacional extraordinari d'ERC s'abordà la qüestió. El partit havia guanyat les eleccions al Parlament amb l'exigència d'un traspàs ràpid de les competències previstes a l'Estatut, però sense saber què caldria fer en el cas concret d'ordre públic i governació.[259]

És només a través dels discursos de diputats com Lluhí, Pi i Sunyer, Santaló i Companys i a les posteriors respostes a interpel·lacions parlamentàries que es dibuixaven unes línies genèriques d'ERC sobre la qüestió: com a principi polític, sense competències d'ordre públic no existia una veritable autonomia política. I per això demanava el traspàs amb celeritat. Un altre punt destacat era que la defensa de les llibertats individuals i col·lectives que defensava ERC en la seva Declaració de Principis passava per la defensa de l'Estatut i es creia que anava lligat a la defensa de la República.

Un tercer punt important era la relació entre ordre públic i justícia social. És dir, sense pau social aconseguida amb lleis laborals i socials que vetllessin pels interessos de la classe treballadora s'entenia que difícilment es podia respectar l'ordre públic. D'altra banda, l'enuig de la fàbrica o el taller es traslladaria al carrer. Catalunya tenia aleshores facultats per aplicar la legislació, però no competència en materia de legislació laboral o social. Finalment, els governants d'ERC tenien clar també que, una vegada traspassats els serveis, s'hauria de fer complir la llei, si era necessari amb l'ús de la força per mantenir l'ordre públic.[260]

Aquests plantejaments generals o «*filosofia de l'ordre públic*», com en alguna ocasió se l'anomenà, no comptaven amb un pla per dur-los a la pràctica, ni sobre com reestructurar les forces i serveis d'ordre públic per adaptar-los a la nova situació, a l'autonomia dins la República. No apareixia, ni ho faria, en els programes d'ERC, ni en els dels governs de la Generalitat, a diferència d'àmbits com la cultura, la sanitat, la justícia i la qüestió agrària, que comptaven amb programes concrets i definits. La reorganització del Cos de Sometents o de la creació de l'Escola de Policia no figuraven tampoc en els programes de govern.

Això va fer, per exemple, que apareguessin diversos projectes i contraprojectes dels cossos de policia perquè no existia un pla global de reorganització d'aquests serveis. Tampoc hi havia pensat què fer amb la Guàrdia Civil, si era millor que continués o que es transformés. Donada la situació de convulsió social, la Generalitat va usar les eines que tenia a l'abast per afrontar les urgències, i la Guàrdia Civil era la més eficaç.[261]

És aquí on Selves va jugar un paper clau provant de domar la improvisació sobre la marxa de la política de Governació i ordre públic que s'aniria realitzant a mesura que es traspassaven serveis i que les demandes arribaven des de la societat. Les queixes de l'oposició, creixents en to i periodicitat, van fer-se habituals en la mesura en què els retards o dubtes en la presa de decisions del govern es donaven per la manca d'una planificació prèvia.

Precisament, el 21 de febrer Selves va marxar a Madrid en tren, junt amb Dencàs, per tenir els primers contactes amb el govern de la República.[262] Poc després, al març, va iniciar-se un llarg conflicte vaguístic a les mines de Súria i Sallent. A aquests s'hi va afegir el tancament dels estancs per l'augment d'atracaments que patien, a més d'atemptats i delictes, com l'assalt a un tren, que van augmentar la sensació d'inseguretat entre la població.

Arran de la situació, a mitjans de mes el diputat d'UDC Pau Romeva va preguntar sobre la relació en-

259 Josep Maria SANAHUJA. *Les conselleries de Governació i Justícia de la Generalitat de Catalunya, 1931-1934,* p. 13-23.

260 Ibídem.

261 Ibídem.

262 «Consellers a Madrid», *L'Opinió*, 22 de febrer de 1933, p. 8.

Barcelona, 27 de març de 1933

El president Francesc Macià rep, al Palau de la Generalitat, Alfredo Palacios, catedràtic i senador argentí, que l'ajudà a entrar al país el 1928 durant la seva gira americana, davant les pressions del Govern espanyol per a impedir-ho. D'esquerra a dreta: Joan Selves, conseller de Governació; Ventura Gassol, conseller de Cultura; Carles Pi i Sunyer, conseller delegat i Finances; Lluís Companys, president del Parlament de Catalunya; Joan Alavedra, secretari del president; Francesc Macià, Alfredo Palacios; Antoni Maria Sbert, diputat a Corts; Josep Dencàs, conseller de Sanitat i Assistència Social i Santiago Nudelmann, secretari del senador argentí.

BRANGULÍ / ANC

tre immigració i terrorisme. Selves va respondre la interpel·lació parlamentària insistint que una de les preocupacions del govern era que el traspàs de serveis es fes «*de la manera més ràpida possible*».[263] Va parlar, així mateix, de la dificultat de fer front a l'ordre públic en una ciutat com Barcelona, on la conflictivitat pròpia s'agreujava pel tipus de delinqüència internacional dels grans ports, per la proximitat de la frontera: el tràfic de blanques i d'estupefaents. I va admetre que, de moment, la policia amb què es comptava era insuficient per fer-hi front.[264]

Sense amagar-se'n, Selves va expressar al Parlament que a Barcelona hi havia una «*tongada de violències a la vida pública, d'atracaments, de crims, de pistolerisme*». Va admetre que era una situació lamentable i que li sabia greu que es produís ara quan es gestionava el traspàs. «*Els ciutadans tenen dret a que els sigui defensada i protegida la vida, i aquest dret no pot quedar en suspens per cap circumstància de caràcter administratiu ni polític*».[265] A més del retard dels traspassos, per manca de diligència però també per interès polític, l'oposició lligaire i ERC acusaven Claudi Ametlla de ser un governador tou i de no estar a l'alçada mentre aquest al·legava manca de col·laboració del govern Macià.

Per contra, una de les potes del departament en què Selves va emprendre una acció decidida des de bon principi van ser els aspectes relacionats amb els ajuntaments i les eleccions municipals. Així, va presentar un projecte de llei, que el Parlament va aprovar el 25 de març, per acabar amb la situació antidemocràtica dels ajuntaments elegits en virtut de l'article 29 de la llei electoral de 1907. Es volia apartar els regidors que no haguessin resultat escollits per sufragi universal, de manera que es constituïssin en aquests ajuntaments gestores —n'hi arribaria a haver més de 500— amb la participació dels partits polítics més votats en les darreres eleccions.[266]

Selves va defensar el projecte de llei, molt combatut per la Lliga Catalana perquè n'obtenia molts per l'article 29. En les seves rèpliques al Parlament, el conseller va carregar contra el caciquisme.[267] També va reblar el clau en actes de partit. «*Sabíem que sense enderrocar-lo no hi havia possibilitat que les eleccions fossin essencialment democràtiques, al Parlament de Catalunya, la qual llei serà, sens dubte, l'alliberament dels pobles del flagell que representa el caciquisme i l'ombra negra del clericalisme*».

«*Jo, com a membre del Govern de la Generalitat de Catalunya, haig de dir, que hi ha la voluntat i el propòsit d'acabar amb aquesta taca negra* [el caciquisme] *que ha corsecat l'ànima del nostre poble durant tants i tants anys. La feina de governar és una feina que comporta un treball i una preparació especialment si es té en compte que governem un país que encara no està constituït. Ens han donat un tros de carn viva i damunt d'ell hem de crear un Estat nou*».

Va afegir que «*pas a pas l'acció de Govern té la facultat de redactar les lleis i la de fer-les complir arribà a assolir allò que volem perquè és de justicia*». I també va esmentar que s'el·laboraven la Llei municipal, a més de la futura de Llei de contractes de conreu i una altra que endegués els conflictes del camp pendents. «*Volem establir una juridicitat dintre la terra. Nosaltres no hem dit que donaríem la terra al que la treballa, però si que farem que el mateix el propietari que el que en té cura i la fa produir tinguin la part equitativa que els pertoca. No són els homes els únics que poden resoldre els problemes, són les idees de justicia social*».[268]

En l'àmbit municipal Governació va tenir una actuació continuada. Va autoritzar, per exemple, les gestions per les quals els ajuntaments necessitaven el seu permís. En particular tota mena d'operacions patrimonials, nomenaments de secretaris, normalització lingü-

263 *Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*, 15 de març de 1933, p. 628.

264 «Els senyors Selves Carner, Companys i Ametlla opinent sobre l'ordre públic a Barcelona», *La Rambla*, 20 de març de 1937, p. 1.

265 Josep Maria SANAHUJA. *Les conselleries de Governació i Justícia de la Generalitat de Catalunya, 1931-1934,* p. 11.

266 José Luis MARTÍN RAMOS. «Governació (1931-1939)», p. 252.

267 «Contra el caciquisme», *El Dia*, 22 de març de 1933, p. 1.

268 «Parlament del conseller de Governació senyor Selves», *El Dia*, 17 d'abril de 1933, p. 2-3.

1933
Projecte de document d'identitat, elaborat pel Departament de Governació de la Generalitat de Catalunya.
MSB

ística de topònims —com l'eliminació de la hac final de Vic— o la creació de l'Oficina d'Administració Local, que havia de tenir a càrrec les relacions de caire administratiu entre la Generalitat i els municipis i les matèries relacionades amb el traspàs de serveis de règims locals.[269]

Selves va tenir cura especial de la legislació sobre aquesta qüestió, per la seva doble formació com a advocat i els seus inicis a la política manresana. I també perquè, seguint la doctrina republicana, la considerava la base de les llibertats. Va mantenir informats, per exemple, als diputats a Corts catalans, com Marcel·lí Domingo, dels treballs que es feien en la ponència parlamentària catalana sobre la divisió territorial i el nomenclàtor de municipis.[270]

Mentre aquest flanc progressava, un fet luctuós va desencallar la situació de paràlisi de l'ordre públic. El 23 de març en l'intent d'atracament d'una joieria de Barcelona, al carrer Salmeron —Gran de Gràcia— els assaltants van assassinar el fill de l'amo quan se'ls va encarar. L'endemà, el funeral va esdevenir un nombrós acte de protesta contra les autoritats, sobretot de la Generalitat, que va acabar a les portes del Parlament. Això va fer que aquell mateix dia, la cambra aprovés una proposició incidental de la majoria —ERC— que feia constar el desig que es constituís ràpid la Junta de Seguretat.[271]

D'acord amb el grup parlamentari d'ERC, el govern de Catalunya va intensificar les gestions amb Madrid. L'endemà Macià va reunir-se d'urgència amb el capità general de Catalunya, el general Domènec Batet, a més de Selves i altres càrrecs del govern i de l'adminis-

269 José Luis MARTÍN RAMOS. «Governació (1931-1939)», p. 249.

270 AHN. Carta de Joan Selves a Marcel·lí Domingo, 25 d'abril de 1933, Barcelona, Carpeta 354, Lligall 2964 (4.57).

271 «La indignación ciudadana», *La Vanguardia*, 24 de març de 1933, p. 5.

tració republicana i va demanar que s'iniciés el procés de traspàs dels serveis d'ordre públic.[272]

A fi de mes Joan Selves va reunir-se amb Carles Esplà, que va traslladar-se a Barcelona. De la trobada va sortir-ne la voluntat conjunta que la Junta fos reduïda per fer-la més efectiva i que els traspassos es fessin de manera dosificada i progressiva per evitar interinitats.[273] «*Mentre aquesta Junta no funcioni no pot pensar-se en el traspàs dels serveis d'ordre públic, ja que tant a Madrid com a Barcelona es desitja que la coordinació dels serveis policíacs en tot moment sigui perfecta*», va expressar el conseller en declaracions a la premsa.[274]

El 13 d'abril, la comissió de Governació del Parlament va aprovar un dictamen que instava la Generalitat a crear el carnet d'identificació civil. L'endemà, en la commemoració del segon aniversari de la proclamació de la República, Selves va expressar en un acte a Manresa que s'anunciava als quatre vents que els contraris al nou règim l'intentarien derrocar. «*Els vents que bufen de Fontainebleau diuen que volen assolar els nostres camps i anorrear la República*».[275] Era lògic, va dir, perquè s'havien de jutjar els culpables de la darrera temptativa i fer el repartiment de terres. «*I per evitar-ho volen implantar una altra dictadura que seria l'única manera de poder seguir gaudint d'aquells drets mai adquirits*».[276]

També aleshores va aparèixer la darrera referència a la Unió Catalanista Republicana a la premsa, donant compte d'un sopar de commemoració de la proclamació de la República, al local de la UCR, «*organitzat per la secció d'Esquerra de Manresa*».[277]

272 Josep Maria SANAHUJA. *Les conselleries de Governació i Justícia de la Generalitat de Catalunya, 1931-1934,* p. 52.

273 «El conseller de Governació, senyor Selves, parla del traspàs de serveis d'Ordre Públic», *La Humanitat*, 31 de març de 1933, p. 1.

274 «Los servicios de orden público», *La Vanguardia*, 1 d'abril de 1933, p. 5.

275 Potser en referència a alguns dels tractats de 1807 o 1814.

276 «Parlament del conseller de Governació senyor Selves», *El Dia*, 17 d'abril de 1933, p. 2-3.

277 «L'acte polític per al 13 d'Abril», *El Dia*, 11 d'abril de 1933.

2.6. Negociar amb Madrid

A la fi, el 22 d'abril de 1933, per un decret de la Presidència del Consell de Ministres es va crear la Junta de Seguretat de Catalunya. Constava de sis membres, la meitat designats pel Consell de Ministres —el ministre de Governació, el director general de Seguretat i l'inspector general de la Guàrdia Civil, ells mateixos o els seus delegats— i l'altra meitat escollits per la Generalitat de Catalunya. El president de la Junta seria el ministre o el seu delegat i el vicepresident el conseller de Governació de la Generalitat.

Els sis vocals de la Junta podien delegar les funcions. A més, hi havia altres càrrecs com a consellers de la Junta, però sense vot, que podien opinar en reunions que els afectessin o emetre informes, com el general de la IV Divisió orgànica de l'Exèrcit, els alcaldes de les capitals de província, el cap superior de policia de Barcelona... El decret establia que els acords s'havien de prendre per majoria qualificada de dos terços. D'altra banda el conflicte el resoldria la Comissió Mixta de Traspàs de Serveis de Catalunya, creada per decret de la Presidència el 21 de novembre de 1932.[278]

El 27 d'abril la Generalitat va nomenar els vocals catalans: Joan Selves, el conseller de Justícia i Dret Pere Coromines i el president del Parlament Lluís Companys.[279] Per Macià l'objectiu no era la rapidesa sinó l'eficàcia del traspàs. La Junta va acordar constituir una ponència per redactar el seu reglament intern en breu.

Gairebé en paral·lel, la CNT va declarar una vaga general de transports en solidaritat amb una vaga portuària que havia començat amb el mes. Per oposar-se als anarcosindicalistes, Miquel Badia va oferir a Ametlla els seus escamots de les JEREC per conduir tramvies i autobusos, cosa que el governador civil, que va disposar que els acompanyés la policia, acceptà.[280]

278 *Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 27 d'abril de 1933.

279 «Els senyors Lluís Companys, Joan Selves i Pere Coromines representaran Catalunya a la Junta de Seguretat», *La Humanitat*, 27 d'abril de 1933, p. 1.

280 Claudi AMETLLA. *Memòries polítiques,* p. 213.

Barcelona, 14 de maig de 1933
Recepció oferta pel president Francesc Macià, al Palau de la Generalitat,
al ministre de Governació Santiago Casares Quiroga.
D'esquerra a dreta, entre d'altres: Lluís Companys, president del Parlament de Catalunya;
Claudi Ametlla, governador civil de Barcelona; Carme Cuberta; Santiago Casares Quiroga;
Ventura Gassol, conseller de Cultura; Francesc Xavier Casals, conseller de Treball i Obres Públiques;
Francesc Macià; Carles Pi i Sunyer, conseller primer i de Finances; i Joan Selves, conseller de Governació.
BRANGULÍ / ANC

En l'entretant, l'1 de maig hi va haver un intent de vaga general que no va quallar, però que va provocar desordres. De fons continuava el problema del ram de la construcció que s'allargaria durant a l'estiu amb morts i ferits. L'oposició lligaire, en boca del diputat Lluís Duran i Ventosa, va aprofitar per pressionar Selves al Parlament. El conseller va respondre que podia tenir la seguretat «*absoluta*» que l'ordre públic era «*un problema que ataca directament les arrels de l'autonomia, de tal manera que s'han de resoldre els problemes de l'ordre públic si volem donar nosaltres l'impressió de la capacitat de governar-se que té Catalunya*». I va afegir que seria una puerilitat dir que dos dies després dels traspassos tot es resoldria de forma miraculosa i, com que pensava que el problema tenia arrels fondes, «*s'ha d'anar a atacar la malaltia en el punt d'origen*».[281]

A la fi, la primera reunió de la Junta de Seguretat va tenir lloc el 15 de maig amb els vocals del govern —Santiago Casares Quiroga, ministre de Governació, Cecilio Bedia de la Caballeria, inspector general de la Guàrdia Civil, i Jesús Pérez Salas, cap superior de policia de Barcelona, en representació del director general de Seguretat— i per la part catalana Selves, Coromines i Companys. La Junta va nomenar una ponència, formada pel conseller de Governació i el cap de la secció d'Ordre Públic, Donoso Cortés, per a redactar el reglament.[282]

Aquest, tanmateix, es va demorar per les diferències de Selves amb Cortés. El problema era als articles 10 i 11 del reglament, que feien referència al nomenament de l'alt personal. El ministeri volia que la Junta tingués facultat de vot sobre les persones que escollís la Generalitat per formar-ne part i que la presidència de la Junta —el ministeri— tingués un vot qualificat en cas d'empat en les decisions.[283] El conseller no hi estava d'acord perquè limitava el paper de la part catalana.

Mentrestant al Parlament el diputat de la Unió Socialista de Catalunya, Joan Comorera, va reclamar la dissolució del Sometent, que veia anacrònic i innecessari en una Catalunya ben comunicada. Per Selves, en canvi, aquesta era una institució netament catalana malgrat que en els darrers temps s'hagués desnaturalitzat, convertint-se en un instrument polític o de classe. No era partidari de dissoldre'l, sinó de reestructurar-lo perquè ningú tingués cap recel que esdevingués un instrument contrari al règim o l'autonomia. I això és el que acabaria passant.[284]

A finals de maig, Selves va desmentir que ningú hagués proposat Miquel Badia pel càrrec de «*comissari general de Seguretat de Catalunya*». I, així mateix, que existia sintonia amb el govern de la República per fer els traspassos, encara que no s'anés tan de pressa com es voldria.[285] Per acabar el mes va oferir un sopar als periodistes que informaven sobre la Generalitat.[286]

En començar el juny la comissió jurídica assessora del govern de la Generalitat per a l'elaboració de l'avantprojecte de la nova Llei municipal catalana la va debatre en comissió. D'inici només l'havia gestionat el Departament de Justícia i Dret, però des del maig s'hi havia afegit Governació i Pere Coromines i Selves l'havien presentat plegats. La llei iniciaria a partir de l'estiu un llarg procés de debat al Parlament que faria que es promulgués a trams, que s'allargués encara un any i que restés inacabat com a conseqüència dels futurs esdeveniments polítics.[287]

A les portes del nomenament de Lluís Companys com a ministre de Marina, a mitjans de juny, fent-ne una valoració, Selves va manifestar que aquest continuaria formant part de la Junta, «*no tan sols per la seva representació política, sinó que també per la*

281 *Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*, 23 de maig de 1933, p. 1.522.

282 «Aquest matí ha estat constituïda la Junta de Seguretat», *La Humanitat*, 15 de maig de 1933, p. 1.

283 *Diari de Sessions al Parlament de Catalunya*, 19 de juliol de 1933, p. 1.986-1.991.

284 «El Sometent, encara», *La Rambla*, 22 de maig de 1933, p. 1.

285 «El senyor Joan Selves i Carner fa interessants manifestacions sobre l'actual moment polític», *La Humanitat*, 23 de maig de 1933, p. 1.

286 «El conseller de Governació, senyor Joan Selves, ofereix un sopar als periodistes», *La Veu de Catalunya*, 30 de maig de 1933, p. 14.

287 José Luis MARTÍN RAMOS. «Governació (1931-1939)», p. 247.

Barcelona, 22 de maig de 1933
Visita de Jean Herbette, ambaixador de la República Francesa a Espanya,
amb motiu del cinquantenari de la Cambra de Comerç Francesa de Barcelona.
D'esquerra a dreta: Josep Dencàs, Francesc Xavier Casals, Pere Mias, Carles Pi i Sunyer, Jean Herbette,
Enric Pérez i Farràs, Francesc Macià, Joan Selves, Antoni Rubí, Ventura Gassol...
JOSEP DOMÍNGUEZ / MSB

competència que ha vingut demostrant».[288] A la pràctica no va ser així i al juliol el substituiria Gaietà Freixas, governador civil de Tarragona. Companys, de tota manera, només va ocupar el càrrec tres mesos.

A finals de juny el conseller va admetre que el reglament de la Junta portava retard en la seva aprovació. Malgrat tot, *El Día Gràfico* deia d'ell que era un «*trabajador infatigable —trabaja catorce horas diariamente— y que se preocupa extraordinariamente de los asuntos de seu competencia*». Selves reiterava que la dificultat afegida de governar l'ordre públic sobretot a Barcelona venia del seu desenvolupament industrial i per la proximitat amb la frontera i relacions comercials amb el continent europeu i Amèrica amb els ports de Marsella, Gènova i Buenos Aires; amb una massa flotant de gent de conducta dubtosa que tenien com a camp d'acció el hinterland i perquè una població de més d'1,5 milions podia refugiar delinqüents i gent indesitjable.

Però també per això, Selves sostenia que els catalanistes i autonomistes havien volgut l'ordre públic per fer del país un dels llocs més segurs i tranquils d'Europa. Assegurava que tenia un pla traçat per aconseguir-ho, acordat amb el govern de la Generalitat, però no volia avançar amb quins mitjans comptava, per discreció.

A més, donava molta importància al registre d'estrangers, a la creació del carnet d'identitat personal i a l'estructuració dels serveis de policia. Sostenia que el registre no podia molestar a les persones de solvència moral. El volia igual que el tenien molts estats i el mateix que els consolats de Barcelona tenien un registre dels seus nacionals. Plantejava la inscripció obligatòria per a tot estranger. Respecte al carnet d'identitat argumentava que era la base essencial d'una organització perfecta dels serveis que els funcionaris de la policia havien de prestar per previsió i persecució.

«*Un buen servicio de policía exige el control absoluto y exacto de toda la población que viva en un territorio*». Pel conseller, la cèdula personal que existia a Espanya aleshores no complia amb aquesta finalitat perquè no contenia cap signe d'identificació i només servia per acreditar que el titular havia pagat l'impost corresponent. Era purament fiscal. El carnet faria aquesta funció i identificaria el titular. També seria obligatori i no es podria falsificar, per assegurar així la seguretat i exactitud de la persona.

Aquest carnet serviria a més per exercir el dret al sufragi i, si un ciutadà no el tenia, se'l sancionaria. S'organitzaria, així mateix, un fitxer de cases i edificis de les ciutats on s'implantés com a obligatori amb el padró i agents de barri per comprovar qui hi vivia. Aquests registres serien la base de l'organització del carnet i s'hi arribaria, segons el conseller, amb la cooperació dels porters, vigilants i serenos.

Respecte de l'organització de la policia, Selves compartia que havia d'existir la unitat de comandament sobre tots els cossos que exercien funcions de policia, amb el fi d'evitar duplicitat de serveis i obtenir-ne la major eficàcia. Considerava que el nombre de funcionaris dedicats a la investigació havien d'augmentar a Barcelona i s'havia d'organitzar una escola moderna amb un quadre complet d'ensenyament.

Pel conseller, «*el policia moderno ha de aventajar al criminal en saber conduir un auto, en boxear, en disparar y en conocer cuantos medios emplea aquel para realizar sus fechorías. Hay que inculcarle, además, un espíritu de sacrificio hasta la exageración, evitando los sentimientos de irascibilidad y de venganza y substituyendolos por los de serenidad más absoluta».* El polític també volia dividir les ciutats en districtes de vigilància amb agents encarregats de cada barri, auxiliats per guàrdies municipals, vigilants i serenos. En conjunt, *«el gobierno de Cataluña quiere llegar en estos servicios a la mayor perfección posible*».[289]

Selves tenia les idees clares. Li faltaven els mitjans. Això al marge, la seva bona sintonia amb la premsa va quedar palesa el 28 de juny quan els periodistes de l'Associació de Periodistes de Barcelona —a la qual s'havia afiliat en instal·lar-se a la ciutat— que feien informació de la Generalitat i del Parlament van dedicar-li un

288 «El conseller de Governació, senyor Selves, parla amb els periodistes de la Junta de Seguretat», *L'Opinió*, 20 de maig de 1933, p. 3.

289 Juan del EBRO. «El orden público y la policía interior de Cataluña», *El Día Gráfico*, 28 de juny de 1933, p. 5.

Juny de 1933
Joan Selves
en un retrat d'estudi
del fotògraf
Josep Masana.
AGA

pergamí en agraïment a les facilitats informatives i tots plegats van dinar al restaurant Martín, al 5 de la Rambla. El president de la secció de reporters era el periodista proper a Acció Catalana, Josep Maria Xicota —germà de Miquel Xicota, home de confiança de Miquel Badia. Van participar-hi Joan Costa i Deu, Josep Maria Lladó, Josep Maria de Sagarra, Lluís Aymamí, Domènec de Bellmunt i Carles Sentís, entre d'altres.

El 9 de juliol es van reunir al Palau de la Generalitat, Francesc Macià, el conseller primer Carles Pi i Sunyer, Lluís Companys, ja ministre de Marina, el sotssecretari de Governació, Carles Esplà, i Joan Selves. L'endemà Macià va pressionar tornant a demanar els traspassos de l'ordre públic sense dilacions amb uns criteris d'interpretació que no fossin restrictius per a Catalunya.

Aquell mateix dia, Selves i Pi i Sunyer van anar a Madrid per la reunió de la Comissió de Traspassos de Serveis amb el ministre de Governació, Casares Quiroga, i el president del govern, Manuel Azaña.[290] S'hi va aprovar el reglament de règim interior de la Junta. Un dels aspectes claus n'era que en cas d'empat la decisió es posposava per a una reunió següent per tal de trobar fórmules de desempat en comptes de vetos. El bagenc, per tant, se sortia amb la seva. Azaña va deixar constància en el seu dietari de la reunió. «*Hemos hablado largamente del traspasso de los Servicios de orden público, cuestión harto difícil, però creo que va por buen camino*».[291]

A mitjans de mes va circular la idea que el traspàs de l'ordre públic no seria immediat, però que Selves potser seria governador civil de Barcelona, a més de conseller. Era la fórmula que havien defensat Josep Tarradellas i Joan Lluhí i el seu grup en la crisi del mes de gener. Segons Josep Pla, Selves «*té el propòsit de fer política de mà dura i està disposat a donar la direcció dels serveis policíacs de Barcelona a caps de la Guàrdia Civil*».[292]

D'acord amb el corresponsal a Madrid de *La Veu de Catalunya*, Selves li hauria dit que hi posaria mà dura perquè la situació era insostenible. «*És que pensa vostè jubilar al senyor Macià?* —li havia preguntat Pla, maliciós—. *"Home per Déu", em va contestar el senyor Selves posant els ulls en blanc*». El periodista va assegurar-li que a la premsa li farien uns funerals de primera com a Josep Oriol Anguera de Sojo, Claudi Ametlla i la resta de governadors perquè, segons ell, no es podia ser governador sense un sistema públic previ clar basat en uns valors permanents i Macià no tenia sistema.[293]

A Pla tampoc no se li escapava que «*el senyor Selves és la nineta dels ulls del senyor Companys i aquest té una confiança quasi il·limitada en la vivacitat política de l'exalcalde de Manresa*».[294] Selves va sortir al pas dels rumors i va desmentir que se'l nomenés governador civil. Pla recelava. El veia convertit en governador de tot, amb tots els serveis d'ordre i no comprenia que fes als periodistes jocs de paraules quan, segons ell, tothom sabia que seria el futur director general de seguretat de Catalunya.[295]

En l'entretant, amb el decret de 17 de juliol de 1933 es va crear l'Escola Preparatòria de Policia de Catalunya per formar els futurs agents del cos d'Investigació i Vigilància. Selves va justificar-ne la creació perquè hi havia una plantilla de 650 policies amb només 400 places cobertes. El decret no especificava ni organització, ni estructura, ni dependència orgànica, ni els comandaments, tal com va criticar *L'Opinió* —òrgan dels lluhins—. Encara que el decret sí que facultava el conseller per a posar-hi remei.[296]

Dos dies després el lligaire Duran i Ventosa va tornar a la càrrega amb una nova pregunta al Parlament so-

290 Josep PLA. «Crònica», *La Veu de Catalunya*, 12, 13 i 14 de juliol de 1933.

291 Manuel AZAÑA. *Diarios completos,* p. 907.

292 Josep PLA. «Crònica», *La Veu de Catalunya*, 15 de juliol de 1933.

293 Josep PLA. «Crònica», *La Veu de Catalunya*, 19 de juliol de 1933.

294 Josep PLA. «La setmana a Madrid...Homes que ascendeixen», *La Veu de Catalunya*, 17 de juliol de 1933.

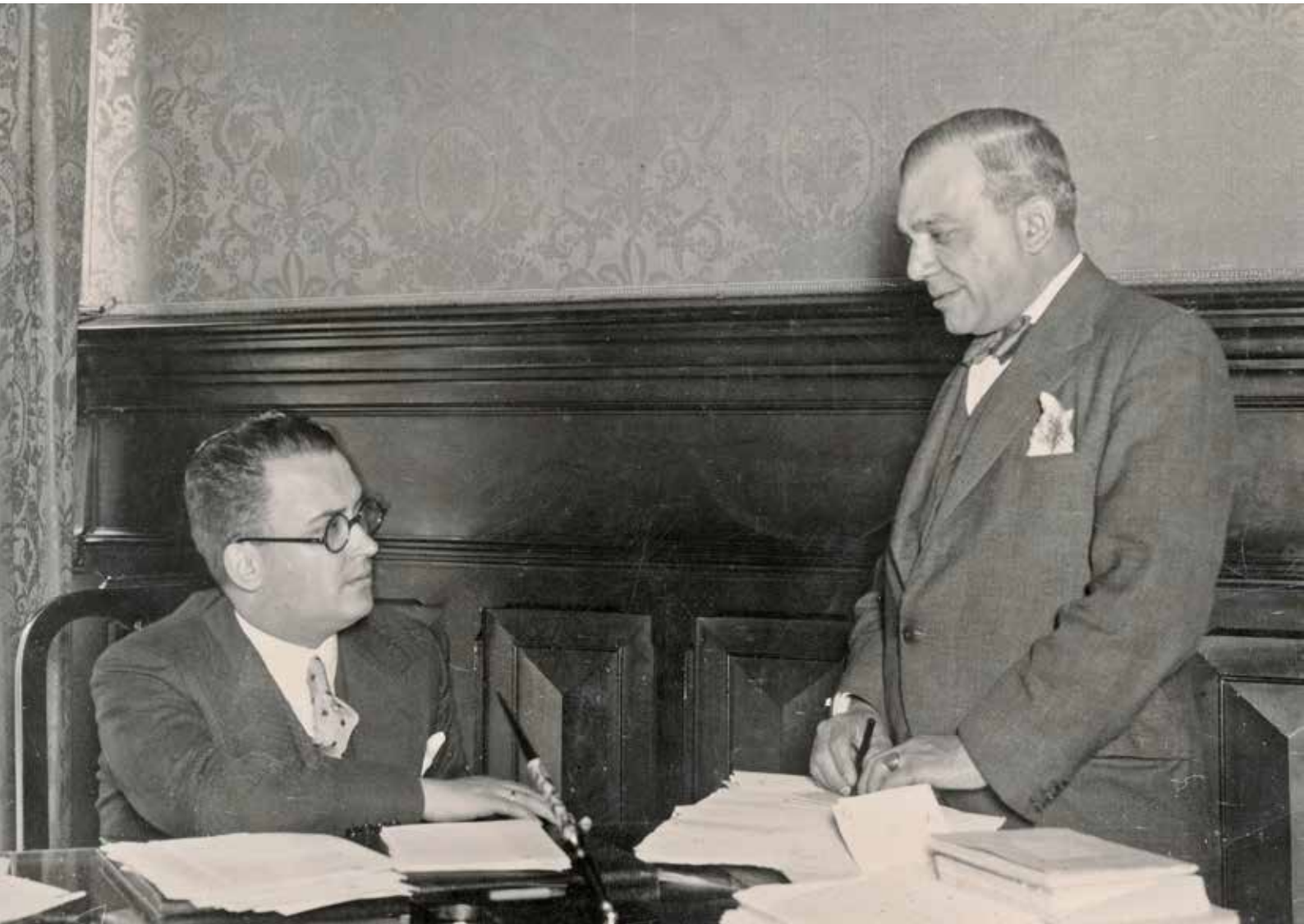
295 Josep PLA. «Crònica», *La Veu de Catalunya*, 19 de juliol de 1933.

296 «El conseller de Governació dóna compte dels acords del Consell d'ahir», *La Humanitat*, 19 de juliol de 1933, p. 1.

Barcelona, juny de 1933

Joan Selves amb el periodista Josep Gaya Picon de *Mundo Gráfico*.

MSB

bre el retard dels traspassos d'ordre públic. Selves va respondre que aquesta era «*una qüestió essencial per a l'autonomia de Catalunya, que cal imposar-lo i que és un factor moral destrossat a mans de les persones que no l'han sabut imposar*». I que el govern volia aquesta responsabilitat «*tota i plena, perquè sabem que en les nostres mans, en les mans del Govern, Catalunya trobarà la seguretat personal que ha perdut de molts anys ençà*».[297] És a dir, considerava que els problemes endèmics de l'ordre públic a Catalunya, i molt en concret a Barcelona, que no havia resolt l'Estat es començarien a resoldre quan en respongués la Generalitat.

Precisament aleshores, Miquel Badia, líder de les JEREC amb Dencàs, va convocar els periodistes per donar-los detalls sobre l'enfrontament permanent entre els seus escamots i els grups d'acció de la FAI. I per explicar la seva participació en la darrera vaga de transports, en la qual s'havien ofert per garantir el funcionament de tramvies i autobusos mentre l'anarcosindicalisme empenyia en direcció contrària. I també de les acusacions als separatistes d'haver segrestat a un jove faista, Viriato Milanés.[298]

Les paraules de Badia van alçar polseguera. També a Madrid. Josep Pla apuntava que la confessió que els escamots actuaven per lliure es feia amb connivència amb dirigents d'ERC per demostrar que no hi havia policia d'estat a Catalunya i forçar el traspàs de serveis a una persona com Selves, d'absoluta confiança de Macià i Companys.[299] El seu diari, *La Veu de Catalunya*, anava més lluny i sostenia que Badia feia punts per presentar candidatura a dirigir l'Escola de Policia.[300] S'acusava, per tant, d'usar els escamots com a eina de pressió.

Tanmateix, l'òrgan regionalista informava el dia 20 que Selves i també Pi i Sunyer estaven molt disgustats amb les declaracions de Badia i que s'havien reunit amb Macià per tractar la qüestió. Fins i tot, aquest i altres diaris apuntaven que el conseller de Governació va arribar a posar damunt la taula la seva dimissió. Selves, en ser preguntat per les declaracions, va respondre amb un lacònic i significatiu «*no les he llegit*».[301] Dit d'altra manera, si algú —cosa no verificada— feia servir els escamots com a espantall per pressionar el govern de la República, aquest no eren els companyistes d'ERC.

Com fos, aquell mateix dia, la Junta de Seguretat va acordar nomenar una comissió permanent amb la missió d'elaborar els dictàmens tècnics necessaris per al traspàs dels serveis. En van formar part Selves, José de Azcárraga, secretari del Govern Civil de Barcelona, en representació del ministeri de Governació i el jurista Rafael Closas, com a secretari de la comissió, que també era secretari de la Junta i de la Comissió Mixta de Traspassos.[302]

En començar l'agost Azcárraga es va reunir amb Selves a l'Hostal de la Gavina a s'Agaró per avançar en la matèria.[303] Les families del conseller i del seu amic Lluís Prunés hi havien llogat unes cases per passar uns dies de vacances a la localitat empordanesa.[304] A més de fer un estudi global de la forma de traspassar l'ordre públic i establir vint-i-una bases provisionals, en la trobada els delegats dels governs respectius van estudiar la coordinació de serveis per traslladar presos a Catalunya o des de Catalunya, la vigilància dels trens en un sentit o altre o el fet de compartir fitxes d'individus.

En tornar a Barcelona, Selves va mostrar-se favorable al missatge de fons d'un discurs recent de Car-

297 *Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*, 19 de juliol de 1933, p. 1.988.

298 «Dos denuncias alarmantes para la ciudad», *El Diluvio*, 19 de juliol de 1933, p. 5; «Miquel Badia, cap de les Joventuts d'Esquerra "Estat Català", fa revelacions sensacionals», *La Humanitat*, 19 de juliol de 1933, p. 8.

299 Josep PLA. «Crònica», *La Veu de Catalunya*, 21 de juliol de 1933.

300 «El fulletó del senyor Badia», *La Veu de Catalunya*, 19 de juliol de 1933, p. 10.

301 «Dos consellers disgustats», *La Veu de Catalunya*, 20 de juliol de 1933, p. 13; «Significativa respuesta del señor Selvas», *El Diluvio*, 20 de juliol de 1933, p. 7.

302 «Importants manifestacions del conseller de Governació», *La Humanitat*, 23 de juliol de 1933, p. 1; «Diu el senyor Selves», *L'Opinió*, 23 de juliol de 1933, p. 4.

303 Josep PLA. «Crònica», *La Veu de Catalunya*, 1 d'agost de 1933; «El conseller de Governació», *La Humanitat*, 4 d'agost de 1933, p. 5.

304 «Visites de renom a S'Agaró», *L'Onada*, maig de 1933, p. 2.

Montserrat, 28 de juny de 1933

Joan Selves, conseller de Governació, acompanya els membres de les juntes directives de la Unión de Municipios Españoles i de la Federació de Municipis Catalans, participants a l'Assemblea de la Unió de Municipis Espanyols, en la seva visita a la biblioteca del Monestir de Montserrat.

BRANGULÍ / ANC

les Pi i Sunyer en què demanava que s'unifiquessin les diverses tendències existents d'ERC i en què feia una crida als homes catalanistes i d'esquerres a col·laborar amb el govern de Catalunya.[305] Paraules, les del conseller delegat, vinculades a l'episodi Badia. Selves, d'altra banda, va donar compte que la majoria parlamentària havia tractat el projecte de Llei de contractes de conreu a partir d'una seixantena d'informes rebuts.[306]

A la fi, entre els dies 18 a 20 d'agost la Junta va fer la redacció definitiva de l'avantprojecte elaborat per la comissió. El decret, a més de definir negre sobre blanc que el traspàs dels serveis seria progressiu —cosa ja acordada—, determinava la creació d'un governador general de Catalunya que assumiria les funcions del governador civil de Barcelona amb jurisdicció sobre els altres tres governadors catalans. I també que, acabats els traspassos, es procediria a la supressió dels governs civils. Una decisió que afavoria el departament de Governació i que no contemplava l'Estatut d'autonomia.[307]

Per tot plegat, Selves va mostrar-se optimista.[308] Aquell final de mes, a nivell personal el conseller va tenir una altra satisfacció. Va rebre un premi extraordinari per un poemes en els Jocs Florals de Manresa organitzats per l'Associació de Dependents de Comerç de Manresa i comarca. En el jurat hi havia Adrià Gual, Josep Maria López Picó i Carles Soldevila, entre d'altres.[309] En el seu temps lliure, doncs, no havia abandonat del tot la seva vena de lletraferit.

La dedicació política, però, no deixava temps per gaire res més. El 24 d'agost va començar la ponència per estudiar la implantació del carnet d'identitat personal que impulsava Selves. A l'abril el Parlament havia aprovat, amb el vot unànime de tot l'arc polític, un dictamen de la comissió de Governació amb referència a una norma que anés en aquesta direcció. La ponència la presidia el conseller i la integraven els seus estrets col·laboradors Joan Francesc Vidal Jové i Llorenç Perramon, entre altres, que van proposar-se d'estudiar la conveniència de la implantació, el sistema dactiloscòpic més pràctic i eficient, si havia de ser obligatori o voluntari, entre altres.

Vidal Jové, un any menor que Selves, havia estat company seu d'escola. Després havia estudiat Dret i treballat a Barcelona de passant al despatx del lligaire, breu ministre i promotor del pistolerisme patronal, Josep Bertran i Musitu. En els anys 1920 i 1930 va fer traduccions, va escriure teatre i va col·laborar en publicacions manresanes com *El Pla de Bages* i *Cenacle*, i també *Mirador*, *La Publicitat*, *La Nau* i *Economia i Finances*. Fou secretari administratiu del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya i assessor jurídic de la Cambra Oficial de Comerç, Indústria, Serveis i Navegació.[310]

2.7. Comissari general d'Ordre Públic i governador general de Catalunya

El 26 d'agost de 1933 Joan Selves va plantejar la seva dimissió per provar de vèncer la reticència de Francesc Macià al fet que una figura que no fos el propi president tingués totes les administracions locals i les forces armades sota el seu comandament. Lluís Companys, encara ministre de Marina, el sotssecretari del ministeri de Governació, Carles Esplà, el conseller delegat Carles Pi i Sunyer, el governador civil de Tarragona, Gaietà Freixas, i el propi Selves van reunir-se amb el president de la Generalitat per aconseguir que cedís.[311]

Dos dies després, la Generalitat va crear la comissaria general d'Ordre Públic adscrita al departament de Governació i que dependria del conseller, el qual

305 «El conseller de Governació parla de la llei de contractes de conreu, de la llei municipal i del traspàs de serveis d'ordre públic. Parla també de la conferencia del senyor Pi i Sunyer», *La Humanitat*, 5 d'agost de 1933, p. 1.

306 «El senyor Selves parla del projecte de contractes de conreu i del traspàs de l'ordre públic», *L'Opinió*, 5 d'agost de 1933, p. 3.

307 José Luis MARTÍN RAMOS. «Governació (1931-1939)», p. 241.

308 «El traspàs de serveis», *L'Opinió*, 22 d'agost de 1933, p. 6.

309 «Jocs Florals a Manresa», *El Dia*, 21 d'agost de 1933, p. 1.

310 Joan Francesc VIDAL JOVÉ. *Històries del meu temps: abans d'ara.*

311 «Reunió d'autoritats», *El Dia*, 26 d'agost de 1933, p. 28.

Barcelona, 30 de juny de 1933
Sessió de clausura, al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona,
de l'Assemblea de la Unión de Municipios Españoles,
amb la Intervenció del seu president i alcalde de Madrid Pedro Rico.
A la presidència, d'esquerra a dreta, entre d'altres: Carles Pi i Sunyer,
Jaume Aiguader, Joan Selves i Francesc Arnau i Cortina.
CARLOS PÉREZ DE ROZAS / AFB

li podria delegar facultats. L'endemà va nomenar Selves comissari general d'Ordre Públic, un càrrec similar al de director general de Seguretat de l'Estat. D'ell dependrien les forces i funcionaris administratius de la Generalitat en els serveis de policia i ordre interiors traspassats.[312]

Finalment, davant la susceptibilitat de Macià, Selves va demanar que es designés una interinitat o que se'l substituís a Governació. Es va optar per la segona opció. Va dimitir de conseller el 29 d'agost i Francesc Xavier Casals, conseller de Treball i Obres Públiques, va assumir la cartera de manera transitòria.[313] Aquell mateix dia el Consell de Ministres va aprovar per decret el reglament de la Junta de Seguretat.

L'endemà, Selves va anar a Madrid, acompanyat de Carles Pi i Sunyer, i el govern de la República el va nomenar governador general de Catalunya amb categoria de cap superior de l'Administració civil en les quatre províncies, durant tres mesos, mentre es produís el traspàs de serveis d'ordre públic. El nomenament va fer-se per evitar duplicitat de poders i per concentrar en una única persona l'autoritat per delegació del govern de la República. En canvi, el càrrec de comissari estava previst que subsistís una vegada fets els traspassos. En arribar a Madrid, el bagenc va trobar-se a l'hotel amb Josep Irla, que des de l'estiu era director general d'Indústria al ministeri homònim. L'empordanès li va dir «*jo no et felicito; el que faig és agrair-te, com a català, el fet d'haver acceptat aquests càrrecs*».[314]

L'Opinió, representant del sector dels lluhins descavalcat de l'executiu en la crisi de gener, va expressar que el doble nomenament de Selves era, precisament, allò que havien proposat ells mig any enrere i que Macià s'havia negat a acceptar en no voler que l'aleshores conseller de Governació, Josep Tarradellas, assumís un càrrec que depengués de Madrid. *La Humanitat* va respondre al corrent crític que la situació era diferent perquè ara Selves plegava de conseller i que, a més, l'estudi del traspàs de funcions estava més avançat.[315]

En efecte, Macià va mantenir el criteri que determinava que no volia ningú al seu consell executiu que depengués a la vegada del govern de la República. I d'aquí que Selves es veiés obligat a dimitir, si bé no va quedar clar que ho fes de grat. Tanmateix, durant el període transitori del traspàs, el decret de creació de la figura del comissari general d'Ordre Públic el va facultar per assistir a les reunions del Consell Executiu de la Generalitat. Així mateix era l'encarregat de proposar l'organització definitiva de la comissaria, que seria efectiva quan es finalitzés l'adaptació dels serveis.[316]

A partir d'aquest moment, doncs, Selves va passar a ser comissari general d'Ordre Públic en funcions de governador general de Catalunya per la necessitat que les forces i serveis d'ordre públic de Catalunya estiguessin sota comandament d'una sola autoritat.[317] El 4 de setembre va prendre possessió del càrrec de governador al Palau del Govern Civil de Barcelona. Hi havia Claudi Ametlla, el governador civil sortint, a més de Carles Pi i Sunyer, Francesc Macià, l'alcalde de Barcelona Jaume Aiguader i els altres tres governadors civils.

També el ministre Lluís Companys —de manera significativa a costat de Selves i posant-li la mà a l'espatlla.[318] Josep Pla, agut, va expressar que «*el nomenament del senyor Selves per el càrrec de governador civil de Barcelona* [sic: general de Catalunya] *significà el triomf polític del senyor Companys*».[319] En l'acte, Selves va expressar que era un home que començava i que no podia explicar cap gestió realitzada. Esperava el restabliment de la tranquil·litat i de l'ordre públic que els homes d'Esquerra no anaven a imposar amb

312 «El sr. Selves, comissari general d'ordre públic», *L'Opinió*, 30 d'agost de 1933, p. 1.

313 «El traspàs de serveis», *La Humanitat*, 30 d'agost de 1933, p. 1.

314 «Els consellers de la Generalitat senyors Pi i Sunyer i Selves, a Madrid», *L'Opinió*, 31 d'agost de 1933, p. 12.

315 «Set mesos després», *La Humanitat*, 31 d'agost de 1933, p. 1.

316 «El sr. Selves, comissari general d'ordre públic», *L'Opinió*, 30 d'agost de 1933, p. 1.

317 Josep Maria SANAHUJA. *Les conselleries de Governació i Justícia de la Generalitat de Catalunya, 1931-1934,* p. 58.

318 «El traspàs de serveis d'Ordre Públic», *La Humanitat*, 5 de setembre de 1933, p. 1.

319 Cèsar August JORDANA. «La marxa del papagris», *L'Opinió*, 5 de setembre de 1933, p. 1.

Barcelona, agost de 1933

El conseller de Governació Joan Selves entrevistat pel periodista Francesc Madrid per a la revista gràfica madrilenya *Nuevo Mundo*.

PAU LLUÍS TORRENTS / AGA

ànim de venjança ni partidisme. «*No podria haver-hi autonomia, si no demostréssim davant d'Espanya que els catalans sabem governar-nos*».

Va afegir, modest, que no reunia condicions pel càrrec, però tenia la consciència de la responsabilitat que l'havia dut a acceptar-lo perquè algú ho havia de fer. «*Ho he fet per Catalunya, per tots els que viuen a Catalunya i per la República*». I va dir als funcionaris el mateix que havia expressat quan havia pres possessió de Governació, «*els èxits són vostres, el fracàs és meu, és del que mana*». I encara, «*sóc home cordial i efusiu: els que estiguin a les meves ordres no deuen veure a l'home que mana, sinó a l'home al que han d'ajudar. Si jo fracassés, no en tindrien la culpa els funcionaris ni la força pública; seria el meu fracàs, el fracàs del que mana*».[320]

Després va anar al banquet a l'Hotel Ritz que els cossos de la Guàrdia Civil, Seguretat i Vigilància i els empleats de Govern Civil van oferir-li a ell i a Claudi Ametlla —que va deixar el càrrec tan ressentit que en recordar-ho a les seves memòries ni tan sols va esmentar el nom del seu successor.[321] També present, el president Francesc Macià va fer un parlament sobre la seva etapa de militar i l'exèrcit i va expressar que Espanya sense Catalunya podia haver caigut en l'anarquia.[322]

A partir d'aquell moment, Selves va deixar les dependències del Palau de la Generalitat per instal·lar-se al Palau de la Duana, al carrer Marquès de l'Argentera. El seu despatx era a la planta noble, on també hi havia una estança particular i un avantdespatx, a més d'una àmplia galeria que donava a un espaiós pati interior. Hi havia també nombroses habitacions particulars. Allí també van anar a viure-hi Carme Baltiérre i les filles d'ambdós.[323]

En començar aquell setembre Selves va formar part del grup d'enllaç —junt amb el propi Francesc Macià, Jaume Aiguader, Lluís Companys, Ventura Gassol i Carles Pi i Sunyer— per reunir-se en diverses ocasions amb Joan Lluhí, Antoni Xirau, Josep Tarradellas, Pere Comas i Joan Casanelles i convèncer-los que aturessin la seva campanya de crítica interna i no s'escindissin del partit. Una mostra més del relleu del bagenc en el si d'ERC i de la confiança de Companys en ell. Encara que finalment l'anomenat grup de *L'Opinió* aviat faria el seu camí al marge d'Esquerra.[324]

Aquells dies Selves va anar a Ràdio Associació de Catalunya per parlar en el programa setmanal que es dedicava als catalans que vivien fora del país i a qui s'anomenava «*absents de la pàtria*».[325] També els periodistes que feien informació de la Generalitat li van oferir un altre sopar.[326] El bagenc en tot moment va mantenir una relació fluida amb els informadors, coneixedor com era de les necessitats i del tracte que calia atorgar a la premsa.

Una vegada en el doble càrrec va plantejar-se quatre grans fronts d'actuació. La campanya de moralització de la vida pública o «*d'higiene social*», com l'anomenava; la lluita contra la delinqüència comuna; el control dels desordres públics d'origen social i repressió de l'anarcosindicalisme i el control de les organitzacions i moviments de signe monàrquic o feixista.

Respecte a la primera qüestió va començar una intensa campanya policial i governativa per sanejar la moral ciutadana a Barcelona. Amb els traspassos encara no executats, era allò que podia dur a terme i amb el que podia esperar que la ciutadania notés alguna millora. El tema no apareixia de manera explícita al programa d'ERC, però sí que era part de la seva filosofia. Implicava la lluita contra el vici, el crim i la delinqüència per fer una Catalunya més sana sobretot a la ciutat i per un esperit de justícia i defensa dels febles.

Això entroncava amb la idea de regenerar el país socialment i moralment. En un context en què, a més de l'augment de casos de sífilis, creixien el naturis-

320 «El traspàs de serveis d'Ordre Públic», *La Humanitat*, 5 de setembre de 1933, p. 1.

321 Claudi AMETLLA. *Memòries polítiques,* p. 227-228.

322 «Banquet en el Ritz», *La Vanguardia*, 5 de setembre de 1933.

323 Claudi AMETLLA. *Memòries polítiques,* p. 190-191.

324 Joan B. CULLA. *El catalanisme d'esquerra: del grup de L'Opinió al Partit Nacionalista d'Esquerra (1928-1936)*, p. 174 i 176.

325 «L'hora setmanal dedicada als catalans absents de la patria», *Catalunya Ràdio*, 9 de setembre de 1933, p. 5.

326 «Sopar a honor del senyor Joan Selves i Carner», *La Publicitat*, 8 de setembre de 1933, p. 6.

Barcelona, 25 d'agost de 1933
Reunió de la Junta de Seguretat de Catalunya, al Palau de la Generalitat,
amb motiu del traspàs de serveis d'ordre públic.
D'esquerra a dreta: Gaietà Freixas, Pere Coromines, Rafael Closas, Carles Esplà,
Joan Selves, Manuel Andrés i el general Enrique Marzo.
CARLOS PÉREZ DE ROZAS / AFB

me, el nudisme i les opcions vegetarianes d'alimentació per dur una vida més sana, es tractava d'educar la gent i d'allunyar-la del vici, la corrupció i la violència. Això anava lligat també amb l'urbanisme del GATPAC i a la voluntat de millorar la salubritat de Ciutat Vella, sobretot el barri Xino.[327]

El comissari va parlar en diverses ocasions durant la tardor, amb orgull, de les actuacions que endegava. Inclús a la premsa de Madrid: «*A los music-halls les he ordenado que las mujeres no se exhiban en ellos despojadas de toda vestidura. A la prostitución, que esté dentro de la ley. He multado y clausurado gran número de casas clandestinas, y he atacado a fondo los establecimientos que se anunciaban como de masaje, manicura y otros comercios perfectamente lícitos y que, en realidad, encubrían los focos de la prostitución clandestina*».

I va afegir, contundent, «*voy a la supresión de los 'bals-musettes', donde se ejercía una verdadera explotación de las mujeres, llegándose a la creación de las 'girls-taxi', o sea que la bailarina cobra un tanto por cada baile. He reglamentado las academias de baile: he prohibido la circulación de las mujeres de mal vivir por las calles, hasta las dos de la madrugada. He mandado recoger las novelas francamente pornográficas. La recogida actual pasa del millón, pesa más de ocho toneladas y vale, aproximadamente, millón y medio de pesetas. Solamente en dos almacenes o depósitos se han recogido 700.000 ejemplares*».

Encara més. «*Finalmente me he metido en el llamado 'barrio chino', lugar que parecía gozar de extraterritorialidad. He ordenado a los establecimientos de ese barrio la prohibición de admitir personas de costumbres dudosas y que no funcionen los reservados, donde se cometía toda classe de inmoralidades. Para esto, me ha sido necesario aplicar la Ley de Vagos, y no disponiendo de locales suficientes, he pedido al Gobierno permiso para utilizar barcos, hasta que se construyan los campos de concentración*».[328]

En efecte, Selves va aprofitar de seguida la promulgació en començar l'agost de la Llei de desvagats, ganduls i malfactors. La norma contemplava anul·lar en els graus que calgués, quan calgués, llibertats i drets constitucionals amb estats de prevenció, d'alarma o de guerra i, si calia, amb tribunals d'urgència. El nombre de detencions va augmentar i aviat la presó Model va quedar desbordada. Fins al punt que es va haver de llogar el vapor Uruguay per omplir-lo de presos. En va arribar a concentrar uns nou-cents. La situació va fer que Selves aleshores es plantegés de convertir el penal de Figueres en un camp de concentració de malfactors.[329]

El zel de la seva empresa d'higiene social va arribar a tots els racons. En una entrevista que Mercè Rodoreda va fer a Cèsar August Jordana pel periòdic *Clarisme,* l'escriptora va arribar a expressar que a la novel·la *Una mena d'amor*, hi havia certs passatges que de no ser escrits per un novel·lista de la finor literària de Jordana el comissari hi hauria intervingut, però que gràcies a no ser matusser i trobar el mot encertat, just i precís «*en Selves s'ha de quedar a casa*».[330]

En paral·lel, al setembre la comissaria general d'Ordre Públic va començar a estructurar-se. Selves va nomenar Josep Maria Espanya per a una assessoria jurídica i al capità Antoni Hervàs per una a assessoria tècnica. El dia 12 va celebrar-se un acte «*d'afirmació nacionalista*» de les JEREC a Manresa, amb presència de Josep Dencàs, Jaume Aiguader i Ventura Gassol. Fent palès el moment de popularitat en què es trobava el comissari, aquest darrer va dir que estava convençut que «*si mai a Catalunya arriba el que han anunciat extremistes d'esquerra, els que estan disposats a pagar els extremistes de dreta, si arriba mai un conflicte com ja ens han anunciat, per fer fracassar l'ordre públic a Catalunya, darrera el vostre Joan Selves hi aniran tots els catalans i davant els ciutadans de Manresa*».[331]

327 Per exemple: Francesc ROCA. *El pla Macià. De la Gross-Barcelona al pla comarcal.*

328 Josep Maria SANAHUJA. *Les conselleries de Governació i Justícia de la Generalitat de Catalunya, 1931-1934,* p. 32.

329 «Govern Civil», *L'Opinió*, 14 de setembre de 1933, p. 4.

330 «L'homenatge tributat a Manresa al senyor Selves», *La Veu de Catalunya*, 3 d'octubre de 1933, p. 10.

331 «L'acte de les Joventuts d'Esquerra "Estat Català" a Manresa», *La Humanitat*, 14 de setembre de 1933, p. 4.

Girona, 3 de setembre de 1933

Visita del president Francesc Macià al Centre d'Unió Republicana del carrer del Carme, —adherit a Esquerra Republicana— acompanyat, entre d'altres, del conseller de Governació Joan Selves, del ministre d'Agricultura Marcel·lí Domingo, del diputat radicalsocialista José Salmerón i de l'alcalde Miquel Santaló.

ANC

A finals de mes el bagenc va anar a Madrid a fer visites protocol·làries. «*És indubtable que el senyor Selves ha caigut bé a l'actual classe política governant i que les relacions entre la Generalitat i l'Estat han millorat en aquestes últimes hores. Si es compara les relacions de les darreres setmanes entre el govern Azaña i la Generalitat, es pot dir que aquesta millora ha estat considerable*», ressenyava Josep Pla.[332]

També va reunir-s'hi amb representants del moviment agrari català per demanar-los confiança que les qüestions de l'anarquia al camp podien ser resoltes abans de mig any i que el primer que faria el Parlament en reprendre les sessions seria la Llei agrària completa. Així mateix va traslladar-los que estava disposat a fer complir la llei actual i que havia demanat als propietaris que denunciessin les infraccions per ser tan enèrgic al camp com a la ciutat.[333]

El dia 21 va retornar a Barcelona i va convidar els periodistes que li feien el seguiment a dinar al restaurant Can Joanet de la Barceloneta. *La Humanitat* va felicitar-lo per la seva campanya «*altament meritòria contra la immoralitat, contra la gent de mal viure, contra els ganduls, contra la xurma de la ciutat*» perquè començava a donar el seu fruit.[334] D'altra banda, el periodista Pere Foix va demanar-li en un article al mateix diari la reforma del sistema penitenciari a tomb d'unes declaracions seves que li havien produït un excel·lent efecte, en què parlant de l'aplicació de la Llei de desvagats Selves havia dit que «*es tracta de separar de la societat una gent que avui són un perill i una gangrena, i que, no obstant, reeducats, demà poden ésser de profit per a la mateixa societat*».[335]

Des del diari federalista i republicà de Girona, *L'Autonomista*, també van arribar-li felicitacions. «*Si un dia haguéssim d'esmentar els homes d'Esquerra Republicana de Catalunya, els quals han estat una veritable revelació com a homes de govern, un dels primers noms que espontàniament ens brotaria a flor de llavis seria el d'En Joan Selves Carner que* [...] *deixant, en els enlairadíssims càrrecs públics que ha ocupat, ben marcades les petjades de la seva competència, de la seva austeritat, de la seva honestedat, de les seves dots de bon governant*».[336]

L'1 d'octubre l'Ajuntament de Manresa va homenatjar-lo.[337] *L'Esquella de la Torratxa* en va fer befa. «*Tiberi, discursos, aplaudiments, un bon xic freds, i a la nit —segons ens diuen— revista de cafès concerts*», deia. I afegia que «*la nit de la visita moralitzant del senyor Selves, els cafès concerts de Manresa, eren d'una grisor de quaresma. Les dones ballaven amb calces fins a genoll. Diuen que fins el senyor Selves no es pogué estar de llançar un sospir d'enyorament dels cafès concerts d'altres dies... "Eso de verse obligado a moralizar!" —diuen que va exclamar un capità que acompanyava el governador general de Catalunya*».[338]

2.8. Els primers traspassos

El 4 d'octubre de 1933 Francesc Macià va reestructurar el seu executiu. Francesc Xavier Casals va deixar l'interinatge de Governació i el president va situar al capdavant del departament com a conseller a Pere Mestres. Aquest, però, en tot moment va quedar eclipsat per Joan Selves, el veritable home fort del govern en la matèria. Una vegada més va quedar clar quan *La Humanitat* va lloar-lo en l'editorial «El governador general de Catalunya» amb motiu de l'amenaça de vaga de gairebé mig miler de treballadors del ram de llum i força.

Segons el diari afí a ERC la seva intervenció entre les parts en conflicte, empreses i obrers, va perme-

332 Josep PLA. «L'estada del senyor Selves a Madrid», *La Veu de Catalunya*, 20 de setembre de 1933.

333 Ibídem.

334 «L'actuació del sr. Selves», *La Humanitat*, 22 de setembre de 1933, p. 1.

335 Pere FOIX. «Cap a la reforma del sistema penitenciari», *La Humanitat*, 24 de setembre de 1933, p. 13.

336 «El gobernador general de Catalunya», *L'Autonomista*, 26 de setembre de 1933, p. 1.

337 «L'homenatge tributat a Manresa al senyor Selves», *La Veu de Catalunya*, 3 d'octubre de 1933, p. 10; «Homenatge al senyor Joan Selves», *L'Opinió*, 3 d'octubre de 1933, p. 9.

338 «Homenatge al senyor Selves», *L'Esquella de la Torratxa*, 6 d'octubre de 1933, p. 5.

Barcelona, 4 de setembre de 1933

Presa de possessió de Joan Selves com a governador general de Catalunya, al Govern Civil.
D'esquerra a dreta, apareixen, alguns mig tapats: Claudi Ametlla, governador civil sortint de Barcelona;
Carles Pi i Sunyer, conseller primer de la Generalitat; Josep Irla; Francesc Macià, president de la Generalitat;
Lluís Companys, ministre de Marina; Jaume Serra i Húnter; Joan Selves; Jaume Aiguader, alcalde de Barcelona;
Jesús Pérez Salas; Lluís Prunés, alcalde de Manresa; Joan Tauler i Josep Maria Espanya,
diputats al Parlament de Catalunya.

CARLOS PÉREZ DE ROZAS / AFB

tre compaginar l'interès dels factors amb els del país. Després d'una reunió de trenta hores va aconseguir la conciliació i no haver d'implementar els punts de control del servei que ja havia previst. «*Heus ací un governant de la Democràcia republicana de Catalunya d'Esquerra Republicana de Catalunya*».[339]

La Campana de Gràcia, trencant la seva política de no elogiar autoritats, va felicitar-lo, com també a Josep Maria Espanya, per haver aturat el conflicte.[340] També *La Rambla*, referint-se al govern civil de Barcelona. «*En llocs com el que ocupa el senyor Selves, sovint els arbres tapen el bosc, i aquells que per la seva significació política i la seva posició ideològica, sembla que haurien de portar a cap certa obra de sanejament*».[341]

Selves va resoldre el conflicte, però va rebre crítiques de *La Publicitat*, òrgan d'Acció Catalana, a la qual pertanyia l'anterior governador Ametlla. Per mitjà d'una entrevista va respondre irònicament que estava bé que el diari hagués dit que la qüestió era un problema quan ja estava resolta i que a l'hora de jutjar-lo coincidís amb *Solidaridad Obrera*, órgan de la CNT.[342]

Per contra *L'Opinió* —en la seva creixent croada particular contra les JEREC i amb el rerefons de l'expulsió del grup dels lluhins d'ERC i la seva formació posterior del Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra (PNRE)—[343] va advertir Selves que el faria responsable de les actuacions dels escamots, com la que havien dut a terme en els darrers dies impedint una votació al Centre Republicà Català del districte V per decidir si aquest es desvinculava d'ERC.[344]

El govern Macià es plantejava en aquell moment la convocatòria d'eleccions municipals, exclusives a Catalunya, després que a mitjans d'agost s'hagués aprovat la part de la Llei municipal catalana, la de concreció d'òrgans de govern municipal i règim electoral, que ho permetia. Tanmateix una crisi del govern Azaña va dur a la dissolució de les Corts Constituents el 9 d'octubre. Això va fer que es plantegés de posposar-les i el conseller Pere Mestres va proposar al Parlament que es convoquessin separades de les generals, previstes pel 19 de novembre i el 3 de desembre. Les municipals catalanes, doncs, van fixar-se pel 17 de desembre.[345]

A mitjans d'octubre Selves, que tenia de secretari al manresà Francesc Orriols, va promocionar el seu amic Tomàs Ramon i Amat al càrrec de governador civil de Tarragona, en substitució de Freixas.[346] En aquest moment, Lluís Prunés n'era a Girona, i de secretari tenia a Joan Baptista Claret, de manera que l'ordre públic estava en mans del nucli manresà que d'Acció Catalana havia passat a ERC. L'oposició, irònicament, va dir que Manresa era una «*fàbrica de governadors*».[347]

En paral·lel a la seva campanya moralitzadora, Selves també va iniciar la lluita contra el joc, les timbes clandestines a Barcelona i a fora i el control de màquines escurabutxaques no autoritzades. I accions contra els estupefaents en partides de grifa del Marroc o cocaïna d'Amèrica del Sud, en col·laboració amb la policia de l'Estat o també de tabac dels Estats Units d'Amèrica.

A l'octubre, però, Manuel Brunet, des de *La Veu de Catalunya*, va apuntar a Selves dient que hi havia una revifalla del joc i es preguntava si tenia a veure amb unes properes eleccions, donant a entendre així que era permissiu per obtenir vots. El diari lligaire i també *El Diluvio*, a més, van assenyalar que hi havia qui venia llicències de joc a Casinos per 50.000 pessetes men-

339 «El governador general de Catalunya», *La Humanitat*, 7 d'octubre de 1933, p. 8.

340 «Els senyors Selves i España es mereixen un elogi...», *La Campana de Gràcia*, 14 d'octubre de 1933, p. 4.

341 Reproduït a «Sobre la tasca del Governador general», *El Dia*, 17 d'octubre de 1933, p. 2.

342 «Manifestacions del senyor Selves», *El Dia*, 9 d'octubre de 1933, p. 1.

343 Joan B. CULLA. *El catalanisme d'esquerra: del grup de L'Opinió al Partit Nacionalista d'Esquerra (1928-1936).*

344 «L'actuació dels escamots d'Estat Català d'Esquerra Republicana», *L'Opinió*, 4 d'octubre de 1933, p. 3.

345 José Luis MARTÍN RAMOS. «Governació (1931-1939)», p. 252.

346 «El senyor Farreres presenta el nou gobernador de Tarragona als periodistes», *El Dia*, 12 d'octubre de 1933, p. 3; «El nou gobernador», *La Veu de Catalunya*, 17 d'octubre de 1933, p. 9.

347 KRIK. «Manresa... fábrica de governadors», *DIC*, 4 de noviembre de 1933, p. 5.

Barcelona, 4 de setembre de 1933

El governador general de Catalunya Joan Selves s'adreça a la ciutadania, a través de Ràdio Barcelona. el vespre del dia de la seva presa de possessió.

MERLETTI / AGA

suals. *L'Opinió* va sumar-se a la denúncia.[348] El comissari va sostenir que no en sabia res.

Enmig d'aquestes acusacions, el 22 d'octubre, les JEREC van desfilar per Barcelona fins a l'Estadi de Montjuïc on van celebrar unes «*Jornades atlètiques*». El president Macià i el conseller Josep Dencàs, màxim dirigent de les JEREC, els van saludar al peu de la muntanya des d'un auto descapotat. Les imatges de la desfilada van servir als seus detractors per acusar els escamots de «*feixistes*» i va originar-se una tormenta política considerable en el si d'ERC i amb l'oposició.[349]

Dos dies després un escamot va assaltar la impremta d'*El Be Negre*. L'impressor, Antoni López Llausàs, va visitar Selves per donar compte que uns individus, pistola en mà, havien destrossat motllos i exemplars del setmanari i que se n'havien endut 5.000 exemplars. El comissari va oferir tanta policia com necessités per esbrinar l'ocorregut i detenir els autors.[350]

I així va ser i es va descobrir que un dels integrants era el fill gran de l'alcalde de Barcelona, Jaume Aiguader, que volia passar comptes amb les calúmnies del satíric sobre els seus pares, aleshores divorciats.[351] La seqüència de fets va portar al president Macià —pressionat per diverses bandes— a «*parar els peus*» a Dencàs i Badia i obligar-los a dissoldre els escamots. Encara que això no va fer-se de manera inmediata. I quan es va fer, fou més formal que efectiva.[352]

De fet, el propi Josep Maria Planes, acompanyat del crític teatral i col·laborador d'*El Be Negre*, Rossend Llates, també va visitar Selves per expressar-li l'actitud cada vegada més amenaçadora dels escamots. D'acord amb aquest darrer, militant d'Acció Catalana, el comissari tot allò que li va oferir va ser un escorta, després de dir-li «*noi, m'has ben fomut*». Llates va mostrar-se molt crític amb Selves, de qui va descriure la seva mirada «*de mica en mica més inexpressiva amb la seva cara de bebè amb ulleres de carei*» i el seu pefil de «*bon jan, passablement tou*».[353]

Amb aquest convuls mar de fons, el problema del traspàs de serveis, però, persistia. En essència per la dotació pressupostària que l'acompanyaria.[354] També es deia que el comissari no s'entenia amb Jesús Pérez Salas, cap superior de policia de Barcelona, representant a la Junta del director general de Seguretat.[355] El 18 d'octubre la Junta va reunir-se de nou i a fi de mes Selves i Mestres van anar a Madrid en el rerefons de l'inici d'una vaga del ram de la construcció.[356]

A la fi, després de diverses reunions, Mestres va tornar cap a Barcelona i Selves es va quedar a Madrid, acompanyat del ponent del traspàs de serveis de l'ordre públic, l'amic d'infantesa a Manresa, l'advocat i escriptor Joan Francesc Vidal Jover.[357] Després de set sessions de la Junta, el 3 de novembre es va prendre el primer acord. Corresponia al dels cossos d'Investigació i Vigilància de Seguretat, que establia que la plantilla traspassada no seria inferior a la que s'havia pressuposat pel 1933 —excepte aquells serveis de policia que continuessin en mans de l'Estat com immigració, estrangeria, fronteres, entre altres. I que el traspàs s'hauria de fer abans de l'1 d'abril de 1934.[358]

348 «*La Veu de Catalunya*», *L'Opinió*, 27 d'octubre de 1933, p. 10; «El senyor Selves no ho sabia...», *L'Opinió*, 31 d'octubre de 1933, p. 5.

349 Enric UCELAY-DA CAL. «Com es fixà la imatge dels "dolents": les Joventuts d'Esquerra Republicana – Estat Català i la problemática d'un "feixisme català"».

350 «De l'assalt de la imprenta en que es tirava *El Be Negre*», *L'Opinió*, 25 d'octubre de 1933, p. 4.

351 Josep PICH, David MARTÍNEZ FIOL i José CONTRERAS. «Somriues abans de la tempesta. Josep Maria Planes, impulsor del periodisme satíric i d'investigació durant la Segona República».

352 Fermí RUBIRALTA. *Miquel Badia. Vida i mort d'un líder separatista,* p. 103.

353 Rossend LLATES. *Ésser català no és gens fácil,* p. 97, 177.

354 Josep PLA. «El señor Azaña no vol encapçalar cap candidatura esquerrana de Catalunya, ni totes a un temps», *La Veu de Catalunya*, 1 de novembre de 1933.

355 «El senyor Selves i el senyor Pérez Salas no estarien massa cordials», *L'Opinió*, 19 d'octubre de 1933, p. 6.

356 «El senyor Selves surt avui cap a Madrid», *L'Opinió*, 15 d'octubre de 1933, p. 11.

357 Josep PLA. «No es té encara la fórmula per valorar els serveis», *La Veu de Catalunya*, 3 de novembre de 1933.

358 José Luis MARTÍN RAMOS. «Governació (1931-1939)», p. 242.

Barcelona, 4 de setembre de 1933

El governador general de Catalunya Joan Selves, a la Sala de Juntes del local de Ràdio Associació de Catalunya, signant en l'àlbum d'honor de l'emissora, sota l'atenta mirada del president de la mateixa Jaume Rosquelles, en presència del seu secretari Francesc Orriols, després d'haver intervingut al programa «L'hora setmanal dedicada als catalans absents de la Pàtria».

BRANGULÍ / ANC

La Generalitat organitzaria els serveis de policia i ordre interior, nomenant amb llibertat els comissaris i agents d'Investigació i Vigilància i els caps, oficials i guàrdies del cos de Seguretat. Aquest darrer cos, a més, continuaria subjecte al codi militar i manat per caporals i oficials procedents de l'exèrcit, Guàrdia Civil o carrabiners. El govern de Catalunya comunicaria els nomenaments al ministre de Guerra. L'informe i emblema es mantindria, però es podria afegir un distintiu en català. Al marge, la Generalitat faria la proposta de noms del cap superior de Policia, el comissari general d'Investigació i Vigilància a Barcelona i el cap del cos de Seguretat, i una vegada obtinguda l'aprovació de la Junta de Seguretat els podria nomenar.

L'acord també preveia la coordinació i mutu auxili i que el delegat especial del govern de la República a Catalunya retria compte al director general de Seguretat i al comissari general d'Ordre Públic, Selves. I també a aquest últim tot el referent als serveis ferroviaris i extraregionals, reservats a l'Estat. La comissaria general publicaria un butlletí semblant al de la Direcció General de Seguretat de Madrid amb notícies i ordres de crida i cerca. Quan el govern de la República intervingués en l'ordre interior de Catalunya cessarien en el servei de policia el conseller de Governació i les autoritats en ell subordinades.[359]

Content pels avenços, Selves va treure pit des de Madrid i va assegurar que estava disposat a presentar batalla a la FAI en tots els terrenys. Josep Pla, insatisfet, va apuntar d'ell que «*podria ser un polític dels que ara s'estilen, o sigui, un gran polític que es va morint d'èxit*».[360]

2.9. Continuar en el càrrec?

De rerefons, en aquell moment van anunciar-se diverses vagues en paral·lel, en el ram de la llum, al port i els tramviaires. El 4 de novembre de 1933, Selves va emetre un ban per fer saber que el govern adoptaria les mesures necessàries per assegurar el compliment dels serveis de caràcter públic que es veiessin afectats i que serien reprimides les actuacions considerades pertorbadores per fer respectar els drets del ciutadans.[361]

La Rambla, també en l'òrbita d'ERC, va expressar que el comissari quedaria per a la història com un dels homes que més impuls havien donat a la descentralització, que era un home d'energia que mantenia el bon humor i que no delegava en altres les responsabilitats del càrrec. Aquella mateixa nit de dissabte, per exemple, va anar en persona a revisar els punts on hi havia destacada la força de l'ordre públic. No era polític que es tanqués al despatx.

Per Selves el conjunt de vagues acumulades eren induïdes amb la pretensió d'aconseguir una agitació que dugués a una vaga general de transports el dia de les eleccions generals a Corts, previstes pel 19 de novembre. Va expressar, així mateix, que no estava al seu abast evitar vagues, ni volia tampoc coartar la llibertat dels obrers, només estalviar alteracions de l'ordre públic. Va afegir que estava en permanent contacte amb els altres tres governadors i que aquests també trepitjaven el terreny si calia. Tomàs Ramon Amat, per exemple, feia poc que havia anat a Reus a comprovar la localització d'uns dipòsits de dinamita de què li havia informat.[362]

El diumenge 12 al matí el Front Únic Mercantil va decidir iniciar una vaga l'endemà. Aquella nit, Selves no va dormir, dedicat a preparar la situació. A les set del matí del dia següent va atendre la premsa.[363] Selves tenia el despatx al Govern Civil, al passeig de Colom, on vivia amb la seva família. En moments de tensió com aquells provava de convèncer la seva esposa que agafés les seves filles i se n'anessin uns dies a Manresa.[364]

359 «L'ordre públic a Catalunya», *La Vanguardia*, 5 de novembre de 1933.

360 Josep PLA., «La candidatura Radical per Madrid provoca la hilaritat general», *La Veu de Catalunya*, 5 de novembre de 1933.

361 *La Vanguardia*, 5 de novembre de 1933; «Ban», *El Poble*, novembre de 1933, p. 4

362 «Ens trobarem davant una sèrie de conflictes que jo repute de caràcter electoral», *La Rambla*, 6 de novembre de 1933, p. 4.

363 «La Vaga del Front Únic Mercantil», *La Vanguardia*, 14 de novembre de 1933.

364 Entrevistes a Maria Selves.

Barcelona, 7 de setembre de 1933

Sopar ofert pels periodistes que cobrien la informació de la Generalitat a Joan Selves, amb motiu del seu nomenament com a governador general de Catalunya. D'esquerra a dreta, entre d'altres: Josep Maria Lladó, Joan Costa i Deu, Joan Selves, Josep Maria Massip, Joaquim Vilà i Bisa.

MSB

La tarda del dia 16 el comissari va comunicar a la premsa que, en una nova vaga, la de dependents de comerç, hi havia normalitat si no fos perquè s'intensificaven les coaccions per telèfon o directament amenaçar-los a casa seva per tal que no anessin a la feina. De moment, però, no es tenia coneixement de trencament de vidres de comerços, que era la pràctica habitual de pressió d'aquest sector. Només s'havia dissolt una manifestació a la ronda de Sant Pere i fet dues detencions i no es registraven ni l'1% de comerços tancats.[365]

També, tal com s'havia anunciat, dos dies després va començar la vaga de transports urbans. En aquest marc, el 19 de novembre es van celebrar eleccions generals, les primeres en què les dones van poder votar.[366] Manuel Brunet, que començava una dèria incipient amb el comissari, va carregar contra seu i va demanar votar la Lliga per fer caure Macià, encara que que no hi havia en joc la Generalitat.[367]

Selves no es va presentar per revalidar l'escó i es quedà només amb el del Parlament. Després de parlar amb el ministre de Governació, a la tarda va fer desallotjar els voltants d'un col·legi electoral del carrer Casp, per exaltació dels ànims. A l'excol·legi de jesuïtes on es votava van trencar-se tres urnes. Una en el marc d'una discussió en no ser acceptat un carnet de xofer com a identificador. Els causants van al·legar que els fets havien estat fortuïts. Els episodis, però, van fer congregar gent als col·legis entenent que es tractava d'actes vandàlics. I la Lliga va veure-hi un intent que no es pogués votar en un lloc propici.[368]

En repetir-se dos dies després les eleccions els interventors d'ERC van posar problemes perquè s'hi havia enviat urnes amb segells que no corresponien a la secció, causant noves discussions. La premsa opositora va acusar ERC de posar traves perquè a l'hora de tancar els col·legis molta gent que esperava a fora no havia pogut votar i «*els escamots que eren en gran nombre, els increpaven*».[369] Al marge d'aquest i de Terrassa, on es van registrar incidents d'importància, el comissari quedà satisfet del transcurs de la jornada.[370]

Respecte a la vaga de transports, en els primers dies va establir un servei mínim conduït per guàrdies d'assalt i mariners d'un vaixell de guerra. Després Selves els va substituir pels 280 primers alumnes de l'Escola Preparatòria de Policia, creada al juliol. A l'abril de 1933, qui s'havia fet càrrec de garantir una mínima mobilitat en una vaga similar havien estat els escamots de les JEREC. En aquesta ocasió no fou així perquè, en tenir lloc les eleccions i en preveure's pel 17 de desembre les municipals, sembla que aquests es trobaven dedicats a la seva principal funció, controlar els mítings i fer propaganda.[371]

El 22 de novembre Selves va donar compte dels tramvies, autobusos i unitats del metro que funcionaven. També va anunciar que estudiava l'oferiment dels alumnes de l'Escola d'Enginyers per conduir els tramvies acompanyats d'alumnes de l'Escola de Policia. Com que un nombre substantiu dels que hi havien entrat pertanyien a les JEREC, *L'Opinió* va definir als alumnes directament com a «*escamots*», en el marc de la seva campanya contra ERC.[372]

Selves s'emparà en l'incompliment de la legislació vigent sobre l'exercici de dret de vaga per declarar-la il·legal, vist que perseguia finalitzar en una jornada revolucionària.[373] I junt amb el conseller de Treball, Martí

365 «Manifestacions del señor Selves», *La Vanguardia*, 17 de novembre de 1933.

366 Josep Lluís MARTIN BERBOIS. *Ignorades però desitjades: la dona política durant les eleccions de la Segona República a Catalunya.*

367 Manuel BRUNET. «El benefici del quorum», *La Veu de Catalunya*, 19 de novembre de 1933, p. 1.

368 «Una orden del Gobernador general», *La Vanguardia*, 22 de novembre de 1933; «La jornada d'ahir», *La Rambla*, 20 de novembre de 1933, p. 5.

369 «Les eleccions d'ahir, a tres seccions del carrer de Casp», *La Publicitat*, 22 de novembre de 1933, p. 6.

370 «Manifestaciones del señor Selves», *La Vanguardia*, 21 de novembre de 1933.

371 Joan ESCULIES. «La venjança dels tramvies. La CNT contra Governació (1933-1936)».

372 «Ahir ja sortiren els tramvies, tripulats per escamots», *L'Opinió*, 22 de novembre de 1933, p. 3.

373 Josep Maria SANAHUJA. *Les conselleries de Governació i Justícia de la Generalitat de Catalunya, 1931-1934,* p. 158-159.

Manresa, 10 de setembre de 1933

El governador general de Catalunya Joan Selves, en el partit d'homenatge
al porter del CE Manresa Francesc Corrons mort recentment.
D'esquerra a dreta, entre d'altres: Francesc Farreras i Duran, Joan Selves i Josep Maria Espanya.

MIQUEL AUSIÓ - LLORENÇ GAMISANS / ACBG-ARXIU GAMISANS

Barrera —amb qui tenia una bona relació—, va provar de mediar entre treballadors i companyies.[374] La tensió del moment era tal que Macià va haver de sortir amb una nota de premsa al pas d'un rumor que assegurava que s'havia destituït Selves com a governador i que se l'havia substituït pel general Enrique Marzo, exministre de Governació durant la Dictablanda.[375]

De fet, però, la situació era la inversa. Selves va deixar entreveure a la premsa el seu propòsit de cessar dels càrrecs de comissari i governador general quan expirés el mandat el 30 de novembre, després dels tres mesos establerts. Cap govern, però, estava disposat a deixar-lo plegar. La nit del 24 va assabentar-se del decret —que es publicaria a la *Gazeta de Madrid* dos dies després— que el confirmava com a governador per un mes més, fins acabar l'any.[376]

Tot i expressar el seu agraïment, va manifestar que hi havia de pensar molt i que no se sentia pressionat per haver de decidir enmig de la vaga, que pensava que abans de cinc dies es resoldria. I va afirmar que, en cas de deixar-ho, el seu successor se'n podria encarregar com ell havia fet amb un altre conflicte de més importància que ell s'havia trobat. Selves estava fatigat.

Va explicar a la premsa que el càrrec era molt difícil i gens agradable perquè s'havia de passar divuit hores al despatx. I que requeria no només dedicació exclusiva, sinó a tothora perquè el moment politicosocial no donava cap respir i els conflictes, sobretot laborals, se succeïen com els dies. Així que va reiterar a la premsa que hi havia de pensar molt però que, d'entrada, s'inclinava per plegar.[377]

El 26, en el vuitè dia de vaga de transport, Selves va autoritzar que es posés en marxa el funicular del Tibidabo amb els alumnes de l'Escola d'Enginyers i amb la col·laboració de policies, guàrdies civils i guàrdies de seguretat. Dos dies després va declinar anar a la reunió de la Junta de Seguretat a Madrid, en la qual Josep Maria Espanya el va representar. També sense atendre els seus dubtes, el Consell de Govern de la Generalitat va prorrogar-lo com a comissari general d'Ordre Públic, sense fixar en aquest cas data de finalització del càrrec.

El 30 de novembre la vaga continuava i el bagenc va haver de sortir al pas dels rumors que apuntaven que del Govern de la República rebia tota mena de facilitats, mentre que a la Generalitat trobava obstacles. Malgrat les pròrrogues, Selves va continuar sospesant de renunciar i va traslladar a la premsa que havia d'entrevistar-se amb una persona per decidir-ho.[378] Aquesta no era altra que Francesc Macià.

No es tractava de cap catxa. Selves va demanar a Carme Baltièrrez que busqués un pis de lloguer que li agradés i que el decorés al seu gust perquè només pensava en l'advocacia i al vespre en posar-se les sabatilles. La seva esposa en va trobar un al carrer Londres amb Muntaner, prop de la Diagonal. D'aquesta manera, el polític va preparar el terreny per la seva sortida del Palau de Govern Civil.

Mentre no es decidia, l'1 de desembre es va acordar el traspàs de la Guàrdia Civil, que el Consell de Ministres aprovaria per decret una setmana després. Aquest transferia a la Generalitat tos els efectius destacats tant a Barcelona com a la resta de Catalunya. El seu nombre podria augmentar o bé per un increment general del cos o a proposta de la Junta de Seguretat a partir d'una proposta de la Inspecció General de la Guàrdia Civil, a càrrec dels pressupostos de la Generalitat.[379]

Els membres transferits mantindrien la seva posició dins l'escalafó del cos i se'ls recomanaria que coneguessin el català. Les seves funcions serien vetllar per l'ordre públic, protegir persones i propietats i l'auxili de l'execució de les lleis de les Corts i del Parlament. La Generalitat podria redistribuir les forces quan con-

374 «El quinto día de vaga», *La Vanguardia*, 23 de novembre de 1933.

375 «Una nota del president de la Generalitat sobre els rumors que circularen ahir», *L'Opinió*, 22 de novembre de 1933, p. 7.

376 «És confirmat el senyor Selves per un mes més en el seu càrrec», *La Humanitat*, 26 de novembre de 1933, p. 1.

377 «Gobierno general», *La Vanguardia*, 25 de novembre de 1933.

378 «Manifestacions del señor Selves», *La Vanguardia*, 1 de desembre de 1933; «El senyor Selves encara no sap si acceptarà la prorroga d'un mes que li ha estat concedida pel govern», *L'Opinió*, 25 de novembre de 1933, p. 3.

379 José Luis MARTÍN RAMOS. «Governació (1931-1939)», p. 243.

Manresa, 1 d'octubre de 1933

Repartiment de premis i obertura de curs de l'Escola Municipal d'Arts i Oficis.
D'esquerra a dreta: Lluís Prunés, governador civil de Girona i exalcalde, Francesc Marcet, alcalde i Joan Selves, governador general de Catalunya, entre dos alumnes premiats.

MIQUEL AUSIÓ - LLORENÇ GAMISANS / ACBG-ARXIU GAMISANS

siderés i, amb un informe favorable de la Junta, podria nomenar els comandaments si hi havia voluntaris. Si no, ho faria el ministre de Governació de manera forçosa per cobrir les vacants.

De tota manera, en aquest cas existia una dualitat evident, perquè la inspecció general del cos seleccionava i nomenava els membres del cos i mantenia la responsabilitat d'inspeccionar els serveis i forces de la Guàrdia Civil al servei de la Generalitat. El cos, a més, mantenia el seu caràcter militar i no comptaria amb cap distintiu específic, a més d'usar les dues banderes en els dies de gala.

El decret també preveia que la figura d'un secretari tècnic a disposició del conseller i dirigida per un comandant del cos actuaria de vincle entre la Guàrdia Civil, el conseller i el comissari general d'Ordre Públic. El cos, a més, tot i estar al servei de la Generalitat continuaria exercint a Catalunya funcions que corresponien a l'Estat com vigilar costes i fronteres o perseguir el contraban, entre d'altres. També va establir-se que, en cas de necessitat, i a petició tant del ministre com del conseller, es podrien traslladar forces dins o fora de Catalunya.[380]

Com que a finals de novembre no hi havia acord en les negociacions entre les companyies de transport i el Sindicat Únic del ram de la CNT, a petició del govern Macià, la República —Selves— va decretar el 2 de desembre l'estat de prevenció a Barcelona i província. Això permeté intervenir les empreses de tramvies, metros i autobusos.[381]

Amb el ban governatiu podia decretar la intervenció d'indústries i comerços que poguessin motivar alteració de l'ordre públic; ordenar que els impressors es presentessin a segellar les publicacions dues hores abans de sortir i en una hora els diaris, amb l'excepció de llibres que servissin per defensar idees o opinions polítiques i socials; poder suspendre reunions públiques; regular la circulació o restringir-la o prohibir-la; dictar regles d'abastiment i serveis necessaris, entre altres.[382]

Selves també va nomenar el seu íntim amic Vidal Jové i el capità de la Guàrdia Civil, Manuel Hervás Rodríguez, que ocupava una assessoria tècnica jurídica de la comissaria, i el capità del cos de Seguretat Ramón Rodríguez Bosmediano com a interventors en les empreses de transports.

L'estat de prevenció permeté detencions massives de vaguistes. Els conductors que no volgueren retornar a la feina foren acomiadats. Per contra, i per bé que la CNT-FAI havia amenaçat els qui ho fessin, es varen formar llargues cues de desocupats per substituir els despatxats. Vidal Jové n'ocupà a molts. Dionís Eroles, dels grups d'acció de la CNT, li feu notar que la seva família vivia en un lloc apartat. Vidal Jové residia a la perifèria de Sant Andreu de Palomar amb dues filles, en una torre amb jardí, on la seva esposa, Assumpció Parellada, mestra i bibliotecària, dirigia una escola Montessori.[383]

En l'entretant, el departament de Governació va convocar un segon concurs de selecció d'aspirants a l'Escola de Policia per cobrir 250 places. El dia 5, el president de l'Audiència de Barcelona, Josep Oriol Anguera de Sojo, va visitar-lo. Aquest havia tingut una relació tensa amb el govern Macià sobretot per la defensa que el govern havia fet dels rabassaires i el tracte massa dur que consideraven que tenia quan el primer era governador civil de Barcelona a finals de 1931.[384]

No sembla, però, que la relació amb Selves se'n ressentís. I després de tractar conjuntament la qüestió, Selves va demanar que es constituís un Tribunal d'urgència per jutjar amb rapidesa els delictes que es cometessin contravenint les disposicions del ban. També va fer clausurar els locals dels sindicats de la Federació Local i de la Federació Regional de Sindicats Únics, els sindicats de l'alimentació, construcció, metal·lúrgia,

380 Ibídem, p. 244.

381 Tranvias de Barcelona, Metropolitano Transversal, Gran Metropolitano, Compañía General de Autobuses, El Tibidabo SA, Autobuses Roca, Autobuses Transversal de San Martin, entre altres.

382 «L'Estat de prevenció», *La Vanguardia*, 5 de desembre de 1933; «El ban declarant l'estat de prevenció», *La Humanitat*, 5 de desembre de 1933, p. 8.

383 BC-Fons Joan Francesc Vidal Jové. Carta de Joan Francesc Vidal Jové a Ramon Blanch, director de la delegació de Campsa-Gentibus a París, 15 de desembre de 1938, París.

384 Claudi AMETLLA. *Memòries polítiques,* p. 95.

Barcelona, 9 d'octubre de 1933

El Govern de la Generalitat de Catalunya.

D'esquerra a dreta, dempeus: Pere Valldeoriola, comissari delegat de Lleida; Josep Dencàs, conseller de Sanitat i Assistència Social; Pere Cavallé, comissari delegat de Tarragona i Josep Puig Pujades, comissari delegat de Girona.

Asseguts: Joan Ventosa i Roig, conseller d'Agricultura i Economia; Martí Barrera, conseller de Treball i Obres Públiques; Pere Coromines, conseller de Justícia i Dret; Miquel Santaló, conseller primer i Finances; Francesc Macià, president; Ventura Gassol, conseller de Cultura; Joan Selves, governador general de Catalunya i Pere Mestres, conseller de Governació.

BRANGULÍ / ANC

mercantil, transports martítims, del vestit i del vidre. I, així mateix, va suspendre *Solidaridad Obrera* i va fer tancar diverses seus de sindicats i ateneus llibertaris.

Aquell mateix dia la circulació del metro va començar a normalitzar-se perquè s'havia anat a buscar el personal que es coaccionava i els alumnes de l'Escola de Policia ajudaven en la circulació de tramvies i busos. A la nit molts cobradors i conductors van reincorporar-se a la feina. Al vaixell Uruguay hi havia 150 detinguts relacionats amb la vaga de transports.[385]

L'endemà *El Be Negre* va dedicar-li una poesia «La vaga és il·legal» en què s'explicava en to de mofa tot el que passava mentre Selves l'havia declarat així. «*En aixecar-se el senyor Selves l'ovació fou interminable. Amb tot i per una mena de miracle, s'acabà. Ho va fer, quan el Governador General es posa a parlar. Jo digué, no he volgut fer com el meu antecessor* [Claudi Ametlla] *que es pensava que era el darrer governador civil, jo he volgut obrar amb més energia perquè no es podia tolerar que la vaga de tramvies es produís de la manera que es produïa amb una desconsideració intolerable per les autoritats. És per això que la vaig considerar il·legal. Així aprendrà el Sindicat*».

I continuava el setmanari dirigit per Josep Maria Planes dient que «*la vaga que ho sàpiga tothom és il·legal i tot aquell que vulgui treballar pot treballar, perquè jo li'n dono permís. Declarada il·legal la vaga les violències també són il·legals i no es consideraran vàlides a menys que es tornin a posar dintre de la legalitat. És per això que agraireé a tots els ciutadans que vagin en tranvia, per demostrar el seu valor cívic i que tots aquells que resultin víctimes d'una bomba m'ho denunciïn, perquè és l'única manera de saber-ho. Amb tot per prevenir-ho he declarat l'estat de prevenció».* L'amistat de Planes no va estalviar el to foteta envers el comissari. *«Senyor Selves, en que pensa? Que fa, que això dura tant? Ja no ens queda cap defensa! tenim la vida a l'encant! I no prengui per ofensa que li digui... Mentrestant... tan se val! que la vaga és il·legal*».[386]

El dia 7 la situació va millorar molt. Els incidents van anar de baixa, però les detencions van continuar. En punts estratègics de Barcelona s'hi va emplaçar la Guàrdia Civil amb metralladores fins a la nit. La policia també va clausurar centres afiliats a la CNT a l'Hospitalet, Badalona, Santa Coloma de Gramenet i Sant Adrià de Besòs. L'endemà, en el vintè dia de vaga, la normalitat era gairebé completa i va continuar-se l'admissió de nou personal sota el control dels interventors governatius en les companyies. Ja circulaven cent vint tramvies, els metros i el funicular del Tibidabo com de costum.

En sentit invers al de la vaga, en els darrers dies es van estendre els rumors d'un moviment revolucionari que Selves —tothora en contacte amb el capità general de Catalunya, Domènec Batet, i el president de l'Audiència, Josep Oriol Anguera de Sojo— va assegurar tenir constància que era de caire anarcosindicalista, que feia un mes que estava al corrent que es coïa i que n'havia informat el ministeri de Governació.

Això va fer que la nit del divendres 8 de desembre Selves la passés al despatx i no descansés fins l'endemà al matí per seguir focus d'incidents a l'Hospitalet de Llobregat. L'endemà a la tarda, acompanyat del general Marzo, va anar a l'Hospital Militar a visitar ferits. Després va prendre mesures per garantir l'aprovisionament de Barcelona i va reunir-se amb els caps dels sometents, Guàrdia Civil, carrabiners, policia i mossos d'esquadra. Durant la trobada van arribar notícies d'una revolta al Prat de Llobregat. Selves i els aplegats van concloure que es tractava de moviments de distracció fora de Barcelona per apoderar-se de la ciutat.[387]

Durant la nit es van registrar incidents a Sants, on va esclatar una bomba a la caserna de la Guàrdia Civil, a la Torrassa, a Collblanc, i un artefacte en un transformador elèctric d'Horta. Hi va haver una norantena de detinguts. A Manresa també es va trobar dinamita en una cova. El dia 10, l'intent revolucionari de la FAI ja tenia rèpliques en altres punts de la República i Sel-

385 «Manifestaciones del señor Selves», *La Vanguardia*, 6 de desembre de 1933.

386 «La vaga és il·legal», *El Be Negre*, 6 de desembre de 1933, p. 2.

387 «Manifestaciones del señor Selves», *La Vanguardia*, 10 de desembre de 1933.

Barcelona, circa 1933

Pere Coromines, Domènec Batet i Joan Selves

amb el dramaturg Josep Maria de Sagarra i els actors Maria Vila i Pius Daví.

JOSEP MARIA SAGARRA - PAU LLUÍS TORRENTS / MSB

ves va declarar l'estat d'alarma.[388] L'endemà va anar a la reunió que va convocar Macià per tractar la situació amb Batet, Anguera de Sojo, Marzo i Companys.[389]

La insurrecció anarquista amb focus a Saragossa i la declaració de l'estat d'alarma del govern de la República va fer que se suspengués la campanya electoral dels comicis municipals previstos pel dia 17 i que s'ajornessin, de nou, fins al 14 de gener de 1934. L'oposició va considerar que el canvi es feia per càlculs electorals i perquè ERC no es veia forta per afrontar-les amb garanties de repetir l'èxit de 1931, després de la reculada patida a les darreres generals.

Avortada la insurrecció en el seu inici, el comissari general va elogiar l'actuació de la Guàrdia Civil. Calia, segons ell, fermesa absoluta, res de política cruel, però s'havia d'acabar amb l'estira-i-arronsa. Va carregar contra la FAI per agafar les armes i pensar que res els estava prohibit. Selves no creia en l'actuació dura sinó en la contenció i que no era possible tolerar cap associació que estigués fora de la llei o, pitjor, que volgués fer prevaldre la llei que els afavorís i prescindir de les que no eren així. Va insistir a la premsa que era necessària una política de sanejament i claredat i que tothom complís la llei. «*Ara, encara s'està a temps, després si s'empra un sentimentalisme que en cap part del món es comprendria és possible que sigui massa tard*».[390]

Després de tres dies sense incidents, el dia 12 va traslladar a la premsa que els tramviaires anaven al treball, ja amb el sou regularitzat, i tots els tramvies circulaven sense escorta. També va anunciar que en breu la intervenció governativa de les companyies cessaria. Dos dies després va fer balanç de la vaga de transports. Va assegurar que havia actuat amb prudència esperant que els obrers desistissin, però que no havia dubtat en declarar-la il·legal per com s'havia produït. Les companyies van depurar uns tres-cents treballadors i el Sindicat Únic del Transport, sense aconseguir cap de les seves reivindicacions, va quedar molt tocat.[391]

A més, la considerava una vaga revolucionària, malgrat que els obrers ho neguessin, perquè les fulles que repartia el comitè de vaga eren prova del contrari. Va afegir que els obrers s'havien de convèncer que les seves organitzacions havien d'estar dins de la llei i que fora es trobarien sempre amb l'oposició de les autoritats.[392]

El dia 15 *La Humanitat* va queixar-se a Selves perquè ells, d'acord amb les indicacions de la censura de premsa, que exercia el govern general d'ençà la implantació de l'estat d'alarma no havien publicat una informació relativa a l'evasió de presos de la Model i del vaixell Uruguay i, en canvi, s'havien trobat que, a excepció de *Diario de Barcelona*, *El Matí* o *Adelante*, la resta de diaris barcelonins donaven la notícia.[393]

També *La Publicitat* va criticar-lo. Considerava que en ser nomenat governador havia iniciat amb bon criteri la campanya contra la immoralitat i que en els music-halls del Paral·lel era on s'havia notat més. S'havien perseguit «*els espectacles habituals, de la més baixa pornografia*» i que hom tenia la impressió que mentre ell tingués el control dels programes d'aquests locals, «*serien gairebé propis per a famílies*». En canvi, el diari d'Acció Catalana Republicana feia notar que en vigílies dels comicis passats els espectacles lamentables havien reaparegut. I en preguntaven el motiu, de nou considerant que els motius eren electorals.[394]

Enmig d'un nou rumor de crisi de govern, el nom de Selves va sonar per tornar a exercir de conseller de Governació.[395] Precisament, quatre dies després, es va crear el servei de Premsa de la Generalitat adscrit a aquesta conselleria per centralitzar la informació que

388 «El ban de proclamació de l'estat d'alarma», *L'Opinió*, 10 de desembre de 1933, p. 5.

389 «Manifestaciones del señor Companys», *La Vanguardia*, 12 de desembre de 1933.

390 «La ley debe ser igual para todos, dice el Gobernador general de Cataluña, Joan Selves», *La Vanguardia*, 19 de desembre de 1933.

391 En general: Albert BALCELLS. «El control sindical dels transports i de les comunicacions de Barcelona entre 1931 i 1939».

392 *La Vanguardia*, 15 de desembre de 1933.

393 «Una queixa a l'amic senyor Selves Carner», *La Humanitat*, 15 de desembre de 1933, p. 1.

394 «La immoralitat al Paral·lel», *La Publicitat*, 16 de desembre de 1933, p. 1.

395 *La Vanguardia*, 15 de desembre de 1933.

Barcelona, 27 de desembre de 1933

El seguici fúnebre en l'enterrament del president Francesc Macià.

D'esquerra a dreta, entre d'altres: Pere Bosch i Gimpera, Pompeu Fabra, Domènec Batet i Joan Selves.

ANC-FONS LLUÍS COMPANYS

sortia dels diversos departaments, amb estructura interna. Fins aleshores el servei havia actuat de manera provisional.

En aquest context, Selves a Catalunya i el ministeri de Governació a la resta d'Espanya van fer noves detencions en el marc d'accions que la FAI va endegar a partir del manifest de crida «La sublevació armada». Pensava, però, que estava finançat per interessats perquè les accions havien estat majors de l'esperat i en punts sense precedents revolucionaris.

I que, així mateix, per alliberar els catorze processats a Catalunya per tinença d'armes i explosius s'havien dipositat 7.000 pessetes per cadascú. «*Jo el que sé és que els diners no poden haver sortit de cap de les maneres de les cotitzacions».* No volia apuntar a ningú però assegurava que aquests moviments eren el preludi obligat de les dictadures perquè era evident que hi havia interès en *«produir un malestar suficientment greu per a provocar un estat d'opinió que faci veure que qualsevol solució sembli bona*».

Selves estava contra la política de reprimir la revolta i prou. Considerava que calia ajudar més l'autoritat governativa i que tothom s'adonés que el que succeïa no era problema de partit sinó de tota la ciutadania. Creia necessari que totes les associacions es moguessin dins la legalitat i estiguessin fiscalitzades per l'Estat. I també que a les criatures no se'ls pogués ensenyar doctrines d'odi contra el poder constituït i les autoritats legals. Trobava necessari que deixessin de funcionar «*aquests Ateneus que en diuen de "Cultura Libertaria"*».[396]

L'Opinió el va criticar amb duresa pel que va considerar manca de mesures preventives. «*Selves no s'ha distingit pas ni per la seva energia (res de crueltat, que ningú li'n demana), ni per la seva perseverança. Per veure-ho només cal haver llegit la Soli d'ençà que ell mana i la manera com la FAI el tractava de quelet. Si l'haguessin temut, s'ho haurien pres com aquells tràgics planys i esgarips que els coneixem*».[397]

Per contra, el 20 de desembre una nombrosa comissió de caps i oficials de la Guàrdia Civil van visitar Selves per expressar-li la seva gratitud per tot el que havia fet en el seu favor. De la seva banda, va exposar que estava convençut que el 31 de desembre estaria efectuat el traspàs dels serveis d'ordre públic, perquè en rigor ja n'estaven a manca d'alguns formulismes.[398]

396 «Unes interessants manifestacions del gobernador general senyor Selves», *La Humanitat*, 19 de desembre de 1933, p. 8.

397 «Després de la revolta», *L'Opinió*, 19 de desembre de 1933, p. 1.

398 *La Vanguardia*, 21 de desembre de 1933.

Barcelona, 4 de gener de 1934

El primer Govern de la Generalitat de Catalunya presidit per Lluís Companys.

D'esquerra a dreta: Joan Comorera, conseller d'Agricultura i Economia; Martí Barrera, conseller de Treball i Obres Públiques;

Joan Lluhí, conseller de Justícia i Dret; Lluís Companys, president; Ventura Gassol, conseller de Cultura;

Joan Selves, conseller de Governació; Josep Dencàs, conseller de Sanitat i Assistència Social; i Martí Esteve, conseller de Finances.

MERLETTI / IEFC

1934
El conseller de Governació

3

3.1. Els manresans en l'elecció de Lluís Companys

Francesc Macià va morir el dia de Nadal de 1933. El dia 29 el sotssecretari del Ministeri de Governació, Justino de Azcárate, va arribar de Madrid per presidir la reunió de la Comissió Mixta pel Traspàs de Serveis i la Junta de Seguretat de Catalunya. En l'entretant, l'imminent relleu a la presidència de la Generalitat.[399]

Segons Francesc Farreras i Duran del que es tractava era de prendre posicions per influir en el si d'Esquerra Republicana de Catalunya i posar un preu polític al suport d'un candidat determinat per rellevar l'Avi. En la seva successió, els homes d'Esquerra que procedien d'una de les formacions que l'havien fundat, l'Estat Català originari de Macià, junt amb els joves de les JEREC, van voler jugar les seves cartes.[400]

Aquest grup, capitanejat per Josep Dencàs, era conscient que la seva intransigència nacionalista no comptava amb prou suport dins el partit per encimbellar un candidat propi, com ell mateix o la mà dreta de Macià i conseller de Cultura, Ventura Gassol. Per tant, va maniobrar per posar les seves condicions per votar el candidat d'entrada més ben posicionat, Lluís Companys.

A primera hora de la tarda del 30 de desembre, una comissió de la cúpula del partit es va reunir al Parlament. Com que no hi havia un nom de consens, es procedí a una votació secreta. Els noms d'Humbert Torres, Carles Pi i Sunyer i Antoni Rovira i Virgili van circular com a candidats alternatius a Companys. No despertaven, però, el quòrum necessari. Torres s'havia autodescartat i els dos darrers, a més, feia pocs mesos que havien deixat el seu anterior partit, el Partit Catalanista Republicà, per unir-se a Esquerra. De fet, segons Francesc Farreras i Duran, tots ells eren conscients que no podien ser candidats perquè «*Dencàs feia jugar els seus noms per guanyar posicions ell i els seus en el futur govern*».

---

399 Joan ESCULIES. «Lluís Companys: em seguen l'herba sota els peus! Busquen un altre candidat!», *Regió 7*, 31 de desembre de 2015, p. 38-39. A partir de: ANC-Fons Francesc Farreras i Duran.

400 Joan ESCULIES. «Estat Català, 1922-1931: el partit-moviment independentista que va contribuir al naixement d'ERC».

6 de gener de 1934

Acudit crític amb el governador general de Catalunya Joan Selves publicat a *DIC*, setmanari satíric afí a la Lliga.

BC

En la votació interna, Lluís Companys va obtenir vint-i-tres vots, seguit de Torres, amb deu, i Pi i Sunyer, amb un. La resta van ser en blanc.[401] Selves no hi va ser present perquè es trobava acompanyant el sots-secretari de Governació i membres de la Comissió de Traspassos de Serveis de visita a Sitges. Companys, de la seva banda, a la sortida de la reunió, es va mostrar prudent. Tant que, malgrat que ho esperava amb delit, va dir a la premsa que no estava decidit a acceptar que el seu nom fos proposat. Era més que evident, però, que seria ell qui succeiria Macià.

Amb tot, Companys estava molt nerviós. «*La remor del carrer que si Companys era poc catalanista* —explicava Farreras i Duran—, *que si deixà la presidència del Parlament de Catalunya per ésser ministre de Marina a Madrid, que el seu diari, La Lucha, passà pel grup de Melquíades Álvarez (Reformistes)... eren veus prefabricades i no pas espontànies*». De tota manera, segons el diputat manresà d'ERC, aquestes veus «*al sr. Companys li feren impacte, ja que era molt emotiu*».

Aquell vespre del dia 30, Farreras i Duran sopava al Cafè de Catalunya, al xamfrà del carrer Bergara amb la plaça de Catalunya de Barcelona, quan hi entrà Companys apesarat. En veure'l, el futur president li etzibà: «*Em seguen l'herba sota els peus. Busquen un altre candidat!*». El manresà el volgué tranquil·litzar «*amb arguments sòlids*». En veure que no se'n sortia i davant l'excitació de l'altre, va liquidar el compte i se l'endugué al Palau del Govern Civil, a veure Joan Selves.

Farreras i Duran i l'atribolat Companys van entrar per la porta privada que donava a les habitacions del conseller. Un secretari va avisar Selves, que digué a Companys que si anava al seu despatx sentiria els diputats que hi havia reunits «*i et convenceràs que ets l'únic candidat que pot reunir el màxim de vots*». Fou així com el futur president de la Generalitat va sortir-ne «*convençut i tranquil*».

Farreras i Duran se n'acomiadà i donà la seva missió per acabada. El cas, però, és que aquella nit, sempre segons la seva versió, «*Dencàs, el doctor Solé i Pla i algun altre anaren a visitar a Companys i arribaren a conclu-*

401 *La Vanguardia*, 31 de desembre de 1933, p. 9.

sions que volien dir una conselleria per Dencàs, mantenir a Gassol a la de Cultura (cosa que Companys ja volia fer) i altres arranjaments». Certament, la visita nocturna del separatista Joan Solé i Pla va neguitejar Companys. L'endemà, 31 de desembre de 1933, en començar la tarda se'l va tornar a trobar al Cafè de Catalunya i encara va insistir al macianista que el votés a ell.[402]

Poques hores després Companys va ser elegit president per 56 vots a favor, sis paperetes en blanc, i l'abstencionisme dels lligaires. Alguns com Dencàs van donar-se per satisfets amb les concessions promeses i el van votar. Altres, com Solé i Pla, que dubtaven del seu catalanisme, van romandre inalterables i no ho van fer.

Sense donar a conèixer les negociacions entre bambolines que relata Farreras i Duran, es digué que Companys s'imposà perquè havia sabut «*fer jugar la infantil*». És a dir, s'havia recolzat en els elements més joves del partit com Andreu i Abelló o Dencàs, davant les patums que tenien més reconeixement intel·lectual.[403] Els comicis, però, es guanyaven aplegant seguidors als mítings i convertint-los en vots: a Esquerra n'eren conscients i en això el nou president no tenia rival.

Aquell darrer dia de 1933, Selves cessà com a governador general de Catalunya, tal com estava establert, i va mantenir-se com a comissari general d'Ordre Públic. Azcárate va fer-ne grans elogis destacant la seva actuació serena i enèrgica en les negociacions dels traspassos.[404] El ministre de Governació, Manuel Rico, envià un telegrama elogiós, «*vivíssim i perdurable reconeixement per les insuperables gestions*» realitzades i «*els grans i lleials serveis*» a la República.[405]

També la delegació catalana del Patronat de Protecció a la Dona, organisme afecte al ministeri de Justícia, que treballava per prevenir i reprimir el tràfic de dones amb fins il·lícits i corrupció de menors, va expressar el seu reconeixement a la feina de Selves com a governador general.[406]

3.2. De nou a Governació

El primer dia de 1934 Joan Selves va anar a veure Lluís Companys. En sortir del Palau de la Generalitat va expressar que no creia possible l'autonomia sense una força que la consolidés. Pensava en ERC, és clar. En el moment en què els serveis d'ordre públic es traspassaven, en la seva visió, renaixia «*per complet la personalitat autonòmica de Catalunya*».[407] Donat que ja no era governador general, va posar el càrrec de comissari general, que depenia del govern de Catalunya, a diposició del president, que li va demanar que continués perquè estava a l'espera de la constitució del nou consell. Selves va agrair l'ajut de la premsa i dels ciutadans indistintament d'ideologies.[408]

Precisament, la coincidència amb l'elecció de Companys com a nou president, va fer que el cessament també dels altres tres governadors civils de Catalunya aquell fi d'any quedés en segon terme.[409] Per Selves no se li havia donat la importància que mereixia perquè semblava que amb un governador general català «*tot poder estava en mans de Catalunya, la qual cosa és en realitat molt distinta del que succeeix amb el traspàs definitiu*». Però que, per l'acord dels dos governs, el traspàs de les funcions feia que aquests quedessin «*automàticament extingits els Governs civils, en què tothom sap, es recolzava la supremacia de l'Estat*».[410]

402 La trobada de Lluís Companys i Joan Solé i Pla a: Joan ESCULIES. «El nacionalismo radical catalán y su visión de Companys antes del mito del presidente mártir».

403 Joan ESCULIES. J*osep Andreu Abelló. Els clarobscurs del catalansime,* p. 80-82.

404 *La Vanguardia*, 31 de desembre de 1933.

405 «En cessar de Governador General», *El Dia*, 2 de gener de 1934, p. 2.

406 «La tasca social realitzada durant l'any passat», *La Publicitat*, 7 de gener de 1934, p. 3.

407 *L'Opinió*, 2 de gener de 1934, p. 10.

408 *La Vanguardia*, 2 de gener de 1934.

409 «La desaparició dels governadors civils a Catalunya», *La Veu de Catalunya*, 30 de desembre de 1933, p. 10; «El dia primer de gener desapareixen els governs civils de Catalunya», *La Publicitat*, 30 de desembre de 1933, p. 1.

410 «*El Dia* d'ahir a la Generalitat», *La Humanitat*, 2 de gener de 1934, p. 1.

Barcelona, 12 de gener de 1934

Tomàs Ramon Amat pren possessió, al Govern Civil, com a comissari general d'Ordre Públic de Catalunya en presència del conseller de Governació Joan Selves.

CARLOS PÉREZ DE ROZAS / AFB

Els governs civils, desapareguts formalment el dia 4 de gener, representaven històricament el braç executor de les decisions governatives i l'emblema, per tant, del centralisme que combatia el catalanisme. I que estava associada a la repressió, una dimensió que el nou règim volia fugir, encara que no va saber ben bé com, ni tindria el temps per fer-ho.[411] En no ser-hi, per tant, es recolzava la de la Generalitat.

El 1934 va començar amb una nova sàtira d'*El Be Negre* segons la qual la confederació d'empresaris de music-halls volia homenatjar Selves per la seva campanya moralitzadora i havia organitzat «*una soirée de gran gala*» per celebrar a mitjans de mes amb desfilades de vedettes que actuaven «*amb trajo de carrer, sabates, mitges, abric, barret i guants*», entre altres.[412] Per crítiques que rebés, però, Selves tenia tota la confiança de Companys. Així va es va fer palès ben aviat.

El 3 de gener el president anunciava el seu primer govern. Joan Selves va tornar a Governació. L'acompanyen Joan Lluhí del PNRE a Justícia i Dret, que tornava així també al govern, Martí Esteve d'ACR a Finances, Josep Dencàs a Sanitat i Assistència Social, Ventura Gassol a Instrucció Pública, Martí Barrera a Treball i Joan Comorera de l'USC a Economia i Agricultura.

Dencàs aconseguia mantenir-se al govern. A ningú escapava què suposava això. La premsa deia d'ell que havia demanat que li deixessin «*solucionar bé el problema de l'escamot sense feina*», al·ludint a la col·locació dels membres de les JEREC al govern.[413]

De la seva banda, una de les prioritats de Selves una vegada retornat al departament de Governació va ser l'aquarterament del cos de la Guàrdia Civil. Tanmateix no va poder-ho resoldre perquè no hi hauria partida pressupostària fins al segon semestre de l'any per acomplir-ho. Allò que sí que va fer el bagenc va ser redistribuir les forces de la Guàrdia Civil a Catalunya —una de les noves competències de la Generalitat. Va traslladar efectius de Tarragona, Lleida i Girona, on va incrementar la dotació de guàrdies de seguretat i assalt, a nuclis de la rodalia de Barcelona per cobrir zones rurals i urbanes mitjanes amb focus industrials i obrers importants i conflictius i al cinturó de Barcelona.

Tal com havia quedat clar en els darrers mesos, el moviment evidenciava que Selves i la Generalitat confiaven en la Guàrdia Civil, el principal cos d'ordre públic a Catalunya. Fins al punt que, quan el ministeri de Governació va retirar durant unes setmanes unes quantes companyies del cos per reforçar altres zones d'Espanya per l'aparició de conflictes, el conseller, molt preocupat, va fer gestions perquè tornessin aviat.[414]

El projecte de reestructuració dels serveis d'ordre públic se centrava en aspectes tècnics per augmentar l'eficàcia dels cossos, però sense entrar en el model de policia adequat al règim democràtic i republicà, ni tampoc es proposava una reforma interna dels cossos. ERC i el govern Companys, com tampoc el de Macià, no tenien una política policíaca a escala global que pretengués casar l'aparell policial amb la nova societat republicana. Sobretot perquè les vagues i conflictes socials continuats van impedir trobar l'assossec per reflexionar-hi i la resposta va ser més reactiva que a l'inrevés.

El 5 de gener Selves va rebre els periodistes per comunicar-los que l'havien visitat els generals, coronels i tinents de la Guàrdia Civil que depenien del departament de Governació junt amb els caps de vigilància i guàrdies d'assalt. «*Naturalment no serà una independència absoluta perquè, com sabeu, el traspàs es fa per mitjà de la Junta de Seguretat*», va dir a la premsa. «*Per altra part, no podrem obrar amb completa independència mentre els serveis traspassats no siguin valorats i dotats i d'això se n'ha d'encarregar la comissió mixta*».[415]

Selves es proposava empendre, de nou, una «*intensa campanya de sanejament social*», ara ja amb totes les forces d'ordre públic a la seva disposició, perquè «*l'anarquia existent al carrer no és un mal que hagi sortit amb la implantació de la República*». Assegurava

411 Manel RISQUES. *El Palau de la Duana de Barcelona. De Govern Civil a delegació del govern,* p. 173.

412 «Homenatge merescut», *El Be Negre*, 4 de gener de 1934, p. 3.

413 GAMAP. «El preu de la glòria», *Clarisme*, 20 de gener de 1934, p. 4.

414 *La Vanguardia*, 22 de febrer de 1934, p. 7 i 28 de febrer de 1934, p. 7.

415 «Des d'ahir, la policía i la Guàrdia Civil depenen de la Generalitat», *La Publicitat*, 5 de gener de 1934, p. 1.

Barcelona, 13 de gener de 1934

Josep Maria Espanya pren possessió com a secretari d'Administració Local en presència del conseller de Governació Joan Selves.

CARLOS PÉREZ DE ROZAS / AFB

que era una «*tasca feixuga*», però per la qual no volia escatimar esforços perquè calia que el govern fos «*l'amo del carrer, si volem que legisli serenament*».

La dèria de Selves era tan coneguda que el periòdic *Clarisme* va apuntar amb ironia que aquest per acceptar el càrrec havia demanat poder «*perseguir el joc i la pública immoralitat com quan era Governador General*».[416] Encara que tenia la intenció de traslladar el departament a un edifici de l'avinguda d'Eduard Maristany, de moment Governació va anunciar que totes les dependències que eren al Palau de la Generalitat anirien, per facilitar la unitat d'acció, a l'antic Govern Civil. D'altra banda, de l'1 de gener a l'1 d'abril, s'havien obert les inscripcions per tal que els membres dels serveis d'ordre públic de l'Estat que volguessin romandre a Catalunya ho poguessin fer constar.[417]

Dos dies després, el 7, Selves va visitar Manresa.[418] Es vivia ja un intens ambient preelectoral, donat que les municipals s'havien de celebrar el dia 14. Precisament, per començar a caldejar l'ambient, *La Veu de Catalunya* va acusar el conseller d'impedir el vot en les poblacions properes a Manresa en els darrers comicis generals. Segons el diari els habitants de Montserrat no havien pogut votar perquè «*pistolers els esperaven a la carretera, hi hagué incidents i àdhuc algun ferit i per últim, davant de l'autoritat absent, s'hagué de desistir que votessin*».[419] Inclús s'apuntava que les esquerres usaven per aquesta missió «*llurs auxiliars els escamots, que no han estat dissolts malgrat el que es digui, han formulat amenaces a diferents poblacions per tal d'impedir la lliure emissió del sufragi*».[420]

3.3. La ira de la Lliga

El conseller rebia la premsa a diari. El 9 de gener va traslladar als periodistes que si l'endemà hi havia temps al Consell de Govern proposaria el nom del nou comissari general d'Ordre Públic. «*No us puc dir el nom, però sí que us diré que hi haurà sorpreses*».[421] En efecte va proposar a la Junta de Seguretat el seu amic Tomàs Ramon Amat. També va nomenar director d'Administració Local a Josep Maria Espanya. En el seu lloc, Selves va nomenar Vidal Jové com a assessor jurídic interí de la Comissaria.[422]

Vint-i-quatre hores més tard, l'11 de gener, Selves va presentar Tomàs Ramon Amat a Companys. Aquell dia, s'havia anunciat que Selves acompanyaria el candidat Francesc Senyal de la Concentració Republicana d'Esquerres a les municipals en un acte a la seu d'ERC de Manresa, al passeig de Pere III, 30, però no hi va poder assistir. L'endemà el comissari general d'Ordre Públic va prendre possessió del càrrec al despatx del conseller de Governació.

El metge tarragoní, a punt de fer els trenta-tres anys, havia fet el servei militar a Manresa, on havia trabat amistats a la Joventut Nacionalista. Després fou destinat al Marroc i en tornar, tot i que als vint anys havia obtingut el títol de mestre, va estudiar Medicina a la Universitat de Barcelona. Ja havia estat vicepresident de la Junta Revolucionària de Manresa en la proclamació de la República.[423] Tomàs Ramon Amat , a més, tenia la consulta al número 46 del carrer d'Urgell de Manresa, el mateix edifici on tenia el pis i el despatx Selves.[424]

Selves va enaltir el seu amic davant la presència dels caps i oficials de la Guàrdia Civil, Seguretat, Assalt, Po-

416 GAMAP. «El preu de la glòria», *Clarisme*, 20 de gener de 1934, p. 4.

417 «Des d'ahir, la policía i la Guàrdia Civil depenen de la Generalitat», *La Publicitat*, 5 de gener de 1934, p. 1.

418 «Manifestació del senyor Selves», *El Dia*, 5 de gener de 1934, p. 4; «El conseller de Governació a Manresa», *El Dia*, 8 de gener de 1934, p. 3.

419 «Les eleccions municipals», *La Veu de Catalunya*, 6 de gener de 1934, p. 13.

420 «Altres pobles amenaçats», *La Veu de Catalunya*, 11 de gener de 1934, p. 19.

421 «Suspensió dels partits de futbol-Nomenament de comissari d'obres públiques [sic: d'ordre públic]», *El Dia*, 9 de gener de 1934, p. 4.

422 «Els acords», *La Veu de Catalunya*, 11 de gener de 1934, p. 12.

423 «La personalitat del nou Comissari general d'Ordre Públic», *La Publicitat*, 11 de gener de 1934, p. 1.

424 Armand ROTLLAN. *Tomàs Ramon Amat. Aspectes biogràfics del metge manresà i polític republicà (1901-1937),* p. 27.

Barcelona, 14 de gener de 1934
El conseller de Governació Joan Selves al seu despatx,
des d'on el seu equip va fer el seguiment de les eleccions municipals
i s'informà a la ciutadania dels resultats oficials a través de Ràdio Barcelona.
S'hi pot reconèixer Joan Francesc Vidal Jover, el seu secretari Francesc Orriols,
el director de programes de Ràdio Barcelona Jaume Torrents
i el periodista de *La Humanitat* Josep Roig i Guivernau.
MERLETTI / IEFC

licia i Sometent.[425] Tanmateix, Tomàs Ramon Amat va començar amb mal peu. A un quart d'una de la matinada del divendres 12, dos agents d'Investigació i Vigilància i un caporal i nou guàrdies d'assalt es van presentar amb una ordre verbal seva per efectuar un registre al local de la Lliga Catalana del passeig de Gràcia. L'acció formava part d'un seguit d'escorcolls a centres polítics després que el departament hagués rebut denúncies que s'hi amagaven armes i municions.[426]

Amb el grup policial s'hi van presentar dos alumnes de l'Escola de Policia. En el local de la Lliga Catalana, el diputat Ventosa i Calvell va requerir-los la documentació i, donat que no eren agents pròpiament, va demanar als altres que els detinguessin «*per usurpació de funcions*». Ambdós duien, a més, sengles pistoles. En dir que havien vingut en automòbil com a agents auxiliars, els lligaires van comprovar el registre de la placa i va resultar que estava a nom del president Companys. Sembla que un dels dos alumnes, Alfons Ramon Castanyer, àlies Metralla, havia participat en l'actuació de la jornada electoral al carrer Casp. Ventosa va exclamar que l'ordre verbal de Tomàs Ramon Amat era il·legal i violava la Constitució.

A quarts de vuit del vespre del mateix divendres es va presentar el comissari general amb dos agents. S'hi va trobar amb el diputat a Corts, Joaquim Nadal, secretari de Cambó, que li va requerir una ordre judicial si volia fer un nou registre. Tomàs Ramon Amat va dir que no en tenia, però que tenia prou autoritat per fer el que feia. Com que el comissari tampoc es va voler acreditar, Nadal va negar-se a deixar fer el registre si no era per la força. L'escorcoll es va fer de tota manera i quan el comissari ja marxava va arribar, de nou, Ventosa Calvell amb un notari que va aixecar acta del que succeïa. Va presentar-se fins i tot el president de la Lliga, Raimon d'Abadal.[427]

L'ordre de registre procedia de Selves en persona. Abadal va presentar-se al despatx de Companys al Palau de la Generalitat per fer aturar l'escorcoll. Segons *La Veu de Catalunya*, el president va ordenar Selves de fer-ho, però aquest no ho va fer així. D'acord amb la Lliga l'objectiu era obstruir les tasques electorals amb l'excusa d'un registre. Els policies van marxar entrada la nit sense que cap ordre de registre hagués aparegut. I mentre que els escorcollats negaven tenir-hi armes, Governació va traslladar que havien aparegut algunes pistoles.[428] Aquesta intervenció la Lliga no la va tolerar, ni oblidar i en endavant va voler-ho fer pagar al conseller.

La nit del 13 de gener Selves va fer un llarg discurs per ràdio amb motiu de les eleccions municipals a Catalunya destacant que per primer cop el Govern tenia plenitud d'atribucions per a aquest fi. Va declarar que treballava al marge de la seva ideologia per tal que tot sortís bé i va demanar civisme. Va criticar també Francesc Cambó per atacar per ràdio de manera sistemàtica a les autoritats de Catalunya i va explicar que no només s'havia escorcollat el local de la Lliga, sinó també, per confidències, diversos centres d'ERC, de la UGT, del Círcol Tradicionalista i la redacció del setmanari satíric *DIC*, afí a la Lliga.

En cap de les altres s'hi van trobar armes. Selves, tanmateix, va reiterar que «*el govern de la Generalitat de Catalunya i jo, com a conseller de Governació, estem disposats a mantenir l'ordre més estricte i a garantir la llibertat del sufragi*».[429] Finalment, el diumenge 14 de gener van celebrar-se les eleccions municipals catalanes i a les deu de la nit Selves va parlar per ràdio agraint el comportament cívic general. També va congratular-se per la victòria de la coalició d'esquerres. «*Jo saludo com a català i home d'esquerres a Catalunya, a tots els germans republicans d'Espanya, i, amb l'autoritat que ens ha donat a tots la gran victòria que acabem d'aconseguir les esquerres a Catalunya, els dics que no temin, que Catalunya és ja el reducte inexpugnable que salvarà a la República espanyola!*».

425 «El Comissari d'Ordre Públic pren possessió del càrrec», *El Dia*, 12 de gener de 1934, p. 4.

426 «La policia fa un registre a Lliga Catalana», *La Veu de Catalunya*, 13 de gener de 1934, p. 12; «Dels escorcolls als centres polítics», *El Dia*, 13 de gener de 1934, p. 7.

427 «Els registres a la Lliga Catalana», *La Veu de Catalunya*, 14 de gener de 1934, p. 9, 16.

428 «Parentesi», *L'Opinió*, 30 de juny de 1934, p. 1.

429 «El conseller de Governació de la Generalitat al poble de Catalunya», *La Humanitat*, 14 de gener de 1934, p. 6.

Barcelona, 21 de gener de 1934

Joan Alavedra, Ventura Gassol, Lluís Companys, Joan Selves i Carles Pi i Sunyer
—i rere d'ells Tomàs Ramon Amat i Enric Pérez i Farràs—
es dirigeixen de bracet a l'acte de dipositar un ram de llorer a la tomba del president Macià.
MSB

I va afegir que «*hem consolidat la República, i amb ella hem solidificat el nostre Estatut, que vol dir la nostra autonomia. Ja podem dir ben alt, a tota Espanya, que la República està salvada*».[430]

Va dir en un moment que, deixant de banda la seva significació com a conseller de Governació, volia parlar com a militant d'ERC i ciutadà. «*Catalunya s'ha redreçat i ha fet sentir la seva veu. I el ressò emocionant de la seva paraula està omplint els àmbits de tota la terra catalana. Des de les afraus de les seves muntanyes fins a les sorres de les seves platges, per tot Catalunya s'aixequen, ara, mil veus de victòria i entusiasme*».[431]

I continuava, «*Catalunya ha parlat i amb la seva veu de mare ens ha dit a tots que vol ésser republicana i esquerrista. I l'eco meravellós de la seva veu, després de fer retrunyir els roquissars de les seves muntanyes i d'encomanar la seva paraula a les ones de la mar llatina, s'ha escampat també terres endins d'Espanya. Tots els pobles, germans d'Ibèria senten ara la veu atronadora de Catalunya que crida visca la llibertat i visca la República*».

Va dir també que esperava que la lliçó donada a les dretes espanyoles no fos endebades. I va saludar els republicans d'Espanya «*i, amb l'autoritat que ens dona a tots la gran victòria que acavem d'assolir els republicans de Catalunya, els dic que no temin, que Catalunya tota s'aixecaria dempeus i sabria imposar la seva voluntat pels camins sagrats de la democràcia*».

La resposta lligaire va ser furibunda. «*Mai ni en els Governs protectors del més abominant caciquisme no s'havien atrevit a tant. Ha estat precís que governés un partit que es diu Esquerra Republicana perquè un conseller de Governació, parlant per ràdio, expliqués que com que s'està en "estat de prevenció" es podien prendre mesures com les que s'aplicaven a la Lliga*», va saltar *La Veu de Catalunya*.[432] *La Campana de Gràcia*, de la seva banda, expressava que la Lliga no sabia perdre.[433]

El diari de Terrassa, *El Dia*, va criticar a Selves que hagués dit en la seva al·locució que Esquerra havia guanyat per una «*immensa majoria a tot Catalunya*», quan no era així, malgrat haver vençut en els comicis.[434] A Manresa el dilluns, entre quatre i cinc mil persones van anar a l'Ajuntament a protestar acusant els prohoms conservadors Isidre Vall-Llosera i a Lluís Cortés de comprar vots per les dretes. En acabat, i escalfats perquè el vespertí *Pàtria*, portaveu dels tradicionalistes, sostenia que s'havien manipulat les eleccions, els manifestants van anar a les redaccions d'aquest i d'*El Pla de Bages* i van trencar-los els vidres. A continuació van anar a casa de Vall-Llosera i van fer el mateix, fins que va intervenir la Guàrdia Civil per aturar la turba.[435]

Aquella mateixa tarda, Selves s'hi va desplaçar per pacificar la situació i informar-se'n. L'endemà va expressar que eren «*grups de ciutadans espontanis excitats per les provocacions de les dretes*».[436] *La Veu de Catalunya* de seguida va carregar contra el conseller. Va preguntar si Selves ignorava que en la jornada electoral de diumenge, segons els lligaires, en nombrosos col·legis els interventors d'Esquerra tenien la consigna de no deixar votar i d'insultar les dones. «*Això serà la normalitat selvàtica, però no la normalitat d'un país civilitzat*», va atacar.[437]

Seguint amb l'atac, Manuel Brunet, va explicar al mateix diari l'anècdota ja coneguda referent a que quan Selves era alcalde tothora trucava a l'aleshores governador civil de Barcelona, Carles Esplà, espantat,

430 «Discurso del señor Joan Selves Carner en la radio», *La Vanguardia*, 16 de gener de 1934.

431 «Al·locució del conseller de Governació, senyor Selves», *El Dia*, 15 de gener de 1934, p. 6.

432 «Els registres a la Lliga Catalana», *La Veu de Catalunya*, 14 de gener de 1934, p. 9, 16.

433 «El "no va más" de la gosadia», *La Campana de Gràcia*, 19 de gener de 1934, p. 3.

434 «La inmensa majoria...», *El Dia*, 19 de gener de 1934, p. 1.

435 «*El Poble* de Manresa manifestà ahir la seva voluntat que es faci justicia», *El Dia*, 16 de gener de 1934, p. 1; Pere GASOL i Joaquim ALOY. *Joves i Republicans. La República a Manresa 1931-1936,* p. 112.

436 «Els fets de Manresa», *El Dia*, 16 de gener de 1934, p. 3.

437 «La normalitat selvática», *Diari d'Igualada*, 16 de gener de 1934, p. 1.

Barcelona, 21 de gener de 1934
El Govern de la Generalitat de Catalunya, encapçalat pel president Lluís Companys,
a l'acte de dipositar un ram de llorer a la tomba del president Macià,
amb la presència dels consellers Ventura Gassol, Joan Selves i Joan Comorera.
MERLETTI / IEFC

dient que en qualsevol moment podia començar una revolta, però que mai no passava res. Fins que un dia l'alacantí li va dir que només el tornés a trucar si Manresa cremava pels quatre costats.

Segons el periodista, l'anècdota que explicava Esplà va fer-se tan coneguda, que fins i tot va arribar a les Corts i per això el mateix Azaña va pensar en Selves per substituir en el seu moment a Joan Moles. Encara que al final, no ho havia fet. En canvi, deia Brunet, que quan de veritat gent d'Esquerra i «*murcians*» havien assaltat dos diaris en català, el conseller no ho volia considerar. «*Tothom sap que quan el senyor Selves era alcalde de Manresa, els de la FAI eren els amos de l'Ajuntament*». I afegia que «*la implantació dels mètodes selvàtics que consisteixen a dar molta bel·ligerància als pertorbadors de l'ordre, ha estat la causa dels desordres i les salvatgeries de Manresa i de les brutalitats comeses contra les monges i capellans de Barcelona, Sabadell i Girona*».[438]

Per tal de desacreditar-lo, *La Veu de Catalunya* va expressar que com a governador general de Catalunya Selves havia debutat perseguint les «*immoralitats*» del barri Xino i que havia estat un bon inici. Quan s'havia aprovat la Llei de desvagats hom havia tingut la sensació que «*anava a desinfectar no solament el Districte V, sinó tot Barcelona*». Però en canvi, ja en les eleccions de novembre de 1933 i les darreres municipals l'acusava de ser tolerant amb aquestes pràctiques, donant a entendre que això afavoria electoralment Esquerra.[439] També el *DIC* va acusar-lo d'haver «*batut el rècord en l'incompliment de les lleis*» i es preguntava, «*què no farà, què no estarà disposat a fer aqueix funestíssim home per fer guanyar les eleccions als seus?*».[440] Pocs dies després, Selves va ordenar un registre al local del periòdic.[441]

438 Manuel BRUNET. «Els fets selvàtics», *La Veu de Catalunya*, 18 de gener de 1934, p. 1.

439 Àngel BADIA. «Un triomf electoral de la tolerancia», *La Veu de Catalunya*, 25 de gener de 1934, p. 11.

440 «En Selves, el de l'ordre públic», *DIC*, 13 de gener de 1934, p. 12.

441 «El senyor Selves va de bòlit, o un registre fet al DIC, el dissabte passat», *DIC*, 20 de gener de 1934, p. 12.

3.4. El conseller en el punt de mira

A mitjans de gener Selves i Josep Maria Espanya van assistir a Madrid a una nova reunió de la Junta de Seguretat i van deixar Companys al càrrec de Governació.[442] En la trobada es va ultimar el traspàs dels Mossos d'Esquadra i dels Sometents. Mentre era fora de Catalunya, el dia 18, coneguts ja els resultats de les municipals, la Lliga va anunciar la seva retirada del Parlament. En un document de vuit punts afirmava, entre altres, que la manera en què el Govern de la Generalitat exercia les funcions inherents dels serveis d'ordre públic era inadmissible, «*doncs transforma aquesta funció augusta en un instrument d'opressió i de violència*». Era una clara referència a l'escorcoll de la seva seu. També es demanaven «*reparacions*» per tornar a la cambra. És a dir, la dimissió de Selves. A més els lligaires exigien la instauració d'un règim electoral basat en la representació proporcional.[443]

El mar de fons per la qüestió de l'ordre públic venia de lluny. Cambó ja havia pressionat el govern de la República per impedir-ne el traspàs. A Madrid, preguntat per la retirada de la Lliga del Parlament, Selves es va negar a contestar perquè «*entenia que era inferir un mal a Catalunya el voler portar fora de la nostra terra un problema interior, i sobretot un problema que afecta solament l'amor propi ferit per unes qüestions electorals*».[444]

El diumenge 21 el conseller va tornar optimista de Madrid i va anar amb la resta del govern a dipositar una branca de llorer a la tomba de Macià.[445] Aquell mateix dia es va votar en alguns pobles on el dia de les eleccions s'havien trencat urnes, com Sant Mateu de Bages. D'acord amb els lligaires com que Selves n'era

442 «Tranquil·litat a tot Catalunya», *El Dia*, 17 de gener de 1934, p. 2.

443 Bernat MUNIESA. La burguesía catalana ante la II República española (1931-1936). Vol. II El triunfo de Wagner sobre Verdi, p. 85.

444 «Declaracions del señor Selves», *La Vanguardia*, 23 de gener de 1934.

445 «Unes manifestacions del Conseller de Governació senyor Selves», *El Poble*, gener de 1934, p. 2.

Barcelona, 25 de febrer de 1934
Retorn del viatge a Madrid del president Lluís Companys,
per tractar els traspassos de serveis a la Generalitat de Catalunya.
D'esquerra a dreta: Dalmau Costa, Joan Casanovas, Lluís Companys i Joan Selves.
CARLOS PÉREZ DE ROZAS / AFB

fill no volia que es digués que al seu municipi perdia i que «*els escamots i d'altres elements demagògics del Pla de Bages, que tan tristes gestes han realitzat volen envair la població, i aquesta no seria d'estranyar que reaccionés contra els pertorbadors de l'ordre, els quals es veu que compten amb el permís de l'autoritat*».[446]

També el reaparegut *El Pla de Bages*, després dels incidents, va carregar contra Selves en el seu editorial. Va apuntar que quan hi col·laborava hauria condemnat els fets ocorreguts ara. Selves, de la seva banda, va congratular-se que les eleccions complementàries en una quarantena de municipis haguessin transcorregut sense incidents.[447]

Així mateix va assegurar que no entenia la campanya de la Lliga contra el traspàs de l'ordre públic si és un partit que es diu català i autonomista. I que l'important era obtenir el màxim i això els lligaires ja ho sabrien perquè el dia que governessisn podrien «*desenrotllar el seu concepte de l'ordre públic des del poder. Jo crec que no pot dir-se autonomista el que vulgui negar a la regió autònoma el dret de mantenir l'ordre públic*». I no va voler esmentar les dificultats que havia trobat en el traspàs perquè considerava que encara estaven en una situació transitòria.[448]

El 23 de gener de 1934 la ponència del carnet nacional d'identitat va acabar i el conseller en va fer grans elogis. En el seu informe Selves va dir que se n'elaboraria un avantprojecte de llei que es denominaria d'identificació civil i el sotmetria a consideració del govern.[449] Seguint amb el seu habitual dinamisme, el conseller va reunir-se amb Tomàs Ramon Amat i es va acordar que el nou comissari cursaria als comissaris de districte les instruccions pertinents per l'actuació de la policia en el referent al joc, music-halls i cabarets, cases de prostitució tolerades i clandestines, pornografia en fulletons i revistes, hores de circulació de les dones públiques pels carrers i tómboles i rifes i altres jocs destinats a apropiar-se del diner dels incauts.

El conseller també va estudiar un projecte de camp de concentració per l'aplicació de la Llei de vagabunds.[450] A finals de mes va acordar-se el trasllat del departament de Governació, serveis d'ordre públic i prefectura de policia a l'edifici que ocupava l'antic Govern Civil per tal de reunir allà tot el departament.[451] Era una decisió presa per manca d'espai. Tanmateix, Companys en començar el mes havia posat damunt la taula que allí s'hi instal·lessin Cultura i Treball i que Governació romangués íntegra al Palau de la Generalitat «*prop del President i sota el control directe del Govern*». La importància que donava al departament i a que el dirigís un dels seus homes és clara.[452]

El 24 de gener va eliminar-se la dependència del cos de Mossos de les Esquadres de Barcelona i del Cos de Sometents Armats del ministeris de Governació i Guerra respectivament per tal que quedessin sota jurisdicció exclusiva de la Generalitat.[453] Desaparegudes les diputacions catalanes el cos de mossos va passar a dependre de la Generalitat i aquesta va assumir les competències dels ministeris, però com que era una força organitzada militarment i subjecta al codi de justícia militar, aquest va continuar sota les ordres de caps i oficials de l'Exèrcit, Guàrdia Civil o carrabiners. Amb tot el seu armament va passar a la Generalitat que, a més, va poder-ne comprar directament a les fàbriques. Des de l'inici del període republicà el comandant era Enric Pérez i Farràs. Es va conservar la mateixa estructura amb gairebé 400 mossos que la que tenia quan depenia de la Diputació. L'oficial Fre-

446 «Un avís al Sr. Selves», *La Veu de Catalunya*, 20 de gener de 1934, p. 11.

447 «El Sr. Selves diu que torna satisfet de Madrid i que s'han resolt satisfactòriament les qüestions referents a l'Ordre públic», *La Veu de Catalunya*, 23 de gener de 1934, p. 12.

448 «Interesants manifestacions del senyor Selves», *El Dia*, 22 de gener de 1934, p. 1.

449 «El carnet de identidad civil», *La Vanguardia*, 24 de gener de 1934.

450 «De Barcelona», *El Dia*, 23 de gener de 1934, p. 3.

451 «Trasllat de la Conselleria de Governació», *El Dia*, 24 de gener de 1934, p. 3.

452 «Manifestacions del president», *La Humanitat*, 11 de gener de 1934, p. 1.

453 Josep Maria SANAHUJA. *Les conselleries de Governació i Justícia de la Generalitat de Catalunya, 1931-1934,* p. 72.

Barcelona, 1 de març de 1934

Presa de possessió de Pere Coll Llach com a comissari general d'Ordre Públic i de Josep Casellas com a cap dels serveis de la Comissaria.

JOSEP MARIA SAGARRA / ANC

deric Escofet va redactar un projecte de reestructuració que no es va dur a terme, però es va canviar el nom per Cos d'Esquadres de Catalunya.[454]

El 30 de gener el Parlament va debatre l'absència de la Lliga, sense aquesta a la cambra. Manuel Galés va demanar a Selves que es publiquessin els resultats electorals de les darreres eleccions i quedés clar que no era cert que el 40% dels ajuntaments estiguessin governats per elements lligaires. El conseller va explicar que degut a un procediment completament nou havien sorgit certes dificultats en el comptatge. Va avançar, però, que el percentatge no era cert.

El diputat d'UDC, Pau Romeva, aleshores va preguntar-li sobre la política electoral del govern. Selves va respondre que en les municipals no es podia provar cap fet d'alteració de l'ordre públic en què hi hagués responsabilitat del govern, ni directa ni indirecta. Factor que feia servir la Lliga per justificar l'absència. Va afegir que s'havia garantit el vot de les religioses i fins l'extrema esquerra l'hi havia criticat. I també que a Girona i altres localitats s'havien detingut monges que provaven de votar amb noms falsos.

Va desmentir, així mateix, l'assalt a les redaccions d'un diari a Sabadell i els dos a Manresa, considerant-los protestes sense violència. En un d'aquests darrers casos s'havia protestat per un article a un diari tradicionalista l'endemà de les eleccions que deia que les esquerres havien vençut a Manresa per haver-se llançat al carrer els llicenciats de presidi i les dones de mala nota. Es referia al de *Pàtria*.

Selves aleshores va rebatre a Romeva si això es podia dir d'un partit el dia següent d'haver guanyat. I va lamentar que la Lliga no digués a Catalunya el que havia anat a dir a Madrid. El diputat d'Unió li va agrair la resposta. No va quedar convençut, però també va lamentar de la Lliga això darrer. Mentre la premsa afí va aclamar al conseller per la que va considerar una intervenció brillant, l'oposició li va replicar, descontenta.[455] Fins i tot Ventosa i Calvell va respondre-li sobre l'afer de les monges. I va retornar a l'afer que encara coïa, l'escorcoll de la seu perquè, segons ell, primer es va fer i després es va demanar la interlocutòria judicial. El diputat lligaire va afegir que Tomàs Ramon Amat era home de partit i actuava com a tal.[456]

El vespre del dia 30, després de la seva intervenció parlamentària, Selves va manifestar als periodistes que acabada una reunió es retiraria, perquè es trobava indisposat.[457] En aquell moment, la notícia no va tenir més transcendència. En perspectiva, però, en tindria molta. La salut del conseller empitjorava.

3.5. Miquel Badia entra a Governació

El 4 de febrer de 1934 Joan Selves va designar a Miquel Badia pel càrrec de secretari del comissari general d'Ordre Públic, amb caràcter provisional i al·legant que raons d'urgència impedien la convocatòria de concurs públic.[458] El càrrec es va crear en el marc de l'estructuració del departament per adequar-la al traspàs de serveis, i per tal de relligar millor els caps de negociat amb el comissari general a través d'aquesta figura.

Segons el decret del *Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya* publicat el 30 de gener i que defineix el càrrec, el secretari havia de dirigir i vigilar els serveis administratius de les oficines de la comissaria. També deia que «*en circumstàncies excepcionals i urgents*» pels serveis d'ordre públic podia utilitzar els funcionaris de la secretaria. Encara que no especificava ni com, ni per fer què.[459]

454 Frederic ESCOFET. *Al servei de Catalunya i de la República. La desfeta, 6 d'octubre de 1934,* p. 100.

455 «Brillant intervenció del conseller de Governació, senyor Selves», *El Dia*, 1 de febrer de 1934, p. 1-2; «Per que ho sàpiga el sr. Selves», *La Veu de Catalunya*, 4 de febrer de 1934, p. 13.

456 *La Vanguardia*, 4 de febrer de 1934.

457 «El senyor Selves, indisposat», *L'Opinió*, 31 de gener de 1934, p. 4.

458 Josep Maria SANAHUJA. *Les conselleries de Governació i Justícia de la Generalitat de Catalunya, 1931-1934,* p. 95.

459 «Decret creant a la Comissaria General d'Ordre Públic de Catalunya una Secretaria General, amb els deures i atribucions que es determinen», *Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 30 de gener de 1934, p. 518.

Barcelona, 7 de març de 1934

El conseller de Governació Joan Selves al despatx del Departament amb el seu secretari Francesc Orriols..

AGA

El càrrec era una concessió al sector separatista d'Esquerra, les JEREC, i des d'un primer moment van sorgir diferències quant a la interpretació del seu rol. Mentre que pel comissari, Tomàs Ramon Amat, tenia una funció purament burocràtica sense cap mena de comandament sobre els cossos d'ordre públic, Badia va creure que entrar a Governació ja li donava potestat per prendre decisions sobre la policia. L'endemà del seu nomenament va prendre possessió del càrrec.[460]

Al marge d'aquest nomenament, que aviat esdevindria problemàtic, de les primeres coses que Selves va tractar amb Tomàs Ramon Amat va ser la qüestió d'on encabir els captaires i delinqüents i com regenerar-los perquè volien que fessin treballs forçats. El darrer va suggerir d'instal·lar-los en alguna zona del Pirineu, lluny del ferrocarril, pròxima a una carretera terminal, allunyada de boscos i amb una línia d'alta tensió. I amb una capacitat per a entre mil i mil cinc-cents reclusos.

D'acord amb el comissari, «*el camp de concentració estaria tancat per dues o tres xarxes de filferros espinats i amb una tirada, per tot el perímetre, excepte la porta, d'una línia d'alta tensió triple o quàdruple. Entre la primera i la segona fila de l'alambrada es disposaria d'un passadís ben desbrossat i allisat en el qual se situarien els centinelles. Amb la força elèctrica es disposaria de focus potents que en cas d'alarma il·luminarien passadissos, filferrades i camp. A les proximitats de la colònia i en llocs estratègics s'instal·laria un bon servei de vigilància*».[461]

El camp no s'acabaria construint, malgrat que el vaixell Uruguay estava per moments, literalment, desbordat. I és que el veritable problema que havia d'afrontar la Generalitat no es trobava en la higiene social sinó en la delinqüència comuna. La República, amb el mateix problema d'espais, en poques setmanes —governant les dretes— aprovaria la construcció de dos camps de concentració a les illes Canàries, a Fuerteventura i Lanzarote.

Com feia quan era governador general i comissari, Selves com a conseller va continuar sortint del despatx per veure l'actuació de les forces d'ordre de ben aprop. Algunes nits passava a recollir amb el seu automòbil al seu amic Vidal Jové per recórrer els barris extrems de Barcelona.[462]

En l'entretant, el dia 6 Selves va voler tallar d'arrel les denúncies d'alguns diaris sobre alumnes de l'Escola de Policia que tenien antecedents penals per delictes comuns. Taxatiu va expressar que es revisaria el cas i que, si era així, se'ls expulsaria. A la vegada va lamentar que això s'emprés contra els dirigents de Governació.[463] Per assegurar que la situació no es repetís, va parlar amb Tomàs Ramon Amat i Miquel Badia per establir una rigorosa disciplina a l'Escola de Policia i traslladar-los que, si hi havia hagut extralimitacions o deficiències, desapareguessin.

Va determinar també que els alumnes que volguessin fer pràctiques les podrien fer a la policia de l'Estat i els estaria prohibit d'anar a llocs dubtosos. També va ordenar que els abusos que en alguna ocasió s'havien comès entrant a teatres i cines s'havien d'acabar i que, a la primera falta, l'alumne quedaria suspès per un mes, se li obriria expedient i es veuria si perdria els drets adquirits dins l'Escola.[464] D'aquesta manera volia evitar també situacions com la presència dels dos alumnes a l'escorcoll de la seu de la Lliga.

Aquesta, però, va continuar carregant contra la direcció de l'ordre públic des de les pàgines de *La Veu de Catalunya*. Interpel·lat per Joan Baptista Soler i Bru d'ERC, per tal de donar-li l'oportunitat de respondre, Selves va assegurar al Parlament que en comptes d'escriure articles anessin a la cambra catalana a criticar-lo i que Governació complia amb el seu deure.[465] En un altre flanc, el conseller va afegir, a més, que tothom era conscient que al govern li sabia greu haver d'actuar enfront de les organitzacions obreres, però que tenien la «*responsabilitat de poder*» i que davant d'això no podien defallir. I que, a més, a Barcelona i Catalunya

460 «Presa de possessió», *El Dia*, 5 de febrer de 1934, p. 3.

461 *La Rambla*, 5 de febrer de 1934, p. 3

462 Joan ESCULIES. «La venjança dels tramvies. La CNT contra Governació (1933-1936)».

463 «De Barcelona», *El Dia*, 26 de gener de 1934, p. 3.

464 *La Vanguardia*, 7 de febrer de 1934.

465 *La Vanguardia*, 8 de febrer de 1934.

Barcelona,
15 de març de 1934
Uns ciutadans
llegeixen un ban signat pel
conseller de Governació
de la Generalitat
Joan Selves.
JOSEP MARIA SAGARRA / ANC

l'ordre públic, segons ell, estava millor que mai «*malgrat els extremistes de dreta i els d'extrema esquerra que s'han volgut provocar*».[466]

Arran de nous conflictes laborals a Barcelona i altres punts de Catalunya el 8 de març la República va decretar l'estat d'alarma a tot l'estat. A Catalunya es va barrejar la delinqüència comuna amb les protestes obreres i en ocasions era difícil discernir què era un atracament i què una acció de la FAI. El departament semblava desbordat. A això va afegir-se que molts agents dels cossos d'Investigació i Vigilància i Seguretat van decidir romandre al servei de l'estat. Esperaven destí a partir de l'1 d'abril i no estaven del tot per la feina. La comissaria va arribar a sancionar comissaris i agents per negligència.

Tanmateix, la comissaria va impulsar controls i va practicar detencions d'atracadors i pistolers. Després d'algun èxit als agents fins se'ls va homenatjar amb un sopar. *L'Opinió*, afí al PNRE, se'n va riure dient que feia tant que no detenien ningú que per això ho celebraven.[467] El fons de la qüestió era més prosaic. La Generalitat no tenia mitjans materials i la policia barcelonina era poc eficient en la lluita contra el crim i la delinqüència organitzada. Precisament la percepció d'ineficiència la van aprofitar Badia i les JEREC per demanar més mà dura. I van postular-se ells per desplegar-la.

El president Companys, com sempre, va posar-se a favor de Selves que, per treure pit, va explicar aleshores que havien descobert una organització d'espionatge d'abast internacional i que n'havien donat compte al ministeri perquè s'escapava de les seves competències.[468] El 9 de febrer la premsa que seguia Governació va oferir un nou sopar a Selves.[469]

El dia 14 van aparèixer dos decrets relatius a la reforma de la plantilla militar del Sometent.[470] ERC no el volia mantenir com estava, tal com hauria preferit la Lliga, ni fer-lo desaparèixer com volia la USC. Aquell mateix dia el consell executiu va nomenar el comandant Jesús Pérez Salas, excap superior de Policia de Barcelona, com a comissari cap del Sometent de Catalunya en el marc de la reorganització d'aquest cos.

També aleshores es va procedir al nomenament d'una comissió organitzadora del Sometent de Catalunya presidida per Selves i amb els comissaris delegats d'Ordre Públic a Girona, Lleida i Tarragona, el comissari cap i alcaldes de les ciutats més importants. La comissió va nomenar una ponència de sis membres, tots d'Esquerra, per redactar un nou reglament.[471]

3.6. Miquel Badia contra Tomàs Ramon Amat

El 20 de febrer de 1934 Governació va dictar una circular sobre l'aplicació i execució, registre i control d'associacions de les disposicions de la Llei d'associacions de 1887 regulada per una llei de 1932 que instava les entitats a inscriure's al registre del departament instaurat a partir de la supressió dels governs civils.

Dos dies després la premsa va preguntar a Joan Selves si Tomàs Ramon Amat havia dimitit. El conseller va assegurar no saber-ne res. I que sobre noticies publicades esbrinaria què hi havia de cert i ho posaria en coneixement de Lluís Companys.[472] Els periodistes també li ho van preguntar a l'afectat, que va respondre irat, que «*d'això no hi ha res. Qui m'ha portat aquí que me'n tregui*».[473]

Tres setmanes després del nomenament de Miquel Badia, la premsa ja sabia que dins de Governació hi havia un enfrontament obert entre el comissari i el seu secretari general. El 23 de febrer, però, en van transcendir els motius concrets: diferències en el tema del

466 *Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*, 7 de febrer de 1934, p. 3.234.

467 *L'Opinió*, 5 d'abril de 1934, p. 1

468 *La Vanguardia*, 8 de febrer de 1934.

469 «Un sopar al Sr. Selves», *La Publicitat*, 10 de febrer de 1934, p. 7.

470 «L'organització dels Sometents de Catalunya i la seva plantilla militar», *La Humanitat*, 16 de febrer de 1934, p. 8.

471 Josep Maria SANAHUJA. *Les conselleries de Governació i Justícia de la Generalitat de Catalunya, 1931-1934,* p. 119.

472 «¿Ha dimitit el comissari general de seguretat?», *El Dia*, 22 de febrer de 1934, p. 4.

473 «Manifestacions del senyor Tomàs Ramon», *El Dia*, 23 de febrer de 1934, p. 3.

Barcelona, 31 de març de 1934

El president Lluís Companys passa revista, al parc de la Ciutadella,
a les forces de seguretat després del traspàs definitiu dels serveis d'ordre públic.
Rere seu el general Domènec Batet i el conseller de Governació Joan Selves.

CARLOS PÉREZ DE ROZAS / AFB

joc, la reorganització dels serveis policials i la selecció de personal. El separatista havia deixar d'acudir a la feina i es va queixar al president. Companys, a les portes d'un viatge a Madrid, hi va tenir una breu entrevista i va demanar-li que tornés a la feina, assegurant que ho resoldria en tornar.

La premsa de seguida va veure rere l'estira-i-arronsa entre Tomàs Ramon Amat i Miquel Badia les posicions respectives de Selves i Dencàs.[474] En tot moment, però, el conseller de Governació va mantenir l'argument que no sabia res de la dimissió del seu amic, que aclariria el succeït i que, en tot cas, a qui primer n'informaria seria al president Companys. Per esbrinar el fons de la qüestió i provar de resoldre'l, Selves va reunir-se amb Badia i Ramon.

La situació no va impedir, però, que el conseller oblidés d'on procedia i va acudir, al cafè Alhambra de Manresa, per homenatjar i ser homenatjat, juntament amb els seus companys, els regidors electes del 12 d'abril de 1931.[475] En l'acte va lloar Macià i va expressar que, si bé era cert que la República travessava moments de perill, ell tenia confiança en Catalunya, i especialment en Manresa, que sabria fer si calgués, sacrifici de la pròpia vida per defensar l'Estatut de Catalunya i la República.[476]

Diumenge 25 va tornar Companys del seu viatge i va reunir-se amb Tomàs Ramon Amat i Miquel Badia, durant un parell hores amb cadascun per tal d'escoltar els seus arguments. L'endemà a la tarda el primer va presentar la dimissió a Selves de manera irrevocable. El comissari va entendre que havia de tenir el recolzament del seu superior i que aquesta «*ha flaquejat un xic pel que a ell es refereix*». En la reunió posterior del Consell Executiu Selves va exposar les explicacions sobre les informacions aparegudes als mitjans en relació al joc i es va acceptar la dimissió de Tomàs Ramon Amat.[477]

En la reunió del govern també es van comentar unes declaracions atribuïdes a aquest a *La Noche* i que van reproduir altres diaris. En elles Tomàs Ramon Amat sostenia que havien quedat amb Companys que aquest faria unes declaracions i que ell no hauria d'afegir-hi res. I que, si no creia convenient el que diria el president, iniciaria una querella. Tomàs Ramon Amat va desmentir-les, però el president va cridar el redactor del diari, que va certificar la veracitat de les paraules del fins aleshores comissari.[478]

Manuel Brunet des de *La Veu de Catalunya* va demanar a Selves que intervingués en l'assumpte, cosa que ja feia.[479] Precisament el 28 de febrer Selves va donar a conèixer al consell un informe sobre els motius de la dimissió de Tomàs Ramon Amat a partir de les seves investigacions i de testimonis, alguns dels quals se li havien presentat per declarar espontàniament.[480] Després d'escoltar-lo, l'executiu va acceptar definitivament la dimissió de Tomàs Ramon Amat i es va donar ordre a Badia que instruís expedient contra els funcionaris de la comissaria que poguessin haver incorregut en responsabilitats amb motiu de l'assumpte del joc.[481]

El Consell de Govern no va fer públic l'expedient a Tomàs Ramon Amat, ni va explicar els motius que el duien a acceptar-li la dimissió.[482] D'una banda, s'apuntava que el comissari participava d'assumptes tèrbols vinculats amb les apostes. Aquesta seria la principal acusació de Miquel Badia que, estant exiliat a França després dels Fets d'Octubre, el desembre de 1934 va publicar el conegut «Manifest d'Orleans»[483] un pamflet

474 *La Vanguardia*, 24 de febrer de 1934.

475 «L'acte d'ahir a l'Alhambra», *El Dia*, 26 de febrer de 1934, p. 2.

476 Joan SELVES, «L'acte d'ahir a l'Alhambra», *El Dia*, 26 de febrer de 1934, p. 2.

477 *La Vanguardia*, 27 de febrer de 1934.

478 «El bany del senyor Ramon», *Mirador*, 15 de març de 1934, p. 1.; «El senyor Ramon va marxar a València», *La Veu de Catalunya*, 28 de febrer de 1934, p. 1.

479 Manuel BRUNET. «Jugar amb el joc», *La Veu de Catalunya*, 28 de febrer de 1934, p. 1.

480 «Les causes de la dimissió del Comissari General d'Ordre Públic», *El Dia*, 28 de febrer de 1934, p. 3.

481 *La Vanguardia*, 1 de març de 1934.

482 «Un asunto que colea», *El Diluvio*, 21 de març de 1934, p. 1.

483 Manifest d'Orleans, 6 de desembre de 1934, Orleans. Reproduït a: Josep DENCÀS. *El 6 d'Octubre des del Palau de Governació.*

Barcelona, 1 d'abril de 1934
Reunió de la Junta de Seguretat, al Govern Civil.
D'esquerra a dreta: José de Azcárraga, Ramon Carreres Pons, Pere Coll Llach,
el general Enrique Marzo, Eduardo Benzo, Joan Selves, Josep Casellas i Rafael Closas.
AGUSTÍ CENTELLES / CDMH

emès des d'aquesta ciutat en què criticava el procedir del govern Companys i d'ERC.

Entre altres acusacions de conducta inapropiada, el text apuntava als «*casos d'indignitat com l'ocorreguda a la comissaria general d'ordre públic quan el mateix comissari* [Tomàs Ramon Amat], *protegit d'en Selves i en Companys oferia 5.000 pessetes setmanals a Miquel Badia perquè no es fiqués en la persecució del joc a Barcelona, i al qual comissari, per a destituir-lo i pagant el seu silenci li fou donada una plaça ben retribuïda a una població del Marroc*».[484]

En paral·lel a aquesta acusació, també es va rumorejar que Tomàs Ramon Amat realitzava dossiers sobre persones de la vida pública, on figuraven els seus ingressos, despeses i cercle de relacions. Carme Baltiérrez sostenia que el seu marit havia tingut una gran decepció amb el comportament poc exemplar del fins aleshores amic seu. Fins i tot Dencàs hauria admès que va deixar caure al Consell de Govern que ell i Badia tenien proves que a Barcelona es jugava i que es feia amb complicitat de Companys, Selves i Tomàs Ramon Amat. Una autèntica bomba. «*El pobre Selves tremolava*», va dir Dencàs. El comissari hauria dit que, si calia que parlés, parlaria i cauria molta gent. Així les coses, li haurien acceptat la dimissió però a la vegada comprat el silenci buscant-li una ocupació.[485] Aquest rumor lligaria amb la referència al Marroc del «Manifest d'Orleans». En efecte, el metge va establir-se a Tànger poc després.

Les publicacions satíriques no es van estar de sucar-hi pa i d'observar com l'amic Tomàs Ramon Amat havia fet quedar en evidència a Selves en només dos mesos al càrrec. «*Don Joan Selves Carner, és un home de primera: jove, jove, ha fet carrera, i ha arribat a Conseller / Nat i criat a Manresa, com En Farreras Duran, don Joan s'ha anat fent gran, amb més sort i rapidesa. / Si el camí era costerut, no hi planyia sacrificis: l'apòstol dels Exercicis, ara és un laic convençut. / Avorrint la vida grisa, que diu que no fa per ell, quan cal, canvia de ell, quan basta, sols de camisa*».

I seguia, «*L'Esquerra li deia: —Oidà, quin talent i quina planta! I en Selves, que no s'espanta, començava a governà. / Contra la pornografia, contra el joc i els cabarets, i contra el ball amb tiquets, quins propòsits que tenia! / La premsa els acull com cal, quan En Selves els explica, i amb goig El Matí hi dedica, més d'un editorial. / Però En Selves,com enganya! El seu govern és tan trist, que passa el que mai s'ha vist, ni a Barcelona ni a Espanya. / Marxa el vici a cor què vols, i el joc és una delícia, i aviat hom té notícia, de que si naps, que si cols*».

I s'apuntava que «*Es rebel·lava En Badia, i hi ha un escàndol sonat: don Tomàs Ramon Amat, deixa la Comissaria. / (Aquell don Tomàs Ramon dels registres de la Lliga, ves per on els ha fet figa...! Quines coses! Ves per on!) / I en Selves fa un gran silenci, i opta per no dimitir. Mentrestant —bé ho podem dir— no hi ha ningú que malpensi. / Don Joan Selves Carner, és un home de primera: jove, jove, ha fet carrera i ha arribat a Conseller*».[486]

3.7. El feixisme i els conflictes socials no permeten descans

Davant la dimissió —una destitució encoberta— de Tomàs Ramon Amat, l'executiu Companys l'1 de març de 1934 va nomenar un nou comissari general d'Ordre Públic. L'elegit va ser un home del president, Pere Coll Llach, exdelegat de l'Estat al consorci almadraver i, a priori, sense cap experiència en el ram dels serveis d'ordre.

Per acompanyar-lo en la seva tasca es va crear la figura del cap de serveis de la Comissaria. Un perfil assimilable a l'antic cap superior del cos de policia de Barcelona —càrrec vacant des del 13 de gener—, que assumia el comandament directe del cos de Vigilància i Seguretat. L'elegit va ser Josep Casellas, tinent coronel de la Guàrdia Civil retirat. Una elecció que va sorprendre pel seu passat monàrquic, fins i tot havia detingut a Pérez Salas al final de la dictadura primoriverista i que

484 Ibídem.

485 Ferran SOLDEVILA. *Dietaris de l'exili i el retorn.*

486 «La cançó del senyor Selves», *El Lliri Blanc*, 24 de març de 1934, p. 3.

Barcelona, 29 d'abril de 1934

Lluís Companys pren la paraula a la fi de la manifestació antifeixista convocada per ERC i les JEREC..
Apareixen també a la tribuna, d'esquerra a dreta, entre d'altres: Joan Alavedra, Joan Selves, Amadeu Aragay, Josep Dencàs, Ramon Frontera, Miquel Badia, Jaume Aiguader, Enric Canturri i Ventura Gassol..

JOSEP DOMÍNGUEZ / AFB

evidenciava la confiança de la Generalitat en aquest cos militar i la desconfiança en els comandaments policials.[487]

Aquesta doble organització era, en essència, la traslació de la que tenia el govern de la República amb un director general de Seguretat i un cap superior de Policia. La part estatal de la Junta de Seguretat va donar la seva aprovació per via telefònica. Aquell mateix dia, ambdós noms van prendre possessió dels càrrecs respectius.[488] De la crisi, Miquel Badia en va sortit reforçat en treure's de davant a Tomàs Ramon Amat, però no va aconseguir millorar la seva posició a Governació.[489] Tanmateix va continuar essent una font de conflictes.

L'endemà mateix va haver de desmentir-se que entre ell i el tinent coronel de la Guàrdia Civil, Ricart, hi hagués hagut cap incident.[490] Badia defensava uns mètodes expeditius que ranejaven la il·legalitat o, directament, en quedaven fora. En més d'una ocasió, Governació semblava «*un pati de cavalls*», per com s'atonyinava alguns detinguts.[491]

Enmig, el jutge que instruïa el cas per l'escorcoll d'un centre de la Lliga va anar a la Generalitat per prendre declaració a Selves. El testimoni d'aquest va coincidir amb el de Tomàs Ramon Amat .[492] En l'entretant Josep Maria Planes va dedicar un article del setmanari *Mirador* al seu amic Selves, en què defensava els noctàmbuls com ell mateix contra les prohibicions del locals musicals d'usar la gramola a la matinada.[493]

El quart propòsit que des de la primera etapa a Governació perseguia Selves era fer front a les organitzacions d'extrema dreta. En aquesta direcció, el 4 de març la comissaria va escorcollar la seu del grup feixista Nos y Ego i va detenir-hi una quarantena de persones entre les quals el doctor José María Albiñana, fundador del Partido Nacionalista Español i diputat a Corts per Burgos, a més de quatre militars. També es van practicar altres escorcolls als domicilis d'alguns detinguts i es van confiscar armes. Van ser alliberats tots excepte els portadors de les armes trobades.[494] Tot amb tot, Selves no considerava que el feixisme fos un perill a Catalunya, xifrava que n'hi havia un màxim de quatre-cents.[495]

Tampoc això no va ser prou per a l'oposició. Manuel Brunet, aleshores ja amb una mena d'inquina personal, va enriure's d'un text que lloava la trajectòria de Selves amb l'article «Un heroi».[496] També *L'Esquella de la Torratxa* va ironitzar que gairebé un centenar de presos governatius havien adreçat una lletra a Selves per lamentar que a Albiñana i els seus feixistes se'ls hagués alliberat ràpid i a ells no.[497]

En el marc d'aquesta agitació, el 9 de març Selves va demanar permís a Companys per poder descansar. En fer-se públic, la petició va alçar tota mena de rumors, que van obligar el conseller a sortir al pas i explicar a la premsa que no dimitia, que només volia deixar l'activitat uns dies, que el president l'hi havia concedit.[498]

Els rumors de dimissió venien sobretot del sector lligaire, que demanava que plegués perquè l'acusava d'haver fallat amb la seva gran ofensiva empresa, damunt el paper, contra el barri Xino i contra la pornografia als music-halls i quioscos. «*El prestigi del senyor Selves com a comissari de desordre, públic, com a conseller de desgovernació, o com el que vulgueu,*

487 «Ahir, prengué possessió del càrrec, el Sr. Pere Coll Llac», *La Humanitat*, 2 de març de 1934, p. 8; José Luis MARTÍN RAMOS. «Governació (1931-1939)», p. 259.

488 *La Vanguardia*, 2 de març de 1934.

489 Josep Maria SANAHUJA. *Les conselleries de Governació i Justícia de la Generalitat de Catalunya, 1931-1934,* p. 96.

490 «Comissaria general d'ordre públic», *L'Opinió*, 3 de març de 1934, p. 3.

491 Entrevista a Assumpció Cheyne, filla de Joan Francesc Vidal Jové, 21 de març de 2019.

492 «El jutge pren declaració al conseller de Governació», *El Dia*, 2 de març de 1934, p. 3.

493 Josep Maria PLANES. «Respecteu el noctàmbul!», *Mirador*, 1 de març de 1934, p. 3.

494 «Feixistes a la disposició del conseller de Governació», *El Dia*, 9 de març de 1934, p. 3.

495 «Albiñana als calabossos», *La Rambla*, 5 de març de 1934, p. 5.

496 Manuel BRUNET. «Un heroi», *La Veu de Catalunya*, 10 de març de 1934, p. 1.

497 «Teló enlaire», *L'Esquella de la Torratxa*, 16 de març de 1934, p. 13.

498 «El senyor Selves no ha dimitit», *El Dia*, 9 de març de 1934, p. 3.

Barcelona, 1 de maig de 1934

Festa del Treball.

El president Companys en l'acte de col·locació de la primera pedra al monument a Francesc Layret.

D'esquerra a dreta, entre d'altres: Domènec Pla, Marcel·lí Domingo, Joan Selves, Joan Alavedra, Joan Lluhí, Eduard Layret, Josep Dencàs, Joan Comorera, Carles Pi i Sunyer, Josep Escofet i Joan Tauler.

MERLETTI / IEFC

s'ha reduït a zero».[499] I, sobretot, des de l'escorcoll del local en començar el gener. No l'hi perdonaven.

Les mostres d'esgotament de Selves no van aplacar la crítica de l'òrgan lligaire. *La Veu de Catalunya* va acusar Selves de sabotejar l'Estatut amb la seva actuació, de provocar conflictes i de fer endèmics els atracaments a mà armada, les bombes i els incendis.[500] El conseller, mordaç, va respondre que era normal que el diari protestés per la detenció del doctor Albiñana, donant a entendre així que no estaven tan lluny ideològicament. També va expressar que ell en la justícia no s'hi posava perquè no era tema de la seva competència sinó una instància autònoma.[501]

Selves, però, no va poder parar. El 12 de març va donar compte que s'havien repartit fulles de l'Aliança Obrera convidant als treballadors a declarar una vaga el dia 14 en protesta contra el feixisme. L'Aliança era una iniciativa del Bloc Obrer Camperol, de la qual en van formar part el PSOE, la UGT, la USC, l'Esquerra Comunista i la Unió de Rabassaires d'entrada i en van quedar al marge la CNT i el PCE.

El conseller va declarar-la il·legal i va donar ordres que es garantís la llibertat de treball i que no es produís cap pertorbació de la pau i la tranquil·litat social. També va ordenar al comissari general i als comissaris delegats de comarques que adoptessin mesures adequades.[502] Arribat el dia, la vaga no va tenir excessiu seguiment a Barcelona.

La conflictivitat, però, no donava treva. Els quatre sindicats que formaven el Front Únic de Llum i Força van plantejar aleshores un nou conflicte del ram. El 15 de març Selves va publicar un ban per comunicar que davant de la declaració de vaga del ram del gas i electricitat i per evitar perjudicis als serveis públics aplicaria les mesures de l'estat de guerra compatibles amb el comandament de l'autoritat civil i per això s'havia dirigit a l'autoritat militar per atendre i evitar la suspensió dels serveis. Totes les corporacions i funcionaris fos quina fos la seva autoritat i funcions haurien de prestar l'auxili que se li requerís.[503]

L'endemà Selves organitzà equips d'urgència perquè, en cas de vaga, la vida seguís amb certa normalitat. Junt amb el capità general Domènec Batet formà equips militars per actuar a les fàbriques de gas i electricitat. El Front Únic convocà la vaga, sense el suport de la CNT, i els militars sota la direcció dels tècnics de les companyies van substituir els vaguistes.

La policia va avortar una manifestació que es dirigia al Departament i va dissoldre grups a la plaça de Catalunya. Segons Governació la vaga només va tenir un 50% de seguiment. En valorar la jornada Selves va dir que ell era una mena de gerent de l'organització de serveis i que ja veien que hi havia llum, tramvies, metros, trens elèctrics i moltes fàbriques que treballaven.

«*La meva missió és que no quedin interromputs els serveis públics, doncs no puc deixar-los abandonats, i també mantenir a tota costa l'ordre*», va afegir. I va comunicar que amb els elements de què disposava més els que arribarien en breu amb el guardacostes Almirante Lobo i dos destructors es podria perfectament afrontar la situació.[504] També van arribar contingents del Centro Electrotécnico de Madrid per tal que els serveis de llum i força no patissin cap interrupció.[505]

El Diluvio va donar a entendre que existien discrepàncies entre Governació i el departament de Treball dirigit per Martí Barrera. Ambdós ho van desmentir. Selves va reiterar que mai havia intervingut en cap conflicte social, sinó per acord de la Generalitat i que qui intervenia per resoldre els aspectes laborals era Treball, que ell només mantenia l'ordre públic i preparava i continuava els equips per substituir els vaguistes.[506]

A la fi el dia 21 les empreses i els elements del Front Únic van arribar a un acord que va posar fi a la vaga.[507]

499 X. «La farsa segueix», *Diari d'Igualada*, 12 de març de 1934, p. 1.

500 *La Veu de Catalunya*, 10 de març de 1934.

501 *La Vanguardia*, 10 de març de 1934.

502 *La Vanguardia*, 13 de març de 1934.

503 «Un ban del conseller de Governació», *El Dia*, 16 de març de 1934, p. 3.

504 *La Vanguardia*, 17 de març de 1934.

505 *La Vanguardia*, 18 de març de 1934.

506 *La Vanguardia*, 20 de març de 1934.

507 *La Vanguardia*, 21 de març de 1934.

Barcelona, 28 de juny de 1934
Joan Selves al llit de mort.
MSB

Selves va agrair la bona disposició dels dos destructors enviats per la República en aplicació del que disposava l'article 17 de la Llei d'ordre públic i que havia permès al departament organitzar en poc temps tots els serveis. Dos dies després, Selves i el seu secretari Francesc Orriols van visitar a Manresa Marià Homs, president de les JEREC, ferit en un atemptat d'extrema dreta.[508]

En aquest marc, *La Humanitat* va reproduir extractes d'una entrevista que Selves havia concedit a l'enviat especial del vienès *Neue Freie Presse* en què negava dificultats en el traspàs de serveis de policia. També hi anunciava que l'1 d'abril seria complert el traspàs de l'ordre públic. Pel conseller, el feixisme espanyol era monarquitzant i considerava que li faltava una gran personalitat que diluís la visió de la monarquia. Tanmateix va reiterar que a Catalunya no tenia importància.

Preguntat per que faria la Generalitat i ERC en cas d'una revolució dels socialistes, sindicalistes i anarquistes, junts o separats, Selves va respondre que no podia respondre de manera categòrica, però que ell era sempre partidari de la «*legalitat republicana i d'extremar l'ordre públic i la disciplina social*». Va afegir que la majoria de vagues que es produïen eren il·legals i que perjudicaven l'economia. D'altra banda va mostrar-se convençut que governés qui governés a Madrid es respectaria l'autonomia de Catalunya, «*puix que, aplicada amb desig d'encert, ha de produir un bé general*».[509]

El 24 de març va començar una nova vaga, considerada il·legal, del ram de l'aigua —relacionat amb el tèxtil: tintura, estampació, acabats—. En trenta-tres fàbriques els obrers van abandonar els llocs de treball. Quatre dies després van començar les negociacions entre els patrons, el sindicat obrer fabril de la UGT i el sindicat de treballadors de la Indústria Fabril i Tèxtil de Barcelona i el seu radi amb la mediació de Barrera.[510]

Aquell mateix dia, Selves va declarar que es donaria batalla al «*gangsterisme*» i que els qui tinguessin armes sense permís serien perseguits i els cossos de seguretat efectuarien ràtzies i escorcolls domiciliaris. Fins i tot que es tancarien illes de cases i carrers i la policia procediria a fer escorcolls per desarmar i detenir sospitosos i indocumentats. També va demanar la col·laboració ciutadana per acabar amb els atracadors i el terrorisme.[511]

Les crítiques de l'oposició dretana, però, van continuar. D'una banda, des del *DIC*, se'l va anomenar «*super-Ponci*» i se'l convidava a plegar. «*Vesten a caseta, car t'han sortit cabells blancs i la teva salut se'n ressent de debò. Fas la cara esllanguida de perdre nits rumiant la mostra, i la mostra, cada vegada és més fosca*». I continuava, «*cal que pensis en reposar. Aquesta idea és bona i és el millor que pots fer: reposar, reposar i reposar, car reposant tu, reposarem nosaltres. Jo no et dic que hagis fracassat. Me'n guardaria prou! És l'ordre i el bon govern els que en les teves mans fracassen. No ets tu; són ells que s'han conjurat en fer-te quedar malament*».[512]

De l'altra es deia que «*el bandolerisme barceloní ha arribat a uns extrems que mai podíem sospitar. Les gestes dels atracadors deixen molt enrera les dels més famosos lladres de Sierra Morena que nosaltres els catalans havíern retret com a senyal de l'estat d'incivilització de les terres andaluses, ens resulten molt petits al costat d'aquests ignorats autors d'atracaments que tenen només comparació amb els de les més grans ciutats de Nordamèrica*».

Des de la *Gazeta de Vich* un autor anònim també carregava. «*Ni París ni Londres han conegut amb el caràcter endèmic que presenta a Barcelona, la malura que està desagnant aquesta ciutat i avergonyint tot el poble català. Les autoritats encarregades de vetllar per l'ordre públic fa l'efecte que van completament de bòlid i no és extrany. La funció policíaca no està a mercè d'improvitzacions, en ciutats com Barcelona. Què*

508 «De l'atemptat contra Marià Homs», *El Dia*, 23 de març de 1934, p. 1.

509 «El senyor Selves parla del traspàs de serveis i d'altres afers d'actualitat», *La Humanitat*, 18 de març de 1934, p. 9.

510 «Greus mesures governatives», *El Dia*, 28 de març de 1934, p. 3.

511 «Per acabar amb el bandidatge», *El Dia*, 29 de març de 1934, p. 1-2; «La policía ha començat a efectuar les 'razzias' anunciades pel conseller de Governació», *L'Opinió*, 30 de març de 1934, p. 3.

512 PETRITXOL. «No us sembla que ja és hora de reposar, Sr. Selves?», *DIC*, 24 de març de 1934, p. 8.

28 de juny de 1934
Barcelona

la rambla
(ciutadania)

El Consell de ministres d'Espanya ha declarat nul·la la llei de Contractes de conreu, i ha demanat poders per a publicar un decret desdeclarant-la-hi

Any V. — Número 259 | Redacció i Administració: Rambla Catalunya, 13, pral. — Telèfon 14781 | Imprenta: Bot, 21 — Telèfon 13060 | Preu: 10 cèntims

Catalunya, de dol

A primera hora d'aquesta tarda ha mort el Conseller de Governació del Govern de Catalunya, En Joan Selves i Carner

Demà al migdia tindrà lloc l'acte de l'enterrament

JOAN SELVES EN EL SEU DESPATX

El Parlament de Catalunya aixeca la sessió en senyal de dol per la mort del Conseller Selves

Els republicans d'Espanya al costat de Catalunya

Prieto ha dit:

«En nombre del partido socialista que represento, he de decir que el fallo del Tribunal de Garantías nos parece injusto y que Cataluña en la actitud que adopta por sus órganos adecuados tiene razón.»

poden saber ni en temps normals els Srs. Selves i Coll, manresà l'un i gironí l'altre, ambdós enfeinats fins fa poc en tasques que res tenien a veure amb les que ara s'han posat al damunt?».

I s'afegia que «*volem creure que amb tota la bona fe treballen per la pau i ordre públics, però els passarà com als metges inexperts: que fan experiència a còpia de deixar morir o de matar malalts. Avui Barcelona pràcticament està abandonada de l'autoritat. Els amos del carrer són els pistolers. El traspàs dels serveis d'ordre públic fet en forma que ha desplagut als policies, contribueix molt a aquest estat d'indefensió de la ciutat. Hi ha molts funcionaris que estan a punt de deixar la ciutat i com és natural no tenen cap estímul especial en fer mèrits davant els consellers de la Generalitat. Per altra part mai saben si cometeran excesos de zel, perquè a la millor detenen un reconegut pistoler i poques hores després se'l troben altra vegada al carrer, mercès a la influència de persones afectes al règim governant. La procedència d'alguns dels homes que avui manen al Palau de la Generalitat fa que sovintegin fets dels quals se'n segueix una desmoralització en els cossos armats*». També s'aludia a la «*lluita entre els senyors Selves i Dencàs*».[513]

A finals de març els 279 alumnes de l'Escola Preparatòria de Policia van superar el curset intensiu de fi de 1933 a principis de 1934 i van quedar qualificats com agents de tercera classe del cos d'Investigació i Vigilància. També aleshores es van incorporar 1.874 guàrdies d'assalt.

3.8. Es completa el traspàs d'ordre públic

Tal com el mateix Joan Selves havia avançat, la mitjanit del 31 de març van quedar del tot traspassats els serveis d'ordre públic a la Generalitat. En la valoració final, Selves va explicar que els moments més complicats havien estat els de trànsit en què es preparaven els elements que havien de substituir aquells que optaven per continuar a les ordres de l'Estat. Havien estat tres mesos d'interinitat en què s'havia fet l'acoblament i la situació política i social ho havia complicat. Comptava, però, que en poc temps es veurien resultats.

El conseller va afegir que calia procedir a l'encasernament i distribució de les forces de la Guàrdia Civil, Seguretat i Assalt amb un pla racional. La Guàrdia Civil quedaria als suburbis extrems de Barcelona i poblacions del cinturó. Es construirien casernes amb comissaries de districte, amb una brigada criminal i una brigada social corresponents i es tindrien fitxers de la gent sospitosa del districte i s'adquiririen vehicles per no haver de confiscar els particulars per perseguir els delinqüents. Creia que l'actual organització de brigades no era prou eficient i volia que cada comissaria tingués en el seu si una secció d'investigació criminal, restant només un grup d'agents o una brigada central per a l'enllaç de les diferents comissaries.[514]

També va anunciar que s'augmentarien les plantilles del cos de seguretat, dels guàrdies d'assalt i dels mossos a mesura que la dotació pressupostària ho permetés. S'hauria d'augmentar la vigilància perquè mentre a Barcelona hi havia 500 agents, a Madrid n'hi havia 1.400. Selves va dir també que tenia avançat un projecte de llei d'identificació personal per crear un carnet d'identitat personal obligatori pels catalans amb foto i empremtes dactilars. Al respecte, es va publicar el llibre de la ponència sobre la qüestió, en el qual es fonamentava el projecte de llei que va anunciar que presentaria al proper Consell de Govern.[515]

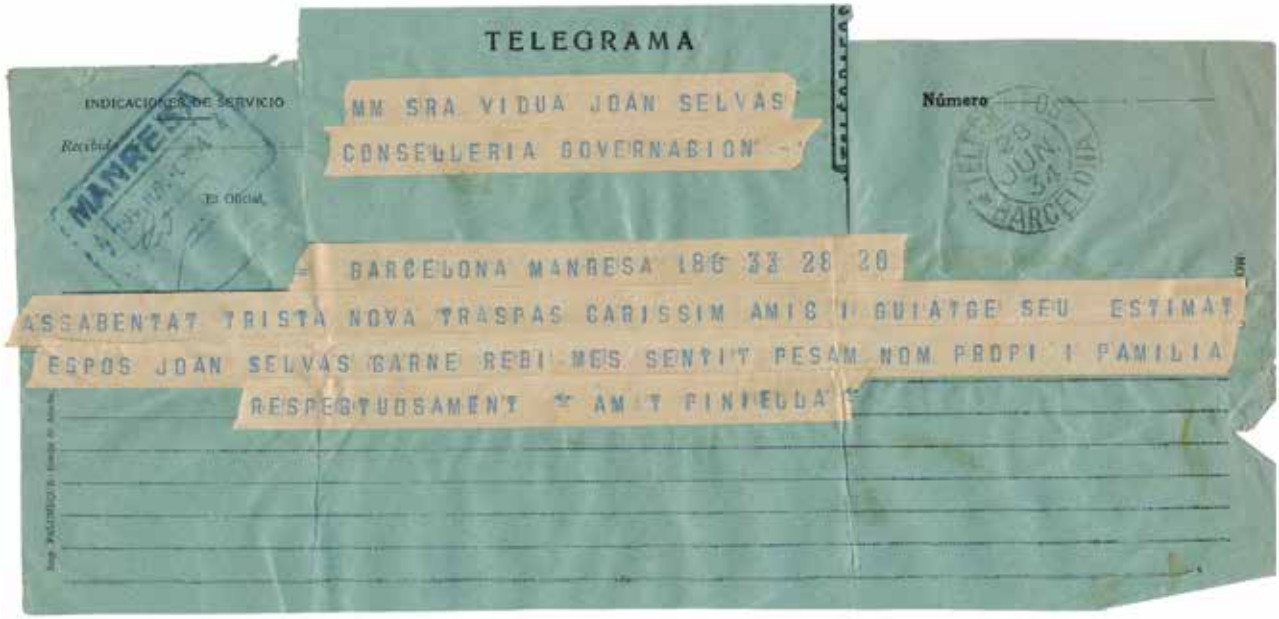
El projecte de llei quedaria, però, damunt la taula del Consell Executiu perquè els esdeveniments futurs en van impedir la discussió i aprovació. En el projecte figurava una casella al carnet que corresponia a l'emissió del vot en les eleccions. El projecte preveia la creació del Registre d'Identificació Civil dependent de Governació, encarregat dels serveis d'identificació, estadística i investigació. L'extensió del carnet d'identitat es preveia que arribés a tota la població en deu anys.

Selves va plantejar també la creació d'un cos especial d'oficinistes per a la comissaria general i districtes,

513 J.A.V., «El govern dels aprenents», *Gazeta de Vich*, 31 de març de 1934, p. 1.

514 «Els serveis d'Ordre Públic a Catalunya», *El Dia*, 2 d'abril de 1934, p. 1-2.

515 *La Vanguardia*, 28 de març de 1934, p. 4.

TELEGRAMA

INDICACIONES DE SERVICIO

Recibido

El Oficial

MANRESA

Número

MM SRA VIDUA JOAN SELVAS

CONSELLERIA GOVERNACION

BARCELONA MANRESA 186 33 28 20

ASSABENTAT TRISTA NOVA TRASPAS CARISSIM AMIC I GUIATGE SEU ESTIMAT

ESPOS JOAN SELVAS GARNE REBI MES SENTIT PESAM NOM PROPI I FAMILIA

RESPECTUOSAMENT AM T FINESTRA

28 de juny de 1934

Telegrama de condol de Joaquim Amat-Piniella per la mort de Joan Selves.

MSB

així com de conductors, ordenances i personal auxiliar independent. Com que tampoc no hi havia prou material s'obriria un concurs d'adquisició de camions i cotxes per tal d'evitar requises excepte quan fos estrictament necessari.[516]

El 6 d'abril la Comissió Mixta de Traspàs de Serveis va aprovar la normativa per adaptar a la Generalitat les funcions en matèria de premsa, associacions, reunions i espectacles públics o la censura de pel·lícules, que eren dels governadors civils i que primer es van traspassar al comissari d'Ordre Públic, però en quedaven d'altres encara assignades al ministre de Governació i al Consell de Ministres. El 3 de maig es convertiria en normativa legal.[517]

Al final de tot el procés de traspassos, Governació va passar de ser una de les conselleries amb menys pressupost a ser la que més en rebia. Si el 1933 se li havien assignat 2,2 milions de pessetes, el 3,38% del total de la Generalitat, en el segon semestre de 1934 li pertocarien 19,5 milions de pessetes, un 30,53% del pressupost total. En un any s'havia multiplicat gairebé per 10. El següent departament més dotat, a distància, era precisament el de Dencàs, Sanitat i Assistència Social.[518]

Enmig, Selves, en representació de Companys, va presidir un banquet ofert per l'Associació de periodistes estrangers a les autoritats catalanes. Hi havia també Joan Casanovas, president del Parlament, l'alcalde de Barcelona Carles Pi i Sunyer i el president de l'entitat, el corresponsal John Fernsworth, entre d'altres.

Malgrat voler descansar uns dies a partir del 15 de març, doncs, Selves havia continuat ben actiu. El 10 d'abril en els medis polítics barcelonins van circular rumors que se l'apartaria del Consell i es posaria en el

516 *La Vanguardia*, 3 d'abril de 1934.

517 José Luis MARTÍN RAMOS. «Governació (1931-1939)», p. 245.

518 Ibídem.

seu lloc a Dencàs.[519] En demanar-li la premsa si era cert va respondre, «*em sembla que jo ho sabria. I us puc assegurar que jo no sé absolutament res*».[520] Dos dies després, a última hora de la tarda Selves va retirar-se a les seves habitacions lleument indisposat.[521]

El 14 d'abril el conseller va participar en els actes de commemoració del tercer aniversari de la República a Manresa.[522] Quatre dies després, el conflicte del ram de l'aigua, amb gairebé tres-cents detinguts, ja anava de baixa. En un altre ordre de coses, el govern de la República va presentar un recurs contra la Llei de contractes de conreu aprovada pel Parlament. Selves com a membre del govern i com a català i va subscriure l'opinió de la resta de l'executiu d'oposar-s'hi. «*Com a català, lamento l'oposició a la llei, pel mal a l'autonomia de Catalunya i, sobretot, perquè podria ser el principi d'una discòrdia civil*».[523]

El vespre del dissabte 21 Selves i Joan Lluhí i un representant del comissari Coll Llach van assistir a la reunió de la Junta de Seguretat de Catalunya a Madrid. De nou Companys va fer-se càrrec de la cartera de Governació en la seva absència.[524] El 25 Selves va tornar a Barcelona en avió després d'assistir a dues noves reunions de la Junta. En arribar va reunir-se amb Miquel Badia, a qui li era cada vegada més difícil de controlar.[525]

Dos dies després, el conseller va respondre al diputat del Partit Radical Autònom de Tarragona, Jaume Simó Bofarull, que el Sometent no podia ser una arma partidista de cap mena. «*No ens interessa la fracció republicana a que pertanyi, sinó que tingui fe republicana. A base d'això volem anar a la depuració del Sometent*».[526] L'1 de maig Selves va anar a Vilanova i la Geltrú en representació de Companys per assistir a l'enterrament del pare de Pere Mestres. Pel Dia del Treball el govern no va autoritzar manifestacions.[527]

El dia 5, per evitar una nova aturada de transports, van practicar-se nombroses detencions arreu de Catalunya. Pel diumenge s'havia anunciat l'arribada a Barcelona d'una caravana d'autobusos en la què hi anaven nens, fills de vaguistes de Saragossa, que havien de ser escollits per famílies residents a Barcelona, mentre durés una nova vaga general. Davant la redacció de la *Solidaridad Obrera* al Consell de Cent s'hi va reunir molta gent a la nit i hi va haver avalots que la força pública va contenir.

Selves va expressar que el govern de la República havia prohibit que de Saragossa sortissin més expedicions de nens de vaguistes i que l'actitud governativa a Catalunya no es podia titllar d'inhumana perquè es tractava que l'Ajuntament se'n fes càrrec i no es podia tolerar que un acte humanitari es convertís en bandera de pertorbació. Es va suspendre també «la Soli». El conseller va anunciar que el Patronat per la protecció de menors es faria càrrec dels infants. També que havien adoptat disposicions per tal que les fàbriques de gas i de transport funcionessin. S'havien requisat un centenar de cotxes, i situat als carrers forces per impedir coaccions.

La nit del diumenge 6 Selves va passar pel carrer de Corts i va veure extremistes trencant bancs i arrencant llambordes per fer barricades i parant cotxes i tramvies. Amb revòlver a la mà i junt a unes parelles de guàrdies civils va ordenar-ne la detenció. Després va anar al Centre Aragonès a repartir els 234 nens arribats de Saragossa.[528] La nit de l'endemà Selves, acom-

519 «La política», *El Pla de Bages*, 10 d'abril de 1934, p. 1.

520 «Desmentiment», *El Dia*, 10 d'abril de 1934, p. 3.

521 *La Vanguardia*, 13 d'abril de 1934.

522 «Amistosos», *La Humanitat*, 17 d'abril de 1934, p. 4.

523 *La Vanguardia*, 13 d'abril de 1934.

524 «Els senyors Selves i Lluhí aniran a Madrid», *El Dia*, 20 d'abril de 1934, p. 3; «Generalitat», *La Publicitat*, 28 d'abril de 1934, p. 8.

525 «Demà arribarà el senyor Selves», *El Dia*, 24 d'abril de 1934, p. 3; «Arribada del senyor Selves. Nomenaments», *El Dia*, 25 d'abril de 1934, p. 3; Enric UCELAY-DA CAL. *La Catalunya populista. Imatge, cultura i política en l'etapa republicana, 1931-1939,* p. 183.

526 *Diari de Sessions al Parlament de Catalunya*, 27 d'abril de 1933, p. 1.206.

527 «Manifestacions del senyor Selves», *El Dia*, 30 d'abril de 1934, p. 4; «El senyor Selves cap a Vilanova i la Geltrú», *La Humanitat*, 1 de maig de 1934, p. 6.

528 «El senyor Selves, personalment fa front als pertorbadors», *El Dia*, 7 de maig de 1934, p. 3.

la humanitat

DOL NACIONAL

Joan Selves i Carner, conseller de Governació de la Generalitat, és mort!

L'acte de l'enterrament tindrà lloc avui a les dotze del matí.—La comitiva sortirà de la conselleria de Governació i s'acomiadarà a la Plaça de la República.—El cadàver rebrà sepultura a Manresa

UNA TREVA...

Les fantasies al voltant de la Base 22 de la Reforma Agrària

AHIR, AL PARLAMENT DE CATALUNYA

En senyal de dol per la mort del conseller de Governació, senyor Selves, va suspendre's la sessió

JOAN SELVES I CARNER

ELS MONARQUICS S'ENFADEN

Els amics de Cambó, exaltats

29 de juny de 1934
Portada de *La Humanitat* amb la notícia de la mort de Joan Selves.
AHCB

panyat de Coll Llach, va recórrer també la ciutat per comprovar que es complien les seves ordres. Va alertar així mateix que tothom havia de tenir la impressió que s'impediria qualsevol intent de pertorbació i que s'arribaria fins on fos precís. L'empresa CAMPSA també va distribuir benzina perquè ell va amenaçar-la amb la incautació. També va amenaçar d'incautar fàbriques si s'aturava el bombeig de gas. La resta de la nit la va passar a la comissaria.[529]

El matí del 8 Selves no va rebre els periodistes. En el seu lloc ho va fer el seu secretari Francesc Orriols perquè el conseller fins a les set no havia anat a dormir. Va rebre la premsa al final d'aquell dia i va comunicar-los que havia demanat als obrers de Cardona, Súria i Sallent que se sumaven a la vaga general que tornessin a la feina. Cent vint detinguts, alguns armats, s'havien posat a disposició del Tribunal d'Urgència.[530] Encara l'endemà a la tarda, acompanyat de Coll Llach i del tinent coronel de la Guàrdia Civil, Roglà, va anar a Manresa per aplacar l'agitació a la ciutat.[531] En comptes de descansar, el ritme de Selves encara s'havia tornat el darrer mes més frenètic.

3.9. La malaltia

El 14 de maig de 1934 Joan Selves es trobava indisposat amb febre i al llit i no va assistir a l'habitual reunió del Consell de Govern dels dilluns.[532] Precisament aquell vespre, Francesc Cambó va pronunciar una conferència al Palau de la Música Catalana. El dirigent lligaire va explicar que el conseller hauria dit al diputat Josep Maria Trias de Bes que dintre de poc a Catalunya es faria la vida impossible a Cambó.

Això va dur als assistents a llançar visques i algun «*mori en Selves!*» —a la inversa del «*Visca Macià!, Mori Cambó!*» de quan s'havia proclamat la República—. Cambó va frenar-los i va dir que l'única mort que havien de desitjar «*al conseller d'Interior*» era la mort política. És a dir que en un parell de dies fos retirat del seu càrrec.[533] La principal condició que els lligaires posaven per tornar al Parlament era que Selves dimitís, a qui no perdonaven l'escorcoll.[534]

L'endemà Selves, encara al llit, es trobava una mica millor.[535] En aquestes condicions deuria poder llegir la crònica de l'acte lligaire i el comentari que, de nou, li va dedicar Manuel Brunet. De retorn d'un viatge a Israel apuntava que allí «*el més modest dels policies que es passeja a Jerusalem, davant la Porta de Jaffa, té unes idees polítiques més clares i per consegüent més humanes*» que no pas el conseller.[536] També *La Veu de Catalunya* va expressar que «*per estrany que sembli*», Selves encara mantenia el càrrec.[537] *L'Opinió* en el seu editorial va constatar el què era a aquelles alçades obvi, que la Lliga tenia una fixació amb el conseller perquè no havia paït encara que ordenés l'escorcoll al seu local del passeig de Gràcia.[538]

Mentre rebia les crítiques de l'oposició lligaire, el dia 17 Selves es trobava «*molt millorat de la seva indisposició*», però encara sense abandonar el llit.[539] Els metges van considerar que aviat estaria restablert.[540] Dos

529 *La Vanguardia*, 8 de maig de 1934.

530 «Manifestacions del senyor Compays», *El Dia*, 8 de maig de 1934, p. 4; *La Vanguardia*, 9 de maig de 1934.

531 *La Vanguardia*, 10 de maig de 1934.

532 «El senyor Selves indisposat», *El Dia*, 14 de maig de 1934, p. 4; «Reunió del Consell», *La Humanitat*, 15 de maig de 1934, p. 10.

533 «Una conferencia humorística. La va donar, ahir, el sr. Cambó, al Palau de la Música Catalana», *L'Opinió*, 15 de maig de 1934, p. 1.

534 «El retorn del fill pròdig», *L'Opinió*, 23 de setembre de 1934, p. 1.

535 «L'incident entre Lerroux i Granier Barrera», *El Dia*, 15 de maig de 1934, p. 3; «El conseller de Governació malalt», *El Dia*, 16 de maig de 1934, p. 4.

536 Manuel BRUNET. «Tornem-hi», *La Veu de Catalunya*, 16 de maig de 1934, p. 1.

537 «Llanterna política», *La Veu de Catalunya*, 17 de maig de 1934, p. 12.

538 «Espectacle lamentable», *L'Opinió*, 16 de maig de 1934, p. 1.

539 «El senyor Selves està millorat», *El Dia*, 17 de maig de 1934, p. 3; «La malaltia del sr. Selves», *L'Opinió*, 17 de maig de 1934, p. 4.

540 «El senyor Selves continua malalt», *El Dia*, 18 de maig de 1934, p. 4.

Barcelona, 29 de juny de 1934
Enterrament de Joan Selves.
La comitiva fúnebre avançant per l'avinguda del Marquès de l'Argentera al seu pas pel Pla de Palau.
MSB

dies després estava molt millorat, però no sortia de les seves habitacions. Davant la situació Companys va fer-se càrrec de Governació, mentre estigués malalt.[541] El dia 20 la premsa va dir que seguia millorant, però que segons els metges trigaria entre dos o tres dies en poder abandonar el llit.[542] L'endemà «*anava millorant encara que molt a poc a poc*».[543]

El 22 de maig Selves continuava al llit i es preveia que trigués encara en tornar a la feina. Aquell dia va aprovar-se la Llei de reorganització del Sometent. Per pertànyer-hi calia «*ser afecte a les institucions republicanes i autonòmiques, defensar-les i comportar-se d'acord amb aquesta condició*». La Lliga va criticar que s'inclogués aquest element polític.[544]

La Generalitat va adoptar un model jerarquitzat per tal que el Sometent actués de cos auxiliar d'ordre públic al servei de la República i la Generalitat. La Lliga no hi va estar d'acord. Aleshores va iniciar-se la depuració del vell Sometent i la designació dels nous caporals i sotscaporals d'acord amb el nou reglament intern, però la depuració dels homes de base no arribaria fins mesos després.[545]

L'endemà el conseller va continuar la lenta millora. El diagnòstic era que a finals de setmana s'esperava que pogués tornar a la feina tot i que «*les darreres notícies que es tenen de la seva malaltia no són gaire satisfactòries*».[546] El president va visitar-lo el dia 24.[547] Quatre dies després l'estat de salut de Selves millorava «*però, molt a poc a poc*».[548] El 29 de maig s'esperava que la setmana entrant pogués abandonar el llit.[549] L'endemà va rebre la visita de l'alcalde de Manresa, Francesc Marcet.[550]

El darrer dia d'aquell mes, el bagenc encara va rebre una nova crítica de l'oposició lligaire. Se l'acusava que «*de l'esquerrisme solament en té un concepte de (ganga), després de que pels carrers de Barcelona i altres indrets de Catalunya, hi han atracaments, assessinats, robatoris a mà armada, vagues il·legals i que sé quantes coses més que entren de ple dintre el desordre públic, aquest gran Joan Selves i Carner, antic correligionari meu, però que sempre ha lluitat desde el saló o el bufet, ens clava paradoxalment, que "tampoc hi ha novetat", que la tranquilitat és la més absoluta...*». Se'l contraposava a «*honrosíssims patriotes*» com Francesc Cambó i se'l convidava a anar a Itàlia «*a rebre lliçons de feixisme*».[551]

El 3 de juny, Selves no havia vençut encara la malaltia —que en cap moment s'anomenava— que el tenia al llit. «*Sotmès a una dieta rigorosíssima, el senyor Selves pateix el natural decaïment, que incluirà en que no pugui abandonar el llit tant aviat com seria desitjable*».[552] Donat que no millorava nombroses persones van començar a anar a Governació a visitar-lo.[553]

El dimecres 6 als passadissos del Parlament va transcendir que en la reunió de dilluns del Consell s'havia parlat de la malaltia de Selves i que alguns consellers havien expressat la conveniència de substituir-lo interinament per donar-li l'ocasió de refer-se sense

541 «El senyor Selves està millorat», *El Dia*, 19 de maig de 1934, p. 4; «El senyor Selves, millora», *L'Opinió*, 19 de maig de 1934, p. 4.

542 *La Vanguardia*, 16, 17 i 20 de maig de 1934; *Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 20 de maig de 1934, p. 1.101.

543 «El senyor Selves està millorat», *El Dia*, 21 de maig de 1934, p. 3.

544 Josep Maria SANAHUJA. *Les conselleries de Governació i Justícia de la Generalitat de Catalunya, 1931-1934,* p. 119.

545 Josep Maria SANAHUJA. *Les conselleries de Governació i Justícia de la Generalitat de Catalunya, 1931-1934,* p. 123. Es va fer amb Dencàs que a partir del 25 de juny de 1934 va donar de baixa a tots els afiliats que no haguessin passat per l'aprovació del Comitè i se'ls van recollir carnets i armes. Dencàs els volia convertir en una milícia controlada per ell.

546 *La Vanguardia*, 22 i 23 de maig de 1934.

547 *La Vanguardia*, 24 de maig de 1934.

548 «El conseller de Governació millora», *El Dia*, 28 de maig de 1934, p. 4.

549 *La Vanguardia*, 29 de maig de 1934.

550 «L'alcalde de Manresa visita el senyor Selves», *El Dia*, 30 de maig de 1934, p. 4.

551 Dídac de SEGARRA. «Democràcia esquerrana», *La Segarra*, 30 de maig de 1934, p. 1-2.

552 Fermí RUBIRALTA. *Miquel Badia. Vida i mort d'un líder separatista,* p. 117.

553 «La malaltia del senyor Selves segueix el seu curs», *El Dia*, 4 de juny de 1934, p. 4.

Manresa, 29 de juny de 1934
Enterrament de Joan Selves.
En arribar a la capital del Bages, el taüt fou dipositat durant unes hores de la tarda
al Saló de Sessions de l'Ajuntament habilitat com a cambra mortuòria
per tal que la ciutadania pogués retre-li un darrer homenatge.
MSB

que l'aclaparessin les preocupacions pròpies del càrrec «*tenint en compte per altra part que els facultatius li aconsellen una temporada de repòs*». També es va parlar que qui el podria substituir seria el cap de la majoria d'ERC al Parlament, Pere Mestres. De manera lògica, perquè ja l'havia rellevat quan Selves havia passat a ser governador general i comissari general d'Ordre Públic.[554]

Coll Llach, en ser preguntat, va respondre que el rumor li semblava una falsedat sense fonament i que ell havia despatxat amb Companys, com a conseller accidental. En l'entretant, el 8 de juny el Tribunal de Garanties Constitucionals va dictaminar la inconstitucionalitat de la Llei de contractes de conreu —la divergència al voltant de la qual a la pràctica pavimentaria el camí als Fets d'Octubre de 1934.[555] El govern, excepte Selves, es va reunir.[556] Dos dies després va semblar que aquest es trobava molt millorat de la malaltia i que en pocs dies podria abandonar el llit, però que la cartera segurament quedaria en interinatge.[557]

I, en efecte, tal com es rumorejava, aquell mateix dia 10 Companys va designar l'interinatge de Governació perquè la malaltia privava Selves de poder atendre els assumptes. Però no pas en Mestres, sinó en el conseller de Sanitat i Assistència Social, Josep Dencàs, que va assegurar aleshores que només l'havien nomenat fins que Selves estigués restablert.[558]

Després del zel amb què Companys havia volgut mantenir el control de l'ordre públic a través d'un dels homes de la seva màxima confiança i havent-hi candidats alternatius que podien seguir la seva mateixa línia com el mateix Pere Mestres o Josep Maria Espanya, l'elecció de Dencàs no podia llegir-se només com l'enèssim intent de fer equilibris entre les famílies internes d'ERC.

Ni tan sols a la pressió del sector separatista, que acusava el president de no gaudir de la pàtina nacionalista del seu predecessor, Macià. Companys feia dos mesos ja havia tingut un tast dels problemes que ocasionava, per exemple, Miquel Badia, a Governació i era fàcil que amb l'arribada de Dencàs, se sentís més avalat i n'ocasionés més.

Per tot això, allò que sembla més plausible és que dos dies després del dictàmen d'anul·lació de la Llei de contractes de conreu catalana pel Tribunal de Garanties Constitucionals Companys provés de donar un toc d'alerta al govern de dretes de Madrid. El govern de la Generalitat ho va entendre com un intent de limitar les facultats legislatives de l'Estatut. El propi Dencàs n'era conscient i per això va expressar un any després fent balanç que, «*per comprendre tot l'abast que tenia el meu nomenament cal tenir present la meva significació política com a President de les Joventuts d'Estat Català, joventuts separatistes*».[559]

El migdia del 14 de juny Companys visità de nou Selves. D'aquest es deia que va «*millorant encara que molt a poc a poc*». El president a la sortida no va voler fer cap declaració.[560] L'accés del líder de les JEREC a Governació va notar-se de manera imminent. L'endemà Josep Casellas, cap superior de serveis de la Comissaria General, va dimitir. Va al·legar que es trobava excessivament cansat i que ho feia per prescripció mèdica. I que, a més, tenia un fill malalt.

De fons, però, hi havia la creixent mala relació amb Miquel Badia, tal com havia passat amb Tomàs Ramon Amat. En efecte, els dirigents de les JEREC es movien per escalar en l'organigrama. Dencàs no va quedar-se quiet i el dia 18 ja va fer que el comissari Coll Llach nomenés Miquel Badia com a cap de serveis d'Ordre Públic.

L'endemà Selves va rebre la premsa a les habitacions particulars i va parlar-hi molta estona, però no

554 *La Vanguardia*, 6 de juny de 1934.

555 Manel LÓPEZ ESTEVE. *Els Fets del 6 d'Octubre del 1934*.

556 *La Vanguardia*, 8 de juny de 1934.

557 *La Vanguardia*, 10 de juny de 1934.

558 «Decret lliurant el despatx del Departament de Governació al de Sanitat I Assistència Social», *Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 12 de juny de 1934, p. 1.597; «El senyor Dencàs, conseller de Governació», *El Dia*, 11 de juny de 1934, p. 4.

559 Josep DENCÀS. El 6 d'octubre..., p. 32.

560 «El president de la Generalitat visita el senyor Selves», *El Dia*, 14 de juny de 1934, p. 3.

Manresa, 29 de juny de 1934

Enterrament de Joan Selves.

A darrera hora de la tarda, la comitiva fúnebre sortí de l'Ajuntament i enfilà el carrer de Sant Miquel.

D'esquerra a dreta, entre d'altres: Lluís Prunés, Joan Comorera, Ramon Frontera, Jaume Serra i Húnter, Ventura Gassol, Josep Grau i Jassans, Antoni Dot, Josep Maria Espanya i Francesc Farreras i Duran.

MSB

de política. Feia ja un mes que no havia pogut sortir d'aquelles estances i els periodistes resolien que la convalescència seria llarga. En cap moment, però, va transcendir un diagnòstic sobre la malaltia que el tenia apartat de la primera línia.[561]

El 21 a la tarda Selves va semblar que es recuperava i va abandonar el llit. Va tornar a rebre els periodistes a les habitacions particulars del departament, que el van felicitar per la millora.[562] L'endemà va tenir la joia de llegir que la revista econòmica anglesa *Land and Liberty* del maig comentava de manera favorable el text del preàmbul del 19 de març de la Llei de règim local que permetia els ajuntaments catalans de més de 10.000 habitants establir l'impost únic sobre la terra per tal d'ajudar a finançar-los. El mateix feia la revista madrilenya *La Reforma Social.*[563]

Dos dies després, Dencàs va comunicar que duria al Parlament un projecte que tenia de reorganització completa dels serveis de policia de Barcelona, com la divisió de la ciutat en petites demarcacions on hi hauria una comissaria amb avenços tècnics com laboratoris, gabinets d'identificació, servei radioemissor en connexió permanent amb els serveis centrals de la Comissaria General instal·lada a l'antic edifici del Govern Civil al Pla de Palau i amb agents repartits per la ciutat en cotxes, aparells d'alarma a carrers i connexions telefòniques. Tanmateix no hi havia dotació pressupostària per tirar-los endavant.[564]

La qüestió és que el projecte no era seu, sinó el que Selves havia detallat el 3 d'abril. El conseller interí no podia dissimular l'afany de substituir al bagenc en el càrrec. Aquell dia 23 l'entorn de Selves va fer saber que aquest continuava millorant i és per això que el seu entorn va insistir que la seva convalescència no seria ràpida, però contra nous rumors van assegurar que no tenia el propòsit d'absentar-se de Barcelona, ni d'abandonar les habitacions del departament.[565]

Era una forma de continuar marcant terreny davant un Dencàs que ja s'havia instal·lat al seu despatx. Segons la família Selves, el primer que va fer Dencàs a l'ocupar-lo va ser col·locar-hi un retrat de Macià a l'entrada i mai no es va interessar per l'estat del malalt, malgrat que les habitacions eren porta per porta.[566]

Per Sant Joan la família va celebrar la recuperació de Selves. La seva mare política, Ramona Clotet, li va regalar un diamant muntat sobre un anell de platí. Aquell final de juny va semblar que res no es podia tòrcer. El matí del dia 26 el bagenc va reunir-se amb Companys al Palau de la Generalitat i després va fer un breu passeig a peu per les Rambles. A la tarda va convocar a la premsa a les seves habitacions particulars del Palau de Governació per informar que li havia presentat la dimissió.[567]

Va traslladar-los que el criteri dels metges era que necessitava dos mesos per al seu restabliment i que, com que no li semblava normal ostentar una posició que requeria especial atenció, l'havia posat a disposició. Companys, però, conscient de la seva vàlua com a conseller i com a polític no va acceptar-li la renúncia i li va demanar que esperés entre dues i tres setmanes a veure si millorava i podia reintegrar-se al càrrec. Selves, doncs, finalment no va dimitir i va acatar la decisió de Companys, que li va donar «*paraules d'encoratjament que mai agrairé prou*».[568]

Aquell mateix dia va visitar-lo Antonieta Feliu, destacada propagandista i articulista republicana, líder del grup femení d'ERC a Manresa i una de les primeres dones a formar part del Comitè Polític Local del partit. Selves va dir-li que pensava anar a reposar a Vichy, zona famosa pels seu balneari. «*Ja ho veu, m'apliquen la llei de vagos sense contemplacions. Però no m'es-*

561 «El senyor Selves rep els periodistas», *El Dia*, 19 de juny de 1934, p. 3.

562 *La Vanguardia*, 22 de juny de 1934.

563 Josep BOTER. «Finances municipals», *L'Opinió*, 22 de juny de 1934, p. 4.

564 Josep Maria SANAHUJA. *Les conselleries de Governació i Justícia de la Generalitat de Catalunya, 1931-1934,* p. 110.

565 *La Vanguardia*, 23 de juny de 1934.

566 Entrevista a Maria Selves.

567 «Conselleria de Governació», *L'Opinió*, 27 de juny de 1934, p. 12.

568 «Al senyor Selves no li és admesa la dimissió», *El Dia*, 26 de juny de 1934, p. 3 (per la declaració).

Manresa, circa 1934
Infants davant les ofrenes florals a la tomba de Joan Selves.
MSB

panto no. Un dia o altre faré les paus. Veurà que feliç seré mirant com els altres treballen», va dir-li irònic.[569]

3.10. Tot es precipita

El 27 de juny Lluís Prunés i Francesc Marcet, entre altres amics manresans, van visitar Selves, acompanyat del seu secretari Francesc Orriols. El van trobar content i optimista traçant projectes. Quan tot just feia una hora que l'havien deixat per anar a dinar, els van avisar que l'amic acabava de patir un fort atac en aixecar-se de taula. Selves havia anat a seure en una butaca i a meitat de fumar un habà va sentir un fort dolor al ventre, que va resultar un atac de colitis. En informar-ne l'endemà seria la primera vegada que a la premsa es diria quina era la malaltia de Selves.[570]

Els manresans van tralladar-se ràpidament de nou a Governació. Van adonar-se de seguit que aquell atac tenia unes característiques de gravetat poc habituals. Carme Baltiérrez ja havia avisat els metges que assistien el seu marit i tres facultatius el van atendre d'urgència.[571] A mitjanit, però, veient que el seu estat no millorava, els doctors Mariscal i Jacint Vilardell —expert en l'aparell digestiu i que havia estat metge també del president Francesc Macià— van aconsellar que fos sotmès a una operació d'urgència perquè, de no fer-ho, la mort era gairebé segura. Els presents van quedar de pedra.

De seguida el van traslladar per a una operació a l'Institut Policlínic del doctor Joan Puig-Sureda —la Clínica Plató—, un centre amb un quadre mèdic format per professionals de primera fila, molts dels quals amb estudis i experiència prèvia a l'estranger.[572] Van acompanyar-los el seu secretari Francesc Orriols, l'esposa Carme Baltiérrez, el cap de la majoria d'ERC Pere Mestres, el director general d'Administració Local, Josep Maria Espanya i el comissari delegat d'Ordre Públic a Girona, Lluís Prunés. Aquella nit, mentre es preparava l'anestèsia, Selves va prémer amb força la mà de la seva esposa i la de Prunés. No es va queixar, encara que la mirada era prou eloqüent del moment en què es trobava.

Quan va entrar a la Clínica, cap a les dues de la matinada, una germana infermera va indicar-li si volia confessar-se. Selves s'hi va negar, però va acceptar un escapulari del Carme que li va donar. A un quart de quatre de la matinada del 28 de juny el doctor Puig-Sureda amb altres facultatius i en presència dels doctors Mariscal i Jordi Guasch, hematòleg i director del laboratoria de la Clínica, va operar Selves. Des d'un primer moment els metges van adonar-se que era un cas desesperat perquè el pacient patia una doble perforació intestinal.[573] Unes hores després el bagenc en va sortir, i els metges només li van donar unes poques hores de vida. El van tornar a traslladar a l'habitació i allí, quan s'esvaí l'acció del cloroform, Selves tornà a patir els dolors que havia sofert en les darrers setmanes. Per aguantar-los li van subministrar un calmant.

Cridades d'urgència, van arribar d'Igualada les seves germanes, molt conservadores, Àngela, que feia de mestra, i Maria, que van preocupar-se de dir-li que demanés el viàtic. La seva esposa també li va demanar si volia rebre els sagraments del capellà de la clínica. Selves va assentir i a quarts de vuit va rebre els sagraments de la penitència i eucaristia.[574]

Donat que encarava les seves darreres hores, es va avisar el president Companys i l'alcalde de Barcelona Carles Pi i Sunyer. Selves va procurar de consolar la seva esposa, al capçal del llit en tot moment, dient-li que no patís que comptava de restablir-se, que li semblava que se sentia millor. I va demanar-li que cuidés bé les seves filles Maria i Carme de nou i tres anys.

569 Antonieta FELIU. «Una greu noticia per ràdio», *El Dia*, 28 de juny de 1935, p. 3.

570 «El sr. Selves ha recaigut en la seva malaltia», *L'Opinió*, 28 de juny de 1934, p. 14.

571 «El conseller de Governació, Sr. Joan Selves, ha ingressat, a primeres hores d'aquesta matinada, en una clínica», *La Humanitat*, 28 de juny de 1934, p. 1.

572 Manuel de FUENTES SAGAZ. «El doctor Joan Puig-Sureda i Sais (1880-1978).

573 «Ha mort el conseller de Governació senyor Joan Selves», *La Cruz*, 30 de juny de 1934, p. 2.

574 Extret d'*El Pla de Bages*, «La mort edificant del senyor Selves», *Diari de Girona*, 18 de juliol de 1934, p. 1.

LA VANGUARDIA

BARCELONA

NOTAS GRÁFICAS — Sábado 30 de Junio de 1934 — CUATRO PÁGINAS

EL ENTIERRO DEL CONSEJERO DE GOBERNACIÓN, D. JUAN SELVES CARNER

Barcelona.—La fúnebre comitiva, a su paso por la plaza de Antonio López, en dirección a la de la República. (Fot. Suquet)

30 de juny de 1934
Portada de *La Vanguardia* amb la notícia de l'enterrament de Joan Selves.
UB-BPR

A mig matí, en arribar notícies pessimistes, el Consell de Govern es va suspendre, com també les agendes respectives, i l'executiu en ple amb Companys al capdavant van anar a la clínica. El president, i amic, va provar de consolar-lo i d'animar-lo, malgrat el moment. En acomiadar-se li besà el front. Selves li adreçà una mirada d'agraïment profund i per moments semblà que la visita l'havia animat. Però la revifalla durà poc i se li van aplicar balons d'oxigen.[575] Cap a les dues de la tarda un sacerdot va administrar l'extremunció al moribund amb un Sant Crist a la mà.

Després d'aquesta visita, a un quart de tres de la tarda, a Joan Selves li va sobrevenir un vòmit de sang del qual va morir a dos quarts. Va fer-ho, lúcid fins al final, com a conseller de Governació —malgrat l'interinatge de Josep Dencàs— als trenta-cinc anys. Al seu costat hi havia l'esposa, Francesc Orriols, Lluís Prunés, Joan Francesc Vidal Jové, Josep Maria Espanya, Francesc Farreras i Duran, Francesc Senyal, Josep Irla, Pere Mestres, Francesc Marcet, entre d'altres.[576]

Companys, que només feia mitja hora que havia deixat la clínica i estava dinant, en saber el desenllaç va tornar-hi amb el seu secretari Joan Alavedra. També hi van anar Ventura Gassol, Josep Dencàs, Miquel Badia, Joan Comorera, Carles Pi i Sunyer i diputats com Josep Tarradellas, entre altres.[577] La causa de la mort va atribuir-se a una infecció intestinal produïda per una proliferació extraordinària de colibacils que li havien perforat l'intestí.[578] D'acord amb el registre de defunció fou «*una perforació intestinal per perisigmoiditis*».[579]

El Dia va assabentar-se per telèfon de la mort del seu fundador a tocar de les tres de la tarda. Arran del traspàs es va posar a mitja asta la bandera als centres oficials i d'ERC. Les restes de Selves van quedar a la càmera mortuòria embolcallat amb la bandera catalana fins a les sis de la tarda, quan va ser traslladat al dipòsit de la clínica. Prèvia autorització dels familiars, un fotògraf va fer fotos al cadàver, que l'endemà van publicar-se.

En la sessió del Parlament d'aquell 28 de juny a la tarda, el president Joan Casanovas va elogiar-lo: «*No ignoren els senyors Diputats que el senyor Joan Selves era un dels més alts valors republicans i de la Catalunya actual; el senyor Selves, en moments ben difícils, havia posat tot el prestigi de la seva joventut, de la seva activitat i de la seva competència al servei de Catalunya i al servei de la causa republicana. En moments ben difícils, s'havia encarregat de la Conselleria de Governació, i tots sabem amb quina competencia i amb quina activitat havia desempenyat aquest càrrec*». Va expressar que «*en aquesta mateixa Cambra, en els moments més passionals de contraposició de les diferents opinions dels sectors que la integren, havia portat la paraula del Govern i havia respost sempre com a bon polemista i com a bon argumentador, i com a home de realitzacions no havia defraudat les esperances que en ell havia tothom posat*». I va afegir que «*el sentiment que aquest traspàs ens ocasiona és extraordinari*».

Companys també va intervenir per apuntar que «*la figura de Joan Selves, vosaltres l'haureu vista poc a poc anar-se agegantant, a mesura que ha tingut funcions de Govern. Potser no se li ha fet la deguda justícia de la tasca que ha portat, en l'antic Govern Civil i en la Conselleria de Governació, per tal de garantir i imposar l'ordre públic, afrontant tota mena de perills. El senyor Selves tenia condicions excepcionals de gran agilitat politica i de profonda energia coberta d'un gran sentit de bondat. No cal dir l'emoció i el dolor de tot el Govern. És un dolor i és una pena que moltes vegades hem sofert nosaltres, homes d'esquerra, perque hem vist anar disminuint-se el nombre dels nostres homes més destacats*».[580] Acte seguit, el president Joan Ca-

575 Lluís PRUNÉS, «Els últims moments», *El Dia*, 28 de juny de 1935, p. 2.

576 *La Vanguardia*, 29 de juny de 1934; «Ha mort el conseller de la Generalitat, senyor Joan Selves», *Foment*, 29 de juny de 1934, p. 2; «Ha mort Joan Selves Carné», *El Dia*, 28 de juny de 1934, p. 4.

577 «Joan Selves i Carner», *La Humanitat*, 29 de juny de 1934, p. 7.

578 «Ahir a la tarda morí el sr. Joan Selves, conseller de Governació de la Generalitat», *La Publicitat*, 19 de juny de 1934, p. 1.

579 RCB. Llibre del Registre Civil de Barcelona (Sant Gervasi), Partida de defunció de Joan Selves, tom 63-11, p. 373v, acta 328.

580 *Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*, 28 de juny de 1934, p. 3.966.

El Dia

a la memòria de l'il·lustre polític manresà

DIARI REPUBLICÀ D'ESQUERRA

Divendres, 28 de juny de 1935 - MANRESA - Any VII - Núm. 1560

Joan Selves i Carner

28 de juny de 1935
Portada de *El Dia*
en homenatge
a Joan Selves
en el primer aniversari
de la seva mort.
ACBG

sanovas i el cap de cerimonial de la cambra, Dalmau Costa, van anar a la clínica per al preparatiu del trasllat de les despulles.[581]

A dos quarts de deu de la nit es va conduir el cos de Selves al departament de Governació, on es va installar una cambra mortuòria amb domassos vermells i, als balcons, llaços negres a les banderes catalana i republicana. Durant la nit membres del cos de seguretat de Catalunya, de la Guàrdia Civil, dels Mossos d'Esquadra i ordenances van fer guàrdia d'honor al fèretre. Els consellers, diputats, representacions de Manresa i amics del difunt van vetllar-lo. La desfilada de públic per acomiadar-lo va durar tota la nit. Hi va haver molta afluència de públic, que va signar en els plecs de paper instal·lats al vestíbul del Departament.

L'endemà, 29 de juny, a quarts de dotze del migdia va arribar el cotxe fúnebre amb sis cavalls emplomallats. A l'hora en punt el Govern va fer-se càrrec del cadàver, amb Lluís Companys i Ventura Gassol al capdavant. A les dotze i vint minuts es va treure el fèretre a pes de braços i es va col·locar al furgó estufa que esperava al peu de l'escala d'honor. La comitiva va sortir de Governació per l'avinguda d'Eduard Maristany enmig d'una gernació, i va continuar per la plaça de Palau, avinguda de Blasco Ibàñez, plaça d'Antonio López, Via Laietana, plaça de l'Àngel, carrer de Jaume I, fins al Palau de la Generalitat. La banda municipal va tocar la marxa fúnebre acompanyant el fèretre, que no duia cap corona.

Obria la marxa una banda de batedors de la guàrdia urbana, forces de policia, cos de seguretat, ordre públic, cos de bombers, vigilants i policia urbana. Seguidament venia el fèretre al qual donava guàrdia d'honor una companyia de la Guàrdia Civil. Després de les presidències d'alts càrrecs, seguien la Mesa del Parlament, el Govern en ple, el Tribunal de Cassació, el comandant general de la IV Divisió, els cònsols de diversos països, representants de l'Ajuntament de Manresa...

Mentre durava la marxa, van volar per sobre la multitud els avions del camp del Llobregat i del servei de la Generalitat. Els balcons de molts edificis lluïen al seu pas crespons negres. El dol va acomiadar-se a la plaça de de la República després d'una desfilada de més d'una hora. Un cop allí el fèretre es va dur a la Casa Caritat. La vídua, en una valoració posterior, va expressar que en aquell moment va comprendre, «*vistes les mostres de dolor del poble i els honors pòstums que li van fer els polítics*» que «*en Joan és del poble i els hi vaig lliurar*». A les tres de la tarda les despulles van traslladar-se en automòbil a Manresa.[582] L'Ajuntament, reunit d'urgència, havia acordat organitzar el funeral.

Al pas del furgó per Esparreguera i Sant Vicenç de Castellet i altres poblacions, públic i autoritats va sortir a rebre el seguici.[583] A les cinc va arribar a l'Ajuntament de Manresa acompanyat de Lluís Companys.[584] També hi van anar Gassol i el conseller d'Economia, Joan Comorera. A diferència d'aquests, però, el president poc després d'arribar i saludar els familiars i les autoritats locals va tornar a Barcelona. El president de la República, el cap de govern Ricard Samper, el ministre de Governació, Rafael Salazar, i altres autoritats de la República van traslladar el condol a la vídua i a la Generalitat.[585]

El fèretre en tot moment van acompanyar-lo Orriols, Prunés, Irla, Espanya, Senyal, Farreras i Duran, Vidal Jové i també els periodistes Josep Maria Planes i Fermí Vergés de *La Humanitat*.[586] També el van anar a rebre elements de les JEREC. Dues companyies de metralladores li van retre honors. La sala de sessions del consistori va ser habilitada com a capella ardent. Els Mossos i la Guàrdia Civil van fer guàrdia amb baioneta calada junt al cos amb banderes d'entitats. Entre un quart de sis i dos de set la ciutadania va poder

581 «Joan Selves i Carner», *La Humanitat*, 29 de juny de 1934, p. 7.

582 *La Vanguardia*, 29 de juny de 1934; «L'enterrament del senyor Selves ha resultat una imponent manifestació de dol», *El Dia*, 29 de juny de 1934, p. 3.

583 «Una multitud emocionada....», *El Dia*, 30 de juny de 1934, p. 2.

584 «Una multitud emocionada acompanyà Joan Selves i Carner a la seva darrera estada», *El Dia*, 30 de juny de 1934, p. 1.

585 *La Vanguardia*, 30 de juny de 1934.

586 Josep Maria PLANES. «Un atemptat», *El Dia*, 21 de gener de 1935, p. 1.

Manresa, 12 de juliol de 1936
Trasllat de les despulles de Joan Selves del nínxol on fou enterrat al mausoleu construït per l'Ajuntament.
MSB

acomiadar-se del qui havia estat el seu primer alcalde republicà.

Després el taüt va sortir del consistori a coll i s'entonà «Els Segadors». De nou en cotxe se'l va dur al cementiri amb un gran seguici que va aplegar unes deu mil persones. Segons la premsa, el més gran que s'havia vist a la ciutat fins aleshores.[587] Al cementiri, al capvespre, Gassol va fer un parlament sobre el munt de terra extret de la fossa. Pel conseller-poeta, Selves només els deixava materialment però no espiritualment: «*Recordo haver-lo acompanyat en les seves propagandes durant la Dictadura i al començament de la República. Puc dir-vos que Manresa i la seva comarca enterra avui un dels seus més grans patriotes*». Les restes es van enterrar al nínxol que tenia Ramona Clotet, vídua d'Ignasi Baltiérrez.

La Campana de Gràcia va expressar que havia mort un «*polític equiànime, home noble i lleial, patriota entusiasta i governador eficient*».[588] *La Publicitat,* que el seu tret característic era que «*no ha representat mai un paper secundari*» i que era «*home d'una indubtable brillantor personal, d'una gran seguretat d'ell mateix, d'una simpatia i una afabilitat mai desmentides, ocupava, podríem dir automàticament, per una mena de dret propi que cap dels seus companys no li discutia, un lloc sempre privilegiat en qualsevol dels medis, per modestos que fossin, on desplegués la seva actitivat*».[589]

La Humanitat, que era «*un dels homes que més fidelment i més dignament havien servit la República i Catalunya*».[590] El setmanari *Baluard de Sitges* va expressar que «*per la rectitud de caràcter, intel·ligència i simpatia s'havia fet creditor del respecte de tots els conciutadans de diferents matisos*».[591] Fins i tot *El Be Negre* va remarcar que el trasllat de les seves despulles de Governació a la Generalitat havien tingut «*una solemnitat que rarament aconsegueixen els nostres actes oficials*».[592] Al *DIC*, en canvi, només va interessar-li que hagués rebut els sagraments abans de morir.[593]

En el seu record, Joaquim Amat-Piniella digué de Selves que «*era l'home jove que té la voluntat de triomfar. La seva preparació, les seves dots temperamentals, la fermesa de conviccions, un amor insubornable als ideals més nobles, feren d'ell un home de govern, que ha merescut l'encomi de totes aquelles persones que saben ésser objectives en llurs apreciacions*».[594] Des dels rengles de les JEREC de Manresa un dels seus líders, Jaume Vall, va expressar que havia mort «*un home intel·ligent, enèrgic i disciplinat*» i que «*ell més que ningú havia tingut per a les nostres Joventuts una simpatia i uns lligams que els feien el nostre noble conseller germà d'ideals*».[595] Resulta evident que les dinàmiques i simpaties a Barcelona i a Manresa no eren les mateixes.

La premsa d'esquerres també va aprofitar per assenyalar, amb sarcasme, que una vegada mort Selves, la Lliga ja no tenia excusa per no tornar al Parlament, perquè el seu principal obstacle havia desaparegut.[596]

D'altra banda, en el moment de la seva mort la Lògia Humanitat núm. 3 de Barcelona comunicava el «*paso al oriente eterno*» de Selves, que durant el segon semestre d'aquell 1934 havia estat exaltat al grau 3 a la Lògia Justícia núm. 9 de Barcelona.[597] També en formaven part Francesc Farreras i Duran i el cenetista i després comunista, Rafael Vidiella, i anteriorment An-

587 CANDID. «Impressions d'un ingenu», *La Humanitat*, 30 de juny de 1934, p. 8.

588 *La Campana de Gràcia*, 29 de juny de 1934, p. 6.

589 «Ahir a la tarda morí el sr. Joan Selves, conseller de Governació de la Generalitat», *La Publicitat*, 19 de juny de 1934, p. 1.

590 «Joan Selves i Carner», *La Humanitat*, 29 de juny de 1934, p. 7.

591 «Notícies vàries», *Baluard de Sitges*, 1 de juliol de 1934, p. 7.

592 «L'ordre públic a Tarragona», *El Be Negre*, 4 de juliol de 1934, p. 2.

593 PETRITXOL. «La mort de Joan Selves i Carner», *DIC*, 7 de juliol de 1934, p. 9.

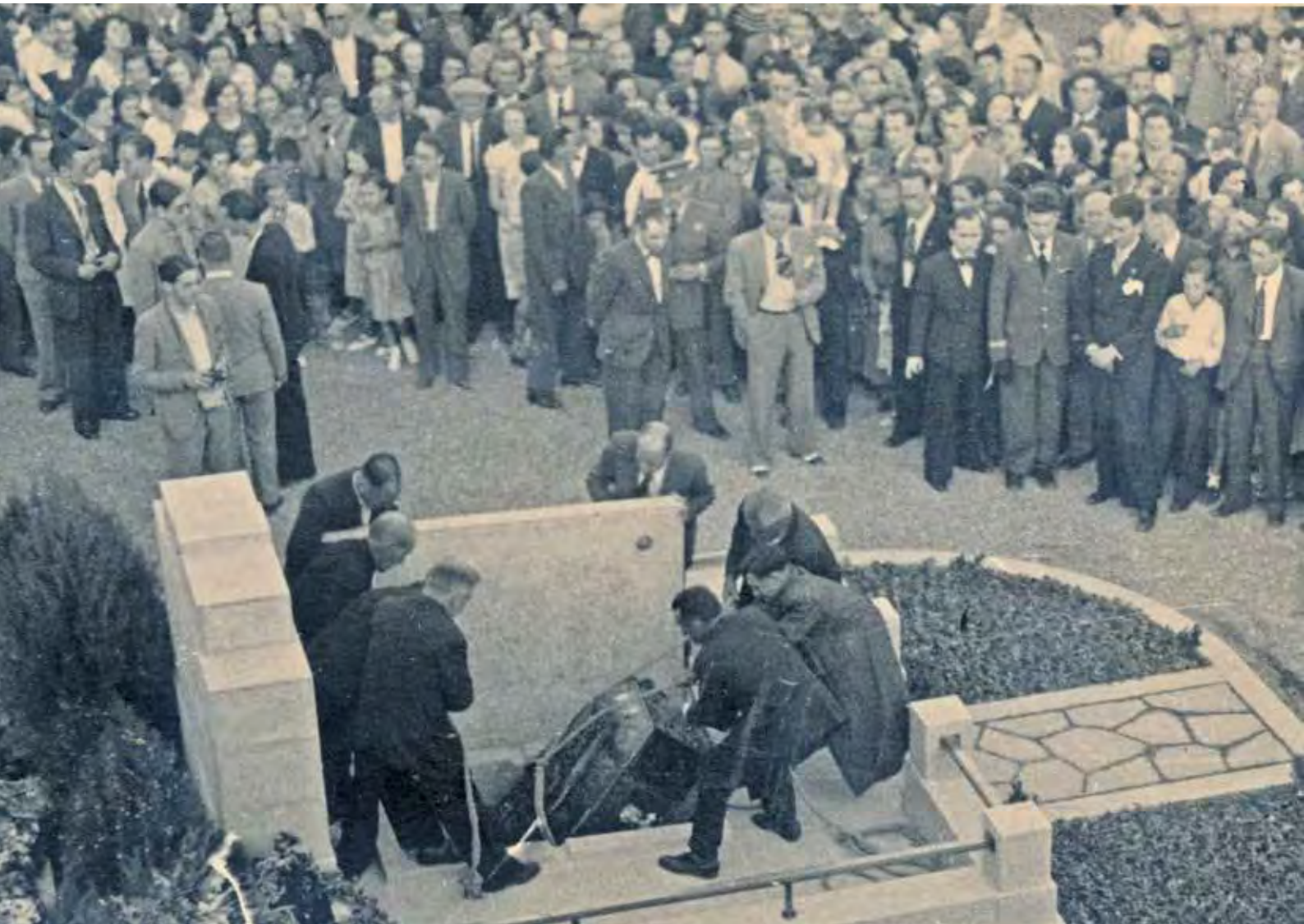
594 Joaquim AMAT-PINIELLA, «Un guiatge per als joves», *El Dia*, 29 de juny de 1934, p. 1-2.

595 Jaume VALL. «Moments tristíssims», *El Dia*, 29 de juny de 1934, p. 2.

596 «La Lliga ja pot tornar al Parlament», *La Campana de Gràcia*, 6 de juliol de 1934, p. 5.

597 AHN. Tribunal Especial para la Represióni de la Masonería y el Comunismo. Expedient 48, Lligall 11, Joan Selves Carner.

Manresa, 12 de juliol de 1936
Trasllat de les despulles de Joan Selves del nínxol on fou enterrat al mausoleu construït per l'Ajuntament.
MSB

dreu Nin.[598] Pertanyia, per tant, a la maçoneria, com altres membres d'ERC, encara que no es té coneixement que hi tingués una gran implicació. En alguns casos la filiació era de caire instrumental.

3.11. De què va morir Selves?

Per les circumstàncies de la mort i les característiques del difunt —un polític jove, en el seu esplendor en una cartera complicada, però llaminera, com Governació— era gairebé impossible que no apareguessin rumors que volguessin donar-hi una explicació política. Uns apuntaven al sobreesforç fet en el darrer any en el marc del traspàs de l'ordre públic i amb un ritme diari de conflictes socials endimoniat. «*Havia pesat més en ell el patriotisme que no pas els consells dels amics que temps ençà li recomanàvem una temporada de repòs per tal de refer les seves forces malmeses en les lluites sostingudes*».

S'afegia que Selves «*sabia on era el perill i per això intentava deturar-lo; frenava les impaciències dels massa entusiastes, car sabia que fent-ho així retardava uns fets que inevitablement s'havien de produir, amb el noble intent de cercar una solució política a uns esdeveniments que no eren res més que polítics. I qui sap, si la mort no ens l'hagués arrabassat, si hauria trobat la fórmula conciliatòria a un plet que ningú no va saber trobar-la*».[599]

Segons aquesta versió, la mort li havien provocat «*els xocs constants de la realitat convulsa*».[600] «*La seva salut es ressentí notablement de les nits passades sense dormir i de la tensió nerviosa constant en què transcorregueren per ell els mesos que ocupà aquests alts càrrecs*».[601] També era d'aquest parer Amadeu Hurtado que deia que havia estat «*víctima de la República, esgotat per l'esforç dels càrrecs de responsabilitat que va acceptar de governador general de Catalunya i conseller de Governació*». Encara que, a la vegada, Hurtado amic de Claudi Ametlla i home profundament ressentit amb ERC, en deixava un perfil amarg.[602]

«*El pobre Selves era un bon xicot, amable i simpàtic, bastant limitat com la majoria d'homes del seu partit i d'un grau d'instrucció molt inferior al que exigia la seva carrera política».* I afegia que a les Corts havia passat desapercebut i que era un *«advocat improvisat, li mancaven les nocions generals de la seva professió i es trobava desplaçat en les seves importants funcions malgrat la intervenció preponderant que tenia al seu costat el senyor Espanya,* [havia estat president de la diputació de Lleida en temps de la Mancomunitat i després membre de la Lliga] *que és un gat vell, acostumat de temps a les trifulques de la política en totes les situacions*».[603]

Enllaçant-ho amb l'anècdota dels avisos constants del Selves alcalde a l'Esplà governador sobre les possibilitats d'un esclat revolucionari, Hurtado deia que «*aquest estat d'ànim no el va deixar viure tranquil més que en els dies de calma absoluta, que eren pocs d'ençà que va ésser nomenat governador general; i entre les expansions de joventut que en tals dies es permetia i l'excés de feina, tan fora dels seus costums, que li imposaven els càrrecs oficials, han completat l'acció destructora de la por i de l'angúnia que han acabat fatalment amb la seva vida*».[604] L'esgotament de la feina hauria dut Selves a la mort interpretaven, doncs, aquestes veus. Els opositors de la Lliga o Acció Catalana interpretaven que aquest cansament s'havia vist desbordat per la seva manca de preparació pel càrrec.

Altres, anaven més enllà i apuntaven en una altra direcció. Josep Dencàs la mateixa nit de l'enterrament havia declarat a la premsa que el difunt «*s'ho mereixia tot, ja que en Selves era una persona amb la qual no era possible de tenir una qüestió personal, pel seu tracte afable i per la seva simpatia*» o que «*era impossible tro-*

598 Josep CLARA. «Masones en los gobiernos de la Generalitat de Catalunya (1931-1939)».

599 «Ja fa un any...», *El Dia*, 28 de juny de 1935, p. 1.

600 R. d'A. «Joan Selves i Carner», *El Dia*, 13 d'agost de 1934, p. 1.

601 Joaquim VILÀ-BISA. «Aniversari», *La Humanitat*, 29 de juny de 1935, p. 4.

602 Amadeu HURTADO. *Abans del sis d'octubre,* p. 102-103.

603 Ibídem.

604 Ibídem.

Manresa, 12 de juliol de 1936
El conseller d'Economia i Agricultura, Lluís Prunés, s'adreça als assistents
en l'acte de trasllat de les despulles de Joan Selves
del nínxol on fou enterrat al mausoleu construït per l'Ajuntament.
MSB

bar un sol enemic del senyor Selves» —segons la versió que recollia el diari.[605] Va afegir que no tenia necessitat de fer un panegíric als que feien informació del departament perquè tots el coneixien prou a fons i havien tingut ocasió d'apreciar les seves bones qualitats.[606]

Eren pocs, però, els qui podien creure'l. D'entrada perquè persones molt ben informades com el periodista Lluís Aymamí, en aquella temporada afí a ERC, consideraven que Dencàs a Selves li «*tenia jurat un odi a mort*».[607] I també perquè resultava evident el seu afany, el de Miquel Badia i els del conjunt de les JEREC per aconseguir Governació i col·locar-s'hi per enquadrar-se i dominar les forces d'ordre públic. És per això que, de manera immediata, el rumor que va quallar amb més força en l'entorn familiar i entre els amics fou que a Selves l'havien enverinat.[608] I que qui ho havia orquestrat era Dencàs, per desfer-se'n i ocupar l'anhelada cartera. Aquesta enraonia, tot i la manca de proves, va assumir-se com una certesa absoluta.

La nit de l'1 de juliol Dencàs va acomiadar a la família de Selves, que deixava el Palau de Governació per traslladar-se al pis del carrer Londres amb Muntaner, on s'hi estarien fins al setembre. Després van anar a Manresa per estar prop de la família i perquè el lloguer era molt elevat. L'entorn del bagenc no oblidava la fredor del separatista cap al company malalt. I a ningú escapava que Dencàs era el principal beneficiat de la mort de Selves.

El primer va continuar encara fent-se càrrec de la cartera de manera interina fins que el 18 de setembre de 1934 dimitiria de conseller de Sanitat i Assistència Social per assumir Governació amb plenitud. En l'entretant, el 10 de juliol, el *Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya* va publicar el nomenament de Miquel Badia oficialment pel càrrec de cap superior de serveis d'Ordre Públic. La secretaria general vacant de la comissaria es va cobrir per concurs públic que va guanyar Joan Francesc Vidal Jover, el 31 d'agost.[609]

Encara altres sostenien una altra teoria de la mort de Selves, segons la qual la infecció que li hauria provocat el mal tindria l'origen en una malaltia venèria. Aquesta tesi la va donar a entendre Francesc Farreras i Duran al seu nebot Antoni Farreras, a mitjans dels anys 1970 quan l'ajudava a escriure un llibre sobre el departament d'Agricultura.[610]

«*No se puede decir, però realmente Selvas como toda la "clique" de Manresa (y tú lo sabes major por Juan Planas) la formé yo, y el mismo Selvas con su personalidad destacada empezó a resbalar cuando yo comprendí que era major dejarle entre su corte de aduladores una temporada. De vez en cuando me llamaba, me recogía y nos íbamos a cenar solos, pues se encontraba con problemas y sin reconocerlo explícitamente se explayaba con el amigo de la infancia buscando indirectamente el consejo u orientación apropiada*».[611]

I continuava «*también impublicable; entre nos, muy entre nos, para que veas bien el personaje te diré lo que precipitó su prematura defunción*». Aleshores explicava que als anys 1920 havia anat amb el periodista Francesc Madrid i altres a veure a un empresari de la nit barcelonina, que mirant-lo a ell li va dir que «*digan lo que quieran los médicos*» es moria a causa d'una malaltia venèria. En bolígraf, a costat d'aquesta explicació a màquina, Farreras i Duran va escriure «*Selvas igual*».[612]

I així, doncs, de què va morir el conseller? Després de consultar el cas amb els doctors Jaume Gelonch Romeu, cirurgià de l'aparell digestiu de l'Hospital Clínic-Costa Brava, i Emilio Salgado García, responsable de la Unidad de Toxicología Clínica de l'àrea d'urgèn-

605 «Unes manifestacions del senyor Dencàs», *El Dia*, 30 de juny de 1934, p. 3. Per la cita de «l'enemic», «L'enterrament del conseller de Governació de Catalunya, Joan Selves i Carner», *L'Opinió*, 30 de juny de 1934, p. 1.

606 «L'enterrament de Don Joan Selves Carner», *El Pla de Bages*, 30 de juny de 1934, p. 1

607 Lluís AYMAMÍ. *El 6 d'octubre tal com jo l'he vist,* p. 73.

608 Entrevista a Maria Selves.

609 Fermí RUBIRALTA. *Miquel Badia. Vida i mort d'un líder separatista,* p. 117.

610 ACBG-Fons Antoni Farreras. Carta de Francesc Farreras i Duran a Antoni Farreras, 15 d'octubre de 1975, Cuernavaca.

611 Ibídem.

612 Ibídem.

Manresa, 12 de juliol de 1936
La vídua Carme Baltiérrez i les seves filles Maria i Carme
dipositen unes flors al mausoleu de Joan Selves construït per l'Ajuntament.
MSB

cies de l'Hospital Clínic de Barcelona, no sembla, però, que cap de les dues tesis anteriors tingui fonament.

En base al registre de defunció, Selves va morir d'una «*perforació intestinal per perisigmoiditis*» que d'acord amb el seguiment a la premsa es va desenvolupar de la manera següent. Selves podria haver començat a patir ja el febrer de 1934 els primers símptomes d'una sigmoiditis per diverticulitis de sigma que provoca dolor abdominal de més o menys intensitat. Això l'hauria dut a demanar en començar el març el permís per descansar, que finalment no va agafar.[613]

A mitjans de maig Selves tenia febre, que pot indicar l'inici d'un procés infecciós perquè, a més, la diverticulitis en sol donar. En la segona fase d'aquell mes el polític va experimentar una millora, que podria deure's que la infecció estava limitada a l'intestí afectat, el sigma —el segment del còlon situat al centre i esquerra de la part baixa de l'abdomen—. Això, però, no descartava una lenta progressió de la infecció cap a un abscés intraabdominal.[614]

La premsa no va informar durant les primeres setmanes de si Selves patia alguna simptomatologia abdominal com dolor, nàusees, vòmits o diarrea, però sí que en començar el juny es diu que seguia una «*dieta rigorosíssima*», fet que fa pensar que podia tenir algun d'aquests símptomes, o fins i tot tots.[615]

Durant les tres setmanes que va romandre al llit, la malaltia va evolucionar de forma lenta. Fins que després del que va semblar un període de recuperació, del 14 al 26 de juny, va empitjorar amb una reagudització de l'episodi de diverticulitis de sigma. El dolor sobtat que va patir el dia 27 indicaria una complicació de la diverticulitis, en aquest cas la perforació. Aquesta va derivar en una peritonitis difusa i per aquest motiu els doctors que el van visitar van aconsellar la intervenció d'urgències. Era la matinada del 28 de juny, gairebé dos dies després de la reagudització.

A la intervenció quirúrgica van trobar les dues perforacions, encara que no se sap si les van suturar o directament ja van optar per no fer-ho. Quant al vòmit de sang final és poc rellevant en el procés de la seva malaltia, però podria deure's en part per retenció i distensió gàstrica o a úlceres gàstriques d'estrés. En conjunt, a l'època hi havia pocs mitjans per a fer front a aquesta malaltia. D'altra banda no consta que se li realitzés autòpsia.

La infecció i proliferació de gèrmens intestinals de la que es va parlar en alguna ocasió s'origina en la pròpia perforació dels diverticles del còlon sigmoide que provoca la peritonitis. Als anys 1930, una persona que feia gairebé quatre mesos que estava malalta i davant d'una intervenció quirúrgica, el desenllaç que va tenir era d'esperar.[616]

Una altra possibilitat és que la infecció fos per la bacteria *Salmonella enterica serovar Typhi*, causant de la febre tifoide, que pot ser causa també d'una perforació intestinal. En tot cas, però, atès que aquesta malaltia infecciosa era molt més freqüent fa un segle que actualment, els metges que el van atendre estarien més habituats al seu diagnòstic, i no parlarien d'una «*proliferació extraordinària de col·libacils*», sinó d'una «*infecció per enterobacils*».

Des d'un punt de vista toxicològic clínic, el sospitós habitual en un quadre larvat d'una simptomatologia gastrointestinal atípica és l'arsènic en les formes inorgàniques (trivalent i pentavalent). En aquest cas, malgrat l'escassa informació facilitada, es podria hipotetitzar sobre si podia haver estat l'agent causal, ja que la clínica va ser bàsicament abdominal, pot aparèixer febre i observar-se lesions ulceratives hemorràgiques en el tracte digestiu després de la ingesta d'una quantitat elevada d'arsènic.[617]

Tot i això, en contra tenim el selectiu de la localització de les lesions ulceratives que van acabar en perforació (sigma) i l'absència d'una simptomatologia neurològica característica d'un enverinament del qual se sobreviu diverses setmanes, en forma de cefalea, confusió, disminució de la memòria, canvis en la personalitat, al·lucinacions, deliri i convulsions. De l'exposat a

613 Observacions de Jaume Gelonch.

614 Ibídem.

615 Observacions d'Emilio Salgado.

616 Ibídem.

617 Ibídem.

El Dia

PIAR REPUBLICÀ DE ESQUERRA

Calvo Sotelo ha resultat mort a conseqüència d'un atemptat.

Dilluns, 13 de juliol de 1936 · MANRESA · Any VIII - Núm 1870

Manresa, a Joan Selves Carner

Una multitud emocionada assistí a l'acte del trasllat de les despulles de l'il·lustre polític manresà al panteó erigit per l'Ajuntament

Sentides paraules de l'Alcalde senyor Francesc Marcet i del Conseller d'Economia i Agricultura senyor Lluís Prunés

La tomba va restar coberta de flors

Sabíem que el record de Joan Selves i Carner era ben viu en el cor dels manresans. Sabíem, també, que els companys del traspassat i que havien compartit amb ell hores de greu responsabilitat, no l'havien pas oblidat. Però, tanmateix, l'acte d'ahir va superar les nostres previsions. Una multitud silenciosa i enfervorida va acudir a retre l'homenatge pòstum que Manresa devia a l'il·lustre compatrici, desaparegut ara fa dos anys, per la tasca desenrotllada a favor de la nostra ciutat, de Catalunya i de la República. Aquella germanor emocionada palesava com el poble sap estimar els homes que l'han servit amb honradesa i rectitud. És una veritat incontrastable, també, de com els manresans romanen fidels als postulats bàsics d'amor a la nostra terra i a la llibertat que sempre mogueren les activitats d'aquell amic entrampable.

El cap vespre d'ahir i els mots dits amb plena emoció i fervor per Francesc Marcet i Lluís Prunés, ens recordaren aquell altre cap vespre d'ara fa dos anys, en el qual la paraula vibrant de Ventura Gassol donava l'adéu a l'amic i al company, tenint esparverjar els ulls de tots els qui l'havien acompanyat al lloc de repòs etern. També ahir veiérem les cares humitejades de la gent, sobretot, quan la vídua, la seva companya, juntament amb les seves filletes, dipositava el primer ram de flors damunt la tomba que des d'ara servarà les despulles del que en vida fou Joan Selves i Carner.

El poble de Manresa ha homenatjat Joan Selves. El seu record serà la més bella fermança que aquell es mantè dempeus per a prosseguir, més decidit que mai el camí que li va traçar. I que el seu nom serà la consigna que ens animarà a tots per a afermar l'autonomia, per assegurar la República.

Reposa en pau, amic Selves!

Encara no eren les cinc de la tarda i ja al cementiri començà a congregar-se una gran gernació, per tal d'assistir a l'acte del trasllat de les despulles del que fou Conseller de Governació, l'honorable Joan Selves i Carner i fraternal a la família del mausoleu erigit per l'Ajuntament de Manresa.

A les sis tocades, arribà al Cementiri la majoria de l'Ajuntament en corporació amb l'Alcalde senyor Marcet a davant. Poc després arribà la senyora Carme Balsiérres, vídua del malaguanyat compatrici i filetes, acompanyades d'altres familiars. Cap de poca estona, entrà a la necròpolis el Conseller de Economia i Agricultura senyor Lluís Prunés, acompanyat del seu secretari senyor Francesc Orlo's i dels diputats senyors Francesc Senyal, Josep M.ª Matalp i Jaume Sellés.

També assistiren a l'acte els senyors Pere Armengol, Arquitecte Municipal de Manresa; Empleats de l'Ajuntament de Manresa; Centre d'Esquerra de Castellgalí; J. Vidal Jover, en representació del Conseller de Governació, senyor Espanyo; Lluís Mas, Secretari de l'Ajuntament de Manresa; Capità de la Guardia Civil; Associació de Dependents Barbers de Manresa; Associació d'Amics del Teatre, Centre d'Esquerra del Pont de Vilomara; Centre d'Esquerra i Rabassaires de Sant Joan; Centre d'Esquerra i Rabassaires de Pont-vilomara; Comitè Polític d'Esquerra Republicana de Catalunya de Manresa; Alcaldes de Castellbell i Vilar, Cardona, Solsona, Berga, Ponmflosa, Pont de Vilomara, Sant Joan de Vilatorrada i altres que sentim no recordar.

També es va rebre un telegrama d'adhesió de l'Alcalde d'Hospitalet, senyor Frontera.

Després d'haver-se efectuat el trasllat el Secretari de la Corporació Municipal, senyor Lluis Mas, llegí l'acte de donació del mausoleu a la família Selves.

Seguidament l'Alcalde senyor Francesc Marcet pronuncià unes sentides i emocionants paraules, afirmant que amb aquest acte es donava compliment a la voluntat del poble i el sentiment unànime de tots.

A continuació el Conseller d'Economia i Agricultura senyor Prunés, fortament emocionat pronuncià les següents paraules:

Senyor alcalde, ciutadans de Manresa: Bé amb una gran emoció que assistelxo a aquest trist acte, no com a conseller d'Economia sinó com a simple ciutadà i amic d'aquell home, que es digué Joan Selves i Carner. Porto la representació del Govern de la Generalitat de Catalunya, que no podia de cap manera deixar de sumar-se a aquest homenatge popular, Joan Selves i Carner, que lluità per a portar la República i per a sostenir-la des de l'Alcaldia de Manresa i des la Conselleria de Governació, precisament en els moments més difícils de la política catalana, moments greus, no solament l'agrairem, sinó el record perenne de tots els bons catalans i republicans, i especialment dels ciutadans de Manresa.

Jo que recordo—seguelx dient el senyor Prunés—la mort de Selves, que es pot dir que morí als meus braços, puc dir-vos que poc li valgué més morir-se per no haver begut de viure aquests dies anys d'oprobi, però, no obstant, des de la seva tomba, si pogués sentir el que passa en el nostre país, veuria amb satisfacció com han estat rescatades i restaurades les llibertats, i com els homes que governen segueixen aquella línia per la qual sempre lluità.

A continuació, la vídua i filetes de Selves, dipositaren un ram de flors al mausoleu i igualment el conseller dipositá una corona tramesa especialment pel Govern de la Generalitat. També l'Alcalde dipositá una altra corona en nom de la ciutat.

En pocs moments la tomba quedà materialment coberta de flors.

També dipositá un ram de flors la nena Pilar Olivares, reina dels Jocs Florals Infantils, celebrats el mati al Grup Escolar «Renaixança».

***

Heus ací la llista de corones i rams de flors per l'ordre d'arribada:

Ramon Buixet i filles.
Senyora Ramona Soldevila, Vídua Sellés.
Família Roqueta.
Francesc Simon.
Emili Palau.
Josep Megrl.
El Cos de la Guàrdia Municipal de Manresa.

13 de juliol de 1936
Portada de *El Dia* amb la notícia de l'acte de trasllat de les despulles de Joan Selves del nínxol on fou enterrat al mausoleu construït per l'Ajuntament.
ACBG

la premsa de l'època no es dedueix que Selves patís cap d'aquests símptomes durant el curs de la malaltia. En conclusió, amb la informació disponible, que la seva mort es degués a un enverinament resulta altament improbable.[618]

D'altra banda, les infeccions venèries en homes no donen aquest tipus de manifestacions intraabdominals —a diferència de les dones, que sí que en poden donar i és freqüent. En homes s'haurien d'esperar manifestacions més de tipus dermatològiques i urològiques que no intestinals. Tampoc un càncer amb aquest quadre, encara que no impossible, seria excepcional. I el revifament dels darrers dies no es correspondria amb aquest quadre.[619]

En conjunt, doncs, les possibilitats que apuntaven a Dencàs i la teoria de Farreras i Duran són remotes i entren més en l'embolcall de rumorologia sobre la mort d'un polític de trenta-cinc anys, que del que tot apunta que va succeir. I és que Selves tenia una malaltia diverticular del còlon que afectava el sigma, també anomenada diverticulitis o sigmoiditis, que es va complicar fins a perforar-se i provocar-li una peritonitis, potencialment i possiblement mortal de necessitat per l'època.

Per diagnosticar-l'hi en aquells temps ja es podia fer amb radiografies amb contrast opac i doble contrast aire–bari, però desconeixem si n'hi van fer. En l'actualitat les diverticulitis són de fàcil diagnòstic amb ecografia i TAC abdominal. Els casos més lleus només és tracten amb antibiòtics, no s'ingressen als hospitals perquè en general tenen molt bona evolució. Les complicacions són intervingudes quirúrgicament amb molt poca morbimortalitat si la persona no té altres malalties associades.

A l'època operar era l'últim recurs, no tenien antibiòtics i la intervenció que es practica actualment en aquest casos, tot i que ja estava descrita a l'època, tenia pobres resultats, no van millorar fins als anys 1950 amb la generalització dels antibiòtics. Aquests, en concret la penicil·lina i prèviament les sulfamides, no van arribar a la població general fins passada la Segona Guerra Mundial. Si els doctors que van atendre Joan Selves a l'inici de la seva malaltia li haguessin pogut administrar aquests fàrmacs, probablement la seva evolució hagués estat molt diferent.[620]

3.12. La ràpida desaparició d'una figura de primer ordre

En començar el juliol de 1934 *El Dia* va tornar a publicar l'article de Selves «El recobrament de l'opinió pública» per mostrar la seva prosa «*precisa i al mateix temps apassionada*» i la seva vessant periodística.[621] També el periodista d'informació al Parlament per *El Día Gráfico*, Josep Gaya Picon, va escriure un elogi a Selves a *El País* de Lleida. «*Era un home correcte, finament educat, cavallerós, digne, cordial*», començava. I va afegir que era «*un home serè i ponderat que tenia do de gents i que ningú podrà recordar que hagi comès una incorrecció, ni una indelicadesa, ni una acció reprovable. Esperit recte i just, no comprenia ni s'explicava que els ciutadans poguessin apartar-se d'aquesta trajectòria*».

I que a, més, era «*enèrgic, fermament enèrgic, però sense cap ostentació del poder ni de la força, la seva energia es basava en l'imperi de la llei i en la força de la raó i del dret*». Per Gaya, una de les qualitats que més havien contribuït que Selves ocupés els importants càrrecs que havia assolit en la seva breu vida pública, era la seva «*serietat política. El senyor Selves era un polític nou. Nou per la seva forma d'actuar; per els seus procediments ràpids i efectius; per la seva propensió a no perdre el temps, ni a fer-lo perdre a ningú. Era un polític tot el contrari dels polítics de política menuda de campanar, mestres en la dilació, en la giragonsa, en el circumloqui, en el fer que es fa, per no fer res, en l'adulació i en la ineficiència*».

Anava més enllà, Selves era pel periodista «*un polític absolutament diferent de molts dels seus correligi-*

618 Ibídem.

619 Observacions de Jaume Gelonch.

620 Ibídem.

621 «Joan Selves i Carner, periodista», *El Dia*, 4 de juliol de 1934, p. 1.

9 d'octubre de 1937
Paper moneda emès per l'Ajuntament de Bages d'en Selves, el nom de Sant Mateu de Bages durant la Guerra Civil.
UB-BPR

onaris, que no han pogut o no han sabut tirar el "llast" de les formes i procediments de la vella política espanyola. I aquesta qualitat, va fer que el senyor Selves conquerís l'afecte i les simpaties de persones d'ideas polítiques radicalment contràries a les seves. Així ho he constatat jo, personalment, antes i ara. I això és molt eloqüent. Quaranta hores abans de la seva mort, vaig parlar breument amb don Joan Selves. Animós, cordial i efusiu, estava molt lluny de la seva imaginació —i de la meva— el desenllaç de la malaltia que es precipitava brutalment. Havia arribat la seva hora. I havia acabat el seu trànsit per aquest miserable món de lluites, egoismes i ambicions...».[622]

Fins i tot el 10 de juliol Tomàs Ramon Amat va enviar una carta a Francesc Marcet, alcalde de Manresa, desde Tànger per expressar la seva pena. «*De la meva extremada fidelitat a la seva amistat potser vos millor que ningú en teniu alguna prova si sabeu entreveure en les coses que ell us pogué dir arrel del desagradable incident que va determinar la meva dimissió de la Comissaria d'Ordre Públic. No crec que se us escapés aquest detall*». Va enviar 10 pessetes per les colònies escolars de Manresa dient que, si trobava que el seu nom era millor que no hi figurés, que constés anònim. Estava provant de fer clientela com a metge i no en podia aportar més.[623] Marcet l'hi va agrair i enviar salutacions de tots els amics.[624]

L'endemà *Las Circunstancias* de Reus va publicar un editorial dedicat a la memòria de Selves quan es va presentar al Parlament el projecte de llei de la nova divisió territorial, perquè era un «*convençut propulsor de la destrucció de la província*».[625] A finals de juliol, la comarcal del Bages-Cardoner d'ERC va fer un acte d'afirmació en memòria de Selves.[626] I també aleshores

622 «Elogio póstumo y justo de un gran catalán», *El Dia*, 6 de juliol de 1934, p. 6.

623 Carta de Tomàs Ramon Amat a Francesc Marcet, Tànger, 10 de juliol de 1934, extret de: Armand ROTLLAN. *Tomàs Ramon Amat. Aspectes biogràfics del metge manresà i polític republicà (1901-1937).*

624 Carta de Francesc Marcet a Tomàs Ramon Amat, Manresa, 23 de juliol de 1934, extret de: Armand ROTLLAN. *Tomàs Ramon Amat. Aspectes biogràfics del metge manresà i polític republicà (1901-1937).*

625 «Un desig de Joan Selves», *El Dia*, 11 de juliol de 1934, p. 1.

626 «Acte d'afirmació», *El Dia*, 28 de juliol de 1934, p. 1.

la seva vídua va fer constar que la celebració de cerimònies religioses amb motiu de la mort del seu marit eren alienes a ella i als hereus.[627] Les havien anunciat per mitjà d'una esquela a *La Veu de Catalunya* les germanes de Selves, Maria i Àngela, i els seus oncles, Joan i Bartomeu, prevere.[628] El 7 d'agost es va fer una sessió necrològica al local d'ERC de Manresa per glossar la figura de Selves.[629]

El 15 de setembre de 1934 Lluís Companys va visitar Manresa en la inauguració del grup escolar Renaixença i va encarregar un ram de flors per a la tomba de Joan Selves.[630] A la vídua se li havia de concedir una pensió, però va arribar el 6 d'octubre i no es va aprovar. La gestió la va fer ja a l'agost de 1935 l'alcalde de Barcelona, Pich i Pon.[631]

Precisament amb motiu de les publicacions que van fer-se a l'entorn dels Fets d'Octubre de 1934, el periodista i polític republicà Francisco Gómez-Hidalgo va publicar *Cataluña-Companys,* en el qual expressava que «*Selves, en Gobernación, acredita su recio temple de gobernante, a un tiempo prudente y enérgico. El orden público, que tiene en Cataluña un pasado oprobioso y sangriento, que va desde Montjuich hasta Martínez Anido, es regido por el joven político, a través del control de la Generalidad, con sentido de ecuanimidad y de justícia que le aplaca*».[632]

Va ser aleshores, amb el govern de la Generalitat repartit pels penals del Puerto de Santa María i Cartagena i les esquerres —en primer lloc, ERC— represaliades, que molts van trobar a faltar Selves i el seu tarannà. Van recordar-se d'ell veient que Josep Dencàs havia contribuït a l'ensulsiada posterior a la proclamació de «*l'Estat català dins la República Federal espanyola*». I que, després, va fugir a l'exili francès.[633]

En aquell moment va segellar-se la moneda amb doble cara Selves/Dencàs, com l'àngel i el dimoni, el conseller que sabia governar i el qui no en sabia. «*Si la mort el privà de continuar dedicant el seu esforç a polir i perfeccionar el funcionament d'uns serveis que havia muntat amb gran minuciositat i amb entusiasme, li estalvià el desencís de veure'ls mal utilitzats i conduïts al fracàs*», es diria en referència al primer, per exemple.[634]

Al voltant del primer aniversari de la seva mort, el 30 de juny de 1935 es va fer una visita a la tomba per dipositar-hi flors.[635] *El Dia* també va fer un especial en el qual Lluís Companys, en recordar-lo, va dir que Selves era «*un dels homes de Catalunya de més capacitat en sentit de govern*».[636]

El 9 de febrer de 1936 al teatre Kursaal es va fer un míting en el marc de la campanya electoral. Al marge dels polítics manresans participants del Front d'Esquerres, amb l'excepció de l'exalcalde Lluís Prunés que era a la presó, va parlar Carles Pi i Sunyer, que va dedicar unes paraules de record a Selves, «*qui al davant dels llocs de govern que li foren confiats demostrà un gran coratge*», i va ser molt aplaudit.[637]

Aleshores l'Ajuntament de Manresa, en raó del seu «*preclar talent i virtuts cíviques*», acordà fer-li construir un panteó al cementiri municipal, que l'Ajuntament va erigir i lliurar a la família.[638] El trasllat de les despulles es va fer no pas en el segon aniversari de la mort de Selves, el 28 de juny, sinó amb uns dies de re-

627 «Una nota de la vídua del señor Selves i Carner», *El Dia*, 20 de juliol de 1934, p. 1.

628 «En Joan Selves Carné», *La Veu de Catalunya*, 19 de juliol de 1934, p. 2.

629 «A Esquerra Republicana de Catalunya. Comarcal Bages-Cardona», *La Humanitat*, 7 d'agost de 1934, p. 6.

630 «Unes flors del President a la tomba de Joan Selves», *El Dia*, 15 de setembre de 1934, p. 3.

631 «Les fantasies de l'Angulo», *El Dia*, 19 d'agost de 1935, p. 1.

632 Francisco GÓMEZ-HIDALGO. *Catalunya-Companys.*

633 Joan ESCULIES. «Dencàs feixista?» *La Vanguardia*, 12 de desembre de 2021; Joan ESCULIES. «Josep Dencàs, fugida a París», *El País* (Quadern), 25 de juliol de 2021, p. 1-3.

634 Antoni FARRERAS. *De la Setmana Tràgica a la implantació del franquisme,* p. 130.

635 *El Dia*, 28 de juny de 1935.

636 Lluís COMPANYS. «... i segueix endavant», *El Dia*, 28 de juny de 1935, p. 12.

637 «Cap al triomf», *El Dia*, 10 de febrer de 1936, p. 2.

638 «L'Ajuntament i el poble de Manresa honoren els seus fills il·lustres», *La Humanitat*, 14 de juliol de 1936, p. 7, 12.

Manresa, 10 de setembre de 1984
Acte de descobriment per part de l'alcalde Joan Cornet d'una placa commemorativa a la casa on va viure Joan Selves.
JOAN ESTEVE / REGIÓ 7

tard, el 12 de juliol de 1936.[639] Va ser un acte multitudinari en què van assistir-hi com a figures manresanes preeminents l'alcalde Francesc Marcet i el conseller d'Economia i Agricultura i exalcalde, Lluís Prunés, tots dos, a més, companys de partit.[640]

Encara no una setmana després va començar la Guerra Civil, i el 20 d'agost, l'Ajuntament va acordar que la Casa Caritat i Infants Orfes de Manresa es diria Asil Alberg Joan Selves. I el 4 de setembre es va nomenar Carme Baltiérrez sotsdirectora de l'Asil.[641] També l'11 de setembre el consistori va decidir canviar els noms d'origen religiós del nomenclàtor i el carrer de la Muralla de Sant Domènec, uns dels principals de la ciutat, va passar a ser el carrer Selves Carner.[642] També va crear-se un grup escolar Joan Selves, que tenia un equip de futbol.[643]

El 9 d'octubre, Sant Mateu de Bages es va convertir en Bages d'en Selves en la reforma de la Llei municipal i el 1937 va acordar la creació de la seva moneda local amb bitllets d'una pesseta, 50 cèntims i 25 cèntims amb el seu nom. En començar el juliol de 1938 *El Dia* va recordar el quart aniversari de la mort de Selves, equivocant la data per un dia, fixant-la el 29 de juny.[644] Era el preludi del que passaria poc després.

També el 26 de setembre de 1938 la Comissió Permanent de Finances del Parlament —presidida per Pere Cerezo, amb Joan Sauret de secretari i com a vocals Josep Andreu i Abelló, Miquel Guinart, Estanislau Ruiz Ponsetí, Francesc Farreras i Duran i Joaquim Bilbeny— va aprovar dos dictàmens per presentar dues proposicions de llei per concedir una pensió de 6.000 pessetes anuals a la vídua d'Amadeu Colldeforns, diputat d'ERC mort en l'inici del sollevament rebel en l'intent de recuperar la caserna de les Drassanes de Barcelona, i una altra d'igual als hereus de Selves.[645]

L'1 d'octubre d'aquell any, en la darrera reunió del Parlament de Catalunya van aprovar-se ambdós dictàmens, per tal que el govern fixés el temps de percepció i les normes per les quals s'hauria de regir la concessió i determinar la partida pressupostària que se'n faria càrrec mentre no s'aprovés un nou pressupost de la Generalitat, cosa que ja no succeiria.

Farreras i Duran, tanmateix, va demanar la paraula i va expressar que la Comissió havia acordat proposar a la cambra que es discutís amb caràcter d'urgència la proposició referent a la pensió de la vídua de Colldeforns. El ple ho va aprovar i el text d'aquesta llei es va publicar com un annex del *Diari de Sessions* d'aquell darrer ple. En canvi, l'altre dictamen va quedar damunt la taula i ja no s'aprovaria. Els hereus de Selves, per tant, mai no van arribar a rebre aquests diners.

Aquest fet va generar un malentès. Aquell mateix dia Francesc Marcet, coneixedor que el dictamen s'havia dut al ple, va dir a Carme Baltiérrez que anés a agrair-l'hi a Lluís Companys. L'alcalde de Manresa va acompanyar-la a ella i les seves dues filles. En arribar al Palau de la Generalitat van trobar-hi Francesc Farreras i Duran. Aquest va traslladar-los aleshores que la llei corresponent al seu ajut havia quedat pendent. El grup va quedar sorprès, però van passar a l'audiència amb el president. Aquest va quedar en fals, conscient de la situació, i aleshores va dir-los que anessin a veure una propietat seva que els l'oferia per viure a Barcelona si ho volien perquè les filles de Selves tinguessin opció a les oportunitats d'una millor educació que hi havia la capital. Els hi va dur un cotxe oficial. L'acompanyant de la vídua va avançar-li que la propietat —es desconeix quina— no els agradaria i que no feia per elles. I així va ser. I no la van acceptar.[646]

Aleshores l'exèrcit rebel ja havia entrat a Catalunya. Quan a finals de gener va arribar a les portes de Bar-

639 Ibídem.

640 «Manresa, a Joan Selves Carner», *El Dia*, 13 de juliol de 1936, p. 1.

641 «Uns acords de l'Ajuntament», *El Dia*, 21 d'agost de 1936, p. 1; «De la Casa Gran», *El Dia*, 5 de setembre de 1936, p. 1.

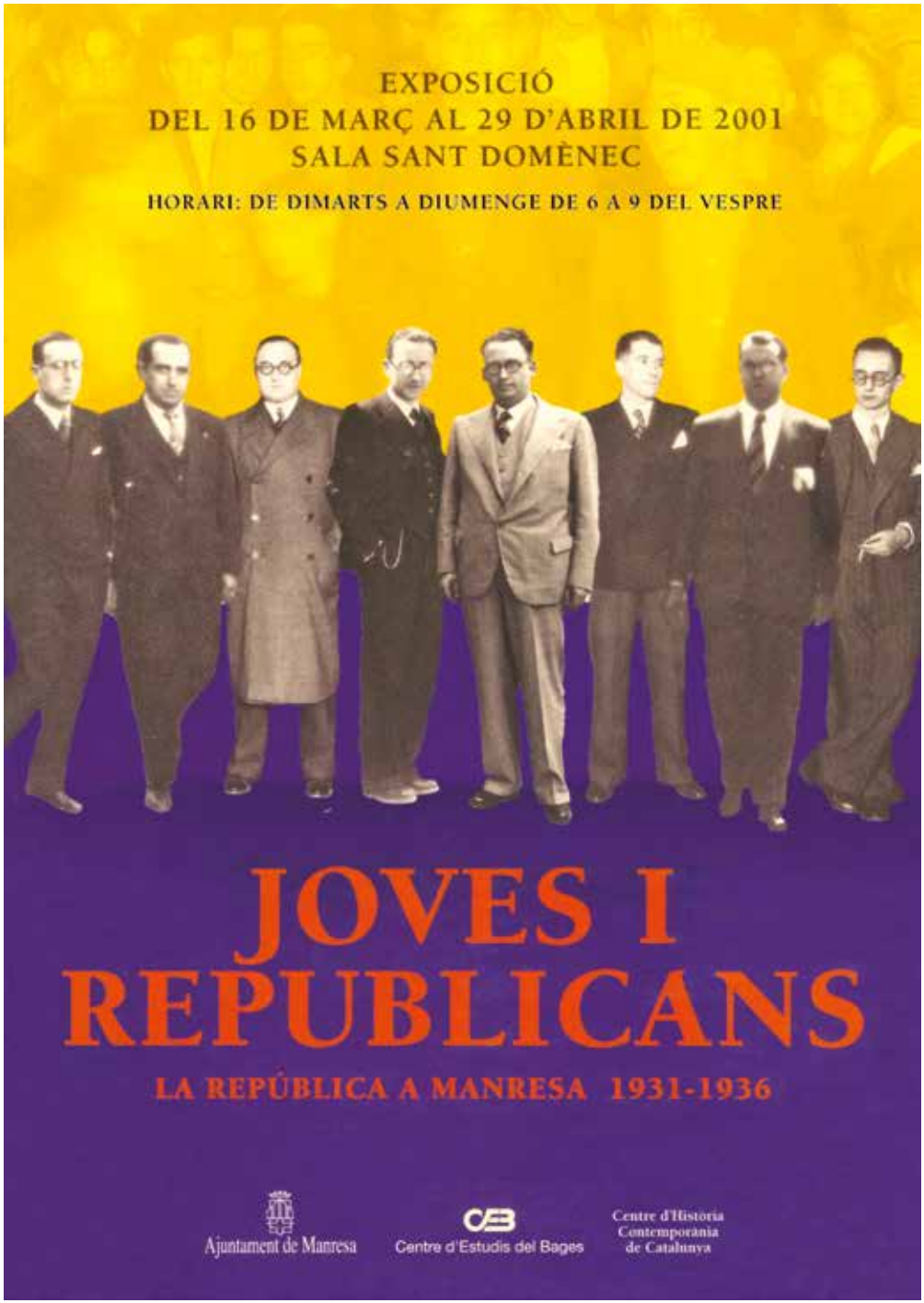
642 «El pla municipal d'ahir», *El Dia*, 12 de setembre de 1936, p. 1.

643 «Els esports», *El Dia*, 18 d'agost de 1937, p. 4.

644 «Aniversari de la pèrdua de Joan Selves i Carner», *El Dia*, 4 de juliol de 1938, p. 1.

645 *Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*, 1 d'octubre de 1938, p. 5.090-5.092.

646 Entrevista de Joaquim Aloy a Maria Selves, 2006.

Març de 2001
Cartell de l'exposició «Joves i republicans. La República a Manresa, 1931-1936» que recuperava les figures de la generació republicana de la ciutat: els alcaldes Joan Selves, Lluís Prunés i Francesc Marcet i altres personalitats com Francesc Farreras i Duran, Joaquim Amat-Piniella, Francesc Senyal, Tomàs Ramon Amat, Joan Baptista Claret, Vicenç Prat...

celona, l'estol de polítics republicans que havien conegut el bagenc va marxar a l'exili.

El règim franquista va incloure també, de manera breu, un expedient relatiu a la pertinença a la maçoneria de Selves al seu Tribunal Especial para la Represión y de la Masonería y el Comunismo el 1943. També un any la família del difunt va haver de retirar l'escut de la Generalitat del seu panteó per evitar que aquest es malmetés. Fet això, se'l va respectar.[647]

En l'entretant els exiliats bregaven per la seva pròpia supervivència sense possibilitats de recuperar la dimensió d'una figura que, amb tot el que havia passat i passava, anava quedant llunyana. Ni Selves, ni els seus companys van ser oblidats, però.

Josep Tarradellas, ja president de la Generalitat a l'exili, a inicis del 1970 va animar Farreras i Duran que expliqués en alguna publicació «*la influència que va tenir l'aportació dels catalanistes de la comarca de Manresa en el moment polític de Catalunya*» en els anys 1930. Considerava que havia passat desapercebuda respecte a la de nuclis com Sabadell i Terrassa, per exemple.[648]

Farreras i Duran va morir a Mèxic sense haver-ho fet. A Manresa el record del seu primer alcalde republicà va sobreviure a nivell particular, però en el context del franquisme el seu perfil, com el de tants altres, va ser reclòs en l'ostracisme.

En recuperar-se la democràcia i a tomb del cinquantè aniversari del seu traspàs, el juliol de 1984 Joaquim Aloy va dedicar un ampli reportatge a la seva figura al diari *Regió 7.* L'historiador manresà lamentava que no s'hagués recordat encara el polític i que inclús CiU i PSC haguessin fet decaure el febrer de 1982 una proposta dels regidors del PSUC i de Nacionalistes d'Esquerra per tal d'incloure Selves al nomenclàtor dels carrers.[649]

La vigília de l'11 de setembre de 1984, l'alcalde socialista Joan Cornet va esmenar la decisió descobrint una placa en record del conseller a la façana de la casa del carrer Urgell on havia viscut i se li va fer un acte d'homenatge al Saló de sessions de l'Ajuntament de Manresa amb una conferència de l'aleshores vicepresident del Parlament i historiador, Isidre Molas, «Perspectiva de l'11 de Setembre, des de la Generalitat republicana fins els nostres dies».[650]

L'octubre d'aquell any, l'embranzida de l'aniversari del traspàs encara va fer que Antoni Farreras, nebot de Farreras i Duran i que havia treballat al departament d'Agricultura en els anys 1930, glossés el perfil biogràfic de Selves també a *Regió 7.* Farreras en els seus llibres havia expressat que la mort prematura del bagenc «*privà Catalunya d'una de les personalitats polítiques més prometedores entre les que s'havien revelat amb l'adveniment de la República*».[651]

El 28 de desembre d'aquell mateix 1984, el Ple de l'Ajuntament aprovava designar com a Centre Cívic Joan Selves i Carner l'equipament existent al passatge Oller. Tot i que la inauguració no es va produir fins més de dos anys més tard, el 31 de març de 1987.[652]

Va caldre esperar fins a la primavera de 2001 perquè el nom de Selves tornés a guanyar força, si més no en l'àmbit del Bages, a partir de l'esposició «Joves i Republicans. La República a Manresa, 1931-1939». Comissariada per Joaquim Aloy i Pere Gasol, la va impulsar la regidoria de Cultura de l'Ajuntament, que ocupava Ramon Fontdevila d'ERC, i va comptar amb la col·laboració del Centre d'Estudis del Bages, l'Arxiu Històric Comarcal de Manresa i el Centre d'Història Contemporània de Catalunya.

La mostra va poder veure's durant sis setmanes a la sala d'exposicions Sant Domènec de la ciutat i va acompanyar-se d'un catàleg que n'ampliava els continguts. Es tractava d'un recorregut per la història de Manresa i comarca durant els anys republicans, amb especial èm-

647 Ibídem.

648 AMTM. Carta de Josep Tarradellas a Francesc Farreras i Duran, 15 de gener de 1970, Saint-Martin-le-Beau.

649 Joaquim ALOY. «Fa 50 anys va morir Joan Selves i Carner», *Regió 7,* 1 de juliol de 1984, p. 8-9.

650 «Manresa comença la Diada amb l'homenatge a Selves i Carner», *Regió 7,* 11 de setembre de 1984, p. 1.

651 Antoni FARRERAS. *De la Setmana Tràgica a la implantació del franquisme,* p. 130.

652 «Els veïns van envair el centre cívic Selves i Carner el dia de la seva inauguració», *Regió 7,* 2 d'abril de 1987..

Manresa, 16 d'octubre de 2004
El conseller Josep Huguet, el primer manresà
en esdevenir membre del Govern de la Generalitat des de Joan Selves,
—acompanyat de Ramon Fontdevila i Joan Vinyes—
va voler homenatjar el seu antecessor en el seu primer acte públic.
ÒSCAR BOLANCELL / REGIÓ 7

fasi en les figures polítiques republicanes com el propi Selves, Lluís Prunés, Francesc Marcet, Joaquim Amat-Piniella, Francesc Farreras i Duran o Jaume Serra i Húnter.[653] En aquella ocasió les dues filles de Selves, Maria i Carme, van visitar l'exposició i, en el seu marc, *Regió 7* va publicar un reportatge amb les seves vivències i les de Margarida Marcet i Josepa Prunés, filles totes dels alcaldes republicans, el 14 d'abril de 2001.[654]

Tres anys després, Josep Huguet va fer la seva primera visita com a conseller de Comerç, Turisme i Consum de la Generalitat de Catalunya, el mateix dia d'assumir la cartera, a la tomba de Joan Selves al cementiri municipal de Manresa. Huguet va voler així, «*deixar molt clar que la meva acció de govern parteix d'aquest fil roig que ens condueix al llarg de la història en defensa dels sectors populars de Catalunya, dels treballadors, dels pagesos, dels comerciants, dels petits empresaris, que han defensat sempre les llibertats i la justícia social*».[655]

El Ple Municipal de Manresa del 22 de febrer del 2005 aprovava donar el nom d'Alcalde Selves i Carner a una via pública de la ciutat, juntament amb els noms d'Estanislau Casas, Joana Herms, Alcalde Marcet, Alcalde Martínez i Alcalde Prunés. Tots situats a la zona prop de l'avinguda dels Dolors.

I encara en el 75è aniversari de la proclamació de la Segona República, el 14 d'abril de 2006, l'Ajuntament de Manresa va organitzar un acte d'homenatge als quatre alcaldes republicans de la ciutat, Selves, Prunés, Marcet i el cenetista Emilià Martínez Espinosa.[656]

Amb aquest fil, vinculat sobretot a les commemoracions republicanes, la ciutat ha volgut mantenir viu el record de qui va proclamar la República a Manresa i en va ser el primer alcalde en aquesta etapa, Joan Selves Carner. No pas un polític qualsevol, sinó un dels principals homes de Lluís Companys i el qui va gestionar el traspàs de l'ordre públic i el va governar en els primers anys de la Generalitat de Catalunya republicana.

653 Ramon FONTDEVILA. «Joves i Republicans a Manresa, una exposició contra l'oblit», *Esquerra Nacional,* març-abril de 2001, p. 18.

654 «Filles de la República, en el 70è aniversari», *Regió 7,* 14 d'abril de 2001, p. 1.

655 Òscar BOLANCELL. «Huguet ret homenatge al seu 'antecessor' Selves i Carner», *Regió 7,* 17 d'octubre de 2004, p. 3.

656 Marc GONZÁLEZ. «L'Ajuntament retrà homenatge als quatre alcaldes manresans de la Segona República», *Regió 7,* 15 d'abril de 2006, p. 9.

Manresa, 13 d'abril de 2001

Josepa Prunés, Margarida Marcet, Carme Selves i Maria Selves, filles dels alcaldes republicans de la ciutat, a l'exposició «Joves i republicans. La República a Manresa, 1931-1936».

MIREIA ARSO / REGIÓ 7

Testimonis entrevistats

Assumpció	Cheyne	25 de juny de 2019 (correu electrònic)
Jaume	Gelonch i Romeu	9 de febrer de 2023 (correu electrònic)
Joan	Riera i Selvas	25 d'agost de 2021 (telèfon)
Emilio	Salgado Garci	12 de febrer de 2023 (correu electrònic)
Maria	Selves i Baltiérrez	25 de maig de 2017

Fons documentals i gràfics

ACBG	Arxiu Comarcal del Bages
AFB	Arxiu Fotogràfic de Barcelona
AGA	Archivo General de la Administración, Alcalá de Henares
AHCB	Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona
AHN	Archivo Histórico Nacional, Madrid
AMTM	Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià
ANC	Arxiu Nacional de Catalunya
ARF	Albert Roqué i Fíguls, Barcelona
BC	Biblioteca de Catalunya
CCE	Consell Català de l'Esport
CSB	Carme Selves Baltiérrez
FI	Fundació Irla
MM	Monestir de Montserrat
MSB	Maria Selves Baltiérrez
RCB	Registre Civil de Barcelona
RCSMB	Registre civil de Sant Mateu de Bages
UB-AH	Universitat de Barcelona - Arxiu Històric
UB-BPR	Universitat de Barcelona - Biblioteca del Pavelló de la República

Manresa, 16 de març de 2001
Inauguració de l'exposició «Joves i republicans. La República a Manresa, 1931-1936». D'esquerra a dreta: Pere Gasol, Joaquim Aloy, Ramon Fontdevila i Josep Benet.
ROSSY LÓPEZ / FI

Agraïments

Joaquim Aloy i Bosch
Mireia Bo i Gudiol
Assumpció Cheyne
Jaume Gelonch i Romeu
Matilde Gombau i Queralt
Toni Mata
Ariadna Moyano i Candelera
Joan Riera i Selvas
Emilio Salgado Garcia
Maria Selves i Baltiérrez
Marc Torras i Serra
Montserrat Tura i Camafreita
Joan Ignasi Vicente i Selvas

MANEL LÓPEZ ESTEVE

ELS FETS
DEL 6
D'OCTUBRE
DE 1934

Pròleg de Josep Fontana

EDITORIAL BASE

Bibliografia

A. MONOGRAFIES

AISA I PÀMPOLS, Ferran. *República, guerra i revolució. L'Ajuntament de Barcelona (1931-1939).* Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2009.

ALQUÉZAR I ALIANA, Ramon. *L'Ajuntament de Barcelona en el marc del Front d'Esquerres.* Barcelona: Columna, 1986.

AMAT-PINIELLA, Joaquim. *Ombres al calidoscopi.* Manresa, Impremta Boixeda, 1933.

AMETLLA I COLL, Claudi. *Memòries polítiques.* Barcelona: Catalònia, 1979.

AYMAMÍ I BAUDINA, Lluís. *El 6 d'octubre tal com jo l'he vist.* Barcelona: Atena, 1935.

AZAÑA DÍAZ, Manuel. *Diarios completos. Monarquía, República, Guerra Civil.* Barcelona: Crítica, 2000.

BARAS GÓMEZ, Montserrat. *El Partit Catalanista Republicà. De Acció Catalana a Acció Catalana Republicana (1922-1933).* Barcelona: Curial, 1980.

CALVET I COSTA, Felip; ROIG I ROSICH, Josep Maria. *Josep Irla, president de la Generalitat de Catalunya a l'exili.* Barcelona: Fundació Salvador Vives i Casajuana, 1983.

CATTINI, Giovanni C. «L'ordre públic durant la Segona República», a: Àngel CASAS (dir.) *Del sometent als mossos d'esquadra. Història de l'ordre públic a Catalunya.* Catarroja: Editorial Afers, 2022.

CLARA I RESPLANDIS, Josep. «Masones en los gobiernos de la Generalitat de Catalunya (1931-1939)», a: FERRER, José Antonio. *Masonería, revolución y reacción.* Alacant: Diputació d'Alacant, Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert, 1990.

CLARET I SERRA, Andreu. *París érem nosaltres.* Barcelona: Columna, 2023.

CULLA I CLARÀ, Joan Baptista. *El catalanisme d'esquerra: Del grup de L'Opinió al Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra, 1928-1936.* Barcelona: Curial, 1977.

DENCÀS I PUIGDOLLERS, Josep. *El 6 d'Octubre des del Palau de Governació.* Barcelona: Edicions Mediterrània, 1935.

ESCOFET I ALSINA, Frederic. *Al servei de Catalunya i de la República. La desfeta (6 d'octubre de 1934).* París: Edicions Catalanes de París, 1973.

ESCULIES SERRAT, Joan. *Josep Tarradellas. Dels orígens a la República (1931-1936).* Barcelona: Edicions Dau, 2012.

— «El nacionalismo radical catalán y su visión de Companys antes del mito del presidente mártir», a: UCELAY-DA CAL, Enric i GONZÀLEZ VILALTA, Arnau (eds.). *Contra Companys, 1936: la frustración nacionalista ante la revolución.* València: Publicacions de la Universitat de València, 2012.

— *Josep Andreu Abelló. Els clarobscurs del catalanisme.* Barcelona: Edicions de 1984, 2015.

— *Josep Tarradellas. Una certa idea de Catalunya.* Barcelona: Pòrtic, 2022.

FARRERAS, Antoni. *La Conselleria d'Agricultura de la Generalitat de Catalunya.* Barcelona: Pòrtic, 1974.

— *De la Setmana tràgica a la implantació del franquisme.* Barcelona: Pòrtic, 1977.

FINESTRES, Jordi. *Josep Maria Planes (1907-1936). Memòria d'un periodista assassinat.* Barcelona: Collegi de Periodistes de Catalunya, 1998.

GASOL I PUJOL, Pere i ALOY I BOSCH, Joaquim. *Joves i Republicans. La República a Manresa (1931-1936).* Manresa: Ajuntament de Manresa, Centre d'Estudis del Bages, Centre d'Història Contemporània de Catalunya, 2001.

GÓMEZ-HIDALGO, Francisco. *Catalunya-Companys,.* Madrid: Librería Enrique Prieto, 1935.

GUILLAMET I LLOVERAS, Jaume. *El setmanari L'Opinió i la fundació d'Esquerra Republicana de Catalunya (1928-1931).* Barcelona: Fundació Josep Irla, 2022.

HURTADO I MIRÓ, Amadeu. *Quaranta anys d'advocat. Història del meu temps 1894-1936.* Barcelona, Edicions 62, 2011 [1969].

— *Abans del sis d'octubre.* Barcelona: Quaderns Crema, 2008.

IVERN I SALVÀ, Maria Dolors. *Esquerra Republicana de Catalunya (1931-1936), vol. I.* Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1988.

IZQUIERDO I BALLESTER, Santiago. *República y autonomía. El difícil arrelament del catalanisme d'esquerres, 1904-1931.* Catarroja: Editorial Afers, 2006.

LLATES I SERRAT, Rossend. *Ésser català no és gens fácil.* Barcelona: Aedos, 1971.

LÓPEZ ESTEVE, Manel. *Els Fets del 6 d'Octubre del 1934.* Barcelona: Edicions Base, 2013.

MACIÀ I FARRÉ, Marc. «Les Borges i el republicanisme macianista: Pere Mias Codina», a: Marc MACIÀ (ed.) *Del republicanisme a l'independentisme.* Juneda: Editorial Fonoll, 2017.

MARTIN BERBOIS, Josep Lluís. *Ignorades però desitjades: la dona política durant les eleccions de la Segona República a Catalunya.* Barcelona: A Contra Vent, 2013.

MARTIN RAMOS, José Luis. «Governació (1931-1939)», a: Francesc BONAMUSA (dir.) *Generalitat de Catalunya. Obra de govern, 1931-1931, vol. 1.* Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2006.

MUNIESA I BRITO, Bernat. *La burguesía catalana ante la II República española (1931-1936). Vol. II El triunfo de Wagner sobre Verdi.* Barcelona: Anthropos editorial, 1985.

PI I SUNYER, Carles. *La República i la Guerra: memorias de un político catalán.* Mèxic: Oasis, 1975.

PRAT I BRUNET, Vicenç. *Memòries (1902-1957). Escriptor, intel·lectual i polític manresà.* Manresa: Centre d'Estudis del Bages, 2002.

RISQUES I CORBELLA, Manel. *El Palau de la Duana de Barcelona. De Govern Civil a delegació del govern.* Barcelona: Delegació del Govern d'Espanya a Catalunya, 2008.

ROCA I ROSELL, Francesc. *El pla Macià. De la Gross-Barcelona al pla comarcal.* Barcelona: La Magrana, 1977.

ROTLLAN I VERDAGUER, Armand. *Tomàs Ramon Amat. Aspectes biogràfics del metge manresà i polític republicà (1901-1937).* Manresa: Zenobita edicions, 2021.

RUBÍ I CASALS, Gemma i VICENTE, Isabel. «Política i societat entre 1900 i 1931», a: FERRER, Llorenç (coord.). *Historia de la Ciutat de Manresa, 1900-1950, vol. 1.* Manresa: Fundació Caixa de Manresa, 1991.

RUBIRALTA I CASAS, Fermí. *Miquel Badia. Vida i mort d'un líder separatista.* Barcelona: Fundació Irla, Duxelm, 2011.

SALLÉS I BONASTRE, Anna. *Quan Catalunya era d'Esquerra.* Barcelona: Edicions 62, 1986.

SANAHUJA I BONFILL, Josep Maria. *Les conselleries de Governació i Justícia de la Generalitat de Cata-*

lunya, 1931-1934. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1982.
SOLDEVILA I ZUBIBURU, Ferran. *Dietaris de l'exili i el retorn.* València: Edicions 3i4, 2000.
SOLÉ i SABATÉ, Josep Maria. *Lluís Companys, president de Catalunya. Biografia humana i política, vol. I i II.* Barcelona: Enciclopèdia de Catalunya, 2007.
TORRA I PLA, Quim. *Periodisme? Permetin! La vida i els articles d'Eugeni Xammar.* Sant Cugat del Vallès, Símbol editors, 2008.
UCELAY-DA CAL, Enric. *La Catalunya populista. Imatge, cultura i política en l'etapa republicana, 1931-1939.* Barcelona: La Magrana, 1982.
— Francesc Macià. *Una vida en imatges.* Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1984.
— «Com es fixà la imatge dels "dolents": les Joventuts d'Esquerra Republicana – Estat Català i la problemática d'un "feixisme català"», a: UCELAY-DA CAL, Enric, GONZÀLEZ VILALTA, Arnau i NÚÑEZ SEIXAS, Xosé Manuel (eds.) *El catalanisme davant del feixisme, 1919-2018.* Maçanet de la Selva: Editorial Gregal, 2018.
VIDAL JOVÉ, Joan Francesc. *Històries del meu temps: abans d'ara.* Barcelona: Selecta, 1970.

B. ARTICLES EN PUBLICACIONS

BALCELLS I GONZÀLEZ, Albert. «El control sindical dels transports i de les comunicacions de Barcelona entre 1931 i 1939», *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics,* XXVI (2015), p. 181-202.
ESCULIES SERRAT, Joan. «La Falç (1918-1939). Història d'una joventut del nacionalisme radical català», *Afers*, vol. 29, 2014, (78), p. 495-523.
— «Lluís Companys: em seguen l'herba sota els peus! Busquen un altre candidat!», *Regió 7*, 31 de desembre de 2015, p. 38-39.
— «Tarradellas el organizador. La campaña propagandística del Estatuto de Autonomía de Cataluña en 1932», *Historia y Política*, 2016, (36), p. 241-262.
— «La venjança dels tramvies. La CNT contra Governació (1933-1936)», *L'Avenç*, juliol-agost 2020, (470), p. 56-61.
— «Josep Dencàs, fugida a París», *El País* (Quadern), 25 de juliol de 2021, p. 1-3.
— «Dencàs feixista?», *La Vanguardia*, 12 de desembre de 2021, p. 54-55.
— «El catalanismo republicano de Manresa, entre Acció Catalana y Esquerra Republicana de Catalunya (1929-1931)», *Hispania Nova*, 2021, (20), p. 27-56.
— «Estat Català, 1922-1931: el partit-moviment independentista que va contribuir al naixement d'ERC», *Eines*, desembre 2022, (45), p. 101-109.
FUENTES SAGAZ, Manuel de. «El doctor Joan Puig-Sureda i Sais (1880-1978), *Gimbernat,* 2010, (53), p. 211-221.
PICH I MITJANA, Josep, MARTÍNEZ FIOL, David i CONTRERAS, Josep. «Somriues abans de la tempesta. Josep Maria Planes, impulsor del periodismo satíric i d'investigació durant la Segona República», *Afers*, 2017, (88), p. 753-783.
PICH I MITJANA, Josep, SABATER I GARCIA, Jordi i PORTA I CAPDEVILA, Frederic Josep. «"Las famosas bases de Manresa que constituyen las aspiraciones de aquellas gentes de constituir la nacionalidad catalana". Entre el mito y la realidad», *Rubrica Contemporanea*, vol. XI, 2022, (22), p. 1-23.
SERRA I CARNÉ, Jaume. «Notes sobre la politització a Manresa durant la Segona República», *Dovella*, 27 (1988), p. 25-29.

SOLER-BECERRO, Raimon. «La construcció de l'hegemonia política: Esquerra, 1931-1933», *Eines*, 14, hivern 2011, p. 103-107.
— «El Centre Republicà d'Igualada i el republicanisme a l'Anoia, 1893-1936», *Miscellanea Aqualatensia*, 2015, (16), p. 13-69.
— «Les eleccions municipals del 12 d'abril de 1931 a Catalunya», Institut de Ciències Polítiques i Socials, *Working Papers*, 2016, (324), p. 1-24.

C. PREMSA

Barcelona
Be Negre, El
Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya
Camí, El
Campana de Gràcia, La
Catalunya Ràdio
Clarisme
Considerat, El
Cruz, La
Día Gráfico, El
Diari de Sessions del Parlament de Catalunya
DIC
Diluvio, El
Esquella de la Torratxa, L'
Humanitat, La
Lliri Blanc, El
Mirador
Opinió, L'
Publicidad, La / Publicitat, La
Rambla, La
Vanguardia, La
Veu de Catalunya, La

Ciutat de Mèxic
Xaloc

Girona
Autonomista, L'
Diari de Girona

Hospitalet de Llobregat, L'
Llibertat

Igualada
Diari d'Igualada

Manresa
Dia, El
Pla de Bages, El
Regió 7

Reus
Foment

Sabadell
Poble, El

Sant Feliu de Guíxols
Onada, L'

Santa Coloma de Queralt
Segarra, La

Sitges
Baluard de Sitges

Vic
Gazeta de Vich

Índex onomàstic

Abadal i Calderó, Raimon d' 58, 141
Agulló i Espiell, Francesc de Paula 61
Aiguader i Miró, Jaume 35, 39, 41, 47, 76, 88, 106, 107, 109, 111, 114, 117, 158
Alavedra i Segurañas, Joan 86, 92, 142, 158, 160, 179
Albiñana Sanz, José María 159
Alcalá-Zamora, Niceto 68
Alfons XIII 31, 37
Alomar i Villalonga, Gabriel 68
Aloy i Bosch, Joaquim 197, 204
Álvarez González-Posada, Melquíades 134
Amat-Piniella, Joaquim 13, 17, 23, 43, 53, 166, 183, 196, 199
Ametlla i Coll, Claudi 83, 93, 95, 96, 101, 107, 109, 114, 115, 127, 185
Andrés, Manuel 110
Andreu i Abelló, Josep 88, 135, 195
Anguera de Sojo, Josep Oriol 101, 125, 127, 129
Aragay i Daví, Amadeu 68, 158
Argüelles y Argüelles, Manuel de 35, 37
Armendares i Torrent, Salvador 79
Armengou i Torra, Ignasi 25
Arnau i Cortina, Francesc 106
Arola i Sala, Josep 49, 57
Aymamí i Baudina, Lluís 101, 187
Azaña Díaz, Manuel 73, 75, 77, 81, 83, 101, 115, 145
Azcárate y Flórez, Justino de 133, 135
Azcárraga, José de 103, 156
Aznar-Cabañas, Juan Bautista 39
Badia i Capell, Miquel 95, 97, 101, 103, 105, 117, 149, 151, 153, 155, 157, 158, 159, 167, 173, 179, 187
Ballester i Camps, Vicenç Albert 58, 65
Baltiérrez i Clotet, Carme 23, 24, 29, 31, 32, 36, 40, 43, 45, 72, 123, 177, 188, 195
Baltiérrez i Clotet, Llúcia 40
Baltiérrez i Ferrer, Antoni 33
Baltiérrez i Posa, Ignasi 23
Baltiérrez i Posa, Josep 31
Bancells i Xiberta, Joan 88
Barrera i Maresma, Martí 121, 123, 126, 132, 137, 161
Batet i Mestres, Domènec 94, 127, 128, 129, 130, 154, 161
Batista i Roca, Josep Maria 58
Battestini i Galup, Nicolau 88
Bécquer, Gustavo Adolfo 23
Bédia de la Caballeria, Cecilio 97
Bellí i Castiel, Epifani 68, 76
Bellmunt, Domènec de veure: Pallerola i Munné, Domènec
Bello Trompeta, Luis 77
Benet i Morell, Josep 204
Benzo Cano, Eduardo 156
Berenguer Fusté, Dámaso 39, 43
Bertran i Musitu, Josep 105
Bertran i Raurell, Antoni 12
Besteiro Fernández, Julián 77
Bilbeny i Bosch, Joaquim 195
Biosca i Busqué, Amadeu 16
Blanes, Joan 25
Blasi i Maranges, Pere 88
Bofill i Mates, Jaume 29, 39, 58
Bonals i Colldeforns, Rafael 56
Bordas de la Cuesta, Josep 68
Bosch i Gimpera, Pere 130
Bru i Jardí, Lluís 79

Brunet i Boixadera, Josep 57
Brunet i Riera, Valentí 51, 57
Brunet i Solà, Manuel 115, 121, 143, 145, 155, 169
Byron, Lord 23
Cambó i Batlle, Francesc 25, 141, 169, 171
Campalans i Puig, Rafael 68
Canturri i Ramonet, Enric 158
Cardona i Civit, Daniel 58
Carné i Comaposada, Joan 23, 31
Carné i Comaposada, Maria 21, 23
Carné, Josep 21
Carner i Romeu, Jaume 68
Carrasco i Formiguera, Manuel 39, 41, 61, 68
Carreres i Pons, Ramon 156
Casabò i Torras, Josep Maria 88
Casademunt i Arimany, Xavier 88
Casajuana, Isidre 37
Casals i Carner, Ramon 31
Casals i Vidal, Francesc Xavier 85, 88, 90, 96, 98, 107, 113
Casanelles i Ibarz, Joan 43, 76, 88, 109
Casanovas i Maristany, Joan 76, 146, 166, 179, 181
Casares Quiroga, Santiago 83, 96, 97, 101
Casas, Estanislau 199
Casellas i Puig de Massa, Josep 148, 156, 157, 173
Cavallé i Llagostera, Pere 88, 126
Cerezo i Hernàez, Pere 195
Cervera i Astor, Leandre 49
Claret, Joan Baptista 25, 27, 33, 37, 38, 63, 115, 196
Clarí, Andreu 57
Closas i Cendra, Rafael 103, 110, 156
Clotet i Pintó, Ramona 23, 40, 175
Codina i Perelló, Carme 71
Codina, Isidre 71
Coll i Llach, Pere 148, 156, 157, 167, 169, 173
Coll i Roca, Josep 25, 59
Coll, Pau 57
Colldeforns i Margalló, Amadeu 195
Coloma Roldán, Luis 23
Comaposada, Madalena 21
Comas i Calvet, Pere 77, 79, 83, 84, 88, 109
Comorera i Soler, Joan 79, 84, 97, 132, 137, 144, 160, 174, 179, 181
Companys i Jover, Lluís 7, 19, 35, 41, 43, 49, 55, 63, 65, 66, 68, 69, 76, 77, 79, 84, 85, 88, 89, 91, 92, 95, 96, 97, 99, 101, 103, 105, 107, 109, 114, 129, 132, 133, 134, 135, 137, 141, 142, 144, 146, 153, 154, 155, 157, 159, 160, 166, 171, 173, 177, 179, 181, 193, 199
Cornet i Prat, Joan 194, 197
Coromines i Muntanya, Pere 68, 85, 90, 95, 97, 110, 126, 128
Corrons i Furriols, Francesc 122
Cortés, Lluís 143
Costa i Blasi, Antoni 51, 57
Costa i Deu, Joan 101, 120
Costa i Perramon, Isidre 38, 51, 57
Costa i Vilanova, Dalmau 88, 146, 181
Costa, Eudald 57
Cots i Fortuny, Amadeu 57
Creixell i Iglesias, Josep 26
Cuberta i Aroles, Carme 96
Dalmau i Arañó, Ignasi 57
Dalmau i Pla, Laureà 76, 88
Daví i Segalés, Pius 128
Defís i Aleget, Josep 57
Dencàs i Puigdollers, Josep 19, 76, 81, 85, 90, 91, 92, 98, 103, 111, 117, 126, 132, 133, 134, 135, 137, 155, 157, 158, 160, 165, 166, 167, 171, 173, 175, 179, 185, 187, 193
Domingo i Sanjuan, Marcel·lí 17, 35, 41, 89, 112, 160
Donoso Cortés 97
Dot i Arxer, Antoni 88, 174
Duocastella, Francesca 21
Duran i Ventosa, Lluís 97, 101
Eroles i Batlle, Dionís 125
Escofet i Alsina, Frederic 147, 149
Escofet i Andreu, Josep 160
Espanya i Sirat, Josep Maria 88, 111, 114, 115, 122, 123, 138, 139, 145, 173, 174, 177, 179, 181, 185
Espinalt i Sanllehí, Agustí 51, 57
Esplà i Rizo, Carles 81, 83, 101, 105, 110, 143, 185
Estelrich i Artigues, Joan 58, 76
Esteve i Guau, Martí 132, 137
Esteve i Subirana, Antoni 71
Esteve, Antoni 38, 47, 49, 53, 54, 63
Fabra i Poch, Pompeu 130
Fàbrega i Pou, Josep 88
Farreras i Duran, Francesc 12, 13, 16, 25, 29, 33, 37, 38, 45, 47, 49, 51, 53, 54, 57, 58, 60, 61, 63, 65, 71, 76, 79, 87, 122, 133, 134, 135, 157, 174, 179, 181, 183, 187, 191, 195, 196, 197, 199
Farreras i Duran, Ramon 25
Farreras i Pau, Antoni 187, 197
Farreras i Serrahima, Domingo 25, 33
Feliu i Miró, Antonieta 13, 175
Fernsworth, John 166
Ferrer i Ferrés, Raimond 31
Fius i Palà, Maurici 51
Foix i Cases, Pere 113
Font i Portella, Domènec 51, 57
Font, Marcel·lí 23
Font, Salvador 56
Fontdevila i Subirana, Ramon 197, 204
Freixas, Gaietà 99, 105, 110, 115
Frontera i Bosch, Ramon 158, 174
Galán Rodríguez, Fermín 59
García Hernández, Ángel 59
Gasol i Pujol, Pere 197, 204
Gassol i Rovira, Ventura 58, 60, 64, 65, 76, 85, 88, 90, 92, 96, 98, 109, 111, 126, 132, 133, 135, 137, 142, 144, 158, 174, 179, 181, 183
Gaya i Picon, Josep 102, 191
Gelonch i Romeu, Jaume 187
Gerhard i Ottenwaelder, Carles 88
Goethe, Johann Wolfgang von 24
Gómez-Hidalgo, Francisco 193
Grau i Jassans, Josep 63, 76, 174
Gual i Queralt, Adrià 105
Guasch i Sagrera, Jordi 177
Guinart i Castellà, Miquel 88, 195
Gusi i Cornet, Ramon 57
Herbette, Jean 98
Herms i Mateu, Joana 199
Hervás Rodríguez, Manuel 125
Homs i Montserrat, Marià 57, 163
Huguet i Biosca, Josep 198, 199
Hurtado i Miró, Amadeu 68, 81, 185
Invers i Pi, Antoni 45, 47
Irla i Bosch, Josep 76, 85, 88, 89, 114, 179, 181

Jordana i Mayans, Cèsar August 111
Juanola i Reixach, Francesc 38
Jubert i Oriol, Salvador 57
Layret i Foix, Eduard 160
Layret i Foix, Francesc 160
Leon i Garre, Anicet 57
Lladó i Figueres, Josep Maria 101, 120
Llates i Serrat, Rossend 25, 41
Lluhí i Vallescà, Joan 43, 76, 79, 83, 88, 91, 101, 109, 132, 137, 160, 167
Loperena i Romà, Joan 68, 76
López i Llausàs, Antoni 117
López i Picó, Josep Maria 105
Macià i Llussà, Francesc 35, 39, 41, 43, 47, 55, 57, 59, 60, 61, 62, 65, 68, 71, 76, 77, 79, 81, 83, 85, 86, 87, 88, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 101, 103, 105, 107, 109, 113, 114, 117, 121, 123, 126, 129, 133, 134, 144, 145, 173
Madrid i Alier, Francesc 108, 187
Mallol i Bosch, Macià 41
Manent i Cisa, Marià 25
Marcet i Artigas, Francesc 12, 13, 16, 39, 46, 47, 51, 53, 57, 63, 77, 79, 84, 124, 171, 177, 179, 192, 195, 196, 199
Marcet i Sellarès, Margarida 199, 200
Mariscal 177
Martí i Farreras, Ramon 39
Martínez Anido, Severiano 193
Martínez i Espinosa, Emilià 199
Marzo Balaguer, Enrique 110, 123, 127, 129, 156
Masana i Fargas, Josep 100
Maspons i Anglasell, Francesc 58
Massip i Izàbal, Josep Maria 120
Massip, Josep Maria 41
Massó i Llorens, Manuel 43
Mestres i Albet, Pere 69, 117, 126, 167, 173, 177, 179
Mias i Codina, Pere 87, 89, 98
Milanés Rodenas, Viriato 103
Molas i Batllori, Isidre 197
Moles i Ormella, Joan 72, 83, 145
Montserrat i Oromí, Núria 76
Mora i Mora, Francesc 51, 57
Morera i Feixas, Domingo 42, 43
Nadal, Joaquim 141
Nicolau d'Olwer, Lluís 29
Nin i Pérez, Andreu 183, 185
Nogués i Biset, Ramon 68
Nudelmann, Santiago 92
Oliva, Jaume 57
Orriols i Basany, Francesc 25, 38, 115, 118, 140, 150, 163, 169, 177, 179, 181
Orrit, Enric 57
Padró i Blanch, Pere 31
Palacín i Soldevila, Ricard 68
Palacios, Alfredo 92
Palet i Barba, Domènec 68
Pallerola i Munné, Domènec 101
Parellada, Assumpció 125
Perarnau, Salvador 25
Perenya i Reixachs, Alfred 35
Pérez i Farràs, Enric 98, 142
Pérez Salas, Jesús 97, 117, 147, 153, 157
Perramon i Playà, Llorenç 17, 45, 47, 49, 57, 60, 61, 65, 105
Pi i Margall, Francesc 33, 37
Pi i Sunyer, Carles 68, 85, 88, 90, 91, 92, 96, 98, 101, 103, 105, 106, 107, 109, 114, 133, 134, 142, 160, 166, 177, 179, 193
Pich i Pon, Joan 193
Piniella, Concepció 23
Pla i Blanc, Domènec 160
Pla i Casadevall, Josep 25, 101, 103, 107, 119
Pla, Joan 57
Planes i Martí, Joan 25, 27, 29, 31
Planes i Martí, Josep Maria 13, 25, 27, 31, 70, 83, 117, 127, 159, 181
Prat i Fabrés, Joan 51, 57
Prat de la Riba i Sarrà, Enric 25
Prat i Brunet, Vicenç 196
Primo de Rivera Urbaneja, Miguel 31, 37, 39, 54
Prunés i Ibàñez, Josepa 199, 200
Prunés i Sató, Emili 51, 57
Prunés i Sató, Francesc 43
Prunés i Sató, Lluís 12, 13, 16, 51, 53, 57, 63, 69, 71, 74, 75, 77, 79, 81, 84, 86, 103, 114, 115, 124, 174, 177, 179, 181, 186, 193, 195, 196, 199
Puccini, Giacomo 24
Puig i Ball, Ramon 51, 57
Puig Pujades, Josep 126
Puig-Sureda i Sais, Joan 177
Puntí, Isidre 57
Rahola i Llorens, Carles 17
Rahola i Llorens, Darius 17
Rahola i Molinas, Pere 68
Ramon i Amat, Tomàs 47, 49, 57, 59, 115, 119, 136, 139, 141, 142, 147, 151, 153, 155, 157, 159, 173, 192, 196
Ramon i Castanyer, Alfons 141
Reguant i Bou, Salvador 46, 51, 57
Remarque, Erich Maria 33
Ribas i Grau, Antoni 17, 51, 57
Ribera i Reguant, Jaume 56
Ribes, Antoni 49, 55, 57
Rico Avello, Manuel 135
Rico López, Pedro 106
Riera i Puntí, Josep 68, 76
Riu i Dalmau, Fidel 39
Riu i Llobet, Baldomer 38, 57
Rius, Marià 38, 57
Roca i Fàbregas, Antoni 31
Rodoreda i Gurguí, Mercè 111
Rodríguez Bosmediano, Ramón 125
Rofes i Cabré, Cosme 58
Roglà 169
Roig i Guivernau, Josep 140
Romeva i Ferrer, Pau 91, 149
Rosell i Torradeflot, Josep 51
Rosquelles i Alessan, Jaume 118
Rouret i Callol, Martí 88
Rousseau, Jean-Jacques 23
Rovira i Virgili, Antoni 29, 37, 41, 53, 133
Royo Villanova, Antonio 73
Rubí i Sureda, Antoni 98
Ruiz i Ponsetí, Estanislau 195
Sagarra de Castellarnau, Josep Maria de 101, 128
Salazar Alonso, Rafael 181
Salgado García, Emilio 187
Salmerón Alonso, Nicolás 41
Salmerón García, José 112
Samper i Ibàñez, Ricard 181
Sanmartí i Prat, Gumersind 39, 51, 57
Santaló i Parvorell, Miquel 69, 76, 91, 112, 126
Sanz i Ibarz, Ramon 51, 57
Sauret i Garcia, Joan 195
Saz Álvarez, Emeterio 59
Sbert i Massanet, Antoni Maria 92

Sellés i Figueres, Jaume 77, 84, 86
Selvas i Duocastella, Domingo 21
Selvas, Josep 21
Selves i Baltiérrez, Maria 7, 31, 36, 40, 177, 188, 199, 200
Selves i Baltiérrez, Maria del Carme 45, 177, 188, 199, 200
Selves i Carner, Àngela 20, 21, 177, 193
Selves i Carner, Maria 20, 21, 177, 193
Sentís i Anfruns, Carles 101
Senyal i Ferrer, Francesc 13, 15, 25, 37, 38, 39, 41, 45, 47, 49, 54, 57, 63, 71, 139, 179, 181, 196
Serra i Húnter, Jaume 79, 114, 174, 199
Serra i Moret, Manuel 77, 79, 84, 88
Serrahima, Francesc 71
Simó i Bofarull, Jaume 167
Soldevila i Zubiburu, Carles 88, 105
Solé i Pla, Joan 134, 135
Soler i Bru, Joan Baptista 151
Soler i Graells, Josep 31
Soler i March, Leonci 25, 58
Soler i Salat, Agustí 51, 63
Soler i Terol, Lluís 57
Suanya i Esteve, Ignasi 29, 31, 51
Sunyol i Garriga, Josep 68, 76
Sunyol, Ildefons 41
Tarradellas i Joan, Josep 71, 76, 79, 83, 88, 89, 101, 107, 109, 179, 197
Tauler i Palomeras, Joan 76, 88, 114, 160
Tello, Celestí 57
Torra, Josep 38, 63
Torrents i Gutiérrez de Pando, Jaume 140
Torres i Barberà, Humbert 88, 133, 134
Trabal i Sans, Josep Antoni 76
Trias de Bes, Josep Maria 169
Vàchier i Pallé, Jaume 76
Vall-Llosera, Isidre 143
Vall, Jaume 183
Vallbuena Merino, Àngel 73
Valldeoriola i Andreu, Pere 126
Vallès, Estanislau 47
Valls i Taberner, Ferran 58
Ventosa i Calvell, Joan 141, 149
Ventosa i Roig, Joan 76, 126
Vergés i Vergés, Fermí 181
Vidal i Jové, Joan Francesc 25, 105, 117, 125, 139, 140, 151, 179, 181, 187
Vidiella i Franch, Rafael 183
Vilà i Bisa, Joaquim 120
Vila i Panadés, Maria 128
Vilardell i Permanyer, Jacint 177
Vives i Roig, Amadeu 79
Wagner, Richard 24
Xammar i Puigventós, Eugeni 70, 71
Xicota i Cabré, Josep Maria 101
Xicota i Cabré, Miquel 101
Xirau i Palau, Antoni 68, 83, 88, 109

Joan Selves i Carner (Castelltallat, 1898 – Barcelona, 1934) inicia de ben jove, el 1921, la seva trajectòria pública com a periodista vocacional a *El Pla de Bages.*

Ja advocat, impulsa amb la nova generació de catalanistes republicans de Manresa la creació, el 1929, del diari *El Dia* des del qual articulen la candidatura guanyadora de les eleccions municipals d'abril del 1931 que porten l'adveniment de la República.

Esdevé el primer alcalde republicà de la ciutat i posteriorment, en una carrera política meteòrica a les files d'Esquerra Republicana de Catalunya:
diputat a les Corts Constituents, diputat al Parlament de Catalunya,
conseller d'Agricultura i Economia, conseller de Governació, comissari general d'Ordre Públic, governador general de Catalunya i de nou conseller de Governació.

Home de la màxima confiança del president Lluís Companys i figura preeminent d'ERC, pilota el traspàs de l'ordre públic de la Catalunya autònoma fins que mor sobtadament en plena joventut a les portes dels Fets d'Octubre de 1934.

FUNDACIÓ IRLA

Ajuntament de Manresa

Joan Esculies Serrat (Manresa, 1976)
Escriptor i historiador. Professor de la Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya i professor associat de la Universitat Oberta de Catalunya.
Especialitzat en l'estudi del catalanisme ha publicat, entre altres, les següents biografies: *Joan Solé i Pla. Un separatista entre Macià i Companys* (2011), *Josep Andreu Abelló, els clarobscurs del catalanisme* (2015); *Josep Fontbernat, conseller de Tarradellas* (2017); *Artemi Aiguader. Posar ordre a la rereguarda* (2021); *Josep Fornas. El solucionador* (2022) i *Josep Tarradellas, una certa idea de Catalunya* (2022).